

371.950712

ส 7A3 7

๙.3

การประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ
ในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

๒๓ พ.ค. ๒๕๔๐

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุขแก้ว คำสอน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาการทดสอบและวัดผลการศึกษา

มีนาคม ๒๕๔๐

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๖๙๙๗

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาชั้นบัณฑิต สาขาการทดสอบและวัดผลการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....
(รศ.ดร.ส. วาสนา ประมวลพฤกษ์) ประธาน
.....
(รศ.ดร./สมบูรณ์ ชิตพงศ์) กรรมการ
.....
(ผศ.ดร.ดิลก ดิลกานนท์) กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....
(รศ.ดร.ส. วาสนา ประมวลพฤกษ์) ประธาน
.....
(รศ.ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์) กรรมการ
.....
(ผศ.ดร.ดิลก ดิลกานนท์) กรรมการ
.....
(ดร.สุภัทตร์ พิบูลย์) กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาชั้นบัณฑิต สาขาการทดสอบและวัดผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่...14...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. 2540

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ก็ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालพฤษ์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบุรณ์ ชิตพงศ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ติลก ติลกานนท์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้เอาใจใส่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือกระตุ้นเตือนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สุภัคตร์ พิบูลย์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลามาเป็น กรรมการสอบเพิ่มเติมเพื่อให้ปริญญานิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาช่วยตรวจสอบคุณภาพของ เกมที่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจน ครู ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์พิมพ์ใจ บุญถนอม อาจารย์ถวัลย์ จันทร์เพ็ง ที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดามารดา และญาติพี่น้องที่ให้กำลังใจและกำลังใจสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณ ดังกล่าวข้างต้น

สุขแก้ว คำสอน

สารบัญ

บทที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
1	บทนำ.....	1
	ปัญหาและความเป็นมา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	③
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	ตอนที่ 1 โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถ พิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	8
	ตอนที่ 2 การใช้หลักสูตรของโรงเรียนในโครงการ.....	14
	ตอนที่ 3 หลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนสำหรับ เด็กเก่งหรือเด็กที่มีสติปัญญาเลิศ.....	36
	ตอนที่ 4 แนวคิดและหลักการประเมินโครงการ.....	52
	ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ.....	84
	ตอนที่ 6 กรอบความคิดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	103
3	การดำเนินการวิจัย.....	107
	รูปแบบการประเมินโครงการ.....	107
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	111
	ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน.....	111
	ขั้นตอนที่ 2 การประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.).....	119
	เป้าหมายของการประเมิน แหล่งข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล.....	119
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	120
	วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล.....	123
	การให้คะแนนแบบสอบถาม.....	124

บทที่	หน้า
3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	124
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	126
ขั้นตอนที่ 3 การเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สหพ.....	129
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	130
ตอนที่ 1 ผลการประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มี ความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สหพ.) เขตกรุงเทพมหานคร.....	130
ตอนที่ 2 ผลการเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการ เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สหพ.) เขตกรุงเทพ มหานคร.....	176
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	182
สรุปผลการวิจัย.....	182
อภิปรายผลการวิจัย.....	193
ข้อเสนอแนะ.....	199
บรรณานุกรม.....	201
ภาคผนวก.....	212
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	254

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ตารางประกอบโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).....	18
2	ตารางเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรที่ใช้เวลาเรียนตามปกติ (3 ปี) กับการใช้หลักสูตรสำหรับนักเรียนโครงการ สพพ. (2 ปี)	20
3	ตารางปฏิบัติการประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)	
	เขตกรุงเทพมหานคร.....	108
4	แสดงวิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	124
5	ความต้องการของครูในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)	
	เขตกรุงเทพมหานคร.....	131
6	ความต้องการของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)	
	เขตกรุงเทพมหานคร.....	134
7	ความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ใช้ในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร.....	137
8	ความเหมาะสมของโครงสร้างของหลักสูตรที่ใช้ในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร.....	139
9	ความเหมาะสมของเนื้อหาหลักสูตรที่ใช้ในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร.....	141
10	ความเหมาะสมของคุณสมบัติของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร.....	143

11	ความเหมาะสมของคุณสมบัติของครูในโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร.....	145
12	ความเหมาะสมของคุณสมบัติของสิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร.....	146
13	ระดับการปฏิบัติของการเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียนใน โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการ เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร...	148
14	ระดับการปฏิบัติของการเตรียมการสอนของครูในโครงการส่งเสริม และพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยม ศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร.....	150
15	ระดับการปฏิบัติของการเตรียมการรับนักเรียนของโรงเรียนใน โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการ เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร...	151
16	ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนใน โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการ เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร...	153
17	ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน ในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษใน การเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร	155
18	ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการวัดและประเมินผลใน โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการ เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร...	157
19	ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการวัดและประเมินผล ในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษใน การเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร	159

20	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร.....	161
21	เจตคติของนักเรียนต่อโครงการ และการปรับตัวด้านการเรียนของ นักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถ พิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพ มหานคร.....	162
22	สถิติการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาตามโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร.....	163
23	เจตคติต่อการเรียน และการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาใน โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการ เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร... ..	165
24	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร.....	166
25	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย 3 กลุ่ม คือ นักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. หลักสูตรปกติ และสอบเทียบหลักสูตรการ ศึกษานอกโรงเรียน.....	171
26	เจตคติต่อการเรียน และการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาระดับ มหาวิทยาลัยที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. หลักสูตรปกติ และจากการสอบเทียบ หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน.....	172
27	สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติต่อการเรียน ของนักศึกษา 3 กลุ่ม.....	173
28	สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปรับตัวด้านการ เรียนของนักศึกษา 3 กลุ่ม.....	174

29	ค่า $\bar{X}$ และความแตกต่างของค่า $\bar{X}$ ของคะแนนการปรับตัวด้านการ เรียนระหว่างนักศึกษา 3 กลุ่ม.....	175
30	รูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สหพ.....	176

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงความสัมพันธ์ของขั้นตอนการปฏิบัติงานตามโครงการ.....	58
2 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์.....	62
3 รูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์.....	64
4 รูปแบบการประเมินของสแตค.....	68
5 แนวทางการตัดสินใจ.....	71
6 ประเภทของการตัดสินใจ.....	73
7 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ.....	75
8 การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับมาตรฐานที่ตั้งไว้.....	78
9 กรอบความคิดที่ใช้ในการประเมิน.....	106
10 การเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สหพ.....	129

ปัญหาและความเป็นมา

การศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และมีผลเชื่อมโยงไปถึงการพัฒนาประเทศชาติ การศึกษาโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 4 ระดับด้วยกันคือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 12) ในระดับมัศึกษานั้นได้แบ่งออกเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก็ได้จัดดำเนินการทั้งรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดย ในระบบโรงเรียนใช้เวลาเรียน 3 ปี ส่วนนอกระบบโรงเรียนใช้เวลาเรียน 2 ปี จากการที่นักเรียนกลุ่มหนึ่งซึ่งมีความสามารถพิเศษ และเรียนอยู่ในระบบโรงเรียนได้ไปสอบเทียบความรู้ในระบบการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้สอบเทียบได้ เท่าที่ผ่านมานักเรียนที่ได้ไปสอบเทียบความรู้ และได้ประกาศนียบัตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนอย่างมากที่รับรองการจบมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ลดน้อยลง ทำให้เหลือที่ว่างในห้องเรียน เกิดการสูญเปล่าในการใช้งบประมาณเพื่อการจัดการศึกษา เพื่อลดปัญหาเหล่านี้ และเพื่อให้การบริหารงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กรมสามัญศึกษาพิจารณาเห็นว่านักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นนักเรียนเรียนเก่งหรือมีความสามารถพิเศษย่อมเรียนรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้รวดเร็วกว่าผู้อื่น จึงควรได้รับการส่งเสริมให้ได้เรียนตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมทั้งให้ปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวมด้วย กรมสามัญศึกษาจึงได้ริเริ่มโครงการส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) ขึ้น โดยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้เวลาเรียน 2 ปี ซึ่งไปสอดคล้องกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น และมุ่งเน้นให้โรงเรียน

จัดการเรียนการสอนเพื่อสนองตอบตามความสามารถ ความต้องการ ความถนัด ความสนใจ และศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2524 : 18) ซึ่งนับได้ว่า เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศลักษณะหนึ่ง นอกจากนี้ ยังเป็นการลดต้นทุนในการศึกษาของรัฐ และของส่วนตัวนักเรียน ยังช่วยลดภาระในการดำเนินการพัฒนาเยาวชนที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนในระบบของการศึกษานอกโรงเรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอีกด้วย

กรมสามัญศึกษาได้ดำเนินการตามโครงการนี้โดยเปิดโอกาสให้โรงเรียนที่มีความพร้อมสมัครเข้าโครงการ มีโรงเรียนนำร่อง 13 โรงเรียนทั่วประเทศ รับสมัครนักเรียนตามวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ รับสมัครนักเรียนที่มีความถนัดและความสามารถพิเศษ โดยดูจากผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป จัดหลักสูตรให้เรียนจบภายในเวลา 2 ปีการศึกษา ทั้งนี้หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบโครงการร่วมกับโรงเรียนในโครงการ ผลการดำเนินงานปรากฏว่า การดำเนินโครงการในด้านหลักสูตร บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียน การสอน อาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์ การจัดการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล ยังไม่พร้อมเท่าที่ควร หลักสูตรยังใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของกรมวิชาการตามปกติ หลายรายวิชาไม่มีการบูรณาการเนื้อหา ครูผู้สอนไม่ได้เตรียมไว้เป็นพิเศษ คงใช้ครูผู้สอนที่สอนนักเรียนปกติ มีส่วนน้อยที่ได้รับการฝึกอบรม วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ยังให้ร่วมกับหลักสูตรปกติ อาคารสถานที่ ได้รับการปรับปรุงพัฒนาขึ้นเป็นส่วนน้อย ด้านการประชาสัมพันธ์มีหลายวิธี การจัดการเรียนการสอนและการวัดผล ประเมินผล ส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการเช่นเดียวกับหลักสูตรปกติ แต่มีการเพิ่มจำนวนคาบการสอนให้มากขึ้นในแต่ละสัปดาห์ บางโรงเรียนก็จัดสอนภาคฤดูร้อนหรือจัดสอนนอกเวลาเรียนปกติในด้านผลผลิตของโครงการโดยภาพรวมแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโครงการอยู่ในระดับปานกลาง

โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เป็นโครงการที่ได้เริ่มใช้มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 เมื่อนับถึงปีการศึกษา 2538 มีจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละปีการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 เรียงตามลำดับดังนี้ คือ 13, 16, 45, 60 และ 50 โรงเรียน โดยในปีแรก มีโรงเรียนสมัครเข้าโครงการ จำนวน 18 โรงเรียน แต่ได้ดำเนินการตามโครงการ จำนวน 13 โรงเรียน คือ โรงเรียนศรีอยุธยา โรงเรียนสายน้ำผึ้ง โรงเรียนวัดสุทธิวราราม โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม

โรงเรียนโยธินบูรณะ โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตดาราม โรงเรียนบางกะปิ โรงเรียน
ภ.ป.ร.ราชวิทยาลัย โรงเรียนราชินีบูรณะ โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ โรงเรียน
เบญจมราชูทิศ จันทบุรี โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย นครพนม และโรงเรียนพิบูล
วิทยาลัย ลพบุรี

ในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถ
พิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 ถึงปี
การศึกษา 2538 เป็นระยะเวลา 5 ปีการศึกษา ได้มีการติดตามผลการดำเนินงาน
โครงการเป็นระยะจากหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการ
ติดตามเชิงสำรวจเพื่อตรวจสอบความพร้อมของโรงเรียน การจัดทำแผนโครงการ
เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโครงการ มีการติดตามผลการดำเนินโครงการ
ทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการสอบเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา การติดตาม
ผลการดำเนินโครงการที่ผ่านมาเป็นเพียงการติดตามบางส่วน ของโครงการ ยังไม่มี
การศึกษาอย่างเป็นระบบ ในปีการศึกษา 2536 โครงการนี้ ทางกรมสามัญศึกษา
ถือว่าเป็นโครงการที่เป็นผลงานดีเด่นของกรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญ
ศึกษา ต้องการหาคำตอบเกี่ยวกับการดำเนินงาน และผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการ
ศึกษาของโครงการว่าเป็นอย่างไร จึงเห็นสมควรประเมินโครงการส่งเสริมและ
พัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)
เขตกรุงเทพมหานคร ทั้งด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ ผลผลิต ผล
ข้างเคียงของโครงการว่าเป็นอย่างไร มีอุปสรรคในการดำเนินงานมากน้อยเพียงไร
และมีแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของ
โครงการ โดยมุ่งหวังที่จะได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย และ
ชี้แนะให้ดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาค้างนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขต
กรุงเทพมหานคร และเสนอกรอบแนวทางการดำเนินโครงการ ซึ่งได้ดำเนินการ
มาแล้ว 5 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะในการประเมิน ดังนี้

1. เพื่อประเมินบริบทโดยพิจารณาด้านความต้องการในโครงการ สพพ.
ของครู และนักเรียน

2. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นในการดำเนินโครงการ สพพ. โดยพิจารณาในด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ. ความพร้อมของโรงเรียน และคุณสมบัติของนักเรียน

3. เพื่อประเมินกระบวนการในการดำเนินโครงการ สพพ. ในด้าน การบริหารโครงการ การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการ สพพ. ในด้าน (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อโครงการ สพพ. และการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่กำลังศึกษาตามโครงการ (2) สถิติการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนและการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษา และ (4) ผลข้างเคียงอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการ สพพ.

5. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติและการปรับตัวของนักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยระหว่างนักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. นักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรปกติ และนักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสอบเทียบในหลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียน

6. เพื่อเสนอรูปแบบการดำเนินโครงการสำหรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษในโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการประเมินครั้งนี้ กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้เริ่มดำเนินโครงการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2534

2. ผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน ได้แก่ นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 โรงเรียน

3. สิ่งที่จะประเมิน

3.1 ด้านบริบทของโครงการ สพพ. ในด้านความต้องการของครู และนักเรียน

3.2 ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ สพพ. ในด้านจุดมุ่งหมายโครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ. ความพร้อมของโรงเรียนและคุณสมบัติ นักเรียน

3.3 กระบวนการในการดำเนินโครงการ สพพ. ในด้านการบริหาร โครงการ การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

3.4 ผลผลิตของโครงการ สพพ. ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน เจตคติต่อโครงการ สพพ. การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียน สถิติ การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา เจตคติต่อการ เรียนและการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษา และผลข้างเคียงอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น จากโครงการ สพพ.

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลของการประเมินจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนิน โครงการ สพพ. ในอนาคต
2. ผลการประเมินจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย และแนวทาง การดำเนินการโครงการ สพพ. ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ได้รูปแบบการดำเนินโครงการสำหรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษ ในโรงเรียนที่เหมาะสม

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประเมินโครงการ หมายถึง การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับโครงการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อสนเทศเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในคุณค่าของโครงการ

บริบท หมายถึง สภาพความต้องการของครู และนักเรียน ที่มีต่อโครงการ ส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยเบื้องต้น หมายถึง สิ่งที่ถูกนำมาใช้ในระบบการดำเนินงานตาม โครงการส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่จุดหมาย

ซึ่งได้แก่ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ. ความพร้อมของโรงเรียน และคุณสมบัตินักเรียน

ความพร้อมของโรงเรียน หมายถึง ความพร้อมในด้าน ครู เกี่ยวกับความเพียงพอของจำนวนครู ความรู้ความสามารถของครู ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับความเพียงพอของจำนวนสื่ออุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพิเศษอื่น ๆ

กระบวนการ หมายถึง ขั้นตอนในการดำเนินงานของระบบการศึกษาตามโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่ การบริหารโครงการ การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

การบริหารโครงการ หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) ในด้านการเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน การเตรียมการของครูผู้สอน การเตรียมการรับนักเรียน

ผลผลิต หมายถึง สิ่งที่ได้มาจากกระบวนการดำเนินงานของโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เจตคติต่อโครงการ สพพ. การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียน สถิติการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา เจตคติต่อการเรียนและการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษา และผลข้างเคียงอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

เกณฑ์ในการประเมินโครงการ หมายถึง หลักการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการบริหารงานโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) กำหนดไว้ เพื่อใช้ในการพิจารณาผลการดำเนินงานของการศึกษาตามโครงการ เช่น เกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการ เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าโครงการ เกณฑ์การเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน เกณฑ์การเตรียมการสอนของครู เกณฑ์การเตรียมการรับนักเรียน เป็นต้น

สพพ. หมายถึง โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

คณะกรรมการโครงการ สพพ. ในโรงเรียน หมายถึง กลุ่มบุคคลที่โรงเรียนแต่งตั้งขึ้นมาเพื่อจัดดำเนินการ สพพ. เช่น ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานทะเบียนวัดผล

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ สพพ. หมายถึง กลุ่มบุคคลที่สามารถให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ สพพ. ได้เช่น หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการกรมวิชาการ

ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) ในส่วนของการพิจารณาเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียน การคัดเลือกนักเรียน เพื่อเข้าโครงการ

เขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง เขตการศึกษาที่อยู่ในส่วนกลางที่รวมทั้งกรุงเทพมหานคร และจังหวัดในเขตปริมณฑลคือ นนทบุรี นครปฐม

นักเรียนในโครงการ หมายถึง นักเรียนที่เรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)

นักศึกษาในโครงการ หมายถึง นักเรียนที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนที่อยู่ในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

โรงเรียนในโครงการ หมายถึง โรงเรียนที่จัดดำเนินการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนจบหลักสูตร ภายใน 2 ปี ตามจุดมุ่งหมายของโครงการส่งเสริม และพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)

เจตคติของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อโครงการ สพพ.

เจตคติของนักศึกษา หมายถึง ความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการเรียน เช่น การวางแผนการเรียน การเตรียมตัวสอบ

การปรับตัว หมายถึง การปรับตัวของนักเรียนหรือของนักศึกษาในด้านการเรียน เช่น วิธีการศึกษาค้นคว้า การใช้ห้องสมุด การวางแผนการเรียน การเตรียมตัวสอบ การทำรายงาน

ผลข้างเคียง หมายถึง ผลด้านอื่น ๆ ที่เป็นผลจากโครงการ สพพ. เช่น ค่าใช้จ่าย เวลา ระบบการบริหารงานของโรงเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ
ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
(สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออก 6 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ
ในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)
- ตอนที่ 2 การใช้หลักสูตรของโรงเรียนในโครงการ
- ตอนที่ 3 หลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กเก่ง
หรือเด็กที่มีสติปัญญาเลิศ
- ตอนที่ 4 แนวคิดและหลักการประเมินโครงการ
ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้
- ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน
- ตอนที่ 6 กรอบความคิดที่ใช้ในการประเมิน

ตอนที่ 1 โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)

1.1 หลักการและเหตุผล

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
2533) ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศใช้อยู่ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 นั้น
เปิดโอกาสให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามความถนัด
ความสามารถ ความสนใจ และศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน

กรมสามัญศึกษา พิจารณาเห็นว่านักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มี
ความรู้ความสามารถแตกต่างกัน นักเรียนเก่งหรือนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษย่อม
เรียนรู้ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้รวดเร็วกว่าผู้อื่น จึงควรได้รับการส่งเสริมและ
พัฒนาให้ได้เรียนตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมทั้งให้ปฏิบัติ
กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมด้วย โดยใช้เวลาเรียน 2 ปี ซึ่งจะ

เป็นการลดการลงทุนในด้านการศึกษาของรัฐ และของส่วนตัวนักเรียน นอกจากนั้น การจัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่เรียนเร็วในโรงเรียน ยังช่วยลดภาระในการดำเนินการพัฒนาเยาวชนที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนในระบบของกรมการศึกษา นอกโรงเรียน ให้บรรลุผลตามจุดหมายอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความถนัดความสามารถและความสนใจของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ถึงขีดสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
2. เพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนที่มีความถนัดและความสามารถเป็นพิเศษ เรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายได้ในเวลาประมาณ 2 ปี
3. ศึกษาหาแนวปฏิบัติสำหรับการขยายปริมาณโรงเรียน ที่จะเปิดสอนตามโครงการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ รวมทั้งปรับปรุงพัฒนาให้การดำเนินโครงการสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.3 การสมัครเข้าโครงการ

โรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร อาคาร สถานที่ สื่อและอุปกรณ์ และนักเรียนมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ปรากฏในประกาศกรมสามัญศึกษา แจ้งความจำนงค์เข้าโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปยังกรมสามัญศึกษา โดยผ่านหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ภายในเดือนมีนาคมทุกปี

คณะกรรมการตามคำสั่งกรมสามัญศึกษาจะดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการ แล้วกรมสามัญศึกษาแจ้งรายชื่อโรงเรียนไปยังผู้เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ ก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1

1. โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือก
2. สำนักงานศึกษาธิการเขต ทุกเขตการศึกษา
3. สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด
4. กลุ่มโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา

หมายเหตุ สำหรับโรงเรียนที่ได้รับแจ้งจากกรมสามัญศึกษาให้เข้าโครงการ ถ้าประสงค์จะลาออกจากโครงการ ต้องทำหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะลาออกจากโครงการให้กรมสามัญศึกษาทราบ

1.4 คุณสมบัติของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

โรงเรียนที่เข้าโครงการได้นั้นจะต้องเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีความพร้อมด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. มีนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษตามคุณสมบัติของนักเรียนที่จะกล่าวในข้อ 1.5
2. มีอาจารย์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่สามารถสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. มีห้องเรียน สื่อ และอุปกรณ์ครุภัณฑ์ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ
4. สถาบันการศึกษาตลอดจนหน่วยราชการในท้องถิ่น เช่น กลุ่มโรงเรียนสามัญศึกษาจังหวัด และหน่วยศึกษานิเทศก์ ให้การสนับสนุน

1.5 คุณสมบัติของนักเรียน

นักเรียนที่สมัครเข้าโครงการต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ได้ระดับผลการเรียนเฉลี่ย 3 ปี ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป ในกรณีที่มิได้ระดับคะแนนตามเกณฑ์ในข้อนี้ แต่ได้ระดับผลการเรียนไม่ต่ำกว่า 2.50 ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา
2. ได้ผลการเรียนวิชาแกนของแต่ละโครงสร้างในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป เช่น
 - (1) โครงสร้างที่เน้นหนักวิทยาศาสตร์ ต้องได้วิชาคณิตศาสตร์และวิชาวิทยาศาสตร์ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป
 - (2) โครงสร้างที่เน้นหนักทางภาษาต้องได้วิชาภาษาไทยบังคับ และวิชาภาษาอังกฤษหลัก ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป
 - (3) โครงสร้างที่เน้นคณิตศาสตร์และภาษา ต้องได้วิชาภาษาอังกฤษหลักและคณิตศาสตร์ ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

3. เป็นผู้ที่มีความประสงค์จะเรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้เวลา 2 ปีการศึกษา และผู้ปกครองเห็นชอบ

4. เป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียร และมีความประพฤติดี

1.6 การเตรียมการของโรงเรียนที่เข้าโครงการ

โรงเรียนที่ได้รับแจ้งจากกรมสามัญศึกษา ให้เข้าโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดำเนินการดังนี้

1.6.1 การเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน

1. ศึกษาคู่มือแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเวลา 2 ปี

2. จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งอาจประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานทะเบียนวัดผล เป็นต้น

3. จัดทำคู่มือสำหรับนักเรียนในโครงการ และจัดเตรียมเอกสารประชาสัมพันธ์โครงการ

4. วางโครงสร้างการจัดแผนการเรียนให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนและนักเรียน

5. ประชุมครู-อาจารย์ทุกคนให้เข้าใจโครงการ

6. จัดเตรียมบุคลากรที่จะรับผิดชอบการเรียนการสอนของนักเรียนในโครงการ

7. พัฒนาการเรียนการสอน จัดให้มีการบูรณาการ เพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนจบหลักสูตรภายใน 2 ปี

8. พัฒนาห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพิเศษอื่น ๆ ให้เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน

9. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด หน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่น

1.6.2 การเตรียมการของครูผู้สอน

1. ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการ ได้แก่

1.1 ประกาศกรมสามัญศึกษา เรื่อง โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2 นโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

1.3 คู่มือแนวการจัดการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการ สพพ.

1.4 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

1.5 เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

2. ศึกษานโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับโครงการพัฒนาด้านวิชาการของนักเรียน เช่น โครงการ พสวท. โครงการตอบปัญหาทางวิชาการ โครงการส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น

3. ศึกษาแนวปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับการรับนักเรียนเข้าโครงการ สพพ.

4. ปฏิบัติการกลุ่มเพื่อวิเคราะห์แนวทางในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียน เช่น การเลือกใช้วิธีสอน เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนในโครงการ สพพ. การบูรณาการจุดประสงค์และเนื้อหาวิชา

5. เตรียมจัดทำแนวการสอน และ/หรือแผนการสอนแต่ละรายวิชา

1.6.3 การเตรียมการรับนักเรียน

1. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมาย คุณสมบัติ และผลที่นักเรียนจะได้รับจากโครงการ

2. รับสมัครนักเรียนที่ต้องการเข้าร่วมโครงการ โดยจะต้องมีผู้ปกครองให้ความเห็นชอบ

3. คัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมโครงการตามคุณสมบัติที่กำหนด

4. ประชุมชี้แจงนักเรียนให้ทราบแนวทางของการเข้าร่วมโครงการ

5. ให้นักเรียนในโครงการได้พบครู อาจารย์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นที่ปรึกษา ทั้งด้านการลงทะเบียนการเรียนและการปฏิบัติตัว เพื่อให้เข้าร่วมโครงการได้จนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ตามจุดมุ่งหมาย

1.7 การลาออกจากโครงการของนักเรียน

เมื่อนักเรียนได้เรียนไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง ไม่เกินภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษาแรก และมีความประสงค์จะลาออกจากโครงการ เพื่อเรียนตามแผนปกติ (3 ปีจบ) ก็สามารถทำได้ โดยให้ผู้ปกครองทำหนังสือแจ้งโรงเรียน เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเห็นชอบ โรงเรียนก็จะอนุมัติให้ลาออกจากโครงการ และเรียนตามหลักสูตรปกติ ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องยื่นใบลาออกจากโครงการภายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษาที่ 1

1.8 สิทธิของนักเรียนในโครงการ

1. นักเรียนในโครงการเรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) โดยใช้เวลาเรียน 2 ปีการศึกษา มีสิทธิ์เหมือนกับนักเรียนที่เรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ใช้เวลาเรียน 3 ปีการศึกษาทุกประการ

2. นักเรียนในโครงการที่เรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) โดยใช้เวลาเรียน 2 ปีการศึกษา ไม่มีสิทธิ์ขอเรียนต่อในปีที่ 3

โดยสรุปแล้วโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อสนองความต้องการ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจ และศักยภาพของนักเรียนที่เรียนดี มีความรับผิดชอบ และมีความต้องการที่จะจบหลักสูตรให้เร็วกว่าปกติตามศักยภาพของตน ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมการศึกษาอย่างหนึ่งที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนได้พัฒนาการบริหารหลักสูตรให้เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่เรียนดี มีสติปัญญาความสามารถระดับสูง ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ครูได้พัฒนากลวิธีสอนให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนเหล่านี้ มีการพัฒนาหลักสูตรตาม

ความต้องการของโรงเรียน (จุดเน้นข้อที่ 1 ของหลักสูตร) มีการบูรณาการ จุดประสงค์และเนื้อหาวิชาในหลักสูตร การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถพึ่งตนเอง และฝึกนิสัยในการใฝ่หาความรู้ด้วย ตนเองจากแหล่งต่าง ๆ สามารถทำงานเป็นกลุ่ม

ตอนที่ 2 การใช้หลักสูตรของโรงเรียนในโครงการ สพพ.

โรงเรียนที่เข้าโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) จัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียน ในโครงการ สพพ. สามารถจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยใช้เวลา 2 ปี จากที่หลักสูตรกำหนดไว้ให้ใช้ เวลาประมาณ 3 ปี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวโรงเรียนควรดำเนินการ ในการใช้หลักสูตรดังนี้

2.1 หลักการของหลักสูตร

การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนโครงการ สพพ. ยึดหลักการของ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2538) ซึ่ง มีรายละเอียดดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถนำไป ประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม
2. เป็นการศึกษาที่สนองต่อการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น หรือการศึกษาต่อ
3. เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ท้องถิ่น และประเทศชาติ

2.2 จุดหมายของหลักสูตร

การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนโครงการ สพพ. ยึดจุดหมายของ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่ง มีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนได้พัฒนาเชาวน์ปัญญา มีความรู้ และทักษะเฉพาะด้านศักยภาพเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ร่วมพัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญเฉพาะด้าน
2. มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ
3. สามารถเป็นผู้นำ และเป็นผู้ให้บริการชุมชนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
4. สามารถวางแผนแก้ปัญหาในชุมชนของตน
5. มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถหาแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตน
7. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ
8. มีนิสัยรักการทำงาน เต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการจัดการ
9. เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศและในโลก มุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศตามบทบาทและหน้าที่ของตน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากร ศิลปะ วัฒนธรรมของประเทศ

2.3 โครงสร้างของหลักสูตร

นักเรียนโครงการ สพพ. จะต้องเรียนรายวิชาต่าง ๆ ตามโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งกำหนดให้มีวิชาบังคับ วิชาเลือกเสรีและกิจกรรมดังนี้

1. วิชาบังคับ จำนวน 30 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ รายวิชาต่อไปนี้

1.1 วิชาบังคับแกน จำนวน 15 หน่วยการเรียนรู้

ภาษาไทย	6 หน่วยการเรียนรู้
สังคมศึกษา	6 หน่วยการเรียนรู้
พลานามัย	3 หน่วยการเรียนรู้

1.2 วิชาบังคับเลือก จำนวน 15 หน่วยการเรียนรู้

พลานามัย	3 หน่วยการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์	6 หน่วยการเรียนรู้
พื้นฐานวิชาอาชีพ	6 หน่วยการเรียนรู้

2. วิชาเลือกเสรี เลือกเรียนอย่างน้อย จำนวน 45 หน่วยการเรียนรู้
ให้เลือกจากรายวิชาในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 กลุ่มวิชาภาษา

- ภาษาไทย
- ภาษาต่างประเทศ

2.2 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

2.3 กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ

- พละนาฏย
- ศิลปะ

2.4 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

- วิทยาศาสตร์
- คณิตศาสตร์

2.5 กลุ่มวิชาอาชีพ

3. กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมต่อไปนี้

3.1 กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรม
ในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2532 จำนวน 1 คาบต่อสัปดาห์
ต่อภาค สำหรับนักเรียนโครงการ สพพ. จะต้องจัดอย่างน้อย จำนวน 1 คาบต่อ
สัปดาห์ต่อภาค ทุกภาคเรียน และต้องได้คาบกิจกรรมตลอดหลักสูตร 120 คาบ

3.2 กิจกรรมแนะแนว และหรือกิจกรรมแก้ปัญหา และหรือกิจกรรม
พัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค สำหรับนักเรียนโครงการ สพพ.

จะต้องจัดอย่างน้อย 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค ทุกภาคเรียน โดยต้องได้คาบกิจกรรม ตลอดหลักสูตร 240 คาบ.

3.3 กิจกรรมอิสระของผู้เรียน

หมายเหตุ การเลือกเรียนรายวิชาเลือกเสรีของผู้เรียนที่นับถือศาสนาพุทธ หลักสูตร กำหนดต้องเลือกเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ภาคเรียนละ 1 รายวิชา ตลอด 3 ปี สำหรับนักเรียนโครงการ สพพ. จะต้องจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาครบ 6 รายวิชา โดยทางภาคเรียนจำเป็นต้องจัดให้เรียน 2 รายวิชาต่อเนื่องกัน เพื่อ จะได้เรียนครบ 6 รายวิชาใน 2 ปี

ตาราง 1 ตารางประกอบโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
(สำหรับนักเรียนโครงการ สพพ.)

วิชา	ชั้น ม.4 - ม.6		
	จำนวนหน่วยการเรียนรู้		
	บังคับ		เลือกเสรี
	แกน	เลือก	
1. ภาษาไทย 2. สังคมศึกษา 3. พละนาฏย 4. วิทยาศาสตร์ 5. พื้นฐานวิชาอาชีพ 6. คณิตศาสตร์ 7. ภาษาต่างประเทศ 8. ศิลปะ 9. อาชีพ	6 6 3 - - - - - -	- - 3 6 6 - - - -	เลือกเรียนรายวิชาต่าง ๆ อีกอย่างน้อย 45 หน่วย- การเรียนรู้ (ผู้เรียนที่นับถือศาสนาพุทธทุกคนจะต้องเลือก เรียนรายวิชาพุทธศาสนา ภาคเรียนละ 1 รายวิชา ตลอด 3 ปี <u>หมายเหตุ</u> นักเรียนโครงการ สพพ. จะต้องเลือกเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา 6 รายวิชา ตลอด 2 ปีการ ศึกษา โดยบางภาคเรียนต้องเรียนรายวิชา พระพุทธศาสนา 2 รายวิชาต่อเนื่องกัน
	15	15	
รวมจำนวนหน่วย การเรียนรู้	30		
กิจกรรม			1 หรือ 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค (นักเรียนโครงการ สพพ. จะต้องเข้าร่วมกิจกรรม รวม 120 คาบ ตลอด 2 ปี) 2 หรือ 4 คาบ/สัปดาห์/ภาค (นักเรียนโครงการ สพพ. จะต้องเข้าร่วมกิจกรรม รวม 240 คาบ ตลอด 2 ปี) <u>หมายเหตุ</u> นักเรียนโครงการ สพพ. จะต้องเข้าร่วม กิจกรรมครบตามที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งบางภาคเรียนต้อง จัดให้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น 2 เท่าของนักเรียนปกติ.
1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวง ศึกษาธิการว่าด้วยการจัด กิจกรรมในสถานศึกษาสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2532 2. กิจกรรมแนะแนว และหรือ กิจกรรมแก้ปัญหา และหรือ กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ 3. กิจกรรมอิสระของผู้เรียน			

2.4 แนวดำเนินการ

การจัดการศึกษาของโครงการ สหพ. ต้องเป็นไปตามแนวดำเนินการของ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

1. จัดให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างกว้างขวางตามความถนัดและความสนใจ
2. จัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาสภาพแวดล้อม และความต้องการของท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ
3. จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ทดลองใช้วิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ
4. จัดประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้ผู้เรียนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ ได้มีโอกาสหาความรู้และทักษะจากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ
6. จัดให้มีการศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
7. ในการจัดการเรียนการสอน ให้ใช้วิธีผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติจริง โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และกระบวนการกลุ่ม
8. ให้ท้องถิ่นจัดทำรายวิชาที่สนองความต้องการของท้องถิ่น และรายวิชาที่ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ
9. ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดแทรกการเสริมสร้างค่านิยมและการพัฒนาจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ
10. ในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย

2.5 หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สำหรับนักเรียนโครงการ สหพ. ได้รับหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรบางประการ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์สำหรับการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดย

ใช้เวลาเรียน 3 ปีให้เหมาะสม และเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่ใช้เวลา 2 ปี โดยผู้เรียนได้รับการพัฒนาและเกิดการเรียนรู้ครบถ้วนตามที่หลักสูตรกำหนด และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ รายละเอียดดังตารางเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรที่ใช้เวลาเรียนตามปกติ (3 ปี) กับการใช้หลักสูตรสำหรับนักเรียนโครงการ สพพ. 2 ปี ต่อไปนี้

ตาราง 2 ตารางเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรที่ใช้เวลาเรียนตามปกติ (3 ปี) กับการใช้หลักสูตรสำหรับนักเรียนโครงการ สพพ. (2 ปี)

หลักเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตร	หลักเกณฑ์ที่ปรับใช้สำหรับโครงการ สพพ.
1. เวลาเรียน 1.1 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนโดยปกติประมาณ 3 ปี 1.2 ในปีการศึกษาหนึ่งให้แบ่งเป็น ภาคเรียนปกติ 2 ภาค ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ โรงเรียนอาจเปิดภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร สำหรับภาคฤดูร้อนซึ่งมีเวลาเรียน 4 สัปดาห์นั้น เวลาเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชาที่เปิดสอนจะต้องเป็น 5 เท่าของภาคปกติ	1. เวลาเรียน 1.1 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับโครงการ สพพ. ใช้เวลาเรียน 2 ปีการศึกษา 1.2 ในปีการศึกษาหนึ่งให้แบ่งเป็น ภาคเรียนปกติ 2 ภาค ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ โรงเรียนอาจเปิดภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร สำหรับภาคฤดูร้อนซึ่งมีเวลาเรียน 4 สัปดาห์นั้น เวลาเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชาที่เปิดสอนจะต้องเป็น 5 เท่าของภาคปกติ สำหรับการเรียน 2 รายวิชาที่มีเนื้อหาต่อเนื่องกันใน 1 ภาคเรียนหรือ 20 สัปดาห์ ควรใช้เวลาเรียนแต่ละวิชา ครึ่งภาคเรียนหรือ 10 สัปดาห์ เวลาเรียนต่อสัปดาห์จะต้องเป็น 2 เท่าของภาคปกติ

ตาราง 2 (ต่อ)

หลักเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตร	หลักเกณฑ์ที่ปรับใช้สำหรับโครงการ สพพ.
1.3 ในสัปดาห์หนึ่งโรงเรียนต้องเปิดเรียนไม่น้อยกว่า 5 วัน วันละไม่น้อยกว่า 7 คาบ คาบละ 50 นาที โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างน้อย 25 คาบและจัดให้ผู้เรียนทำกิจกรรมครบถ้วนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 คาบ และจัดกิจกรรมแก้ปัญหา และหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้อีก 2 คาบ เวลานอกเหนือจากนี้ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนรายวิชาเพิ่มเติมตามความสนใจ และปฏิบัติกิจกรรมอิสระ	1.3 ในสัปดาห์หนึ่งเปิดเรียนไม่น้อยกว่า 5 วัน วันละไม่น้อยกว่า 7 คาบ คาบละ 50 นาที โดยจัดให้เรียนอย่างน้อย 25 คาบ และจัดให้ผู้เรียนทำกิจกรรมครบถ้วนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ใน 2 ปีการศึกษา จะต้องจัด 120 คาบ และจัดกิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหา และหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ 240 คาบ ใน 2 ปีการศึกษา เวลานอกเหนือจากนี้ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนรายวิชาเพิ่มเติมตามความสนใจและปฏิบัติกิจกรรมอิสระ การจัดตารางสอนสำหรับนักเรียนในโครงการ จัดให้มีเวลาเรียนครบถ้วนตามที่หลักสูตรกำหนด โดยให้มีเวลาเรียนตามตารางสอนกับครู และเวลาที่นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
2. หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาใดที่ใช้เวลาเรียน 2 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้มีหน่วยการ	2. หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาใดที่ใช้เวลาเรียน 2 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้มีหน่วยการ-

ตาราง 2 (ต่อ)

หลักเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตร	หลักเกณฑ์ที่ปรับใช้สำหรับโครงการ สพพ.
เรียน 1 หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาใดที่มีจำนวนคาบเรียนมากกว่าหรือน้อยกว่า 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้มีจำนวนหน่วยการเรียนรู้มากขึ้น หรือน้อยลงไปตามสัดส่วน	เรียน 1 หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาใดที่มีจำนวนคาบเรียนมากกว่าหรือน้อยกว่า 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้มีจำนวนหน่วยการเรียนรู้มากขึ้น หรือน้อยลงไปตามสัดส่วน
3. วิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี 3.1 ผู้เรียนจะต้องเรียนรายวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร สำหรับภาษาต่างประเทศผู้เรียนจะเลือกได้ 2 ภาษาเท่านั้น 3.2 การจัดทำรายวิชาบังคับเลือก และเลือกเสรี นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และการใช้แหล่งวิทยาการสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด	3. วิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี 3.1 ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาบังคับ และวิชาเลือกเสรีที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร สำหรับภาษาต่างประเทศผู้เรียนจะเลือกเรียนได้ 2 ภาษาเท่านั้น 3.2 การจัดทำรายวิชาบังคับเลือก และเลือกเสรี นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และการใช้แหล่งวิทยาการสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
4. การประเมินผลการเรียน การประเมินผลการเรียนและการโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร	4. การประเมินผลการเรียน การประเมินผลการเรียนและการโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอน

ตาราง 2 (ต่อ)

หลักเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตร	หลักเกณฑ์ที่ปรับใช้สำหรับโครงการ สพพ.
มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	ปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) การประเมินผลการเรียนของนักเรียนในโครงการอาจเร็วกว่านักเรียนปกติ เมื่อนักเรียนเรียนครบถ้วนตามจุดประสงค์ โดยใช้เวลาเรียนกับครู และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครบตามเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตร
5. เกณฑ์การจบหลักสูตร 5.1 ต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี ตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างอย่างน้อย 75 หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียน 5.2 ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ของวิชาบังคับทั้งหมด 5.3 ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น ไม่น้อยกว่า 75 หน่วยการเรียนรู้ 5.4 ต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 คาบต่อสัปดาห์ โดยต้องเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อย	5. เกณฑ์การจบหลักสูตร 5.1 ต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี ตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างอย่างน้อย 75 หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียน 5.2 ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ของวิชาบังคับทั้งหมด 5.3 ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น ไม่น้อยกว่า 75 หน่วยการเรียนรู้ 5.4 ต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 หรือ 2 คาบต่อสัปดาห์ ต่อภาค ตลอด 4 ภาคเรียน โดย

ตาราง 2 (ต่อ)

หลักเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตร	หลักเกณฑ์ที่ปรับใช้สำหรับโครงการ สพพ.
กว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน และต้องผ่านจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรมตามที่กำหนด	ต้องเข้าร่วมกิจกรรมใน 2 ปีการศึกษา รวม 120 คาบ การเข้าร่วมกิจกรรมต้องเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน และต้องผ่านจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรมตามที่กำหนด
6. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในกรณีที่จะมีการยกเลิกเพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ทำเป็นประกาศหรือคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ	6. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในกรณีที่จะมีการยกเลิก เพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ทำเป็นประกาศหรือคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ

2.6 แนวการจัดการเรียนการสอน

แนวการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนจบหลักสูตร 2 ปี

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยวิธีผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติ เน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. การจัดสอนรายวิชาในกลุ่มเดียวกัน หรือรายวิชาที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งตามปกติสอนรายวิชาละ 1 ภาคเรียน เช่น ท 401 - ท 402 ให้เรียน 2 รายวิชาใน 1 ภาคเรียน และแยกประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชาตามรหัสวิชาที่ลงทะเบียนเรียน

2. จัดสอนรายวิชาต่างกลุ่มกัน โดยบูรณาการเนื้อหาและเวลา เช่น บูรณาการวิชาภาษาอังกฤษ 2 รายวิชา คือ อ 011 และ อ 031 (ม.ปลาย)

อ 011 ภาษาอังกฤษ 4 คาบ/สัปดาห์/ภาค

อ 031 ทักษะอ่าน 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค

บูรณาการเวลาและเนื้อหา 2 รายวิชา เช่น อ 011 + อ 031 (ปกติ 6 คาบ ลดลงเหลือ 4 คาบ) จัดสอนเพียง 4 คาบ/สัปดาห์ แต่แยกประเมินผลการเรียนเป็น 2 รายวิชาตามที่ลงทะเบียนเรียน

3. จัดสอนบางรายวิชาโดยลดเวลาสอนลง และจัดเวลาให้ศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเอง เมื่อรวมเวลา 2 ส่วนนี้แล้ว นักเรียนจะมีเวลาเรียนครบตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด เช่น หลักสูตรกำหนดให้เรียนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้น ม.4 อ 011 /4 คาบ/สัปดาห์/ภาค โรงเรียนจัดสอนโดยให้มีเวลาในตารางสอนเหลือ 3 คาบ/สัปดาห์/ภาค และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค รวมเวลาทั้ง 2 ส่วนนี้จะครบ 4 คาบ/สัปดาห์/ภาค ได้ 2 หน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนใช้เวลาที่ไม่ใช้สอนวิชานั้น (1 คาบ/สัปดาห์) ไปสอนวิชาอื่น

4. จัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2532 จำนวน 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค รวม 6 คาบ ต้องจัดให้ครบภายใน 2 ปีการศึกษา รวมทั้งต้องให้นักเรียนทำกิจกรรมอิสระ ตามที่หลักสูตรกำหนด

5. จัดสอนให้เต็มหลักสูตร เต็มคาบเวลา การสอนตามตารางสอน ต้องมีการวางแผนเพื่อสอนนักเรียนที่เรียนเร็วให้สามารถเรียนได้ตามความสนใจและความถนัด โดยใช้วิธีสอนซึ่งเป็นวิธีผสมผสานความรู้และการปฏิบัติ มีการเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการ

สำหรับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนั้น ผู้สอนต้องวางแผนให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชนด้วย และให้มีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม

6. จัดสอนสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 7 คาบ (ตามปกติ) หรือจะสอนโดยเพิ่มคาบแต่ละวัน หรือสอนในวันหยุดหรือสอนในระหว่างปิดภาคเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนแต่ละรายวิชาครบตามเกณฑ์ เวลาเรียนที่กระทรวงฯ กำหนด

7. จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกรายวิชา ตามระเบียบประเมินผลของกระทรวงศึกษาธิการ

หมายเหตุ รายละเอียดการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ อยู่ในเอกสาร การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เล่มที่ 1

2.7 การลงทะเบียนเรียนของนักเรียน

1. นักเรียนที่จะลงทะเบียนเรียนตามโครงการ สพพ. จะต้องมียชื่ออยู่ในรายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้าเรียนตามเกณฑ์การรับนักเรียน เพื่อเข้าโครงการ สพพ.

2. ลงทะเบียนตามวัน และเวลาที่โรงเรียนกำหนดในแต่ละภาคเรียน

3. ต้องได้รับอนุมัติจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการเรียนรายวิชาใด ๆ ในแต่ละภาคเรียน

4. การลงทะเบียนจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้ชำระค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ของโรงเรียนแล้ว

วิธีการลงทะเบียน

1. ควรลงทะเบียนเรียนรายวิชาต่าง ๆ เป็นภาคเรียน ปีละ 2 ภาคเรียน

2. ต้องประเมินผลการเรียนรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน

3. ถ้ามีการสอน รายวิชาที่ต่อเนื่องกัน ปีละ 3 รายวิชา (ตามปกติสอนปีละ 2 รายวิชา) เช่น ท 011 ท 012 และ ท 013

อ 011 อ 012 และ อ 013

ค 014 ค 015 และ ค 016

การลงทะเบียนเรียนควรเฉลี่ยให้เรียนภาคเรียนละ 20-25 หน่วยการเรียนรู้

หมายเหตุ การเบิกเงินค่าภาคปฏิบัติของผู้มีสิทธิรับเงินสวัสดิการช่วยเหลือบุตร จะเบิกได้ไม่เกินอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด คือ ปีละไม่เกิน 400 บาท ถ้าผู้ปกครองผู้มีสิทธิ์ฯ จ่ายเงินกว่า 400 บาท ส่วนที่เกินก็จะเบิกคืนไม่ได้ ต้องรับผิดชอบเอง ดังรายละเอียดเกี่ยวกับเงินค่าลงทะเบียนของนักเรียนในหนังสือที่ ศธ 0808/6589 วันที่ 10 มีนาคม 2535

2.8 การประเมินผลการเรียน

การประเมินผลการเรียน สำหรับนักเรียนในโครงการ สหพ. เป็นการประเมินผลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยมีหลักการดังนี้

1. สถานศึกษามีหน้าที่ประเมินผลการเรียน โดยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียนในเรื่องของเกณฑ์ และแนวดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน
2. ประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา โดยคิดเป็นหน่วยการเรียน การคิดจำนวนหน่วยการเรียน ให้ถือปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
3. ประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ของแต่ละรายวิชา
4. ประเมินผลทั้งเพื่อปรับปรุงการเรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน

วิธีการประเมินผล คำนึงถึงข้อปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ใช้อัตราส่วนของคะแนนระหว่างภาคเรียน กับปลายภาคเรียนของแต่ละรายวิชาตามที่กลุ่มโรงเรียนกำหนด

คะแนนระหว่างภาคเรียน มีส่วนประกอบคือ

- ผลการสอบย่อย จุดประสงค์ของรายวิชา
- ผลการสอบกลางภาคเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง
- ผลการประเมินคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม

2. แจ้งให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการประเมินผลการเรียน เกณฑ์การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และเกณฑ์ขั้นต่ำของการผ่านรายวิชาก่อนสอนรายวิชานั้น

3. จุดประสงค์การเรียนรู้ จะต้องครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และเน้นกระบวนการ

4. ประเมินผลก่อนเรียนเพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

5. วัดและประเมินผลระหว่างภาคเรียนเพื่อศึกษาผลการเรียน เพื่อจัดการสอนซ่อมเสริม และเพื่อนำคะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไปรวมกับการวัดผลปลายภาคเรียน โดยให้วัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้

6. การวัดผลปลายภาคเรียน เพื่อตรวจสอบผลการเรียน โดยจัดให้ครอบคลุมจุดประสงค์ที่สำคัญ ตามที่กลุ่มโรงเรียนกำหนด

7. การตัดสินผลการเรียนให้นำคะแนนระหว่างภาคเรียนรวมกับคะแนนปลายภาคเรียน ตามอัตราส่วนที่กลุ่มโรงเรียนกำหนด แล้วนำมาเปลี่ยนเป็นระดับผลการเรียน

หมายเหตุ รายละเอียดทั้งหมดเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน ศึกษาได้จาก คู่มือการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนของนักเรียนในโครงการ สพพ.

1. ใช้อัตราส่วนของคะแนนระหว่างภาค และคะแนนสอบปลายภาค เช่นเดียวกับนักเรียนปกติ

2. การทดสอบย่อยของแต่ละรายวิชาจะมีความถี่มากกว่านักเรียนปกติ (สอบบ่อยกว่า)

3. มีการกำหนดการสอบกลางภาค และปลายภาคก่อนนักเรียนปกติ

สำหรับการสอบปลายภาคนั้น นักเรียนจะมีสิทธิ์สอบเมื่อเรียนครบเกณฑ์เวลาเรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่น รายวิชา อ 011 จะสอบปลายภาคได้ก็ต่อเมื่อเรียนครบ 72 คาบแล้ว ดังนั้นรายวิชาที่โรงเรียนจัดให้มีเวลาเรียนเป็นจำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน มากกว่านักเรียนปกติ ก็จะมีการสอบปลายภาคก่อนนักเรียนปกติ

4. เนื้อหาข้อสอบกลางภาค และปลายภาค ครอบคลุมจุดประสงค์สำคัญของรายวิชาและความยาก-ง่ายของข้อสอบอยู่ในระดับเดียวกับเนื้อหาของข้อสอบสำหรับเรียนปกติ

5. การประเมินผลด้านจิตพิสัย และกิจกรรมการเรียนรู้ใช้วิธีการเดียวกับการประเมินผลนักเรียนปกติ

6. การประเมินผลรายวิชาที่มีการบูรณาการเนื้อหาและเวลาเรียน

2.9 ผลการนิเทศก์โครงการ สพพ.

ผลจากการปฏิบัติของศึกษานิเทศก์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการติดตาม นิเทศโรงเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการ เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เป็นระยะ ๆ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 ถึง ปีการศึกษา 2538 โดยได้ทำการติดตามการปฏิบัติงานตามโครงการเป็นระยะ เพื่อที่จะได้ทราบถึงวิธีการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้น มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการทำงานโครงการให้ดีขึ้น ดังนี้

ปีการศึกษา 2535 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้แต่งตั้ง คณะกรรมการประเมินโครงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศ และเด็กที่มีความ สามารถพิเศษ โดยได้ประเมินโรงเรียนนำร่องโครงการ สพพ. จำนวน 13 โรงเรียน ประเด็นหลัก 5 ด้าน คือ ด้านความพร้อมของการดำเนินโครงการ ด้านการ ดำเนินงานโครงการ ด้านผลกระทบของโครงการต่อการเรียนการสอนตามปกติ ด้านความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านความคิดเห็น ในการจัดการศึกษาตามโครงการ สพพ. ในอนาคต ซึ่งสรุปผลการประเมินดังนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2535 : 3-5)

ด้านความพร้อมของการดำเนินโครงการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งต่อไปนี้คือ หลักสูตร ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของกรมวิชาการ ซึ่งปกติใช้เวลาเรียน 3 ปี แต่มีการบูรณาการเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับเวลา 2 ปี ครูผู้สอนของ โรงเรียนในโครงการส่วนใหญ่ เห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสม บุคลากร ในโครงการนี้ไม่ได้เตรียมบุคลากรเป็นพิเศษแต่ใช้ครูผู้สอนในระดับ ม.ปลาย ที่สอน นักเรียนปกติ โดยมีการประชุมชี้แจงให้ครู-อาจารย์เข้าใจในโครงการ วางแผนจัด ครูเข้าสอน ประชุมสัมมนาเพื่อรับทราบแนวปฏิบัติ ครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าการจัด เตรียมบุคลากรเหมาะสมแล้ว การฝึกอบรมบุคลากร ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับ การฝึกอบรมเพื่อเตรียมการสอนในโครงการนี้ ในด้านการฝึกอบรมครูผู้สอนส่วนใหญ่ เห็นว่าการฝึกอบรมครูยังไม่เหมาะสม เพราะไม่มีการอบรมก่อนเริ่มโครงการ วัสดุ

อุปกรณ์การผลิตและการใช้สื่อการสอน ครูใช้สื่อตามจุดประสงค์การเรียนรู้บางส่วน ใช้อุปกรณ์ร่วมกับหลักสูตรปกติ บางส่วนผลิตขึ้นมาใหม่

ด้านการดำเนินงานโครงการ ได้มีการติดตามการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับ การประชาสัมพันธ์ พบว่าการประชาสัมพันธ์โครงการมีหลายวิธี การจัดการเรียนการสอน มีการจัดห้องเรียนเฉพาะสำหรับเด็กกลุ่มนี้ มีการประชุมครู เพื่อวางแผนการสอนทั้ง 2 ปี ประชุมชี้แจงนักเรียนถึงวิธีการเรียนการสอนที่บางส่วนนักเรียนต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองและยังมีการจัดสอนเพิ่ม 1 คาบ ในวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ และเพิ่มวันเสาร์อีกด้วย การวัดและประเมินผลการเรียน เป็นไปตามระเบียบฯ เพียงแต่ปรับเวลาให้เหมาะสม และมีการประเมินนอกห้องเรียน การออกกลางคันของนักเรียน โรงเรียนในโครงการส่วนใหญ่ มีนักเรียนออกจากโครงการกลางคันเพื่อกลับเข้าเรียนหลักสูตรปกติ สาเหตุเนื่องจากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผู้ปกครองเห็นว่าผลการเรียนไม่ดีและเด็กมีความกังวล จึงให้กลับมาเรียนหลักสูตรปกติ นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอื่น ๆ เช่น สัมผัสเรียนต่อที่อื่นได้ ออกไปประกอบอาชีพ หรือมีปัญหาด้านความประพฤติ

ด้านผลกระทบของโครงการต่อการเรียนการสอนปกติ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ตอบว่าไม่มีผลกระทบ ส่วนที่ตอบว่ามีผลกระทบ คือ ครูต้องทำงานหนักมากกว่าปกติ มีปัญหาในการจัดตารางสอน เพราะครูต้องสอนแผนปกติด้วย ส่วนผลกระทบต่อนักเรียน คือนักเรียนในโครงการต้องเรียนหนักกว่านักเรียนในหลักสูตรปกติ และมีเวลาฝึกกิจกรรมน้อยกว่า

ด้านความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนในโครงการ ต้องการให้มีการจัดอบรมผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง รวมทั้งการอบรมครูผู้สอน พร้อมทั้งให้ขวัญและกำลังใจ กรมวิชาการควรจะช่วยสร้างหลักสูตรและกำหนดแผนการเรียนให้เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียน ศึกษาวิเคราะห์ควรมีการติดตามผลโครงการอย่างสม่ำเสมอ ต้องการความช่วยเหลือในด้านหนังสืออ่านเพิ่มเติม ให้ตัวอย่างสื่อการสอน รวมทั้งอุปกรณ์การเรียนการสอนประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ม.ต้น และผู้ปกครองเข้าใจโครงการ และต้องการอัตรากำลังครูเพิ่ม

ด้านความคิดเห็นในการจัดการศึกษาตามโครงการ สพพ. ในอนาคต ครูส่วนใหญ่เห็นว่า ควรขยายโครงการตามความพร้อมของโรงเรียนและความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด บูรณาการทั้งจุดประสงค์และเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรให้ชัดเจน มีการปรับปรุงระบบการลงทะเบียนวิชาเรียนใหม่

จัดทำปฏิทินการสอนล่วงหน้าให้ชัดเจน เด็กในโครงการควรได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกอย่างเหมือนเด็กปกติ และควรมีมุมหนังสือเฉพาะให้เด็กได้ค้นคว้าเต็มที่ ควรแจ้งให้ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของโครงการ รวมทั้งการอบรมครูผู้สอนให้เข้าใจถึงหลักการและเป้าหมายของโครงการ การบูรณาการเนื้อหาและวิธีสอนให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ควรติดตามผลการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาว่านักเรียนมีปัญหาในการเรียนหรือไม่ เพื่อนำข้อมูลมาพิจารณาประกอบการดำเนินงานในอนาคต มีการวางแผนการดำเนินงานโครงการอย่างละเอียด รอบคอบก่อนที่จะเริ่มโครงการ เพื่อจะได้ไม่เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน

ปีการศึกษา 2535 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2535 จำนวน 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนศรีธรรมาสมุทรา โรงเรียนถาวรรานกุล (จังหวัดสมุทรสงคราม) โรงเรียนอุดรดิตถ์ดรุณี (จังหวัดอุดรดิตถ์) และโรงเรียนบ้านใหญ่พิทยาคม (จังหวัดนครราชสีมา) พบว่า ในรายวิชาบังคับ นักเรียนทุกคนสอบผ่านและสอบได้ระดับคะแนนไม่ต่ำกว่า 2 โดยได้รับคะแนน 4 ถึง ร้อยละ 78.08 ในวิชา พ 503 ร้อยละ 68.42 ในวิชา ท 504 และร้อยละ 61.40 ในวิชา พ 504 วิชาบังคับเลือก นักเรียนทุกคนสอบผ่านและได้ระดับคะแนน 4 เป็นส่วนใหญ่ในทุกวิชา วิชาเลือกเสรี นักเรียนสอบผ่านถึงร้อยละ 99.86 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และได้ระดับคะแนน 4 และ 3 เป็นส่วนใหญ่ในแทบทุกวิชา ส่วนในรายวิชาพื้นฐานอาชีพ นักเรียนสอบได้ระดับคะแนน 4 ทุกคน ในรายวิชา ช 011 ศ 029 และ ศ 0219

ปีการศึกษา 2537 ดวงกมล เหมะรัต และทีมงาน โรงเรียนเทพศิรินทร์ ได้รายงานผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) ของโรงเรียนเทพศิรินทร์ ดังนี้

จำนวนนักเรียนในโครงการ สพพ. รุ่นที่ 1 (ปีการศึกษา 2535-2536) เมื่อเริ่มโครงการมี 99 คน หลังจากเรียนจบภาคเรียนที่ 1 แล้ว มีนักเรียนทั้งหมด 97 คน เพราะมีนักเรียนขอลาออกจากโครงการ 2 คน เพราะต้องการเวลาในการทำกิจกรรมเชียร์ รุ่นที่ 2 (ปีการศึกษา 2536-2537) มีจำนวน 46 คน ทั้ง 2 ภาคเรียน เมื่อจบภาคเรียนที่ 2 มีนักเรียนสอบเทียบระดับ ม.6 และสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยได้ 4 คน แต่ขอลาออกจากโครงการแล้วไปเรียนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่คณะแพทยศาสตร์เพียงคนเดียว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโครงการทั้งรุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 มีผลการเรียนเฉลี่ยรวมลดลงในทุกภาค

การเรียน ผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัย นักเรียน ม.5/5 สอบได้ร้อยละ 66.00
ส่วนนักเรียน ม.5/6 สอบได้ร้อยละ 91.49

จากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนในโครงการ
สหพ. เมื่อแรกเข้าโครงการ สหพ. นักเรียนในโครงการมีความคิดเห็นว่าเป็น
การสนับสนุนส่งเสริมและกำลังใจจากครู-อาจารย์มากที่สุด มีความพอใจในความรู้
ที่ได้รับเป็นอันดับรองลงมา ได้รับการส่งเสริมและให้กำลังใจจากผู้ปกครองเป็น
อันดับสาม ส่วนในเรื่องที่นักเรียนในโครงการมีความเห็นว่าเหมาะสมน้อยที่สุด คือ
การใช้เวลาในคาบกิจกรรมอิสระเพื่อศึกษาหาความรู้ การได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ
ของโรงเรียนและกิจกรรมตามหลักสูตร น้อยเป็นอันดับสอง และการได้ใช้เวลา
สำหรับทำกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกับเพื่อน ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนน้อยเป็นอันดับ
สาม เมื่อสิ้นสุดโครงการได้แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีดังนี้ นักเรียน
ที่สอบคัดเลือกเข้าระดับอุดมศึกษาได้ มีความคิดเห็นว่าเป็นอันดับหนึ่ง ได้รับการสนับสนุนส่งเสริม
และให้กำลังใจจากผู้ปกครองเป็นอันดับหนึ่ง นักเรียนที่สอบคัดเลือกเข้าระดับอุดม
ศึกษา มีความพอใจในผลการสอบเข้าได้เป็นอันดับสอง และมีความคิดเห็นว่าเป็น
อันดับสาม ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจจากครู-อาจารย์เป็นอันดับสาม ซึ่งก็สอดคล้องกับ
นักเรียนที่สอบเข้าระดับอุดมศึกษาไม่ได้ ส่วนที่แตกต่างกันคือ นักเรียนที่สอบคัดเลือก
เข้าระดับอุดมศึกษาไม่ได้ มีความคิดเห็นว่าเป็นอันดับสอง ได้ใช้เวลาสำหรับทำกิจกรรมอื่น ๆ ร่วม
กับเพื่อน ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียน สูงเป็นอันดับสอง นักเรียนที่สอบคัดเลือก
เข้าระดับชั้นอุดมศึกษาได้มีความคิดเห็นว่าเป็นอันดับหนึ่ง การได้ศึกษาค้นคว้า
กับเพื่อนในชั้นและ มีความเห็นว่าเป็นอันดับหนึ่ง การใช้เวลาในคาบกิจกรรมอิสระเพื่อศึกษาหา
ความรู้มีความเหมาะสมน้อยเป็นอันดับสอง ส่วนผลการพัฒนาทางด้านจิตพิสัยของ
นักเรียนในโครงการ จากการสำรวจความคิดเห็นของครู-อาจารย์ที่สอนในโครงการ
พบว่า มีพฤติกรรมที่ค่อนข้างดีทุกข้อ โดยมีความรับผิดชอบสูงเป็นอันดับหนึ่ง มีความ
ขยันอดทนเป็นอันดับสอง และมีความสนใจตั้งใจเรียนเป็นอันดับสาม พฤติกรรมด้าน
ความประหยัคน้อยที่สุด รองลงมาคือ ความร่วมมือและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ปีการศึกษา 2538 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้แต่งตั้งคณะ
กรรมการติดตามการดำเนินโครงการของโรงเรียนในโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริม
และพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาในส่วนกลาง (หน่วยศึกษานิเทศก์.
2538 : 29) สรุปผลการศึกษาดังนี้

การจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการพิเศษในภาพรวมของฝ่ายบริหาร
ส่วนมากรายงานว่าได้ปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่น ตั้งกรรมการรับผิดชอบชี้แจง

บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนส่งเสริมและให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ติดตามดูแล วางแผนการ ประเมินผล ประชาสัมพันธ์โครงการ ชี้แจงความรู้ให้กับหน่วยงานอื่น จัดชั้นเรียน โดยแยกกลุ่มเรียนโดยเฉพาะ จัดให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตรแนะแนว และจัดให้ผู้เรียนมีกิจกรรมอิสระ นอกจากนี้ยังจัดให้ครูได้พบกับนักเรียนหลังคาบ เวลาเรียน

การจัดการศึกษาของครู-อาจารย์ผู้สอนนักเรียนในโครงการพิเศษ สพพ. ครูส่วนมากมีคาบสอนนักเรียนในโครงการ 2-5 คาบ และสอนนักเรียนปกติ 10-15 คาบ โดยสอนเหมือนหลักสูตรปกติร้อยละ 38 บุคลากรเนื้อหา 2 รายวิชาหรือมากกว่าร้อยละ 33 จัดลำดับเนื้อหาใหม่ร้อยละ 29 ครูประมาณครึ่งหนึ่งสอนโดย บุคลากรจุดประสงค์ในขณะที่ยีกครึ่งหนึ่งสอน โดยไม่ได้บุคลากรจุดประสงค์ วิธีการ ศึกษาด้วยตนเองส่วนมากครูจะให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ในด้านการประเมินผล ครู กำหนดเวลาสอบเอง และในบางครั้งจะให้นักเรียนสอบพร้อมนักเรียนปกติ ครู กลุ่มหนึ่งใช้ข้อสอบสำหรับนักเรียนในโครงการโดยเฉพาะ และอีกกลุ่มหนึ่งใช้ข้อสอบ ฉบับเดียวกับนักเรียนปกติจำนวนเท่า ๆ กัน

ความเห็นของนักเรียนในการเลือกสมัครเรียนในโครงการ สพพ. นักเรียน ส่วนมาก สมัครเรียนเพราะต้องการจบเร็วโดยได้ความรู้ครบถ้วน ประโยชน์ของ โครงการนี้ คือ ทำให้จบเร็วได้ความรู้ครบถ้วนโดยใช้เวลาเรียนน้อยกว่าปกติ นักเรียนส่วนมาก ต้องปรับตัวมากและจะไม่สอบเทียบความรู้ในระบบของการศึกษา นอกโรงเรียน

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามความเห็นของผู้บริหารโครงการ สพพ. ผู้บริหารเห็นว่านักเรียนที่สมัครเข้าโครงการไม่เก่งมาก บางโรงเรียนนักเรียนคละกัน ทำให้มีปัญหาด้านเวลามาก ทำงานไม่ทันและนักเรียนสนใจโครงการนี้น้อย เนื่องจาก ยังมีการสอบเทียบ ครูไม่พร้อมหรือไม่อยากสอนนักเรียนในโครงการ เนื่องจากต้อง เตรียมตัวมาก บางคนยังไม่เข้าใจนักเรียน ไม่ปรับปรุงวิธีสอนและใช้สื่อ น้อย ส่วน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามความเห็นของครูผู้สอนโครงการ สพพ. นั้น ด้านครู ผู้สอนในโครงการต้องมีการะงานมากกว่าครูปกติ บางคนไม่พร้อมที่จะสอน ไม่มีเวลา เตรียมตัวล่วงหน้าและไม่มีเวลาทุ่มเทให้กับนักเรียนจำนวนน้อย นักเรียนเรียนหนัก ทำงานไม่ทัน มีความเครียดและต้องปรับตัวมาก โดยเฉพาะในระยะแรก นักเรียนมี เวลาคั่นคว้าน้อย บางคนไม่พร้อมที่จะเรียน และมีความแปลกแยกกระหว่างนักเรียน ในโครงการและนักเรียนนอกโครงการ การจัดการ การจัดการบางอย่าง เช่น

การจัดตารางสอบ การจัดครูผู้สอนไม่เหมาะสม เวลาที่เร่งรัด ทำให้นักเรียนไม่ได้ฝึกทักษะเท่าที่ควร ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ระหว่างครู-นักเรียน และผู้ปกครอง ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกันในบางเรื่อง นอกจากนี้การที่กำหนดเวลาให้น้อยทำให้ขาดความสอดคล้องตามหลักการของหลักสูตร และนอกจากนี้ตามความคิดเห็นของนักเรียนในโครงการ สพพ. นักเรียนส่วนมากมีปัญหาด้านเวลา งานมากต้องเรียนหนัก ปัญหารองลงไป ได้แก่ การสอบบ่อย ตารางสอบไม่แน่นอน พักผ่อนไม่พอ ทำให้เกิดความเครียด ปัญหาอันดับที่สาม ได้แก่ อาจารย์สอนเร็ว นักเรียนเรียนรู้ไม่ทันทำให้ไม่เข้าใจในบางรายวิชา ปัญหาอันดับที่ 4 ได้แก่ ความไม่พร้อมของอาจารย์ในการสอน ส่วนการปรับตัวของนักเรียนเป็นปัญหาอันดับที่ 5

ผู้บริหารเสนอแนะให้ความสนใจนักเรียนกลุ่มนี้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะด้านสังคมและคุณธรรมเพื่อมิให้เป็นคนเห็นแก่ตัว แต่ไม่ควรยกย่องนักเรียนจนเกินไป เสนอให้หาทางช่วยเหลือรายวิชาที่ขาดแคลนครู เสนอให้จัดหลักสูตรบูรณาการให้นักเรียนที่เรียน 2 ปี, ครูควรสรุปเนื้อหาสำคัญให้นักเรียนและควรจัดทำแผนการสอนให้เหมาะสม เพื่อมีเวลาเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย ควรจัดสอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ปละ 1 ห้อง โดยครูที่สมัครใจสอน และควรมีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอน

ครูเสนอแนะให้มีการประสานงานระหว่างครู เพื่อสร้างความสอดคล้องลดความซ้ำซ้อน ควรมีครูแนะแนว มีฝ่ายประสาน ชี้นำ และติดตามโครงการ เสนอให้มีการเตรียมครูในทุกด้าน คัดเลือกครูที่มีความรู้ความสามารถและตั้งใจทำงานจริง ควรเพิ่มคาบคิดเป็นชั่วโมงสอนให้กับครูที่สอนในโครงการ ควรมีการจัดสัมมนาครูในรายวิชาเดียวกัน ในโรงเรียนควรมีการรวบรวมปัญหา อุปสรรคเพื่อแก้ไข ถ้าโรงเรียนไม่พร้อมไม่ควรเปิดสอน ควรจัดทำหลักสูตรสำหรับนักเรียนกลุ่มนี้ โดยเฉพาะการคัดเลือกนักเรียน ควรคัดเลือกจากนักเรียนที่มีความพร้อมในทุกด้าน ควรให้โควตาแก่นักเรียนในโครงการเป็นพิเศษ เพราะเกรดจะน้อยกว่านักเรียนปกติ ห้องสมุดควรขยายเวลาให้บริการค้นคว้า หรือมีห้องสมุดสำหรับนักเรียนกลุ่มนี้ โดยเฉพาะ ผู้สอนควรรับผิดชอบต่อเนื่องตลอดหลักสูตร และควรให้นักเรียนมีสิทธิ์เลือกเรียนตามต้องการ

นักเรียนเสนอแนะให้คัดเลือกนักเรียนที่มีความพร้อมจริง ๆ โรงเรียนควรจัดให้นักเรียนได้ประเมินความพร้อมของตนก่อนเข้าร่วมโครงการ ควรมีการติดตามผลโครงการมากขึ้น ควรยกเลิกโครงการ 2 ปี และใช้โครงการ 2 ปีครึ่งแทน

ควรคำนึงถึงเวลาและเนื้อหาที่สำคัญ ควรให้ทำรายงานน้อยลง วิชาที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยควรเพิ่มเวลาให้ และควรจัดหลักสูตรให้แน่นนอน มีความต่อเนื่อง

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 ซึ่งเป็นปีของการเริ่มโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) จนถึง ปัจจุบัน ปีการศึกษา 2538 มีนักเรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายในโครงการ สพพ. ไปแล้ว 3 รุ่น จากการติดตามผลงานโครงการ สพพ. ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา นักเรียนในโครงการ สพพ. ที่จบหลักสูตรตามโครงการแล้วเข้า ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ดังนี้

โรงเรียนโครงการ สพพ. รุ่นที่ 1 เริ่มดำเนินโครงการปีการศึกษา 2534 - 2535 จำนวน 13 โรงเรียน นักเรียนจบหลักสูตรตามโครงการ จำนวน 442 คน ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จำนวน 413 คน คิดเป็นร้อยละ 93.44 จำแนกตามสังกัดสถาบันการศึกษา ได้ดังนี้

ศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐ 355 คน คิดเป็นร้อยละ 80.32 โดย เข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาระบบปิด 292 คน คิดเป็นร้อยละ 66.06 และสถาบัน การศึกษาระบบเปิด 63 คน คิดเป็นร้อยละ 14.25 ศึกษาในสถาบันการศึกษา เอกชน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 11.19 ได้รับทุน ก.พ. ไปศึกษาต่อต่างประเทศ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.13 และประกอบอาชีพและยังไม่ศึกษาต่อ 29 คน คิดเป็น ร้อยละ 6.56

โครงการ สพพ. รุ่นที่ 2 ดำเนินโครงการปีการศึกษา 2535 - 2536 มีโรงเรียนในโครงการ จำนวน 16 โรงเรียน นักเรียนจบหลักสูตรตามโครงการ จำนวน 474 คน ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จำนวน 454 คน คิดเป็นร้อยละ 95.78 จำแนกตามสังกัดสถาบันการศึกษา ได้ดังนี้

ศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐ 366 คน คิดเป็นร้อยละ 77.21 โดย เข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาระบบปิด 327 คน คิดเป็นร้อยละ 68.99 และสถาบัน การศึกษาระบบเปิด 39 คน คิดเป็นร้อยละ 8.23 ศึกษาในสถาบันการศึกษาเอกชน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 18.05 ได้รับทุน AFS ไปศึกษาต่อต่างประเทศ 1 คน คิด เป็นร้อยละ 0.21 ประกอบอาชีพและยังไม่ศึกษาต่อ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 4.22

โครงการ สพพ. รุ่นที่ 3 ดำเนินโครงการปีการศึกษา 2536 - 2537 มีโรงเรียนในโครงการ จำนวน 45 โรงเรียน มีนักเรียนจบหลักสูตรตามโครงการ จำนวน 1,268 คน ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จำนวน 1,241 คน คิดเป็น ร้อยละ 96.50 จำแนกตามสังกัดสถาบันการศึกษา ได้ดังนี้

ศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐ 1,118 คน คิดเป็นร้อยละ 88.17 โดยเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาระบบปิด 1,032 คน คิดเป็นร้อยละ 80.25 และสถาบันการศึกษาระบบเปิด 86 คน คิดเป็นร้อยละ 6.69 ศึกษาในสถาบันการศึกษาเอกชน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 8.40 ได้รับทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 1.17 ประกอบอาชีพและยังไม่ศึกษาต่อ 25 คน คิดเป็นร้อยละ 1.94 ติดตามผลไม่ได้ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 1.56

ตอนที่ 3 หลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กเก่ง หรือเด็กที่มีสติปัญญาเลิศ

3.1 นิยามของคำว่า เด็กเก่ง (Gifted Child) หรือเด็กที่มีสติปัญญาเลิศ (The Child with Intelligence)

นักการศึกษาได้ให้ความหมาย "เด็กเก่ง" หรือ "เด็กที่มีสติปัญญาเลิศ" ไว้หลายลักษณะ ประมวลเป็นแนวคิดรวม ๆ ได้ดังนี้

เด็กเก่งหรือเด็กที่มีสติปัญญาเลิศ หมายถึง เด็กที่มีศักยภาพสูงกว่าเด็กทั่วไป ในการกระทำกิจกรรมใด ๆ มีระดับสติปัญญาสูงและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเด็กปกติโดยทั่วไป นั่นคือ มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความสามารถสูง สามารถเรียนจบบทเรียนได้เร็วกว่าที่กำหนดไว้
2. มีความสามารถสูงในด้านการคิดสร้างสรรค์ การใช้เหตุผล
3. มีความสนใจกว้างขวางและมักผลิตผลงานที่มีคุณภาพสูง
4. มีระดับสติปัญญาสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยมีผลการเรียนดีเป็นพิเศษในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เครื่องจักรกล ศิลปะ ภาษา ดนตรี ความเป็นผู้นำ ตลอดจนความสามารถในการปรับตัวได้ดีเยี่ยมในสภาพแวดล้อมและสังคม
5. มีผลการเรียนดีเด่น มีผลงานดีเด่นแก่สังคม
6. มีอายุสมองสูงกว่าอายุจริงเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กทั่ว ๆ ไป

นอกจากนี้ เด็กเก่งหรือเด็กที่มีสติปัญญาเลิศจะต้องเป็นบุคคลที่ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้ ระบุหรือรับรองว่าเป็นเด็กที่มีความสามารถเป็นเยี่ยมจนเป็นที่ประจักษ์ เด็กเหล่านี้ต้องการโปรแกรมการศึกษาหรือบริการทางการศึกษาที่นอกเหนือไปจากโปรแกรมทั่วไปที่โรงเรียนจัดให้ เพื่อให้เด็กได้ตระหนักถึงคุณค่าของตัวเองและสังคม

สรุปแล้ว เด็กเก่งหรือเด็กที่มีสติปัญญาเลิศ หมายถึง เด็กที่มีความสามารถทางสติปัญญาหรือทางวิชาการสูงกว่าเด็กปกติทั่วไป มีความเด่นกว่าผู้อื่นด้านการเรียน การใช้เหตุผล ความเป็นผู้นำ โดยปกติเด็กที่มีคุณลักษณะนี้มีจำนวนไม่มากนัก

3.2 ลักษณะและธรรมชาติของเด็กเก่ง

เป็นที่น่าสังเกตว่าลักษณะของเด็กเก่งนั้น ส่วนใหญ่สามารถมองเห็นได้ตั้งแต่เยาว์วัย และเมื่อเติบโตขึ้นความเก่งมักถูกบดบังด้วยองค์ประกอบหลายสิ่งหลายอย่าง เช่น หลักสูตรหรือสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความสามารถ ดังนั้น การสังเกตลักษณะนิสัยหรือบุคลิกของพวกเขาตั้งแต่ยังเด็ก จึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้ได้ตระหนักถึงความสามารถที่แท้จริงของเด็กและช่วยให้มองเห็นทิศทางการจัดการศึกษาสำหรับพวกเขาได้ง่ายขึ้น

หน่วยงานด้านเด็กเก่งและเด็กปัญญาเลิศ รวมถึงเด็กพิเศษของสหรัฐอเมริกาได้รวบรวมและสังเคราะห์ลักษณะของเด็กเก่งหรือเด็กที่มีสติปัญญาเลิศ จากงานวิจัยได้ข้อสรุปดังนี้

3.2.1 ลักษณะทั่วไป (General Characteristics)

1. อ่านหนังสือโดยเข้าใจความหมายของภาษาได้ดีตั้งแต่อายุน้อย พบว่าครึ่งหนึ่งของเด็กเหล่านี้อ่านหนังสือได้ก่อนเข้าเรียน
2. เรียนทักษะพื้นฐานได้ดีและเร็วโดยมีการฝึกฝนน้อยกว่าเด็กปกติ
3. มีความสามารถในการคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ดีกว่าเพื่อนในวัยเดียวกัน
4. สามารถอ่านและแปลความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องสะกดคำ ในขณะที่เด็กอื่นต้องสะกดคำก่อน
5. ต้องการความช่วยเหลือน้อยในการหาคำตอบของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิธีการและเหตุผล
6. ชอบทำงานที่เป็นอิสระตั้งแต่อายุน้อย มีความสนใจ และมีสมาธิในการทำงานยาวนานกว่าเด็กทั่วไป
7. ความสนใจมีทั้งสนใจทุกเรื่องและสนใจเป็นเรื่อง ๆ ไป
8. มีพลังและความกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ สูง

9. มีการสนองตอบและมีความสัมพันธ์อันดีกับ พ่อ แม่ ครู และ
ผู้ใหญ่ ชอบคบเพื่อนที่มีอายุมากกว่าหรือเป็นผู้ใหญ่กว่า

3.2.2 ลักษณะทางความคิดสร้างสรรค์ (Creative Characteristics)

1. คิดได้เร็วและสามารถคิดได้มาก คิดต่อเนื่องหรือเห็น
ความสัมพันธ์ของสิ่งที่คิด
2. คิดได้ยืดหยุ่น คือ สามารถใช้วิธีการหรือทางเลือกหลาย ๆ
แบบในการแก้ปัญหา
3. มีความคิดริเริ่ม คือ คิดสิ่งที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากความคิด
ทั่ว ๆ ไป ความคิดริเริ่มเป็นความคิดที่ไม่เคยมีใครคิดถึงมาก่อน หรือเป็นความคิด
ที่ดัดแปลงจากความคิดเดิมก็ได้
4. คิดได้ละเอียดละออ ประติดประต่อเรื่อง หรือความคิดของ
เหตุการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ได้
5. กระตือรือร้นที่จะสนุกกับสิ่งที่ซับซ้อน และสามารถแก้ปัญหาได้ดี
6. เป็นนักเอาที่ดี และมีความสามารถในการตั้งสมมุติฐาน
7. มีอารมณ์อ่อนไหวต่อสิ่งสวยงาม และชอบทางด้านสุนทรียศาสตร์
แต่ก็ตระหนักถึงความไม่มีเหตุผลของตนเอง
8. มีความอยากรู้อยากเห็นสูง
9. ชอบใช้ความคิดในการสร้างจินตนาการ การเพ้อฝัน

3.2.3 ลักษณะการเรียนรู้ (Learning Characteristics)

1. มีความสามารถในการสังเกตสูง จับประเด็นสำคัญของเรื่อง
ต่าง ๆ หรือเห็นส่วนสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ได้เร็ว
2. ชอบอ่านหนังสือ และอ่านหนังสือหรือนิตยสารที่เหมาะสมสำหรับ
คนสูงวัยกว่าตน
3. ชอบทำกิจกรรมที่ต้องใช้สติปัญญา
4. มีการพัฒนาการที่ดีเกี่ยวกับการสรุป การสังเคราะห์ และ
การเกิดมโนทัศน์
5. หยั่งเห็นถึงความสัมพันธ์ของเหตุผล มีสามัญสำนึกที่ดี
6. มีแนวโน้มที่ชอบสถานที่ที่เรียบง่าย และสิ่งแวดล้อมที่เป็น
ระเบียบ

7. ชอบถามคำถาม สงสัย วิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมิน เห็น และรับรู้สิ่งที่เหมือน แตกต่าง และสิ่งที่ผิดแปลกได้ไว
8. มีความจำดี และจำได้นาน
9. แสดงความเข้าใจในกฎ หลักการต่าง ๆ และสามารถลงความเห็นหรือสร้างหลักการเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ
10. แยกแยะสิ่งที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ได้โดยแยกออกเป็นองค์ประกอบย่อยและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

3.2.4 ลักษณะทางพฤติกรรม (Behavioral Characteristics)

1. ชอบสืบสวน และอยากรู้อยากเห็น
2. มีแรงจูงใจภายในที่จะเรียนรู้สูง ชอบสำรวจ และมีความอดทนสูง
3. มีการวางระเบียบชีวิตหรือพฤติกรรมอย่างดี มีเป้าหมายในการทำงาน
4. สนุกกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ และวิธีการใหม่
5. มีสำนึกเกี่ยวกับศีลธรรมและจริยธรรมสูง
6. บ่อยครั้งที่มีพฤติกรรมเหม่อลอย ฝันกลางวัน (daydream)
7. เข้าใจในศักยภาพ ความสามารถ ความคิดของตนเอง และในบางครั้งอาจปิดบังความสามารถของตนเอง

(U.S. Office for Gifted and Talents and Council for Special Populations อ้างถึงใน อัญชลี สารัตนะ. 2533)

3.3 บทบาทของโรงเรียนในด้านการจัดหลักสูตรและกิจกรรมพิเศษเพื่อส่งเสริมเด็กเก่ง

สติปัญญาของเด็กจะมีการพัฒนาเรื่อยมาตั้งแต่ก่อนเข้าเรียน จนถึงวัยเข้าเรียนก็ยังคงมีการพัฒนาอยู่ ดังนั้นการสอนในโรงเรียนจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาสติปัญญาเป็นอย่างมาก นอกจากการสอนแล้วหลักสูตรและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างและพัฒนาสติปัญญาและความสามารถของเด็ก โรงเรียนที่เคร่งครัดและมีระเบียบวินัยมากเกินไปมักจะทำให้เด็กกลัวและไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เพราะกลัวขัดกับระเบียบวินัยของโรงเรียน ครูที่ใช้วิธีการสอน

ที่เคร่งครัดเกินไป ขาดการยืดหยุ่น ไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก อาจทำให้เด็กเก่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำได้ การจัดสิ่งแวดล้อมที่ไม่ท้าทายสำหรับเด็กกลุ่มนี้อาจทำให้เด็กไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนให้ถึงขีดสูงสุดได้และยังทำให้มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน สร้างนิสัยเกียจคร้าน ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีผลสัมฤทธิ์สูงสุดต่อไป

โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการส่งเสริมและพัฒนาสติปัญญาและศักยภาพของเด็ก แนวทางที่โรงเรียนสามารถดำเนินการสำหรับเด็กเก่งประกอบด้วย

3.3.1 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถของเด็ก

1. โรงเรียนควรพยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กได้มีโอกาสสำรวจและทดสอบความสามารถ ตลอดทั้งความสามารถพิเศษเพื่อจะได้ทราบว่าเด็กมีจุดเด่นด้านใด เช่น การส่งไปแข่งขันตอบปัญหาวาดภาพ แต่งกลอน และอื่น ๆ ที่เห็นว่าเป็นการส่งเสริมความเก่งของเด็ก

2. ครูควรส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออก กระทำ และลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้สามารถพัฒนาความเก่งยิ่งขึ้น

3. โรงเรียนและครูควรสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเอง ควรใกล้ชิดเด็ก คำนึงกับเด็ก รับฟังความคิดเห็น ให้อิสระตามควรแก่โอกาส เป็นที่พึ่งและที่ปรึกษาแก่เด็ก

3.3.2 การจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กเก่ง

โปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กเก่ง เป็นโปรแกรมที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเด็กเก่งและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ได้มีโอกาสพัฒนาความสามารถของตนเองให้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนักการศึกษามีความเห็นว่า หลักสูตรปกติไม่สามารถสนองตอบต่อความต้องการเป็นพิเศษของเด็กเหล่านี้ได้ ซึ่งอาจเป็นเหตุเด็กต้องสูญเสียความสามารถที่มีอยู่ (ดวงเดือน อ่อนน้อม. 2529 : 54-62)

ลักษณะของโปรแกรม กล่าวโดยทั่วไปมีลักษณะดังนี้

1. เร่งการเรียน (Acceleration) เป็นการให้เด็กเก่งได้เข้าเรียนหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งเร็วขึ้น หรือเรียนไปตามหลักสูตรได้เร็วตามความสามารถ

ของตน จึงทำให้เด็กสามารถเรียนจบหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งเมื่ออายุยังน้อยกว่าเพื่อนร่วมชั้น หรือใช้เวลาน้อยกว่าปกติ การเร่งการเรียนรู้สำหรับเด็กเก่งมีทั้งผู้ที่สนับสนุนและไม่เห็นด้วย ผู้สนับสนุนกล่าวว่า การเร่งการเรียนรู้เป็นการให้ประสบการณ์ทางการศึกษาที่เหมาะสมแก่เด็ก ทำให้เด็กเก่งจบการศึกษาเร็วขึ้น จึงสามารถออกไปประกอบอาชีพ ทำประโยชน์ต่อตนเองและสังคมเร็วขึ้น ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการเร่งการเรียนรู้การสอนมักกล่าวถึงความกลัวในด้านปัญหาการปรับตัวทางอารมณ์ และสังคมของเด็กเมื่อต้องไปเรียนร่วมกับเด็กอื่น ๆ ที่มีอายุมากกว่า

2. เสริมการเรียนรู้ (Enrichment) เป็นการให้เด็กได้เรียนรู้เพิ่มเติมไปจากหลักสูตรปกติ โดยเพิ่มเติมวิชาเรียน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละวิชาเข้าไปในหลักสูตร เพื่อเป็นการเสริมความรู้และประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เด็กที่ได้รับการเสริมการเรียนรู้ก็จะไม่ได้รับการเลื่อนไปเรียนชั้นสูงขึ้น หรือเรียนจบหลักสูตรเร็วกว่าปกติ การเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กเก่งมีทั้งผู้สนับสนุนและไม่เห็นด้วยเช่นกัน ผู้สนับสนุนกล่าวว่า การเสริมการเรียนรู้เหมาะสมแก่เด็ก เพราะเด็กยังคงต้องเรียนร่วมกับเพื่อน ๆ วัยเดียวกัน ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยกล่าวว่า การเสริมการเรียนรู้เป็นการสกัดกั้นความสามารถของเด็ก ไม่ปล่อยให้ไปเป็นไปตามธรรมชาติ เพราะเด็กพวกนี้สามารถเรียนรู้เรื่องที่สูงกว่าระดับชั้นได้ การเสริมการเรียนรู้จึงไม่ใช่วิธีทางที่สนองตอบต่อความต้องการของเด็กเก่งได้อย่างแท้จริง

การเสริมการเรียนรู้กระทำได้สามลักษณะคือ

2.1 ในแนวลึก หมายถึง การให้เด็กเก่งได้ศึกษาเนื้อหาวิชาในหลักสูตรอย่างลึกซึ้งและเข้มข้นกว่าเด็กปกติอื่น ๆ เช่น เมื่อเด็กประถมปีที่ 5 เรียนเรื่องเศษส่วน เด็กเก่งจะเรียนเรื่องเศษส่วนเช่นเดียวกัน แต่ลึกซึ้งและเข้มข้นขึ้น เช่น ให้อธิบายปัญหาที่ซับซ้อนพลิกแพลงขึ้น

2.2 ในแนวกว้าง หมายถึง การให้เด็กเก่งได้ศึกษาเนื้อหาวิชาในหลักสูตรในแนวกว้าง ด้วยการนำไปสัมพันธ์กับเรื่องอื่น ๆ เพื่อขยายวงของความรู้ในเรื่องนั้นให้กว้างยิ่งขึ้น เช่น เมื่อเด็กชั้นประถมปีที่ 5 เรียนเรื่องเศษส่วน เด็กเก่งจะเรียนเรื่อง "โลกของเศษส่วน" ซึ่งครอบคลุมการใช้เศษส่วนในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ในงานศิลปะ งานก่อสร้าง ในการเก็บข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

ชนิดของโปรแกรม เมื่อพิจารณาการจัดชนิดของโปรแกรมการศึกษาในแง่ของการบริหารหรือการจัดการแล้ว สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ชนิด คือ

1. โปรแกรมเร่งการเรียนรู้ (Acceleration Program) หมายถึง โปรแกรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเก่งหรือเด็กที่มีสติปัญญาเลิศเข้าเรียนเร็วขึ้น หรือเรียนจบหลักสูตรหรือสำเร็จการศึกษาเร็วขึ้นเท่าที่เคยมีผู้จัดทำกันมีหลายแบบ ดังนี้

1.1 การรับเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนให้เร็วขึ้น เป็นโปรแกรมที่จัดขึ้นเพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลในแง่ที่ว่า เด็กเก่งมีความพร้อมที่จะเรียนเร็วกว่าเด็กวัยเดียวกัน จึงสมควรให้เรียนในชั้นอนุบาลหรือประถมศึกษาปีที่ 1 ให้เร็วกว่าเด็กคนอื่น ๆ แทนที่จะให้รอจนกระทั่งอายุครบเกณฑ์ที่กำหนด อย่างไรก็ตาม การเร่งการเรียนรู้แบบนี้มีความจำกัดอยู่ที่คัดเลือกเด็กเพื่อให้แน่ใจว่า ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาเรียนมีความสามารถที่จะเรียนได้อย่างแท้จริง

1.2 การข้ามชั้น (Grade Skipping) เป็นโปรแกรมที่จัดให้เด็กเก่งได้เลื่อนไปเรียนในชั้นที่สูงกว่า โดยยังไม่ต้องจบในชั้นที่กำลังเรียนอยู่ หรือเลื่อนข้ามชั้นบางชั้นโดยไม่ต้องเรียนเลย ตัวอย่างเช่น เด็กเก่งที่ยังเรียนไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เลย อาจเลื่อนไปเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หรือข้ามไปเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้เลย เป็นต้น จากประสบการณ์ที่มีผู้จัดแบบนี้พบว่า มีเด็กเก่งเป็นจำนวนมากที่สามารถเรียนในระดับชั้นที่สูงกว่าได้ 1 ถึง 2 ระดับชั้น โดยไม่มีปัญหาในด้านการปรับตัวทางอารมณ์และสังคม โปรแกรมการข้ามชั้นเรียนที่ประสบความสำเร็จมักทำกันในช่วง 3 ปีแรกของระดับการศึกษาตอนต้น หรือระหว่างสองปีสุดท้ายของระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การข้ามชั้นเป็นกระบวนการที่ง่าย ประหยัด แต่ไม่ส่งเสริมแนวคิดในแง่ของการจัดหลักสูตรพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กเก่ง การเร่งเรียนแบบข้ามชั้นเป็นที่ยอมรับกันน้อยในปัจจุบัน จะมีการจัดทำบ้างก็เฉพาะในกรณีพิเศษจริง ๆ โดยมีการวางแผนกันอย่างรอบคอบ เนื่องจากเด็กต้องปรับตัวเข้ากับเพื่อนใหม่ซึ่งโตกว่า และอาจประสบปัญหาด้านการขาดความต่อเนื่องจากเนื้อหาวิชา

1.3 การเรียนควบ (Combined Grades) เป็นโปรแกรมที่จัดให้เด็กได้เรียนเนื้อหาอย่างเดียวกับเด็กปกติ แต่เปิดโอกาสให้เด็กใช้เวลาเรียนน้อยลง ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาการขาดความต่อเนื่องของเนื้อหาวิชา การจัดโปรแกรมในลักษณะนี้อาจทำได้โดย นำเด็กที่มีระดับความสามารถเดียวกันมารวมกลุ่มกัน แล้วปรับหลักสูตรที่อยู่เหนือกว่าระดับสองหรือสามปี เพื่อให้ใช้เวลาเรียนน้อยกว่าปกติ เช่น รวมกลุ่มเด็กเก่งชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แล้วปรับหลักสูตรขึ้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 โดยผสมผสานเข้าด้วยกัน ให้เด็กกลุ่มนี้เรียนภายใน 1 ปี ดังนั้นเด็กจะเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 3 และ 4 จบภายในเวลา 2 ปี การจัดโปรแกรมในลักษณะนี้ได้สนองความต้องการของเด็ก โดยเด็กไม่ต้องเปลี่ยนไปเรียนกับเพื่อนกลุ่มใหม่เหมือนกับการข้ามชั้น การ

รวมชั้นมีผลเสียตรงที่เน้นการครอบคลุมเนื้อหาวิชา เด็กจึงขาดโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่กว้างขวางลึกซึ้ง

1.4 การเรียนแบบไม่มีชั้นเรียนในระดับประถมศึกษา (Ungraded Primary or Intermediate Grade) เป็นโปรแกรมที่จัดให้เด็กเก่งได้ก้าวหน้าไปตามความสามารถทำให้สามารถจบชั้นประถมศึกษาตอนปลายเร็วขึ้นกว่าปกติ โดยเด็กเรียนอยู่ในชั้นเรียนปกติ และในระหว่างที่เรียนอยู่นั้นได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้ก้าวหน้าไปตามความสามารถจนจบหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น หรือตอนปลายเร็วกว่าเด็กคนอื่น ๆ เช่น เด็กเก่ง เรียนไปตามความสามารถจากประถมปีที่ 1-3 แล้วเข้าเรียนโปรแกรมปกติของชั้นประถมปีที่ 4 เมื่อมีความพร้อม

1.5 การย่นเวลาเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Telescoping Junior High) เป็นโปรแกรมนย่นเวลาเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจาก 3 ปี ให้เหลือเพียง 2 ปี ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่มีลักษณะของการทบทวนสิ่งที่เรียนมาแล้วจากระดับประถมศึกษาและเป็นการเตรียมตัวสำหรับการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เด็กเก่งจึงสามารถย่นระยะเวลาเรียนลงได้ การย่นเวลาทำได้หลายลักษณะ เช่น ย่นเวลาเรียนทุกวิชาในหลักสูตร จนให้เด็กสามารถเข้าเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้เร็วขึ้น หรือย่นเวลาเรียนเพียงวิชาที่ถนัดบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ การย่นเวลาเรียนในลักษณะนี้ เด็กยังคงเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่เรียนรายวิชาบังคับเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายครบถ้วนแล้วล่วงหน้าหนึ่งปี

1.6 การจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเร็วขึ้น (Early Graduation) เป็นโปรแกรมที่มุ่งให้เด็กเก่งจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้เร็วกว่าปกติ โดยการเปิดโอกาสให้เด็กเรียนวิชาในแต่ละภาคเรียนให้มากขึ้น หรือเรียนรายวิชาในภาคฤดูร้อน นอกจากนี้ยังใช้วิธีการสอบสมรรถภาพ (Proficiency Test) เมื่อสอบผ่านก็ถือว่าสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

1.7 การวางตัวล่วงหน้า (Advanced Placement) เป็นโปรแกรมสำหรับเด็กเก่งที่มุ่งเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย ลักษณะของโปรแกรมเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาได้เรียนวิชาระดับอุดมศึกษา โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบด้านมาตรฐานของหลักสูตร โรงเรียนมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัยที่ร่วมในโปรแกรมเป็นผู้ร่างหลักสูตรและดำเนินการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน เมื่อสิ้นปีการศึกษาจะมีการทดสอบร่วมกับมหาวิทยาลัยที่รับเด็กเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย โดยกำหนด

เกณฑ์การตัดสินผลการสอบเองตามความต้องการของมหาวิทยาลัย บางมหาวิทยาลัย อาจนับวิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยการนับหน่วยกิตให้ แต่ บางมหาวิทยาลัยอาจไม่นับหน่วยกิตให้ แต่ยกรายวิชาบังคับในหลักสูตรมหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 1 ให้โดยไม่ต้องเรียนด้วยวิธีการดังกล่าวจึงมีผลทำให้เด็กสามารถเรียนจบ หลักสูตรอุดมศึกษาได้เร็วขึ้น หรือมีเวลามากขึ้น เพื่อให้โอกาสศึกษาหลักสูตรอุดม ศึกษาได้เข้มข้นขึ้น คุณค่าของโปรแกรมลักษณะนี้ คือ การให้เด็กเก่งได้รับ ประสบการณ์ทางการศึกษาที่ท้าทายความสามารถ

2. โปรแกรมการจัดกลุ่มความสามารถ (Ability Grouping Program) หมายถึง โปรแกรมที่มุ่งให้เด็กเก่งได้มีโอกาสเรียนร่วมกันในกลุ่มเดียวกัน ฝ่ายที่ สนับสนุนการจัดโปรแกรมแบบนี้ให้เหตุผลว่า การจัดแบบนี้จะช่วยให้อาจารย์จัดการเรียน การสอนที่เหมาะสมให้แก่เด็กได้ นับเป็นวิธีการจัดการศึกษาที่สนองตอบต่อความ สามารถที่เป็นพิเศษของเด็ก ส่วนฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยให้เหตุผลว่าการกระทำแบบนี้ ไม่เป็นประชาธิปไตย และเป็นการส่งเสริมอภิสิทธิ์ทางปัญญา

ในการจัดโปรแกรมแบบนี้มีข้อพึงระวังอยู่สองประการคือ ประการแรก เด็กเก่งย่อมมีความสามารถสูงไม่เท่ากันทุกด้าน ประการที่สอง การจัดกลุ่มตาม ความสามารถแต่เพียงอย่างเดียวไม่พอ จำเป็นต้องมีการจัดหลักสูตรพิเศษเฉพาะให้ ด้วย การจัดกลุ่มตามความสามารถมีการจัดกระทำในหลายลักษณะ ดังนี้

2.1 โรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กเก่ง หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (Special School) เป็นวิธีการจัดกลุ่มตามความสามารถแบบลุ่มลึกที่สุด ซึ่งเป็นการ จัดทำในบางประเทศ เช่น ในสเปน มีสถาบันการศึกษาเอกชนสำหรับเด็ก ประเภทยุค 2 แห่ง ในฟิลิปปินส์มีโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ 2 แห่ง เป็น โรงเรียนทางวิทยาศาสตร์แห่งหนึ่งและทางอักษรศาสตร์แห่งหนึ่ง ส่วนในสหรัฐ อเมริกามีหลายรัฐที่จัดให้มีโรงเรียนประเภทนี้ขึ้น เช่น Bronx High School of Science และ New York City School of Performing Arts

2.2 โรงเรียนเฉพาะเด็กเก่ง (Honors School) เป็นวิธีการจัด ให้เด็กประเภทนี้จากโรงเรียนต่าง ๆ ให้มาเรียนร่วมกันที่โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง โดยพยายามจัดตารางเวลาเรียนให้เด็กได้เรียนร่วมกันให้ได้มากที่สุด เมื่อถึงเวลา เรียนก็จะมีรถไปรับจากโรงเรียนต่าง ๆ ไปส่งที่โรงเรียนนี้ การจัดโปรแกรมแบบนี้ มีลักษณะเป็นโรงเรียนเฉพาะเด็กเก่งภายในโรงเรียนปกติ มีข้อได้เปรียบโรงเรียน พิเศษเฉพาะตรงที่สามารถให้เด็กได้เรียนอยู่ในอาคารเดียวกับเด็กปกติอื่น ๆ จึงมี

โอกาสแสดงความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น การให้เป็นผู้นำในขณะเดียวกัน เด็กปกติจะได้รับประโยชน์จากเด็กประเภทนี้ด้วย

2.3 ชั้นเรียนพิเศษเฉพาะเด็กเก่ง (Special Classes or Honors Classes) เป็นการจัดกลุ่มตามความสามารถ โดยแยกกลุ่มเด็กออกมาจากกลุ่มปกติ การแยกกลุ่มอาจจะเป็นในแบบเต็มวัน ครึ่งวัน หรือเฉพาะบางเวลา โดยอาจทำหลาย ๆ ครั้งต่อสัปดาห์ หรือสัปดาห์ละครั้ง อาจทำหลายวิชาหรือเฉพาะบางเรื่องที่ต้องการจัดชั้นเรียนพิเศษ การจัดในลักษณะนี้ช่วยให้เด็กมีโอกาสเรียนร่วมกันในชั้น ซึ่งได้จัดหลักสูตรไว้เป็นพิเศษ ชั้นพิเศษนี้อาจจะจัดชั้นตอนเย็นหลังเลิกเรียน หรือวันเสาร์ ช่วงเวลาเรียนควรจะยาวเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสศึกษาเรื่องที่ตนสนใจได้อย่างปลอดภัย โดยไม่ต้องคำนึงถึงความจำกัดของเวลา

2.4 การเรียนร่วมกับเด็กปกติ (Mainstreaming) เป็นการจัดให้เด็กเก่ง ซึ่งอยู่ในชั้นเรียนปกติได้มีโอกาสศึกษาอย่างลึกซึ้ง เข้มข้น หรือล้ำหน้าไปกว่าเพื่อนหรือในชั้นเรียน โดยหาครูที่มีความสามารถและสนใจที่จะทำงานร่วมกับเด็กเป็นผู้จัดสร้าง หรือจัดเตรียมสื่อเพื่อกิจกรรมรายบุคคลที่เหมาะสมแก่เด็ก หรือในบางกรณีอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้จัดให้ การจัดโปรแกรมในลักษณะนี้ ต้องทำอย่างเป็นเรื่องเป็นราว โดยมีการวางแผนอย่างรอบคอบ และมีการประเมินผล

2.5 โรงเรียนฤดูร้อน (Summer School) เป็นการใช้เวลาว่างช่วงฤดูร้อน ส่งเสริมเด็กเก่ง ซึ่งทำได้หลายรูปแบบ โดยอาจใช้เป็นช่วงเวลาของการเรียนหลักสูตรที่สูงกว่าระดับ เช่น เด็กประถมศึกษาปีที่ 2 อาจเรียนหลักสูตรประถมศึกษาปีที่ 4 เลย เป็นต้น โปรแกรมลักษณะนี้ ช่วยแก้ปัญหาเรื่องการขาดความต่อเนื่องของเนื้อหาวิชาเมื่อมีการข้ามชั้น นอกจากนี้อาจใช้ช่วงฤดูร้อนสำหรับเด็กประเภทที่มีความสนใจในสาขาวิชาใดเป็นพิเศษ ได้ศึกษากับผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น เช่น จิตรกร ดนตรี นักประพันธ์ เป็นต้น

3. โปรแกรมการศึกษาบุคคลแบบอิสระ (Independent Study Program) หมายถึง โปรแกรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเก่งได้ทำงานอย่างอิสระ ภายใต้คำแนะนำ ดูแล หรือสนับสนุนของผู้ใหญ่ ซึ่งทำได้หลายลักษณะ ดังนี้

3.1 ผู้ใหญ่เป็นที่ปรึกษา เป็นครู หรือเป็นสปอนเซอร์ (Mentor, Tutor or Sponsor) หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ซึ่งอยู่ในระบบโรงเรียนหรือนอกระบบโรงเรียน เช่น ครู บรรณารักษ์ หรือสมาชิกในชุมชน ซึ่งเป็นผู้ชำนาญพิเศษในสาขาใดสาขาหนึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลเด็กประเภทนี้ โดยโรงเรียนจะปล่อยให้เด็กเป็นอิสระจากโรงเรียน เพื่อทำงานร่วมกับบุคคลดังกล่าว โปรแกรมในลักษณะนี้

นับว่ามีประโยชน์ในแง่ของความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงนับเป็นหนทางหนึ่งซึ่งโรงเรียนจะได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน

3.2 การฝึกงาน (Internship) เป็นโปรแกรมหนึ่งในแง่ของการเตรียมตัวสำหรับงานอาชีพ โดยเด็กประเภทนี้ได้รับมอบหมายให้ฝึกงานในองค์การของรัฐบาลหรือเอกชนที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน และตรงกับความสนใจของเด็ก

3.3 ศูนย์วิทยาการ (Resource Center) ศูนย์วิทยาการเป็นแหล่งสนับสนุนการศึกษาเป็นรายบุคคลได้เป็นอย่างดี ช่วยให้เด็กเก่งได้ศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง อันจะก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ตามความสนใจของตนเองได้มากกว่า ในโปรแกรมการเรียนตามปกติ ศูนย์วิทยาการสามารถจัดทำได้สำหรับเด็กทุกระดับชั้น

4. โปรแกรมแนะแนว (Guidance Program) ทำการแนะแนว 3 ด้าน ได้แก่ การแนะแนวลส่วนตัว เช่น ปัญหาทางอารมณ์ สังคม การแนะแนวการศึกษา เช่น การแสวงหาจุดหมายในด้านการเรียนและการแนะแนวอาชีพ เช่น ช่วยเหลือด้านการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัด และความสามารถของตน

3.4 การจัดหลักสูตรสำหรับเด็กเก่ง

การจัดหลักสูตรสำหรับเด็กเก่ง มีสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึง 3 ประการ คือ

1. การมุ่งที่จะส่งเสริมกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาในชั้นสูง
2. การปรับกลวิธีในการสอนที่ให้การสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้เนื้อหาวิชา และได้รูปแบบการเรียนรู้

3. การจัดกลุ่มพิเศษให้เหมาะสมเฉพาะกลุ่มความสนใจและความสามารถพิเศษของเด็ก

ปรัชญาในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเก่งเป็นเช่นเดียวกับปรัชญาของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคนในระบอบประชาธิปไตย นั่นคือ เด็กทุก ๆ คนควรได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจ และในรูปแบบที่เด็กแต่ละคนต้องการ ความพิเศษที่แตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Uniqueness) เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องคำนึงถึงอยู่เสมอ ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ก็ควรคำนึงถึงความต้องการของเด็กที่ต่างกัน ฉะนั้นจึงควรเน้นกิจกรรมที่เปิดกว้างและหลาย ๆ รูปแบบ

จุดประสงค์ทั่วไปในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเก่งนั้น เป็นเช่นเดียวกับจุดประสงค์ทั่วไปที่จัดให้แก่เด็กทุก ๆ คน สิ่งที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ การศึกษา

สำหรับเด็กเก่งนั้น ค่อนข้างเน้นหนักที่ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดอย่างวิเคราะห์ การปรับตัวทางสังคม การรับผิดชอบต่อสังคม การลดความเห็นแก่ตัวและการเป็นผู้หน้าที่ดี อันจะเป็นการนำไปสู่การมีมโนทัศน์แห่งตน (Self Concept) ที่ดี

การจัดหลักสูตรที่เหมาะสมสามารถส่งเสริมพัฒนาการ ความถนัด คุณธรรม ทักษะและความรู้ด้านต่าง ๆ ของเด็กเก่งได้ดังนี้ ควรมีลักษณะยืดหยุ่น เด็กสามารถค้นพบและพัฒนาสิ่งที่ตนเองสนใจได้ โดยยึดหลักการต่อไปนี้

1. เนื้อหาวิชา ควรเป็นแบบแกน (Content-Based) ที่จะทำให้เด็กเรียนไปได้อย่างรวดเร็วจากง่ายไปหายาก
 2. หลักสูตร ควรมีเนื้อหาในลักษณะกระบวนการ - ผลลัพธ์ - รายงานการวิจัย (Process-Product-Research-Dimension) ที่ให้โอกาสเด็กค้นลึกลงไปได้ว่าเรื่องนี้ทำอย่างไร ได้ผลอะไร มีวิธีการศึกษาอย่างไร
 3. หลักสูตรรายวิชา ควรให้โอกาสเด็กค้นคว้าศึกษาได้ทุกวิชาที่เรียนในหลักสูตร ไม่ใช่เฉพาะวิชาที่เรียนในช่วงโมงเท่านั้น (Epistemological Concept) และควรชี้ให้เห็นว่าเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์อย่างไร
 4. หลักสูตร ควรเน้นแนวความคิด หลักการและทฤษฎี แล้วจึงลงไปสู่รายละเอียดและข้อปลีกย่อยอื่น ๆ ตลอดทั้งการนำแนวคิดเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ด้วย
- ในการวางแผนเลือกเนื้อหาวิชา กลวิธีการสอนและการประเมินผลนั้น ควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้
1. เนื้อหาในหลักสูตรนั้น ควรมุ่งเน้นและจัดในรูปของการรวบรวมสะสมความรู้ทั้งในด้านกว้างและด้านลึก โดยเสนอรายการต่าง ๆ และปัญหาต่าง ๆ และควรเป็นการบูรณาการทั้งในด้านความรู้และกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบด้วย
 2. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาทักษะในการคิด และสามารถนำไปใช้ในการปรับความรู้ที่มีอยู่ให้ทันสมัย
 3. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำการทดลอง สำรวจ ค้นคว้า อยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อทดสอบการเปลี่ยนแปลงความรู้ที่มีอยู่ และยังเป็นการพัฒนาทัศนคติที่มีต่อความรู้ว่ามีคุณค่า
 4. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดริเริ่ม สร้างโครงการเอง และตัดสินใจเลือกในสิ่งที่เรียนรู้และก้าวหน้าต่อไป
 5. เด็กควรได้รับการกระตุ้นให้ทำการค้นคว้า ตัดสินใจ เลือกข้อมูลและใช้แหล่งค้นคว้าที่เหมาะสม

6. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เข้าใจตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมและวัฒนธรรม

7. การประเมินผลหลักสูตรนั้น ควรสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ เน้นที่กระบวนการคิดขั้นสูง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งในด้านปฏิบัติและผลผลิตที่ปรากฏ และในท้ายที่สุด สิ่งที่สำคัญที่ลืมมิได้อีกประการหนึ่งก็คือ บทบาทของครูในการใช้หลักสูตรที่ได้ดัดแปลงสำหรับเด็กเก่งแล้ว

ครูสอนเด็กเก่งนั้น บ่อยครั้งมักถูกเรียกว่า ผู้จัดเตรียมหรือผู้จัดการแหล่งข้อมูล บางทีคำที่ใช้เรียกครูสอนเก่งที่ดีที่สุดอาจจะเป็น "ผู้รับผิดชอบในการจัดสถานการณ์เพื่อการเรียนรู้" (A Person Responsible for Arranging the Condition for Learning)

การสอนเด็กเก่งควรปฏิบัติต่างไปจากสอนเด็กทั่วไปบ้าง การสอนเด็กเก่งและมีพรสวรรค์นั้น ครูผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

1. สอนในอัตราที่เร็วกว่าสอนเด็กปกติ
2. ใช้วิธีเรียนแบบสอบสวน (Inquiry Techniques) และวิธีอภิปราย (discussion) บ่อยครั้ง
3. ใช้วิธีเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning Groups) ในการทำแบบฝึกหัดแก้ปัญหา และโครงการกลุ่มตามความสามารถและความสนใจของเด็ก
4. ใช้คำถามหลายประเภท ถามเพื่อประเมินผล ถามให้คิดวิเคราะห์ ถามให้คิดเปรียบเทียบ ให้สรุป ให้คาดการณ์ล่วงหน้า เป็นต้น
5. ครูควรสอนทักษะการคิด (Thinking Skills) เพื่อส่งเสริมความเป็นอัจฉริยะของเด็กด้วย
6. ใช้การสอนหลายรูปแบบ ไม่ควรใช้แบบเดียว ครึ่งแล้วครึ่งเล่า
7. ให้มีโครงการพิเศษเฉพาะตัว ซึ่งเด็กมาตกลงกับครูเป็นรายบุคคล เนื้อหาวิชาที่นำมาสอน ก็ควรต่างไปจากเด็กปกติ เนื้อหาวิชาที่นำมาสอนควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ให้มีระดับความยากง่ายสูงกว่าชั้นที่เรียนอย่างน้อย 1 ปี
2. เนื้อหาเหล่านี้สอนในลักษณะแนวความคิด หรือหลักการก่อน แล้วรายละเอียดตามมาก็หลัง รวมทั้งการนำหลักการไปประยุกต์ด้วย
3. แบบฝึกหัด การบ้าน งานให้ทำในห้องเรียน เริ่มจากง่ายไปหายาก มีตัวอย่างให้ดู และสูงกว่าระดับชั้นเรียนอย่างน้อย 1 ปี

4. ให้มีกิจกรรมพิเศษ ที่เด็กสามารถติดตามหัวข้อเรื่องที่ตนสนใจได้อย่างลึกซึ้ง

5. สอนให้เห็นความเกี่ยวข้องระหว่างหลักการและวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร การจัดกลุ่มหรือจัดห้องเรียนสำหรับเด็กเก่งโดยเฉพาะนั้น มีแนวคิดดังนี้

1. การจัดห้องเรียนให้กับเด็กเก่งและมีพรสวรรค์นั้น ควรจัดให้เรียนบางวิชากับเพื่อนที่เก่งด้วยกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะตัว เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะหรือการแสดง บางวิชาอาจเรียนร่วมกับเด็กโดยทั่วไปได้ การจัดให้พวกเขาเรียนด้วยกันทำให้ผลการเรียนก้าวหน้าไปเร็ว เร็วกว่าที่เรียนกับเพื่อนปกติอีกด้วย

2. การแยกเด็กเก่งไปเรียนร่วมกันบางวิชานั้น ไม่ทำให้เกิดผลเสียแก่เด็กทั่วไป แต่มีผลดีที่ทำให้เด็กทั่วไปมีโอกาสแสดงออกบ้าง เพราะปกติเด็กเก่งจะน่าอยู่เสมอในห้องเรียน หรือบางทีเด็กเก่งอาจไม่แสดงความเก่งออกมาอย่างเต็มที่ เพราะอาจเป็นเป้าสายตาหรือเป็นที่หัวเราะของเพื่อน ๆ ที่ทำอะไรต่างจากคนอื่น ๆ ได้

3. เมื่อแยกเด็กเก่งออกไปสอนเป็นห้องพิเศษ หรือกลุ่มพิเศษ หลักสูตรวิธีสอน และการปกครองชั้นเรียนก็ควรเป็นแบบพิเศษ ปรับให้เหมาะสมกับความเป็นเด็กปัญญาเลิศของพวกเขาด้วยหลักสูตรมิใช่ว่าเป็นเพียงเนื้อหาวิชาที่ยากกว่าเด็กปกติ หรือมีเรื่องต้องคิดต้องสร้างมากกว่าปกติ เด็กเก่งก็มีการเก่งหลายระดับ หลักสูตรที่ใช้สอนก็ควรมีความยากง่ายหลายระดับด้วย และก็ควรเป็นหลักสูตรเร่งการเรียน (Acceleration) เพราะเรียนซ้ำเรื่องเดียวบ่อย ๆ เด็กเก่งเบื่อง่าย ๆ

3.5 ข้อคิดบางประการในการจัดโครงการหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กเก่งหรือเด็กที่มีสติปัญญาเลิศ

1. ครูทุกคนควรมีทัศนคติในการฝึกฝนและพัฒนาเด็กเก่งเหมือนการพัฒนาเด็กกลุ่มอื่น ๆ

2. ครูต้องไม่ล่าเอียงและกังวลเกี่ยวกับงานสอนเด็กเก่งเกินไป

3. ในกรณีครูคนใหม่ หรือครูที่ไม่เข้าใจลักษณะของเด็กเก่งนั้น ควรต้องมีการอธิบายให้เข้าใจว่า ความสามารถสูงของเด็กเก่งนั้นคืออะไร และเขาสามารถทำอะไรได้บ้าง การร่วมมือกับโรงเรียนอื่น ๆ และหน่วยงานอื่น ๆ อาจเป็นสิ่งจำเป็นในการให้ความรู้เข้าใจแก่ครู

4. การนำผู้เชี่ยวชาญเข้ามามีส่วนร่วมบ้างเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ อาจรวมไปถึงผู้ปกครอง บุคคลต่าง ๆ ในชุมชนนั้น อาจมาร่วมกันจัดโครงการ หรือมีส่วนในการให้ความรู้ตรงตามความต้องการของเด็กเอง

5. การจัดโครงการต่าง ๆ ควรต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจากครูทุกคน

6. นโยบายของการจัดโครงการต่าง ๆ นั้น ควรเปิดกว้างและคำนึงถึงความสามารถในด้านต่าง ๆ ของเด็ก การเข้าใจในเรื่องการใช้แบบทดสอบ แบบสำรวจต่าง ๆ และการเสนอชื่อของครูว่า ใครคือเด็กเก่ง การรับฟังความต้องการของผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องติดต่อด้วย เช่น สโมสรต่าง ๆ และสิ่งที่ต้องคำนึงเป็นอย่างมาก คือ ความสนใจของเด็กเอง

7. ระมัดระวังในการใช้แบบทดสอบเพื่อการแบ่งแยกเด็กเข้ากลุ่ม ควรตระหนักอยู่เสมอว่า แบบทดสอบแต่ละฉบับ มีทั้งข้อดีและจุดอ่อนอยู่ในฉบับเดียวกัน

8. หลักสูตรควรเปิดกว้าง ไม่กำหนดตายตัว เด็กจะเข้าเรียนในหลักสูตรนี้เมื่อไหร่ก็ได้ ยืดหยุ่นได้ เน้นที่ขยายความสามารถให้กว้างขวางและสนุกสนานมากกว่าที่เรียนเร่ง สถานการณ์การเรียนไม่กำหนดตายตัว และการสอนเน้นการใช้เทคนิค การตั้งคำถาม การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสืบสวนข้อมูล การคิดสร้างสรรค์และการจินตนาการในทุกสาขาวิชา

9. กิจกรรมเสริมการเรียนการสอนนั้น ควรเป็นไปอย่างธรรมชาติในทุกระดับ ขั้นตอนในการทำงานกลุ่มควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โครงการต่าง ๆ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้นักเรียนควรทำมีค่าสิ่งที่ชัดเจน รวมถึงกระบวนการในการทำงานด้วย

10. สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบในการทำกิจกรรม มีไว้ให้พร้อมเพรียง เหมาะสม และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

11. ควรเก็บรวบรวมผลงานที่เด็กได้กระทำไว้อย่างดี

12. ควรให้เวลาที่เพียงพอกับความต้องการของเด็กที่ทำกิจกรรม บางกิจกรรมอาจไม่เสร็จในครั้งเดียว ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้กลับมาทำต่ออีกได้

13. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกจัดกิจกรรมที่ต้องการได้

14. ควรคำนึงถึงความสนใจ และความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อตนเองและ กิจกรรมที่ทำได้ถ้ามีเวลา ควรทำการสัมภาษณ์และจดบันทึกเป็นหลักฐานไว้

2. โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้สามารถเรียนจบหลักสูตรได้ในเวลา 2 ปี นักเรียนที่สมัครเข้าโครงการต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดทั้งในด้านผลการเรียนและความประพฤติ ลักษณะการจัดการเรียนการสอนจะเป็นลักษณะโปรแกรมเร่งการเรียน (Acceleration Program) ที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนจบหลักสูตรเร็วขึ้น โดยจัดให้เด็กได้เรียนเนื้อหาอย่างเดียวกันกับเด็กปกติ แต่ใช้เวลาน้อยลงและใช้บูรณาการเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา และการให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเร็วกว่าปกติ 1 ปี โครงการนี้เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2534 ปัจจุบันมีโรงเรียนในโครงการ จำนวน 66 โรงเรียน

ตอนที่ 4 แนวคิดและหลักการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินงานโครงการบทบาทของการประเมินโครงการที่มีต่อการบริหารโครงการอาจแยกได้ 2 ประการ คือ ประการแรกเป็นบทบาทในการประเมินผลย่อย (Formative Role) ซึ่งเป็นการประเมินที่จัดขึ้นในระหว่างที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ เช่น การประเมินความต้องการ และการประเมินกระบวนการปฏิบัติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการ เพราะการประเมินในลักษณะนี้ช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับที่สามารถนำไปใช้พิจารณาการดำเนินงานว่ามีข้อบกพร่องในส่วนใดอันจะแก้ไขได้ทันที ประการที่สอง เป็นบทบาทในการประเมินผลสรุป (Summative Role) เป็นการประเมินที่จัดทำขึ้น เมื่อการดำเนินงานโครงการได้สิ้นสุดลงแล้ว เช่น การประเมินประสิทธิผล และการประเมินผลที่ได้รับ และการประเมินผลกระทบ เป็นต้น จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมินก็คือ การตัดสินคุณค่า การตรวจสอบประสิทธิผล และการค้นหาส่วนที่ดีของโครงการ (Scriven, 1985 ; Citing Worthen and Sender, 1963 : 63-64)

4.1 ความหมายของโครงการ

ในเรื่องความหมายของโครงการนั้น มีผู้ให้ความหมายสรุปได้ดังนี้
 แกดดิส (Gaddis. 1959 : 89) กล่าวว่าโครงการเป็นหน่วยองค์การ
 หนึ่งที่มีมุ่งกระทำการเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายของการพัฒนาที่กำหนดไว้ ทั้งทางด้าน
 เวลางบประมาณ และการดำเนินงาน

/ ประสิทธิ์ ดงยั้งศิริ (2524 : 16) กล่าวว่า โครงการคือกิจกรรมหรือ
 งานที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทน กิจกรรม หรืองาน
 ดังกล่าวต้องเป็นหน่วยอิสระหน่วยหนึ่งที่สามารถทำการวิเคราะห์ วางแผน และนำ
 ไปปฏิบัติ พร้อมทั้งมีลักษณะแจ้งชัดถึงจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด

พัชพล ชันธไชย (2526 : 8) ได้ให้ความหมายว่า โครงการคือระบบ
 ของการจัดกิจกรรมหรืองานที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรหรือการลงทุนเพื่อหวังผล
 ประโยชน์ตอบแทนโดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ งบประมาณ แหล่งที่ตั้งของโครงการ
 การลงทุน ผลตอบแทนระยะเวลาของโครงการ วิธีดำเนินการ และผู้รับผิดชอบ
 ดำเนินการต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2527 : 13) กล่าวว่า โครงการ หมายถึง
 แผนย่อยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนงาน หรือเป็นกลุ่มของกิจกรรมที่จะดำเนินการใน
 ระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนงานที่ได้ระบุไว้

นิศา ชูโต (2527 : 6) กล่าวว่า โครงการ หมายถึง ผลรวมที่เกิด
 จากกิจกรรมที่ได้วางไว้ในกิจกรรมนั้น ๆ วางแนวความคิด การจัดกิจกรรมที่
 ดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบ มีงบประมาณ และระยะเวลาดำเนินการ เพื่อ
 ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

กฤษฎา กรุดทอง (2530 : 26) กล่าวว่า โครงการถือเป็นสิ่งกำหนด
 แนวทางในการดำเนินงานที่มีวัตถุประสงค์เด่นชัด มีกิจกรรมที่นำไปสู่วัตถุประสงค์
 ดังกล่าวอย่างเหมาะสม มีการจัดสรรทรัพยากรทางด้านแรงงาน งบประมาณ วัสดุ
 อุปกรณ์ เวลาอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของโครงการต่าง ๆ ดังกล่าว เห็นได้ว่า ลักษณะทั่วไป
 ของโครงการ ถือว่าเป็นกิจกรรมหรืองานอย่างหนึ่งที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่าง
 ชัดเจน แล้วพยายามดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีองค์ประกอบต่าง ๆ
 เข้ามาเกี่ยวข้องคือ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ แรงงาน ระยะเวลา วิธีดำเนินการ
 และผู้รับผิดชอบ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ต้องกำหนดไว้อย่างชัดเจน

4.2 ความหมายของการประเมินโครงการ

ซัทแมน (Suchman. 1967 : 29-31) กล่าวว่า การประเมินเป็นการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริง (Actual Results) กับผลที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Results) ซึ่งเป็นการวัดความสำเร็จจากการดำเนินงาน โดยพิจารณาจุดมุ่งหมาย และเป็นการศึกษาพิจารณาเกี่ยวกับผลลัพธ์ซึ่งเกิดจากกิจกรรมบางประเภทที่มุ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ไวส์ (Weiss. 1972 : 21) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การประเมินค่าการดำเนินงานของกิจกรรมใด ๆ อย่างมีระบบ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานนั้น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

เดวิส (Davis. 1974 : 272) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การตรวจสอบวัตถุประสงค์ของโครงการว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ และบรรลุถึงเป้าหมายนั้นด้วยดี มากน้อยเพียงใด

โบล่า (Bhola. 1979 : 1-2) อธิบายว่า โดยปกติมนุษย์จะประเมินการกระทำและประสบการณ์ในอดีต เพื่อรักษาการกระทำที่ดีไว้ หรือปรับปรุงการกระทำในอนาคตให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ได้รับความพอใจมากยิ่งขึ้น การประเมินในที่นี้ หมายถึง การพิจารณาและตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่า คุณภาพ ความสำคัญ ปริมาณ หรือสภาพของบางสิ่งบางอย่าง

โบล่า ได้รวบรวมคำจำกัดความของการประเมินไว้ ดังนี้

ลี เจ ครอนบาค (Lee J. Cronbach) ให้คำจำกัดความว่า การประเมินคือการรวบรวมและการให้ความรู้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ

มาร์วิน ซี อัลกิน (Marvin C. Alkin) อธิบายเกี่ยวกับการประเมินว่า เป็นกระบวนการค้นหาการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการเลือก รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อรายงานสรุปสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำการตัดสินใจในแนวทางเลือกทางที่เหมาะสมจากแนวทางต่าง ๆ ที่มีอยู่

มัลคอล์ม ไพรวิส (Malcolm Provus) อธิบายว่าการประเมิน คือ กระบวนการของ

1. การตกลงใจเกี่ยวกับมาตรฐานของโครงการ
2. การพิจารณาความไม่สอดคล้องระหว่างลักษณะบางประการของ

โครงการกับมาตรฐานที่ลักษณะนั้นควรจะเป็นตามโครงการ และ

3. การใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความไม่สอดคล้อง เพื่อแก้ไขจุดอ่อนของโครงการ

ไมเคิล สคริฟเวน (Michael Scriven) บรรยายกิจกรรมการประเมินว่าเป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติและนำข้อมูลนั้นมาเปรียบเทียบหรือประมาณค่า กับการให้น้ำหนักตามมาตรฐาน (ตามเกณฑ์) แล้วจึงทำการตัดสินใจ โดยแบ่งการประเมินออกเป็นสองชนิด คือการประเมินเพื่อแก้ไขปรับปรุงโครงการ (Formative Evaluation) และการประเมินเพื่อสรุปผลของโครงการที่มีต่อกลุ่มผู้เข้าร่วมในโครงการหรือชุมชน (Summative Evaluation)

แดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการวิเคราะห์ รวบรวม และการอำนวยการข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกต่าง ๆ

เซพูลเวท และคุปตะ (Sepulveda and Gupta. 1981 : 31-32) ได้ให้ความหมายของคำว่า การประเมินผลไว้ 2 ลักษณะคือ ประการแรก หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลสำเร็จ ความเป็นไปได้ ประสิทธิภาพของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามโครงการ ประการที่สอง หมายถึง กระบวนการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมในระหว่างการดำเนินงาน และภายหลังการดำเนินงานกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการตามที่ได้กำหนดไว้แล้ว

ในส่วนของนักวิชาการไทย ก็ได้มีผู้รู้เกี่ยวกับการประเมิน ได้สรุปและอธิบายความหมายของคำว่า การประเมิน (Evaluation) ไว้มากมาย

สมพร แสงชัย (2520 : 3) กล่าวถึงการประเมินผลไว้ว่า การประเมินผล คือ

1. การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผนที่ตั้งไว้
2. การควบคุมและเร่งรัดการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน
3. การศึกษาในทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขแผนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
4. การศึกษาแผนการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เพื่อให้ทราบว่า การดำเนินงานได้ตอบสนองความต้องการ หรือแก้ปัญหาที่มีอยู่อย่างไร
5. การศึกษาผลกระทบทางตรงและทางอ้อมของการดำเนินงานของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูลช่วยในการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524 : 1) ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่าเป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศสำหรับการตัดสินใจคุณค่าของโครงการ ผลผลิต กระบวนการ จุดมุ่งหมายของโครงการหรือโปรแกรม หรือทางเลือกต่าง ๆ เพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมาย จุดเน้นของการประเมิน คือการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อสนเทศ เพื่อตัดสินใจคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ

บุญลือ ทองอยู่ (2525 : 24) กล่าวถึงการประเมินโครงการว่า มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน เช่น เป็นการควบคุมทางด้านการจัดการ (Management Control) เป็นการตรวจสอบดูว่าโครงการที่ได้ดำเนินการไปนั้นมีความก้าวหน้าไปแค่ไหน มีปัญหาในทางปฏิบัติอย่างไร บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ หรือมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างไรบ้าง หรือหมายถึงกระบวนการรวบรวมข้อมูล และเสนอข้อมูลเพื่อตัดสินใจเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหรือเลือกวิธีการใหม่เกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ เป็นกระบวนการในการค้นหาหรือตัดสินใจ โดยมีหลักเกณฑ์หรือหลักการเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้ดำเนินการต่อไป หรือแม้แต่จะยุติ และได้กล่าวสรุปความหมายของการประเมินโครงการไว้ด้วยความหมายเช่นเดียวกับที่ สมพร แสงชัย สรุปไว้ดังกล่าวแล้ว

มาฆพ ภาษิตวิไลธรรม (2525 : 9) ได้รวบรวมความหมายของการประเมินผลแล้วสรุปว่า ความหมายของการประเมินมีจุดเน้นที่การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนด จึงกล่าวได้ว่า การประเมินผลโครงการคือ การศึกษาเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของโครงการกับเป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้ โดยมีการรวบรวมข้อมูล และวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบระเบียบ

นิศา ชูโต (2526 : 9) กล่าวสรุปถึงความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ความหมายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการ และหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการเพื่อเป็นการเพิ่มพูนคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น

ประพัฒน์ จำปาไทย (2528 : 1) กล่าวถึงการประเมินไว้ในทำนองเดียวกันกับ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ซึ่งได้นำเสนอไว้แล้ว โดยเน้นประเด็นการตัดสินใจคุณค่า ว่าการประเมินเป็นกระบวนการที่มุ่งคำตอบ ถึงการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดสารสนเทศ (Information) เพื่อช่วยในการตัดสินใจ

ประชุม รอดประเสริฐ (2530 : 39) สรุปว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาংশี้ให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบ แล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินงานต่อไป หรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้นเสีย

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2529 : 11) สรุปความหมายของการประเมินผลไว้ว่า หมายถึง การวิจัยประยุกต์ ซึ่งได้นำระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มาประยุกต์ใช้เพื่อ

1. ศึกษาหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างนโยบาย แผนงาน โครงการ (หรือตัวแปรอิสระ) กับผลลัพธ์และผลกระทบ (หรือตัวแปรตาม) ทั้งที่พึงปรารถนา และไม่พึงปรารถนา

2. ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผลลัพธ์และผลกระทบที่พึงปรารถนา กับวัตถุประสงค์ และเป้าประสงค์

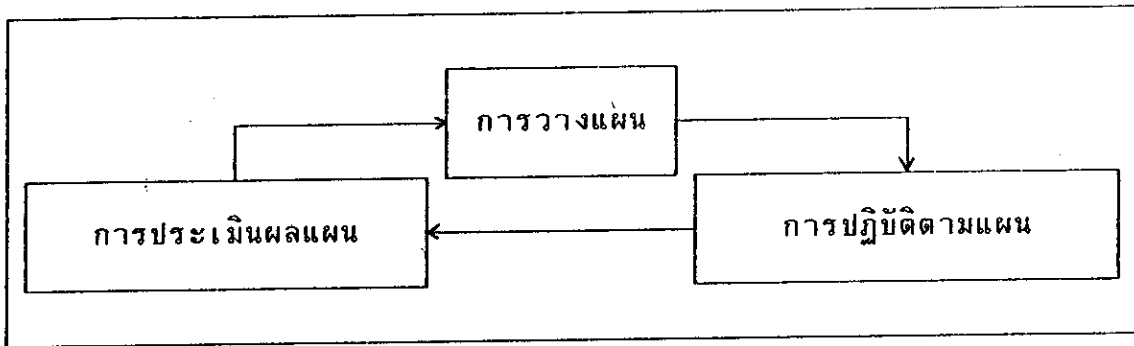
3. เพื่อสังเกตรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์และผลกระทบข้างเคียงที่อาจไม่เคยคาดคิดไว้ล่วงหน้า

4. เพื่อติดตามและประเมินในกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ระหว่างการดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางหรือแผนที่วางไว้ล่วงหน้า

จากคำนิยามและคำอธิบายเกี่ยวกับการประเมินผล (Evaluation) ที่ได้สำรวจและรวบรวมมานี้ จะเห็นได้ว่าความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการประเมินมิได้แตกต่างกันนัก ในประเด็นหลัก กล่าวคือ การประเมินผลโครงการเป็นกระบวนการรวบรวมข้อสนเทศ เกี่ยวกับโครงการใดโครงการหนึ่ง โดยมีการรวบรวมข้อมูลและวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

4.3 ความสำคัญของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการมีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินการโครงการ ในการปฏิบัติงานโครงการ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานใด ย่อมต้องประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญสามขั้นตอนด้วยกันคือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินโครงการ ซึ่งอาจแสดงได้ตามแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงความสัมพันธ์ของขั้นตอนการปฏิบัติงานตามโครงการ

การประเมินโครงการซึ่งเป็นขั้นตอนที่สาม นับได้ว่าเป็นกระบวนการที่ขาดไม่ได้ในการบริหารโครงการ เพราะเป็นแหล่งที่มาของข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นว่าเป้าหมายของโครงการนั้นได้บรรลุไปได้มากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (วีระพล สุวรรณนันท. 2520 : 4 ; สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต. 2528 : 124)

เบรตัน (สมาน กอแก้วทองดี. 2526 : 1 ; อ้างอิงมาจาก Breton. 1981) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการประเมินผลว่า เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ผลของการประเมินไม่เพียงแต่ชี้ให้เห็นผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เกิดขึ้นตามที่คาดการณ์ล่วงหน้าไว้เท่านั้น แต่ยังชี้ให้เห็นผลกระทบของโครงการที่มีต่อชุมชน การประเมินผลมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารโครงการในการบริหารให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง หลีกเลี่ยงและจัดปัญหาที่เกิดขึ้น ชะยาย หรือปรับโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนยิ่งขึ้น หรืออาจจะจับโครงการถ้าจำเป็น

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2525 : 5) กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินโครงการในแง่ของการป้องกันการสูญเสียเปล่าในการดำเนินการ และเป็นการกระตุ้นเตือนผู้รับผิดชอบให้เอาใจใส่ต่อการดำเนินงานอย่างจริงจัง อันจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในประโยชน์ของโครงการอย่างจริงจัง

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2528 : บทนำ) กล่าวถึง การประเมินโครงการว่า การบริหารโครงการด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง การปกครอง ก็ตาม ย่อมบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยการประเมินโครงการที่เป็นระบบ กล่าวคือ ผลจากการประเมินโครงการจะทำให้ผู้บริหารโครงการได้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของโครงการเพื่อดำเนินการ

แก้ไขโครงการได้ทันที และในฐานะที่เป็นผู้บริหารรับผิดชอบโครงการเมื่อได้ดำเนินการไปแล้วย่อมต้องการทราบว่า โครงการนั้นได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ เพียงใด คำนึงกับทุนและแรงงานที่ลงทุนไปหรือไม่ คำตอบของคำถามเหล่านี้ก็จะได้จากการประเมินโครงการ การประเมินโครงการจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีความเป็นปรนัย ผลประเมินจึงจะเป็นประโยชน์คุ้มค่าและเป็นที่ยอมรับ โดยสรุป การประเมินโครงการย่อมนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงส่วนประกอบของโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดดำเนินการโครงการในแง่มุมต่าง ๆ อย่างทันทีทันใด ในขณะที่โครงการนั้นกำลังดำเนินอยู่ ซึ่งย่อมนำไปสู่ผลสำเร็จของโครงการในที่สุด

ประชุม รอดประเสริฐ (2530 : 40) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมินโครงการไว้ดังนี้

1. การประเมินโครงการจะช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานของการดำเนินการมีความชัดเจนขึ้น
2. การประเมินโครงการช่วยให้การใช้ทรัพยากรของโครงการเป็นไปอย่างคุ้มค่าหรือเกิดประโยชน์เต็มที่
3. การประเมินโครงการช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์และดำเนินงานไปด้วยดี
4. การประเมินโครงการช่วยแก้ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบของโครงการ และทำให้โครงการมีข้อที่ทำความเสียหายลดน้อยลง
5. การประเมินโครงการช่วยควบคุมคุณภาพของโครงการ
6. การประเมินโครงการ ช่วยสร้างขวัญ กำลังใจ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโครงการ
7. การประเมินโครงการช่วยตัดสินใจในการบริหารโครงการ เป็นข้อมูลอย่างสำคัญในการวางแผนหรือการกำหนดนโยบายของผู้บริหาร

4.4 ประเภทและลักษณะของการประเมินโครงการ

การแบ่งประเภทของการประเมินโครงการ ได้มีผู้จัดแบ่งลักษณะหรือประเภทของการประเมินโครงการไว้ต่าง ๆ กัน มีดังต่อไปนี้

1. แบ่งโดยยึดช่วงเวลาของการดำเนินโครงการ กล่าวคือการประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ช่วงตอนคือ การประเมินผลความก้าวหน้า (Formative evaluation) เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการเพื่อจะได้นำมา ปรับปรุงแก้ไข และอีกตอนหนึ่งเป็นการประเมินผลสรุป (Summative evaluation) เพื่อพิจารณาผลลัพธ์สุดท้ายของโครงการว่าเป็นไปตามที่วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ (Weiss. 1972 ; Worthen and Sanders. 1973 : 62-64 ; สำเริง บุญเรืองรัตน์. 2527 : 9)

2. แบ่งโดยยึดขั้นตอนของกิจกรรมในโครงการ การแบ่งประเภทของการ ประเมินในลักษณะนี้จะสนใจกิจกรรมในแต่ละด้านโดยเฉพาะ เช่นการประเมินเพื่อ การวางแผนโครงการ การประเมินเพื่อควบคุมและกำกับโครงการ การประเมินผล และผลกระทบ และการประเมินประสิทธิภาพ ซึ่งการแบ่งผู้วิจัยหรือผู้ประเมินจะทำ ในขั้นตอนหนึ่งตามลักษณะกิจกรรมที่ดำเนินการก็ได้ และถ้าหากจะรวมการประเมิน ทั้งหมดไว้ด้วยกัน ยกเว้นการวางแผนโครงการแล้วจะได้การประเมินขึ้นลักษณะหนึ่ง เรียกว่าการประเมินแบบครอบคลุม

3. แบ่งโดยยึดลำดับขั้นตอนของการบริหารโครงการ การประเมินแบบนี้ จะ คำนึงถึงวัฏจักรของการวางแผนเป็นเกณฑ์ ดังที่ สมพร แสงชัย และสุนทร เกิดแก้ว. 2520 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Schwab) ได้แบ่งลักษณะการประเมิน ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 การประเมินโครงการก่อนปฏิบัติตามแผน

3.2 การประเมินขณะปฏิบัติตามแผน

3.3 การประเมินภายหลังจากการปฏิบัติงานแล้วเสร็จ

สำหรับการประเมินก่อนปฏิบัติงาน จะมีลักษณะแตกต่างไปจากการประเมิน ขณะปฏิบัติตามแผนและการประเมินภายหลังจากการปฏิบัติงานแล้วเสร็จเป็นอย่างมาก เพราะก่อนการปฏิบัติงานเป็นเพียงคาดวังผลงานเท่านั้นว่าทำตามแผนแล้วจะเกิดผล อะไรแค่ไหน แต่การประเมินขณะปฏิบัติงานและภายหลังจากเสร็จสิ้นงานหรือ โครงการแล้ว จะเป็นการเปรียบเทียบผลงานกับวัตถุประสงค์ที่คาดวังว่าสามารถ บรรลุเป้าหมายหรือไม่อย่างไร

จึงเห็นได้ว่าการประเมินโครงการนั้น ผู้ประเมินจะทำการศึกษาในส่วนใด ส่วนหนึ่งของโครงการหรือจะประเมินการดำเนินงานของโครงการทั้งระบบก็ได้ (Worthen and Sander. 1973 : 125) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่ว่าวัตถุประสงค์ของการ ประเมินในครั้งนั้นมุ่งหวังอะไร และอยู่ในขั้นตอนใดของการดำเนินโครงการ

รวมทั้งการนำประโยชน์และข้อมูลของการประเมินไปใช้ตัดสินใจในลักษณะการจัดทำโครงการ การปรับปรุงโครงการหรือว่าจะขยายหรือยกเลิกโครงการ เป็นต้น

4.5 รูปแบบการประเมินโครงการ

รูปแบบของการประเมิน พิจารณาจากความคล้ายคลึงและความแตกต่างของลักษณะพฤติกรรมของการประเมินเป็นหลักได้ 3 กลุ่มดังนี้ (อุทุมพร จามรมาน. 2528 : 12-15)

กลุ่มที่ 1 โมเดลที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal - Attainment Model) รูปแบบนี้เน้นจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เป็นหลัก พยายามกำหนดจุดมุ่งหมายตลอดจนตีค่าจุดมุ่งหมายเหล่านี้ การประเมินจะให้คุณค่ามากน้อยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ที่บรรลุผลสำเร็จ ได้แก่รูปแบบของ ไทเลอร์ (R.Tylor) แฮมมอนด์ (R.Hammond) เมทเฟสเซล และ ไมเคิล (Metfessel and Michael)

กลุ่ม 2 โมเดลที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (Criterion Model) เกณฑ์ในที่นี้แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ เกณฑ์ภายในและเกณฑ์ภายนอก

เกณฑ์ภายในได้แก่ ขบวนการต่าง ๆ ที่ช่วยให้วัตถุประสงค์บรรลุผล เกณฑ์ภายนอกได้แก่ ผลของการที่วัตถุประสงค์บรรลุผล ดังนั้นถ้าเป็นการประเมินขบวนการหรือวิธีการ ก็จัดว่าเป็นรูปแบบการประเมินโดยใช้เกณฑ์ภายนอก ซึ่งการประเมินนี้อาศัยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตัดสินคุณค่า ผู้ที่เป็นผู้นำในรูปแบบนี้คือ สคริฟเวน (M.Scriven) และ สเตค (R. Stake)

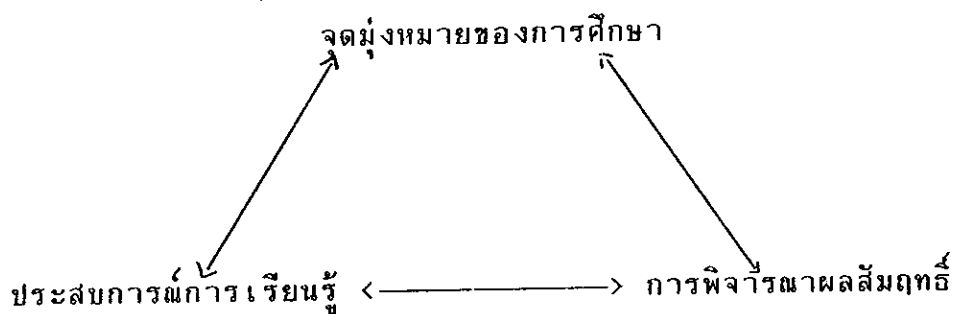
กลุ่มที่ 3 โมเดลที่ช่วยการตัดสินใจ (Decision Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยการตัดสินใจของผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจ รูปแบบการประเมินที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้คือ รูปแบบของสตัฟเฟิลบีม (Daniel I. Stufflebeam) รูปแบบของอัลคิน (Alkin) รูปแบบของโพรวิส (Provus)

กลุ่มที่ 1 โมเดลที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก

1.1 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์

ไทเลอร์ (Tyler. 1959 : 110-125) กล่าวว่า กระบวนการจัดการศึกษา มีองค์ประกอบสามอย่างคือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา ประสิทธิภาพการเรียนรู้ และการพิจารณาผลสัมฤทธิ์การประเมินทางการศึกษาตามรูปแบบนี้ คือ การ

พิจารณาว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าตามที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่ (Achievement of desired outcomes) ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งสามมีดังที่เสนอไว้ในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์

แนวความคิดพื้นฐานในการประเมินของไทเลอร์นั้นถือว่า ประสบการณ์การเรียนรู้หรือสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การเรียนรู้จากโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ดังนั้น การประเมินผลจึงเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือความสำเร็จของการสอนด้วยการสอบ ว่าสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเพียงใด (Lewy. 1977 : 11) นอกจากนี้แนวคิดในการประเมินของไทเลอร์เป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็น "รูปแบบที่ยึดวัตถุประสงค์ (Objectives Model)" ซึ่งวิธีการประเมินตามรูปแบบนี้ จะเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ให้สามารถแสดงออกในรูปของพฤติกรรมของนักเรียน และขั้นตอนต่อไปก็เป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่าการดำเนินการหลักสูตรได้ทำให้วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ บรรลุมากน้อยเพียงใด ซึ่งบทบาทของการประเมินก็คือ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้นเอง (Marsh and Stafford. 1984 : 61) ขั้นตอนการประเมินของไทเลอร์ยังเป็นการรวบรวมที่สามารถเวียนได้ คือ ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน อาจนำไปใช้ในการสร้างหรือนิยามวัตถุประสงค์ใหม่ได้ สิ่งที่ได้จากการประเมินครั้งก่อน ๆ อาจนำไปใช้ในการวางแผนสำหรับการประเมินคราวต่อไปได้ (Worthen and Sanders. 1973 : 156)

แนวทางการประเมินของไทเลอร์ตามที่ได้อธิบายมาแล้ว ลักษณะเด่นหรือสิ่งสำคัญที่รูปแบบการประเมินของไทเลอร์เน้นเป็นพิเศษ คือ มุ่งประเมินผลผลิตของโครงการตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ หากผลผลิตของโครงการสอดคล้องหรือได้ผล

ตามวัตถุประสงค์ ก็แสดงว่าโครงการนั้นประสบผลสำเร็จ แต่หากไม่เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ก็แสดงว่าโครงการนั้นล้มเหลว นอกจากนี้รูปแบบการประเมิน ของไทเลอร์ ยังมุ่งตรวจสอบถึงความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ของโครงการ กับวิธีการ จัดดำเนินโครงการและผลผลิตของโครงการคือ ทั้งวัตถุประสงค์ วิธีการจัด ดำเนินงาน และผลผลิตของโครงการจะสอดคล้องสัมพันธ์กัน โดยวิธีการจัดดำเนิน งานโครงการจะดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และผลผลิตที่ เกิดขึ้นจากการดำเนินงานก็ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการด้วย แต่ อย่างไรก็ตาม หากจะนำรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ไปใช้กับโครงการหรือ หลักสูตรที่ไม่เคยได้รับการประเมินมาก่อน ผู้ประเมินคิดว่าน่าจะมีข้อจำกัดอยู่หลาย ด้าน โดยเฉพาะการสรุปผลการประเมินและการนำผลไปใช้ เพราะไม่ได้สนใจ ในตัวแปรอื่น เช่นสภาพก่อนการเรียนการสอน คุณภาพของนักเรียน วิธีการสอน ของครู วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน ฯลฯ ไม่สนใจผลพลอยได้ หรือผลที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดฝัน เมื่อเกิดผลดีหรือผลเสียว่าควรดำเนินการอย่างไร ไม่มีการประเมินความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายว่ามีความเหมาะสมหรือมีคุณค่า เพียงใด ไม่มีเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่กำหนดการตัดสินใจเกี่ยวกับความแตกต่างหรือ ความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายกับการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องของ คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ผลการประเมินจะเป็นที่น่าเชื่อถือ เครื่องมือหรือแบบทดสอบนั้นจะต้องมีความเป็นมาตรฐานเป็นอย่างดี แต่การสร้าง แบบทดสอบหรือข้อสอบให้ได้มาตรฐานนั้นเป็นงานที่ยาก

1.2 รูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์

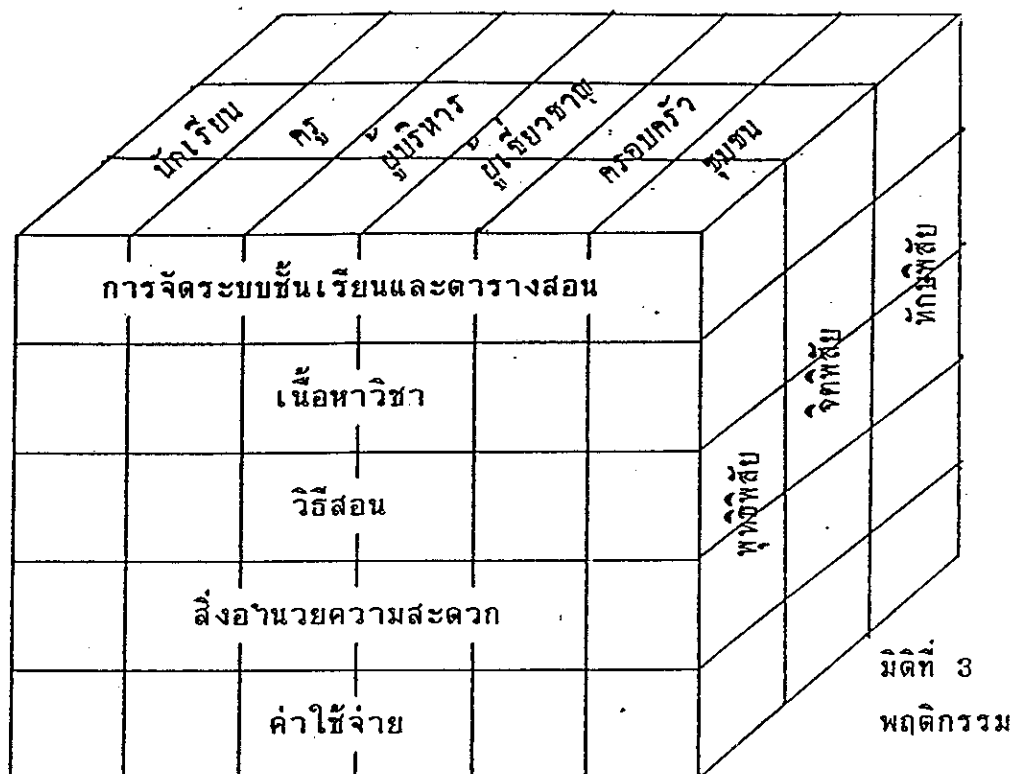
แฮมมอนด์ (Hammond. 1967 : 1-17) ได้เสนอโครงสร้างและ รูปแบบของการประเมินทางการศึกษาในระดับท้องถิ่นไว้เป็นสามมิติ ดังภาพประกอบ 3 ซึ่งประกอบด้วย

มิติที่ 1 ด้านการสอน ได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวกับขั้นตอนการศึกษา ต่าง ๆ คือ การจัดระบบชั้นเรียนและตารางสอน เนื้อหาวิชา วิธีสอน สิ่งอำนวยความสะดวก และค่าใช้จ่าย

มิติที่ 2 ด้านสถาบัน ได้แก่ นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครอบครัว และชุมชน

มิติที่ 3 ด้านพฤติกรรม ได้แก่ พฤติพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

มิติที่ 2 สถาบัน

มิติที่ 1
การสอน

ภาพประกอบ 3 รูปแบบการประเมินของแอมมอนด์

จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นว่าผู้ประเมินสามารถทราบข้อมูลได้อย่างละเอียดว่าถ้าใช้วิธีสอน (มิติที่ 1) แล้วทำให้นักเรียน (มิติที่ 2) เกิดทักษะตามที่ต้องการหรือไม่ (มิติที่ 3) ดังนั้นข้อมูลในมิติที่ 1 และ 2 จึงเป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเชิงอธิบายเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และสภาพสังคม ส่วนข้อมูลในมิติที่ 3 เป็นจุดมุ่งหมายของโครงการ ในการประเมินจึงต้องประเมินทั้ง 3 มิติเสมอ

ขั้นตอนการประเมินตามแนวคิดของแอมมอนด์ มีดังนี้

1. ประเมินโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ ในการประเมินนั้นควรทำการประเมินส่วนย่อยของโครงการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ เช่น การประเมินระบบหลักสูตรจะประเมินเพียงรายวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตรเท่านั้น
2. นิยามลักษณะต่าง ๆ ของตัวแปรในมิติด้านการสอนและมิติสถาบัน ยกเว้นตัวแปรทางด้านค่าใช้จ่าย

3. กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

4. ประเมินพฤติกรรมที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวกำหนดพิจารณาโครงการที่เป็นอยู่ เพื่อการพิจารณาวัดกรรมที่จะใช้ต่อไป

5. เพื่อการประเมินประสิทธิภาพของโครงการว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อหาข้อสรุปในสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

จะเห็นว่ารูปแบบการประเมินตามแนวคิดของแสมมอนต์นั้นเมื่อพิจารณาจากภาพประกอบที่ 3 ซึ่งได้เสนอตัวแปรไว้ถึง 3 มิติ เป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะวัดตัวแปรต่าง ๆ ที่ต้องการประเมินให้ละเอียดชัดเจนที่สุด และเป็นการกำหนดตัวแปรไว้อย่างชัดเจนหลายตัว เช่น ตัวแปรด้านครอบครัวและชุมชน ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับใช้ในระดับโรงเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ผู้ที่จะทำการประเมินจึงควรจะเป็นครูหรือผู้บริหาร เพราะเป็นผู้ที่อยู่ในวงการภายในจึงย่อมทำการประเมินได้ดีกว่าบุคคลอื่น ๆ แต่ต้องได้รับการฝึกอบรมทางด้านการประเมินโครงการมาแล้ว หรืออาจมีบุคลากรในท้องถิ่นที่ได้รับการอบรมจากนักประเมินที่เชี่ยวชาญ มาร่วมในการประเมินด้วย แต่เมื่อพิจารณาถึงข้อจำกัดในการที่จะนำรูปแบบการประเมินของแสมมอนต์ไปใช้อย่างเต็มรูปแบบแล้ว ผู้ประเมินเห็นว่าประการแรก น่าจะเป็นการประเมินความสัมพันธ์ของมิติต่าง ๆ ในแต่ละลูกบาศก์เป็นงานที่ต้องดำเนินการอย่างซับซ้อนมาก เป็นการยากที่จะหาข้อมูลให้พอเพียงในหลายมิติ และหลาย ๆ ตัวแปร อีกประการหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องของการนำบุคคลในท้องถิ่นเข้ามาในฐานะผู้ร่วมประเมิน อาจประสบปัญหาเกี่ยวกับการจูงใจ

1.3 รูปแบบการประเมินของเมทเฟสเซล และไมเคิล

เมทเฟสเซล และไมเคิล (Metfessel and Michael. 1967 : 931-943) เสนอแนวคิดว่าการประเมินโครงการใด ๆ ก็ตามควรใช้จุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นเกณฑ์ในการประเมิน จุดมุ่งหมายดังกล่าวควรได้มาจากการพิจารณาของนักการศึกษา นักปรัชญา นักจิตวิทยา นักเรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการประเมินจำเป็นต้องทำการวัดตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า นักเรียน ครู บุคลากรอื่น ๆ และชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปอย่างไรบ้าง เมทเฟสเซล และไมเคิล เรียกการวัดเพื่อการประเมินของเขาว่า "การวัดตามเกณฑ์พหุคูณ"

กลุ่มที่ 2 โมเดลที่ยืดเกมต์เป็นหลัก

2.1 รูปแบบการประเมินของสครีฟเวน

สครีฟเวนเป็นคนแรกที่ใช้คำว่า Goal - Free Evaluation โดยเน้นว่าการประเมินไม่ควรจะยึดอยู่กับจุดมุ่งหมายเท่านั้น จุดที่ควรเน้นคือ พิจารณาว่าจุดประสงค์นั้นมีค่าควรแก่การดำเนินการเพียงใด โดยพิจารณาในแง่คุณค่าของจุดมุ่งหมายแล้วจึงทำการประเมินว่าโครงการได้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่

สครีฟเวน เน้นการประเมิน 4 ลักษณะคือ

1. การประเมินย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินที่อยู่ในระหว่างการดำเนินโครงการหรือดำเนินหลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน
2. การประเมินรวม (Summative Evaluation) เป็นการประเมินสรุปผลของหลักสูตรจะดำเนินการเมื่อสิ้นสุดกระบวนการใช้หลักสูตรแล้ว เพื่อเป็นการตัดสินคุณค่าของหลักสูตรตลอดจนการหาคุณค่าหรือจุดบกพร่องของหลักสูตรที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

3. การประเมินภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ภายในตัวของมันเอง เช่น ประเมินเนื้อหา จุดมุ่งหมาย กระบวนการให้คะแนน เจตคติของครู เป็นการประเมินกระบวนการ การดำเนินงาน

4. การประเมินผลสำเร็จ (Pay - off Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดจากสิ่งต่าง ๆ สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ใช้ในการดำเนินการหลักสูตร เช่น ประเมินผลที่เกิดจากการสอนของครูที่มีต่อนักเรียนหรือผลที่เกิดขึ้นกับครู

ในการประเมินในลักษณะนี้จะเน้นผลที่ได้ (Effects) มากกว่าจุดมุ่งหมาย โดยพิจารณาว่าตอบสนองความต้องการหรือไม่ และสิ่งที่ตอบสนองมีคุณค่าเพียงใด

เมื่อพิจารณาให้ละเอียดถึงแนวคิดในการประเมินของสครีฟเวน จะเห็นว่า เป็นการขยายความคิดในการประเมินของครอนบาคและของไทเลอร์ คือการประเมินผลที่เกิดจากหลักสูตร นอกจากการประเมินผลที่เกิดตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร อีกด้วย จึงเป็นการเตือนผู้ประเมินไว้ว่า ไม่ควรมองผลที่เกิดจากหลักสูตรในขอบเขตที่แคบ เพราะผลที่เกิดจากหลักสูตรนั้นมีมากมายทั้งที่คาดหวังในวัตถุประสงค์ และได้คาดหวังไว้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงแนวทางการประเมินของสครีฟเวนทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าว สครีฟเวนมิได้เสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการประเมินองค์ประกอบ

ต่าง ๆ ของหลักสูตรว่าควรทำอย่างไร เพียงแต่เป็นแนวคิดที่ทำให้ทราบบทบาทของการประเมินเท่านั้น และไม่ทราบว่าเขาให้ความสำคัญของการประเมินเกี่ยวกับอะไรมากกว่า เพราะมีความคิดรวบยอดยากมาก และการอธิบายความคิดรวบยอดบางอย่างค่อนข้างคาบเกี่ยวกันอยู่ จะเห็นได้จากการอธิบายถึงบทบาทของการประเมินว่าควรเป็นอย่างไร แล้วไปอธิบายถึงการประเมินย่อย การประเมินรวม การประเมินภายใน การประเมินผลสำเร็จ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว การประเมินทั้งสี่ลักษณะดังกล่าวก็คือบทบาทของการประเมินนั่นเอง ซึ่งการประเมินย่อยและการประเมินภายใน มีลักษณะของการประเมินที่คล้ายคลึงกัน เช่นเดียวกับการประเมินรวม และการประเมินผลสำเร็จ ก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

2.2 รูปแบบการประเมินของสแตค

สแตค (Stake. 1967 : 523-540) ได้เสนอแนวคิดในการประเมินทางการศึกษาว่า ผู้ประเมินจะต้องรวบรวมข้อมูลที่แท้จริงให้ได้ เนื่องจากแหล่งข้อมูลมีมากมายและวิธีการเก็บข้อมูลมีหลายวิธี ดังนั้นการประเมินจึงต้องมีความมุ่งหมายว่านำข้อมูลมาเพื่ออะไร เขาพิจารณาว่า ข้อมูลที่ต้องการคือข้อมูลที่นำมาใช้เพื่อ "การอธิบาย" (Description) และ "การตัดสินใจ" (Judgment) ซึ่งได้แก่ข้อมูลสามชนิด คือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents) กระบวนการ (Transactions) และผลผลิต (Outcomes) และในการเก็บข้อมูลผู้ประเมินต้องบันทึกข้อมูลทั้งสามชนิดนี้ แยกออกเป็นสี่ประเภท ซึ่งได้แก่ ผลที่คาดหวัง (Intents) ผลที่เกิดขึ้นจริง (Observations) มาตรฐานที่ใช้ (Standards) และที่มาของการตัดสินใจ (Judgments) ในการประเมิน ผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลเพื่อการอธิบายก่อน คือต้องมีการศึกษาความสอดคล้องระหว่างผลที่คาดหวังกับผลที่เกิดขึ้นจริง และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิต เมื่อได้ผลอย่างไรแล้วจึงเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้และมาตรฐานที่คาดว่าจะให้เกิดขึ้นแล้วจึงตัดสินใจ แนวคิดของสแตคแสดงได้ดังภาพประกอบ 4

		ผลที่คาดหวัง	ผลที่เกิดขึ้นจริง	มาตรฐานที่ใช้	ที่มาของการตัดสินใจ
ที่มาของการประเมิน	ปัจจัยเบื้องต้น	1 ←→ 4 ↑ ↓	4 ↑ ↓		
	กระบวนการ	2 ←→ 5 ↑ ↓	5 ↑ ↓		
	ผลผลิต	3 ←→ 6 ↑ ↓	6 ↑ ↓		

เมตริกซ์การอธิบาย

เมตริกซ์การตัดสินใจ

←→ = ความสอดคล้อง ↑↓ = ความสัมพันธ์

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการประเมินของสแตค

สแตคเสนอวิธีการประเมินในรูปของเมตริกซ์ (Matrix) สองประเภทคือ เมตริกซ์ การอธิบาย และ เมตริกซ์การตัดสินใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 ในเมตริกซ์การอธิบาย แบ่งออกเป็น 6 ช่อง คือ

ช่องที่ 1 หมายถึง ภาวะการณ์ที่คาดหวังว่าต้องมียู่ก่อนที่การเรียนการสอนเกิดขึ้น โดยถือว่าเป็นภาวะการณ์ที่เอื้ออำนวยให้เกิดผลดังที่คาดหวังไว้

ช่องที่ 2 หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามความคาดหวังว่าจะเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพคือ ก่อให้เกิดผลตามที่มุ่งหมายไว้

ช่องที่ 3 หมายถึง ผลผลิตที่คาดหวังว่าจะได้รับหลังจากการดำเนินงาน

ช่องที่ 4 หมายถึง ปัจจัยที่มีอยู่จริงก่อนที่เริ่มโครงการ

ช่องที่ 5 หมายถึง กระบวนการดำเนินงานตามที่สังเกตได้จริงจากโครงการ

ช่องที่ 6 หมายถึง ผลผลิตที่ได้จริง ๆ หลังจากโครงการจบลงแล้ว

ตั้งแต่ช่องที่ 1 ถึง 6 ผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลใน 2 แนว คือในแนวตั้ง ได้แก่ ช่อง 1-2-3 และ 4-5-6 ควรมีความสัมพันธ์กัน เพื่อดูว่าปัจจัยเบื้องต้นเอื้ออำนวยต่อกระบวนการหรือไม่ และในแนวนอน ได้แก่ ช่อง 1-4, 2-5 และ 3-6 ต้องมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้เพื่อต้องการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติจริง ๆ ในแต่ละส่วนตามแนวตั้งนั้นมีความสอดคล้องกับสิ่งที่คาดหวังไว้หรือไม่ประการใด และต้องมีการปรับปรุงในส่วนใดบ้าง

เมื่อพิจารณาทั้งในแนวตั้งและในแนวนอนแล้วพบว่า มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน แสดงว่าโครงการนั้นเป็นโครงการที่บรรลุผลตามที่คาดหวังเอาไว้

6.2 ในเมตริกซ์การตัดสินใจ จำเป็นต้องใช้เกณฑ์มาตรฐานเพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้จากเมตริกซ์การอธิบาย เกณฑ์มาตรฐานนี้อาจมีอยู่ก่อนแล้วหรือตั้งขึ้นใหม่โดยคณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบโครงการก็ได้ สำหรับที่มาของการตัดสินใจควรให้ผู้ประเมินมีบทบาทด้วย คือต้องสรุปออกมาให้ได้ว่าโครงการการศึกษา มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หรือต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่จุดใดหรือมีปัจจัยอะไรเป็นตัวเกื้อหนุน หรือเป็นอุปสรรคต่อโครงการ

แนวคิดของสแตคแตกต่างไปจากแนวคิดของคนอื่น ๆ ตรงที่ถ้าพบว่าผลผลิตยังไม่มีดี ไม่ได้หมายความว่าโครงการวางแผนไม่ดีหรือหลักสูตรไม่ดี แต่อาจ

บทพร้อมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น การจัดเวลา สภาพแวดล้อม ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้เรียน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ก็ได้

สแตคเสนอบทเรียนการตัดสินคุณค่าของหลักสูตรหรือโครงการ โดยการเปรียบเทียบข้อมูลในเมตริกซ์การอธิบาย กับมาตรฐานในเมตริกซ์การตัดสิน ทั้งนี้ นักประเมินจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลทุกองค์ประกอบของการประเมินทั้งปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตด้วย การตัดสินจำเป็นต้องใช้เกณฑ์มาตรฐาน สแตคได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ 2 ชนิด ชนิดแรกคือเกณฑ์มาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Standard) เป็นเกณฑ์ที่บุคคลตั้งขึ้นโดยอาศัยหลักการและเหตุผลของตนหรือของกลุ่มคน และชนิดที่สอง คือ เกณฑ์มาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Standards) เป็นเกณฑ์ที่ได้โดยอาศัยข้อมูลจากหลักสูตรอื่นเป็นหลักเปรียบเทียบในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตร ในการตัดสินคุณค่านั้นอาจใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งดังกล่าวได้

รูปแบบการประเมินของสแตค พยายามเสนอแนวทางการประเมินให้เป็นระบบและเป็นระเบียบ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในแง่ของการนำเอาแนวคิดดังกล่าวไปใช้ในการประเมินโครงการหรือหลักสูตรจริง ๆ ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง เหมือนกัน อย่างเช่น ไม่มีการเสนอแนะวิธีการรวบรวมข้อมูลในแต่ละองค์ประกอบ อย่างเพียงพอว่าจะทำอย่างไร การประเมินหลักการและเหตุผล กระทำอย่างไร มีการประเมินหรือไม่ ไม่มีการอธิบายอย่างชัดเจน ในส่วนของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรก็มีได้กล่าวถึงว่าสมควรจะจัดเข้าไว้ในองค์ประกอบใด เป็นหลักการและเหตุผลหรือเป็นสิ่งที่มียอยู่แล้ว และจุดเน้นของแนวคิดนี้มุ่งจะให้มีการประเมินวัตถุประสงค์หรือไม่ เพราะมิได้กล่าวถึงแต่อย่างใด

กลุ่มที่ 3 ไม่เดลที่ช่วยการตัดสินใจ

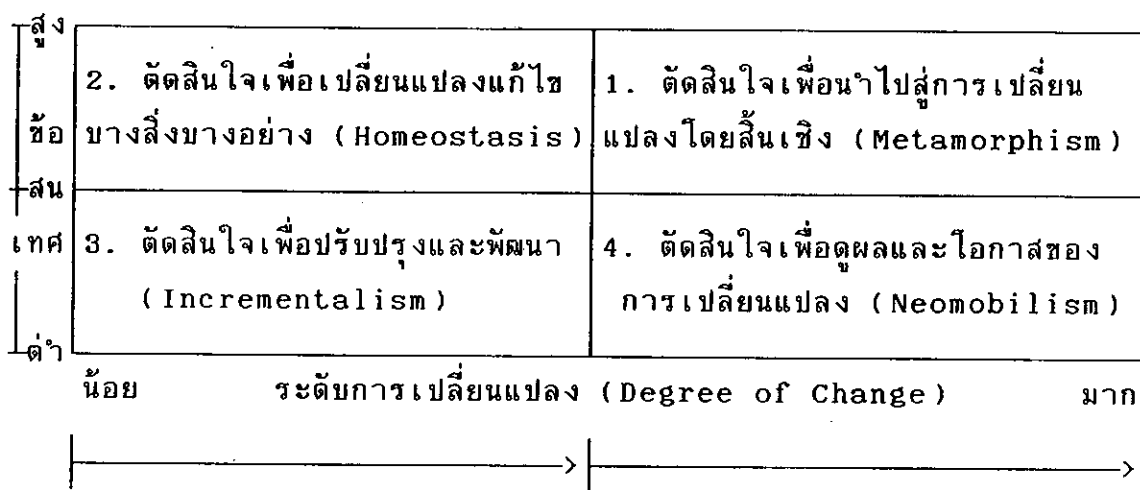
3.1 รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) เสนอวิธีการประเมินที่รู้จักกันทั่วไปในรูปแบบการประเมินหลักสูตรหรือโครงการ คือ ซีปปี้ไม่เดลหรือรูปแบบการประเมินแบบซีปปี้ [the CIPP (Context, Input, Process, Product) Evaluation Model] เขาได้รายงานในการประชุมครั้งที่ 11 ของสมาคม Phi Delta Kappa ในปี ค.ศ.1970 ในเรื่อง "Educational Evaluation and Decision Making" สตัฟเฟิลบีมและคนอื่น ๆ (Stufflebeam and Others. 1971 : 40) ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า

การประเมิน คือ กระบวนการวิเคราะห์ การได้มา และการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสม (ไซติ เพชรชื่น. ม.ป.ป. : 59)

จากความหมายของการประเมินข้างต้น มีประเด็นสำคัญที่ควรสนใจคือ (1) การประเมินเป็นการกระทำ เพื่อช่วยการตัดสินใจ ดังนั้นควรจะมีการเตรียมข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ตัดสินใจ (2) การประเมินเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นการประเมินจะต้องกระทำหรือนำไปใช้ทั้งระบบของหลักสูตร หรือ โครงการ (3) กระบวนการประเมินประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอน มีการกำหนดหรือวิเคราะห์ข้อมูล การได้ข้อมูลมา และการจัดเตรียมข้อมูล ขั้นตอนเหล่านี้เป็นพื้นฐานระเบียบวิธีการประเมิน (4) ขั้นตอนกำหนดหรือวิเคราะห์ข้อมูล และขั้นตอนการจัดเตรียมข้อมูลในกระบวนการประเมินนั้นเป็นกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกันระหว่างนักประเมินกับผู้ตัดสินใจ ส่วนขั้นตอนการได้ข้อมูลมาเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เทคนิคส่วนมากจึงเป็นหน้าที่ของนักประเมินแต่ฝ่ายเดียว (Worthen and Sanders. 1973 : 129-130)

จากความหมายของการประเมินที่กล่าวแล้ว พบว่ามีการเน้นเกี่ยวกับการตัดสินใจ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ก็จำเป็นต้องทำการตัดสินใจเช่นเดียวกัน สตีฟ เฟลบีมได้เสนอแนวทางการตัดสินใจ (Decision Settings) และประเภทการตัดสินใจ (Types of Decisions) ไว้ 4 แนวทาง (ไซติ เพชรชื่น. ม.ป.ป. : 60-61 ; ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. 2529 : 242 ; Stufflebeam and Others. 1971 : 61-69) ดังภาพประกอบ 5 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ :-

ภาพประกอบ 5 แนวทางการตัดสินใจ

แนวที่ 1 การตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิง หรือการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด (Metamorphism) ซึ่งอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งโครงสร้าง รูปแบบ ระบบ ฯลฯ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก จึงต้องมีข้อมูลมากพอเพียงในการพิจารณาเพื่อจะได้กระทำด้วยความมั่นใจ โอกาสที่จะตัดสินใจแบบนี้ในทางการศึกษาแทบไม่มีเลย

แนวที่ 2 การตัดสินใจเพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขบางสิ่งบางอย่าง (Homeostasis) แต่ยังคงรักษาสภาพปกติไว้ ดังนั้นมาตรฐานและการควบคุมคุณภาพจะเป็นสิ่งช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามการตัดสินใจแบบนี้ไม่ได้มีการเปลี่ยนในสิ่งที่สำคัญ ลักษณะการตัดสินใจในแนวนี้ มีในชีวิตประจำวันมาก เช่น การจัดครูอาจารย์เข้าสอน การกำหนดตารางเรียนของนักเรียน ฯลฯ ในการเปลี่ยนแปลงแบบนี้จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยที่มาจากข้อสนเทศจำนวนมาก ซึ่งเป็นเรื่องปกติมากสำหรับวงการศึกษา

แนวที่ 3 การตัดสินใจเพื่อปรับปรุงและพัฒนา (Incrementalism) ผู้ชำนาญงานจะเป็นผู้ให้ข้อมูล ความรู้ และเทคนิคต่าง ๆ สำหรับการตัดสินใจ การตัดสินใจแนวนี้มุ่งหวังให้เปลี่ยนแปลงที่ดีกว่าของเดิม การเปลี่ยนแปลงแบบนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยที่อาศัยข้อมูลเพียงเล็กน้อย การตัดสินใจเพื่อปรับปรุงและพัฒนา นั้น สต๊ฟเฟิลบีม (Worthen and Sanders. 1973 : 132) ชี้ประเด็นว่าแตกต่างจากแนวที่ 2 อยู่ 2 ประการ ในประการแรก การตัดสินใจแนวที่ 3 นี้มุ่งที่จะทำให้หลักสูตรหรือโครงการมีความสมดุลขึ้นมาใหม่ โดยการปรับปรุงขึ้นทีละน้อย แต่การตัดสินใจแนวที่ 2 มุ่งเพียงการแก้ไขหลักสูตรเพื่อให้เกิดความสมดุลเหมือนเดิมเท่านั้น ความแตกต่างประการที่สอง ขณะที่การตัดสินใจในแนวที่ 2 อาศัยมาตรฐานทางเทคนิค และการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่เป็นประจำและต่อเนื่อง แต่การตัดสินใจแนวที่ 3 จะอาศัยความรู้ที่มีอยู่เพียงเล็กน้อย ดังนั้นในกรณีนี้ต้องอาศัยการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลจากคณะกรรมการเป็นพิเศษ

การตัดสินใจเพื่อปรับปรุงและพัฒนาตามแนวที่ 3 นี้แพร่หลายมากในวงการศึกษา ที่เรียกว่านวัตกรรมทางการศึกษา (Educational Innovation) ซึ่งเป็นการพยายามที่จะปรับปรุงหลักสูตรหรือโครงการที่เป็นอยู่ปัจจุบัน โดยไม่ให้เกิดความเสี่ยง ล้มเหลวหรือเสียค่าใช้จ่ายมาก แม้ว่าจะมีข้อสนเทศน้อยที่จะมาสนับสนุน แต่ว่าการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยนั้นสามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ถูกต้อง

แนวที่ 4 การตัดสินใจเพื่อดูแลและโอกาสของการเปลี่ยนแปลง (Neomobilism) โดยอาศัยแนวความคิดใหม่ ทฤษฎีหรือข้อค้นพบใหม่มาทดลองใช้

การตัดสินใจแนวนั้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างสูง และในวงการศึกษาจะมีมากขึ้น การวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษาก็ดี การพัฒนาความรู้ต่าง ๆ ก็ดี เป็นปัจจัยที่คอยกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจแนวนั้น การเปลี่ยนแปลงแบบนี้เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่มีการแสวงหาการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ บนพื้นฐานของการมีข้อสนเทศน้อย

จากแนวทางการตัดสินใจทั้ง 4 แนวทางดังกล่าวแล้ว สตีฟเฟิลบีมได้กำหนดประเภทของการตัดสินใจ (Types of Decision) เป็น 4 ประเภท (ไซดี เพชรชื่น. ม.ป.ป. : 62 ; Stufflebeam and Others. 1971 : 79-84 ; Worthen and Sanders. 1973 : 133) ประเภทของการตัดสินใจนี้เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างจุดปลายทาง (Ends) และวิธีการ (Means) กับความคาดหวัง (Intented) และสิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Actual) ดังภาพประกอบ 6

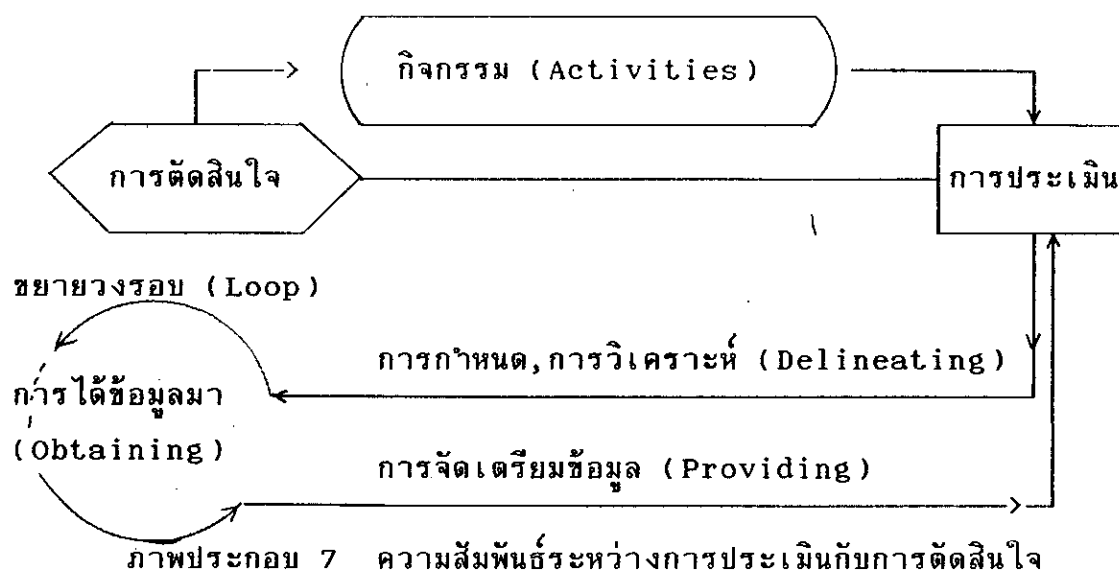
	คาดหวัง (Intented)	เกิดขึ้นจริง (Actual)
จุดปลายทาง (Ends)	1. ตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน อาศัยการประเมินสภาวะแวดล้อม (Context)	4. ตัดสินใจเมื่อสิ้นสุดหลักสูตร/ โครงการอาศัยการประเมิน ผลผลิต (Product)
วิธีการ (Means) (Ends)	2. ตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง อาศัยการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input)	3. ตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติ อาศัยการประเมินกระบวนการ (Process)

ภาพประกอบ 6 ประเภทของการตัดสินใจและของการประเมิน

การตัดสินใจ 4 ประเภทนี้ ได้แก่ (1) การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อตั้งวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นจุดปลายทางที่คาดหวัง (2) การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง เพื่อกำหนดแผนแบบวิธีการ ซึ่งเป็นวิธีการที่คาดหวัง (3) การตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อประโยชน์ในการควบคุมและปรับปรุงแก้ไขวิธีการ ซึ่งเป็นวิธีการที่เกิดขึ้นจริง (4) การตัดสินใจเมื่อสิ้นสุดหลักสูตรหรือโครงการเพื่อตัดสินคุณค่าและการสนองต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หลักสูตร ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจริง การตัดสินใจทั้งสี่ประเภทเกิดขึ้นในสี่แนวทางการตัดสินใจตั้งแต่แนวที่ 1 ถึง 4 ตามลำดับ

วิธีประเมินตามรูปแบบการประเมินหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีมจะเป็นความสอดคล้องระหว่างประเภทของการตัดสินใจ (Types of Decision) ตามภาพประกอบ 9 กับ ประเภทของการประเมิน (Types of Evaluation) ซึ่งมี 4 ประเภท คือ (1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (3) การประเมินกระบวนการ (4) การประเมินผลผลิต ในประเภทแรก การประเมินสภาวะแวดล้อมช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อตั้งวัตถุประสงค์ ประเภทที่สอง การประเมินปัจจัยเบื้องต้นช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดแผนแบบของหลักสูตร หรือโครงการ ประเภทที่สาม การประเมินกระบวนการช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติ เพื่อให้ประโยชน์ ควบคุม และปรับปรุงวิธีการดำเนินงานหลักสูตร และประเภทที่สี่ การประเมินผลผลิตช่วยตัดสินใจเมื่อสิ้นสุดการใช้หลักสูตร เพื่อตัดสินคุณค่าและความสำเร็จของหลักสูตร (ไซดี เพชรขึ้น. ม.ป.ป. : 63 ; Worthen and Sanders. 1973 : 136) การประเมินประเภทที่หนึ่งและสี่ คือ ผล (Ends) หรือเป้าหมายที่เกิดจากโครงการหรือหลักสูตร ส่วนการประเมินประเภทที่สองและสามเป็นแนวทาง (Means) ในการจัดทำปฏิบัติโครงการ (นิศา ชูโต. 2531 : 17) นักประเมินโครงการจะต้องประเมินทั้งผลและแนวทางเพื่อนำข้อสังเกตมาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้บริหาร และจะต้องรู้ก่อนว่าผู้บริหารจะตัดสินใจเลือกแนวทางเปลี่ยนแปลงไปในทางใดใน 4 แนวทางการตัดสินใจที่กล่าวแล้ว

นอกจากนั้นสตัฟเฟิลบีม ได้เสนอการประเมินโดยใช้หลักของเหตุผลทั่วไป (General Logic) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการประเมิน กับ การตัดสินใจ (Worthen and Sanders. 1973 : 134-135) ดังภาพประกอบ 6 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการประเมินใด ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ (1) การกำหนดหรือวิเคราะห์ (Delineating) ข้อมูลเพื่อเสนอผู้มีอำนาจตัดสินใจ (2) การได้ข้อมูลมา (Obtaining) เพื่อเก็บรวบรวมข้อสังเกตที่ต้องการ (3) การจัดเตรียม (Providing) เพื่อเสนอข้อสังเกตให้ผู้ตัดสินใจทั้งสามขั้นตอนนี้เป็นวงรอบ (Loop) อยู่ทางขวาของการประเมิน ส่วนการประเมินหลักสูตรหรือโครงการนั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ การตัดสินใจมีอิทธิพลต่อไปยังกิจกรรม ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ดำเนินการอยู่ จากนั้นก็มีการประเมินอีกจะหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผล ในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2533 : 206 ; Stufflebeam and Others. 1971 : 216)

เมื่อพิจารณาแนวคิดในการประเมินของสตีเฟลบีมดังที่กล่าวมา จะเห็นว่าผู้เสนอแนวคิดได้พยายามแสดงแนวทางและวิธีการประเมินให้มีความชัดเจนที่สุด อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแนวคิดในการประเมินนี้ให้ถี่ถ้วน เห็นว่าถ้าจะให้การประเมินหลักสูตรหรือโครงการมีความสมบูรณ์โดยใช้รูปแบบการประเมินนี้แล้ว ควรดำเนินการประเมินเป็นขั้นตอนตามลำดับคือ ประเมินสภาวะแวดล้อมก่อน เพื่อการวางแผนตั้งวัตถุประสงค์ ต่อมาก็ประเมินปัจจัยเบื้องต้น เพื่อกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร เลือกวิธีการที่เหมาะสม และเมื่อมีการนำหลักสูตรไปใช้ก็ประเมินกระบวนการ เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการ และสุดท้ายเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการหลักสูตรก็ประเมินผลผลิต

3.2 รูปแบบการประเมินของอัลคิน

การประเมินตามแนวคิดของอัลคินคือการตัดสินใจโดยใช้กระบวนการที่มั่นใจได้ โดยการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทำการประเมินเพื่อรวบรวมข้อมูลย้อนกลับให้ผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจ ประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอนคือ

1. การสำรวจความจำเป็น ได้แก่ ความพยายามที่จะศึกษาปัญหาของโครงการ คือ การพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นกับสิ่งที่เป็นอย่างจริง ถ้ามีความแตกต่างมาก แสดงความจำเป็นมีมาก ความจำเป็นจะน้อยถ้าหากสิ่งที่เป็นอย่างหรือการปฏิบัติใกล้เคียงกับจุดมุ่งหมายของโครงการการตัดสินใจในขั้นนี้คือการเลือกปัญหา (Problem Selection)

2. การประเมินเพื่อการวางแผนคือ การรวบรวมข้อมูลเพื่อเตรียมการแก้ปัญหาที่พบในชั้นที่ 1 ชั้นนี้เป็นการวางแผนโครงการ (Program Selection) เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกวิธีการที่เหมาะสมหรือดีที่สุดที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. การประเมินการใช้แผน เป็นการประเมินที่มุ่งพิจารณาว่า การนำแผนที่วางไว้ในชั้นที่ 2 ไปใช้ได้ผลเพียงใด เป็นชั้นที่เหมือนกับการประเมินกระบวนการในรูปแบบของ CIPP มากที่สุด การประเมินชั้นนี้เป็นการตรวจสอบระดับของความสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้นจริงกับสิ่งที่คาดหวังไว้

4. การประเมินความก้าวหน้า มุ่งศึกษาความสำเร็จในส่วนต่าง ๆ ของโครงการว่าไปสู่วิศทางของการแก้ปัญหาหรือไม่ โดยใช้จุดมุ่งหมายของแผนต่าง ๆ เป็นเกณฑ์ในการประเมิน

5. การประเมินผลผลิต เป็นการพิจารณาว่าโครงการสามารถแก้ปัญหาได้มากน้อยเพียงไร ผู้ประเมินผลผลิตมีความประสงค์ที่จะเสนอข้อมูลต่อผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจว่าโครงการ ควรจะได้รับการสนับสนุนให้นำไปใช้ให้กว้างขวางขึ้น หรือควรปรับปรุง คงไว้หรือล้มเลิก การตัดสินใจในชั้นนี้จึงเป็นการให้การยอมรับ (Program Certification Adoption)

การประเมินทั้ง 5 ชั้นของอัลคินเมื่อเปรียบเทียบกับการประเมิน 4 ส่วนของสตัฟเฟิลบีมดังนี้

อัลคิน	สตัฟเฟิลบีม
การสำรวจความจำเป็น (การประเมินระบบ) การประเมินเพื่อการวางแผน (ประเมินการ) การประเมินการใช้แผน (การนำโครงการไปใช้) การประเมินความก้าวหน้าเพื่อการปรับปรุง การประเมินเพื่อการรับรอง	การประเมินสภาพก่อนโครงการ การประเมินปัจจัยป้อนเข้า การประเมินการดำเนินการ] การประเมินผลของโครงการ

3.3 รูปแบบการประเมินของไพรวัล

ไพรวัล (Malcolm Provus) ได้เขียนบทความเรื่อง การประเมินโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ในระบบโรงเรียน (Evaluation of Ongoing

Programs in the Public School System) ในปี 1969 รูปแบบการประเมินของไพรวอลล์ เรียก รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้อง (Discrepancy Model) มีวัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตรหรือโครงการ เพื่อพิจารณาว่าหลักสูตรนั้นควรมีการปรับปรุง ดำเนินการต่อไปหรือยกเลิก ไพรวอลล์ได้ให้นิยามการประเมินว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับ (1) ตั้งมาตรฐานของหลักสูตรขึ้น ได้แก่ มาตรฐานด้านเนื้อหา และมาตรฐานด้านการพัฒนา (2) พิจารณาความไม่สอดคล้องระหว่างส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตรกับมาตรฐานที่ตั้งขึ้น และ (3) ใช้ข้อสนเทศที่ไม่สอดคล้องดังกล่าวสำหรับค้นหาจุดอ่อนของหลักสูตร (ไซดี เพชรชื่น. ม.ป.ป. : 106 ; Worthen and Sanders. 172 - 173)

การประเมินหลักสูตรขณะที่หลักสูตรกำลังดำเนินการอยู่นี้ ไพรวอลล์เสนอวิธีการประเมินควรกระทำ 5 ขั้นตอนหลัก ดังนี้:-

ขั้นที่ 1 การนิยามหลักสูตร (Program Definition) เป็นการบรรยายรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งได้มาจากคณะดำเนินการประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (2) นักเรียน อาจารย์ วัสดุทัศนอุปกรณ์ และ สิ่งอำนวยความสะดวก (3) กิจกรรมของนักเรียน ละอาจารย์ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งสามส่วนนี้อาจเปรียบได้กับ ผลผลิต ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการตามลำดับ (Worthen and Sanders. 1973 : 195)

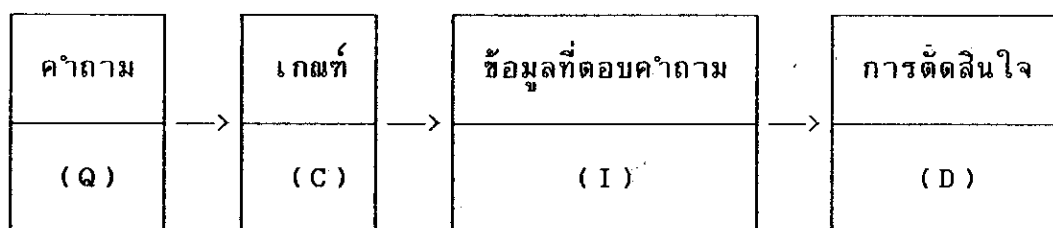
ขั้นที่ 2 การดำเนินการของหลักสูตร (Program Installation) เป็นการพิจารณาสภาพที่เป็นจริงเปรียบเทียบกับมาตรฐานของหลักสูตร โดยเฉพาะด้านกิจกรรมของครูอาจารย์และนักเรียนว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้คณะดำเนินการตัดสินใจ มาตรฐานของขั้นที่สองอาจใช้นิยามหลักสูตรเป็นมาตรฐานได้ หรือใช้ความสอดคล้องสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเบื้องต้นกับกระบวนการ

ขั้นที่ 3 กระบวนการ (Process) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นบางส่วนระหว่างดำเนินการ (Interim Product) การประเมินในขั้นนี้มุ่งหาคำตอบว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ย่อยที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์สุดท้ายเพียงใด ทั้งนี้เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินการต่อไป ส่วนมาตรฐานของขั้นที่สามนี้ก็คือความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการกับผลผลิตที่จะเกิดขึ้นตามที่ระบุไว้

ขั้นที่ 4 ผลผลิตของหลักสูตร (Product) เป็นการประเมินผลผลิตขั้นสุดท้ายที่เกิดจากหลักสูตร โดยมุ่งตอบคำถามว่าหลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ขั้นสุดท้ายหรือไม่ สำหรับมาตรฐานในขั้นที่สี่ คือ ผลผลิตของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

- A คือ การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติจริง หรือการปรับปรุงมาตรฐาน
 1, 2, 3, 4 คือ ขั้นตอนการประเมิน 4 ขั้นตอนหลัก คือ (1) นิยามหลักสูตร
 (2) การดำเนินการ (3) กระบวนการ (4) ผลผลิตของหลักสูตร
 5 คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและประโยชน์ที่ได้รับ
 T คือ สิ้นสุด ยกเลิก (Terminate)

จากภาพประกอบ มีขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน และขั้นตอนที่ 5 เพิ่มเข้ามาอีกชั้นหนึ่ง ในด้านการประเมินทางการศึกษาขั้นตอนที่ 5 อาจสำคัญน้อย แต่ละขั้นตอนจะมีกระบวนการเหมือนกัน กล่าวคือ มีการเปรียบเทียบ (C) ระหว่างมาตรฐานที่ตั้งไว้ (S) กับการปฏิบัติจริง (P) ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง (D) เมื่อพิจารณาแล้วหากพบว่าขั้นตอนใดใช้ไม่ได้จะตัดสินใจดำเนินการในขั้นต่อไป แต่หากพบข้อบกพร่องนักประเมินต้องถามตนเองเพื่อให้ได้คำตอบว่า ทำไมจึงเกิดข้อบกพร่องหรือไม่สอดคล้องและมาจากสาเหตุใด แล้วใช้วิธีการแก้ไขปัญหา (Problem Solving) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน คือ

จากรูปแบบการประเมินของไพรวังดังที่เสนอ นับว่าเป็นรูปแบบการประเมินที่มีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ตลอดเวลา และมีการตรวจสอบความตรงทั้งภายในและภายนอก (Internal and External Validity) อยู่ในตัวด้วย แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบการประเมินดังกล่าวนี้มีข้อจำกัดบางประการที่น่าพิจารณาคือ การประเมินโครงการหนึ่งหรือหลักสูตรหนึ่ง ๆ คงต้องใช้เวลาในการดำเนินการอย่างมากจึงจะสำเร็จสมบูรณ์ได้ และอาจต้องลงทุนค่อนข้างมากด้วย ความลำบากที่จะพบในการนำรูปแบบการประเมินนี้มาใช้คือ การสร้างโครงการหรือหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานที่จะใช้ในการเปรียบเทียบ เพราะจะต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่างมากทีเดียวจึงจะสร้างได้ และใช้เวลาอย่างมากด้วย

จากรูปแบบการประเมินดังกล่าวมาแล้วนั้น จะมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดในการนำมาใช้ให้เหมาะสม บางรูปแบบจะมีความคล้ายคลึงกันทั้งในด้านรูปแบบและวิธีการ

ประเมิน และมุ่งเน้นให้ความสำคัญในบางส่วนของโครงการหรือทุกส่วนของโครงการ ต่างกันออกไป เช่น รูปแบบการประเมินของ ไทเลอร์ (Tyler's Model) ที่เน้น ในด้านผลผลิต เป็นการประเมินที่แคบเพราะดูเฉพาะผลสำเร็จสุดท้ายเท่านั้น รูปแบบ การประเมินของแฮมมอนด์ (Hammon's Model) เป็นรูปแบบที่พยายามประเมิน ตัวแปรต่าง ๆ ใน 3 มิติให้ละเอียดที่สุด ปัญหาที่ตามมาก็คือ เกิดความยุ่งยากที่จะ ทำการประเมินความสัมพันธ์ของมิติต่าง ๆ รูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Model) ก็เน้นเฉพาะผลผลิตที่ได้จากดำเนินโครงการ ละเลยต่อ ผลผลิตที่สนองตอบต่อจุดมุ่งหมาย นอกจากนี้ยังไม่คำนึงการประเมินความต้องการ ของสังคมอีกด้วย ส่วนรูปแบบการประเมินของสเตค (Stake's Model) เป็น รูปแบบการตัดสินคุณค่าของโครงการ โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ในการประเมิน ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ภายในระหว่างข้อมูลทั้งหลาย และเห็นความ สอดคล้องของสิ่งที่เป็นอย่างจริงกับสิ่งที่ควรจะเป็น รูปแบบการประเมินของโพรวิส (Provus's Model) และรูปแบบการประเมินชิป (CIPP) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นรูปแบบการประเมินที่คล้ายคลึงกันคือ จุดมุ่งหมายของการ ประเมินที่มีการตัดสินใจหรือตัดสินคุณค่าของหลักสูตรเหมือนกัน ส่วนวิธีการประเมิน ก็มีทั้งการประเมินปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต เป็นแนวเดียวกัน

ดังนั้น เมื่อนำแนวคิดการประเมินทั้งหลายมาประมวลเข้าด้วยกัน ในการ ประเมินโครงการครั้งนี้ ผู้ประเมินได้เลือกใช้รูปแบบการประเมินเป็นแบบบูรณาการ โดยใช้รูปแบบการประเมินชิป (CIPP) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ผสมผสาน กับรูปแบบของโพรวิส (Provus's Model) ประเมินองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านคือ สภาวะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิต เพราะมีความครอบคลุม ในประเด็นต่าง ๆ ของโครงการที่จะทำการประเมิน และใช้รูปแบบความสอดคล้อง ของสเตค (Stake's Model) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างสภาพการณ์ที่ ควรจะเป็นในอนาคตและสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของโครงการ

4.6 เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

หลักการสร้างเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินนั้น โดยปกติการประเมินโครงการ ที่เกี่ยวกับการบริการสังคม มักคำนึงถึงคุณภาพและความเหมาะสมของบริการที่ให้การ สำรวจความต้องการ ความร่วมมือในการใช้บริการหรือความพึงพอใจ ความเข้าใจ ของผู้รับบริการและประเมินผลกระทบต่อนวัตกรรมของผู้รับบริการว่าเปลี่ยนแปลงไป

จนบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ แต่เนื่องจากความจำกัดของทรัพยากร จึงมีความจำเป็นต้องเลือกทำโครงการก่อนหรือหลังหรือเลือกทำให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ตามลำดับความจำเป็น ดังนั้นการประเมินโครงการจึงต้องคำนึงถึงด้านประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมทั้งความสำคัญควบคู่กันไปด้วย เกณฑ์แต่ละอย่างขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น วัตถุประสงค์ สภาพแวดล้อมและขนาดของทรัพยากรและอื่น ๆ ซึ่งคุณลักษณะสำคัญ ๆ ของเกณฑ์การประเมินโครงการ ในทัศนะของนักวัดผลได้เสนอไว้ดังนี้ นิศา ชูโต (2526 : 10-11)

1. คุณภาพ ดีหรือไม่ดี เนื้อหาเป็นอย่างไร ผู้รับรู้สึกและมีปฏิกิริยาตอบสนองหรือไม่แค่ไหน

2. เหมาะสมกับกลุ่มผู้รับ สัมกับความต้องการของแต่ละบุคคลของกลุ่มของชุมชนผู้รับรับได้หรือไม่อย่างไรเมื่อใด

3. ประสิทธิภาพ (Effectiveness) บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ บรรลุอย่างไร และได้ผลอะไรบ้าง

4. ประสิทธิภาพ (Efficiency) ผลที่ได้รับคุ้มกับทรัพยากรที่ลงทุนหรือไม่ เป็นการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมแล้วหรือไม่

5. ความสำคัญ (Significant) กลุ่มผู้รับหรือผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจหรือไม่ มีความสำคัญพอไหม

6. ความชอบธรรม มีความเหมาะสมและเกิดความยุติธรรมและเป็นธรรมต่อสังคมส่วนรวมหรือไม่ ในกรณีที่จะต้องจ่ายเงินภาษีอากร

Hayes ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ 2 ประการ คือ (สุนทร เกิดแก้ว. 2520 : 40-41 ; อ้างอิงมาจาก USAID. 1972)

1. การประเมินผลสิ่งที่เกิดขึ้นต้น (First approach Evaluation) การประเมินโดยพิจารณาผลที่เกิดขึ้นโดยตรงอันเนื่องมาจากโครงการ เช่น เมื่อจะประเมินโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ย เกณฑ์ที่จะพิจารณาในระดับนี้ก็คือผลผลิตต่อไร่ที่สูงขึ้นถือเป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นโดยตรงจากโครงการ เป็นต้น

2. ประเมินผลทางสังคมจิตวิทยา (Socio - Psychological Evaluation) คือ การพิจารณาให้ลึกซึ้งลงไปอีกนอกเหนือจากผลประโยชน์โดยตรงของโครงการ อันได้แก่ ผลสืบเนื่องหรือผลกระทบจากโครงการนั้น เช่น โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ย ผลที่เกิดขึ้นตามมานอกเหนือจากผลผลิตที่สูงขึ้น อาจได้แก่ทัศนคติที่ดีขึ้นของเกษตรกรที่มีต่อการเพาะปลูก รู้จักเทคนิคการเพาะปลูกใหม่ ๆ อื่น ๆ ที่ทำให้ขวัญและกำลังใจของเกษตรกรดีขึ้น ตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้ผู้สนใจหันมาทำ

อาชีพกลีกรวมเพิ่มขึ้น เป็นต้น การพิจารณาชั้นนี้จะรวมถึงผลกระทบที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งเกิดขึ้นจากโครงการนี้ด้วย

การพิจารณาแบ่งเกณฑ์ 2 ประการดังกล่าว เป็นเกณฑ์ที่ใช้ประเมินตามแบบ Goal Attainment คือตัวแบบที่มุ่งพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจากโครงการว่าบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ตลอดจนผลต่อเนื่องด้วย แต่สิ่งที่จริงแล้ววัตถุประสงค์ในการประเมินมิได้จำกัดเพียงเพื่อให้เห็นภาพของโครงการเฉพาะจุดใดจุดหนึ่งเท่านั้น หากแต่ต้องการข้อสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์ของโครงการนั้นทั้งหมด จึงต้องหาจุดที่ควรมองเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมโครงการจริง ๆ

เกณฑ์ที่เชื่อว่าจะครอบคลุมโครงการได้ทุกแง่ทุกมุมให้พิจารณาปัจจัยต่าง ๆ 5 ประการ คือ (สุนทร เกิดแก้ว. 2520 : 41-42 ; อ้างอิงมาจาก สมพร แสงชัย. 2514)

1. การวัดประสิทธิภาพและสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระหว่างดำเนินงานและเมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้ว
2. การประเมินเกี่ยวกับคุณภาพของการปฏิบัติงาน และผลที่ได้รับจากโครงการ ว่าตรงตามมาตรฐานที่ต้องการหรือไม่
3. การพิจารณาว่าโครงการไหนจะให้ผลคุ้มค่ากับการลงทุน เป็นการควบคุมค่าใช้จ่ายในระหว่างดำเนินการ และเป็นการพิจารณาผลที่ได้รับมาเทียบกับทุนที่ได้ลงไป
4. การพิจารณาถึงผลของโครงการว่าได้แก้ไขปัญหาคือต้องการมากน้อยเพียงใด และเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้หรือไม่
5. การพิจารณาถึงผลกระทบต่าง ๆ โดยทางตรงและทางอ้อม อันอาจเกิดขึ้นในขณะดำเนินการและเมื่อโครงการได้เสร็จสิ้นไปแล้ว ผลกระทบเหล่านี้ อาจเป็นสิ่งที่ไม่เคยคาดคิดก็ได้

นอกจากนี้ผู้กำหนดเกณฑ์พิจารณาแตกต่างกันออกไป สรุปได้เป็น 8 ประการ คือ (สุนทร เกิดแก้ว. 2520 ; อ้างอิงมาจาก USAID. 1972)

1. เกณฑ์พิจารณาความสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นการมองแผนงานหรือโครงการย้อนขึ้นไป กล่าวคือ โครงการจะระบุว่าต้องการทำอะไร มีปริมาณเท่าใด ซึ่งถือเป็นเป้าหมายของโครงการ เมื่อเสร็จตามเป้าหมายแล้วผลผลิตตามเป้าหมายดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และในการศึกษาด้านนี้ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาผลข้างเคียง (Side Effect) ที่เกิดขึ้นเนื่องจากโครงการนั้น ทั้งที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษด้วย

2. เกณฑ์พิจารณาด้านเศรษฐกิจ เป็นการพิจารณาว่าโครงการนั้นมีส่วนเสริมสร้างให้เศรษฐกิจและสังคมหรือชุมชนนั้นดีขึ้นหรือไม่เพียงใด โดยอาจพิจารณาจากกิจกรรม 5 ด้านคือ

2.1 การผลิตเพิ่มขึ้น หมายความว่า โครงการช่วยให้มีการผลิตและผลผลิตเพิ่มขึ้นหรือไม่

2.2 การบริโภคมากขึ้น หมายถึง การบริโภคโดยส่วนรวม เมื่อประชาชนบริโภคสูงขึ้น ก็จะก่อให้เกิดการผลิตเพิ่มขึ้น การจ้างงานสูงขึ้น เศรษฐกิจจะดีขึ้นตามมา

2.3 การแจกจ่ายทั่วถึง หมายถึง โครงการจะต้องช่วยให้เกิดการกระจายรายได้ ไม่ใช่เป็นการสร้างผลประโยชน์ให้กับบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

2.4 ส่งเสริมสิทธิและตอบสนองความต้องการของประชาชน กล่าวคือโครงการนั้นจะต้องไม่ก่อให้เกิดการรุกรอนสิทธิและเสรีภาพทางด้านเศรษฐกิจของประชาชน จะต้องเป็นโครงการที่เป็นความต้องการของประชาชน

2.5 สร้างความเป็นตัวของตัวเองทางด้านเศรษฐกิจ คือโครงการจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งตนเองให้มากขึ้น

3. เกณฑ์พิจารณาด้านสังคม เป็นการพิจารณาว่าโครงการนั้นได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เป็นโครงการที่ขัดกับความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนค่านิยมและทัศนคติของประชาชนในชนชั้นนั้น ๆ หรือไม่เพียงใด

4. เกณฑ์พิจารณาด้านการเมือง เป็นการพิจารณาผลกระทบทางการเมือง 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

4.1 สภาพแวดล้อมการเมืองภายนอกประเทศ ได้แก่ การป้องกันประเทศเกียรติภูมิของชาติ เป็นต้น

4.2 สภาพแวดล้อมการเมืองภายในประเทศ ได้แก่ กลุ่มและการรวมตัวของกลุ่มหรือการแตกแยกกัน การมีกลุ่มผลประโยชน์ อิทธิพลของกลุ่มต่าง ๆ โครงการมีผลต่อประสิทธิภาพทางการปกครองหรือการบริหารงานของรัฐ เป็นต้น

5. การวิเคราะห์ด้านการเงิน เป็นการวิเคราะห์ดูว่าโครงการได้ใช้จ่ายเงินไปคุ้มกับผลประโยชน์ที่ได้หรือไม่ ตลอดจนการใช้จ่ายเงินและปัญหาด้านการเงินต่าง ๆ

6. เกณฑ์พิจารณาทางด้านเทคนิค เป็นการพิจารณาว่าเทคนิคการดำเนินงานตามโครงการว่าถูกต้องหรือไม่ ผลงานมีลักษณะตรงตามกำหนดไว้หรือไม่ การ

พิจารณาเกณฑ์นี้อาจมีปัญหาดังที่ว่าผู้ประเมินไม่เข้าใจเทคนิคการดำเนินงานดีพอ เนื่องจากเป็นเทคนิคที่ยากในกรณีที่ผู้ประเมินไม่สามารถประเมินเทคนิคหรือวิธีการดำเนินงานได้ก็อาจพิจารณาด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น พิจารณาด้านรายการที่กำหนดของผลงานว่าได้ผลตามกำหนดหรือไม่ และพิจารณาด้านคุณภาพของงานว่าเป็นอย่างไร เป็นต้น

7. เกณฑ์พิจารณาด้านการบริหาร เป็นการพิจารณาถึงกระบวนการบริหารงาน ว่าโครงการนั้นได้มีระบบบริหารเกื้อกูลหรือเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของโครงการนั้นมากน้อยเพียงใด ควรพิจารณาในเรื่องการวางแผน การร่วมมือประสานงาน การส่งกำลังบำรุง การงบประมาณ การควบคุมและติดตามผล ประสิทธิภาพและการประหยัด การบริหารงานบุคคล การใช้คน วัสดุและกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน การจัดองค์กร เป็นต้น

8. เกณฑ์พิจารณาด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาคูว่าโครงการนั้นจะมีผลต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนหรือสังคมมากน้อยเพียงใด เช่น น้ำเน่า สารพิษ เป็นต้น

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ

ก. งานประเมินหลักสูตรในประเทศ

การเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ ผู้ประเมินเสนอแยกเป็นงานวิจัยที่ใช้รูปแบบการประเมินโครงการ และงานวิจัยที่ไม่ใช้หรือยึดรูปแบบการประเมินหลักสูตรดังนี้

1. งานวิจัยที่ใช้รูปแบบการประเมินโครงการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และวรรณพร วิเชียรวงศ์ (2520) ได้ใช้แบบจำลองซิปป์ ประเมินโครงการประชุมปฏิบัติการเรื่อง การประเมินผลการเรียนของนิสิต เมื่อวันที่ 5-7 สิงหาคม 2520 กลุ่มประชากรได้แก่คณาจารย์คณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 40 คน วิธีการประเมินใช้สังเกตการประชุมแบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์คณาจารย์ผู้เข้าประชุม ประธานอนุกรรมการและการศึกษาเอกสาร ผลการประเมินปรากฏว่า วัตถุประสงค์ของโครงการประชุมครั้งนี้มีความเหมาะสม ทรรศนะที่เอื้อต่อการประชุมมีเพียงพอ การดำเนินกิจกรรมการประชุมส่วนใหญ่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ผลของการประชุมทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมเข้าใจจุดมุ่งหมาย หลักการและระบบการประเมินผลการเรียนของนิสิต และได้รับ

ประสบการณ์ในการวิเคราะห์ พัฒนาแบบสอสมถ์ผล พร้อมทั้งเห็นความสำคัญ และมีความกระตือรือร้นในการที่จะปรับปรุงผลการเรียนของนิสิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ ๑ ประมัย (2521) ได้ทำการศึกษาเชิงประเมินระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครู วิธิตำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน กล่าวคือ ในตอนแรก เป็นการแสวงหาแบบจำลองโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา เพื่อใช้เป็นหลักสูตรมาตรฐานที่จะเป็นเกณฑ์ มีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิเคราะห์ เนื้อเรื่องของข้อความรู้ที่เป็นแนวคิดเชิงทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ องค์ประกอบโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา ตลอดจนนโยบายและ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรครุศึกษาของไทย แล้วสรุปเป็นแบบจำลองโครงสร้างระบบ หลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาที่เป็นหลักสูตรมาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ จุดมุ่งหมาย เนื้อเรื่อง กระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษาให้นักศึกษา และวิธีการประเมินผล ตอนที่สอง ศึกษาเชิงประเมินระบบ หลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา ในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีวิธิตำเนินการเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นการประเมินโครงสร้างระบบหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการประเมิน ที่ดัดแปลงมาจากแบบชิปป์ และ รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของไพรวส ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาเชิงประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร โดยใช้รูปแบบการ ประเมินที่ดัดแปลงมาจากแบบการประเมินของไทเลอร์

วิธีวิจัยได้วิเคราะห์เนื้อเรื่องของข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และ กระดาษข้อยละของข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม และสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอน อาจารย์และนักศึกษาอย่างมีระบบในชั้นเรียน ซึ่งได้ผลเป็นโครงสร้างของ ระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาส่วนประกอบการ (Performance) และเมื่อเทียบกับ โครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูส่วนมาก ผลการศึกษา เชิงประเมิน พบว่า ลักษณะโครงสร้างของหลักสูตรทั้งสองไม่สอดคล้องกัน ส่วนที่ สอง เป็นการศึกษาเชิงประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรนั้น ผลปรากฏว่านักศึกษามี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัย และจิตพิสัย บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมาก และ มีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะพิสัยบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรปานกลาง

ลักษณะ บรรพกาญจน์ (2523) ได้ประเมินผลโครงการอบรมครูประจำ การที่ไม่มีวุฒิ โดยใช้แบบจำลองชิปป์เป็นแบบในการประเมินกลุ่มตัวอย่างได้แก่ครู ประจำการที่เข้าอบรมวิชาชุดครูวิทยาศาสตร์ 400 ชั่วโมง ระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษา รุ่นที่ 4 จำนวน 77 คน และคณาจารย์ที่ให้การอบรม จำนวน 5 คน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
ชุดครูวิทยาศาสตร์ แบบสังเกตการสอน และแบบประเมินประสิทธิภาพการสอนของ
อาจารย์ผลการประเมินพบว่า วัดดูประสงค์ของโครงการกับนโยบายทางการศึกษา
ของประเทศ และของกรมการฝึกหัดครูสอดคล้องกัน เพราะตามแผนการศึกษาชาติ
2520 ต้องการให้การปรับปรุงและขยายการฝึกและอบรมครูเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในชนบท
กว้างขวางยิ่งขึ้น สอดคล้องกับนโยบายของการศึกษาของกรมการฝึกหัดครูที่ต้องการ
สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมครูประจำการ เพื่อเป็นการเพิ่มวิทยฐานะ และปรับปรุงวิธี
การสอนของครู ความต้องการ และความคาดหวังของครูประจำการ สอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของโครงการทุกข้อ ทฤษฎีการเอื้ออำนวยต่อการจัดอบรมโครงการด้าน
การวางแผนดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์
ของโครงการ การประเมินผลหลังสิ้นสุดโครงการแล้ว ครูประจำการที่
เข้ารับการอบรมครั้งนี้สามารถผ่านการวัดผลคิดเป็นร้อยละ 97.40 ต่างจากเกณฑ์
ของโครงการที่ตั้งไว้ร้อยละ 100 เล็กน้อย นับว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

วสันต์ รั้งรองรัตน์ (2524) ทำการวิจัยเมื่อปี 2522 ถึง 2523

เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521
ในเขตการศึกษา 1 โดยใช้รูปแบบการประเมินต่าง ๆ ผสมผสานกัน ประเมิน
องค์ประกอบของหลักสูตรทางด้าน จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน
การประเมินผลการเรียน การบริหารและบริหารหลักสูตร และผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการสอบถามผู้มี
ส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

วชิระ น้ำเพชร (2525) ได้ประเมินโครงการการประชุมสัมมนาผู้แทน
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมเพื่อการจัดตั้งชมรมส่งเสริมกิจกรรมการเล่นดนตรี
ไทย โดยใช้แบบจำลองชิปปี้ เช่นกัน กลุ่มประชากรในการวิจัยประเมินโครงการ
ครั้งนี้ คือ ผู้แทนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรม คณะกรรมการดำเนินการประชุมสัมมนา
และคณะวิทยากร รวม 80 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามแบบสังเกต แบบ
มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และแบบติดตามผล ผลของการประเมินปรากฏว่าวัตถุประสงค์
ของโครงการประชุมสัมมนาสอดคล้องกับนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ นโยบาย
สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติและความต้องการ ความคาดหวังของผู้เข้าร่วม
ประชุมสัมมนาด้านทรัพยากรเพียงพอในการดำเนินการจัดการประชุมสัมมนาอย่างมี
ประสิทธิภาพ การดำเนินงาน การประชุมสัมมนาเป็นไปตามแผนที่วางไว้ทุกขั้นตอน
ส่วนผลผลิตของโครงการนั้นยังไม่บรรลุเป้าหมายของโครงการ กล่าวคือ ชมรม

ส่งเสริมกิจกรรมการเล่นดนตรีไทยที่จัดตั้งขึ้นในศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรม ยังมีจำนวนต่ำกว่าเกณฑ์อยู่มาก

กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2527) ทำการประเมินหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา โดยใช้แบบประเมินซีบีพี ประเมินส่วนสำคัญของหลักสูตร 3 ประการคือ ประเมินวัตถุประสงค์ของหลักสูตร วัตถุประสงค์รายวิชา และเนื้อหาวิชา โดยอาศัยการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินสื่อการเรียนการสอน โดยการสอบถามความคิดเห็นของครู อาจารย์ที่สอนวิชาสังคมศึกษา และประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ โดยวิธีสังเกตและใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการใช้หลักสูตร เช่น การจัดกิจกรรมต่าง ๆ บรรยายภาคภายในโรงเรียนและในห้องเรียน

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2528) ได้ใช้รูปแบบการประเมินซีบีพี ในการประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงการอบรมบุคลากรประจำการทางการศึกษา คือการประเมินเกี่ยวกับ ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการกับ นโยบายทางการศึกษา ความต้องการและความคาดหวังของบุคลากรประจำการ ความต้องการและความคาดหวังของเจ้าสังกัดของบุคลากรประจำการ ความต้องการและความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอน ประเมินความเหมาะสมของปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินการโครงการ เช่น คุณลักษณะของผู้เข้ารับการอบรม ประสบการณ์ของอาจารย์ผู้สอน เอกสารตำรา สภาพห้องเรียน เป็นต้น ประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการอบรม เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่าในการจัดอบรมบุคลากรประจำการทางการศึกษานั้นควรมีการสำรวจความต้องการความสามารถ พื้นความรู้เดิม ประสบการณ์หรือตำแหน่งหน้าที่ ประกอบในการเลือกสาขาวิชาเอก และควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วด้วยเพื่อจะได้นำผลมาปรับปรุงโครงการ

วัน เดชพิชัย (2529) ได้ประเมินโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานประเภทชั้นเรียนในเขตการศึกษา 2 โดยใช้รูปแบบการประเมินความสอดคล้องของสแตคเพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการผลิต และความสัมพันธ์ของส่วนประกอบทั้งสามด้านนี้ และ ใช้รูปแบบการประเมินของไทเลอร์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะต่อการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตของนักศึกษาในโครงการ วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนแรกใช้เดลฟายเทคนิคเพื่อหาเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน และใช้ข้อทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียนสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่เบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานไปทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ระดับกลางแล้วถือว่าคะแนนเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และที่เสนอต่อการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตของนักศึกษาผู้ใหญ่ ตอนที่สองนำเสนอเกณฑ์ที่ได้ไปประเมินโครงการศึกษาดังกล่าวแล้ว

ผลการวิจัยเชิงประเมิน พบว่า ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต อยู่ในสภาพที่ดี และทั้งสามส่วนนี้เอื้อซึ่งกันและกันค่อนข้างมาก ระดับที่ปัจจัยเบื้องต้นส่งผลต่อกระบวนการ ระดับที่กระบวนการได้รับผลดีจากปัจจัยเบื้องต้น และระดับที่ผลผลิตได้รับผลดีจากปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการรวมกันอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญ นักศึกษาผู้ใหญ่ของเขตการศึกษา 2 มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข และความรู้ทั่วไป ต่ำกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่มีข้อเสนอแนะต่อการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตดีกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญ

บุญส่ง นิลแก้ว (2530) ได้ทำการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมุ่งประเมินองค์ประกอบของหลักสูตร 4 ประการ คือ ความต้องการของหน่วยงานทางการศึกษา องค์ประกอบของหลักสูตร สภาพการใช้หลักสูตรและสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร โดยใช้รูปแบบประเมินที่สร้างเอง

วิธีประเมินได้ใช้การรวบรวมข้อมูลจาก หัวหน้าหน่วยงานทางการศึกษา มหาบัณฑิต นักศึกษา คณะอาจารย์ ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร โดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งมีการสำรวจวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง การค้นคว้าเอกสาร ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคุณภาพของหลักสูตร คือ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ มหาบัณฑิต และนักศึกษา

ผลของการวิจัย ปรากฏว่า หลักสูตรปริญญาโทสาขาวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา มีความจำเป็นต่อหน่วยงานทางการศึกษาอย่างมาก วัดดูประสงค์ของหลักสูตรที่เป็นอยู่ ยังไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เป็นความต้องการของหน่วยงานทางการศึกษาเท่าที่ควร วัดดูประสงค์รายกระบวนวิชาต่าง ๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตร เฉพาะด้านพุทธิพิสัยเป็นส่วนมาก โครงสร้างของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับโครงสร้างที่เป็นเกณฑ์พอสมควร นักศึกษามีคุณสมบัติเหมาะสมกับการเรียน ตามหลักสูตร นอกจากการกระจายสาขาวิชาเอก ในระดับปริญญาตรียังไม่สอดคล้องกับนโยบายของภาควิชาเท่าที่ควร อาจารย์ภาควิชาฯ มีคุณสมบัติทางด้านตำแหน่งทางวิชาการสูงกว่าเกณฑ์ที่ควรเป็น แต่มีวุฒิทางการศึกษาดำรงตำแหน่งต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมาก วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการหลักสูตรไม่พอเพียงในด้าน

ปริมาณในระยะแรก (2-3 ปีแรก) ของการเปิดหลักสูตรในปัจจุบันไม่มีปัญหาแต่อย่างใด ตำราและหนังสือทางการวัดและประเมินผลการศึกษา ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีจำนวนไม่มากพอเพียงกับความต้องการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งด้านความรู้ความสามารถเป็นประการสำคัญ ไม่มีกิจกรรมที่ช่วยปลูกฝังเจตคติ และ คุณธรรมทางการวัดและประเมินผลการศึกษาในแต่ละกระบวนการวิชาได้ ใช้วิธีการวัดหลาย ๆ ครั้ง และประเมินผลการศึกษาโดยใช้ระบบอิงเกณฑ์มากกว่าอิงกลุ่ม การบริหารหลักสูตรได้ให้ความสะดวกค่อนข้างมากแก่ภาควิชาในการดำเนินการหลักสูตร นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์การเรียน กระบวนการในสาขาวิชาการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับเป็นที่น่าพอใจแต่นักศึกษายังมีความรู้ลึกของตนเองมีความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับไม่ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะการวัดจิตพิสัยและทักษะพิสัย มหาวิทยาลัยสามารถปฏิบัติงานทางด้านการวัดและประเมินผลฯ และงานทั่วไปอยู่ในระดับเป็นที่น่าพอใจของผู้บังคับบัญชา ผลข้างเคียงของหลักสูตรที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรเป็นไปในทางดีมากกว่าทางไม่ดี

น.อ.ท่าน พรหมมาพันธ์ (2537) ได้ทำการประเมินหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพทางทหารระดับกลาง สถาบันวิชาชีพทหารอากาศชั้นสูง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพทางทหารระดับกลางของสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และโรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปป์เป็นหลักในการประเมิน และ ใช้ทฤษฎีความคาดหวังประกอบในการวิจัย ใช้แหล่งข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ เอกสารหลักสูตรและบุคคล ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ นายทหารนักเรียน ผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละโรงเรียน และผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบตรวจสอบรายการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงบรรยาย และวิธีการเชิงปริมาณ คำนวณร้อยละของความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม และ การเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ผลการประเมินปรากฏว่า หลักสูตรโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง กับหลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และโรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโสมีความต่อเนื่องกันอย่างยิ่งถึงอย่างดีมาก ทั้งหลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และโรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโสควรกำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตรให้นายทหารนักเรียนมีคุณธรรมอย่างชัดเจน หลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ กับโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงควรปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาสาระในหมวดวิชาความมั่นคงแห่งชาติที่มีความซ้ำซ้อนกันอยู่บ้าง การจัดการศึกษา

โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศกับโรงเรียนนายทหารอากาศอาวูไสมีความคล้ายคลึงกันหรือซ้ำซ้อนกันในบางประเด็น ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่ไม่สามารถจัดการศึกษา ร่วมกันได้เนื่องจากห้องบรรยายไม่เพียงพอ และอายุนายทหารนักเรียนแตกต่างกัน การจัดดูงาน และศึกษาภูมิประเทศร่วมกัน ไม่สามารถทำได้ เพราะเวลาเรียนไม่ตรงกัน โอกาสการเข้าศึกษา ความก้าวหน้าในราชการ ความคาดหวัง การ จูงใจ และ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนนายทหารอากาศอาวูไสที่มีพื้นฐานความรู้ปริญญาดริมีมากกว่าผู้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนนายทหารอากาศอาวูไสที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาดริ ทางเลือกในการปรับปรุงการจัดการศึกษาในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงที่มีความเหมาะสมและอาจเป็นไปได้มากที่สุด คือ การปรับนโยบายให้ผู้เข้าศึกษาโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศนั้นได้รับ เฉพาะเหล่าพันโท และเหล่าอากาศโยธิน หรือผู้ทำหน้าที่ฝ่ายอำนวยการทั่วไป / ส่วนโรงเรียนนายทหารอากาศอาวูไสให้รับ เฉพาะผู้มีวุฒิปริญญาดริเข้ารับการศึกษาน เมื่อศึกษาความคาดหวังและการจูงใจ พบว่าผู้บริหารและอาจารย์โรงเรียนนายทหารอากาศอาวูไสมีความคาดหวังและแรงจูงใจมากกว่าบุคคลดังกล่าวของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ส่วนความคาดหวังและการจูงใจนายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศกับโรงเรียนนายทหารอากาศอาวูไสไม่แตกต่างกัน และ พบว่านายทหารนักเรียนทั้งสองโรงเรียนถ้ายันและตั้งใจเรียนมากกว่าที่เป็นอยู่จะทำให้ ประสพผลสำเร็จในการเรียนมากขึ้น

นุชนภา รื่นอบเชย (2537) ได้ทำการประเมินหลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ เป็นรูปแบบในการประเมินหลักสูตร และนำวิธีการประเมินความสอดคล้องของสเดคมาใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ส่วนแบบประเมินสร้างขึ้นโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ประเมินทั้งสภาวะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ และผู้บริหารหลักสูตร นักศึกษา เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ผลการประเมินปรากฏดังนี้ ด้านสภาวะแวดล้อม พบว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ระดับดี สูงกว่าเกณฑ์ ส่งผลดีต่อกระบวนการและผลผลิตอยู่ระดับสูงกว่าเกณฑ์ ส่วนด้านโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร อยู่ระดับดีและสอดคล้องกับเกณฑ์ ส่งผลดีต่อกระบวนการและผลผลิตต่ำกว่าเกณฑ์ ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่าคุณสมบัติของนักศึกษา อยู่ระดับดีแต่ต่ำกว่าเกณฑ์ ส่งผลดีต่อกระบวนการและผลผลิตต่ำกว่าเกณฑ์ ด้านความพร้อมและศักยภาพของอาจารย์ จากการสอบถามอาจารย์ผู้สอน พบว่าอยู่ระดับดีมาก และ

สอดคล้องกับเกณฑ์ แต่จากการสอบถามนักศึกษาพบว่าต่ำกว่าเกณฑ์ ส่งผลดีต่อกระบวนการและผลผลิตต่ำกว่าเกณฑ์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่าอยู่ระดับดี และสอดคล้องกับเกณฑ์ ส่งผลดีต่อกระบวนการและผลผลิต และสอดคล้องกับเกณฑ์ ด้านกระบวนการ พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ระดับดี แต่ต่ำกว่าเกณฑ์ ระดับที่ส่งผลดีต่อผลผลิตนั้นส่งผลดีแต่ต่ำกว่าเกณฑ์ ด้านการประเมินผลการศึกษา อยู่ระดับดี และสอดคล้องกับเกณฑ์ ส่งผลดีต่อผลผลิตและสอดคล้องกับเกณฑ์ ด้านการบริการและบริหารหลักสูตรอยู่ระดับดีแต่ต่ำกว่าเกณฑ์ ส่งผลดีต่อผลผลิตแต่ต่ำกว่าเกณฑ์ ด้านผลผลิต พิจารณาในองค์ความรู้ของนักศึกษา อยู่ระดับดีและสอดคล้องกับเกณฑ์ ได้รับผลดีจากสภาวะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และสอดคล้องกับเกณฑ์

โสภณ สุวรรณวงศ์ (2537) ได้ใช้รูปแบบการประเมินชิปป์ ประเมินโครงการ ศูนย์วิชาการเขต สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2534 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ คณะกรรมการศูนย์วิชาการเขต ครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบคัดลอกข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จุดประสงค์ของการประเมินเพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการศูนย์วิชาการเขต สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผลการประเมินปรากฏว่า คณะกรรมการศูนย์วิชาการเขต และครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ มีความเห็นว่าโครงการศูนย์วิชาการเขต มีความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง เพราะจากการถามความคิดเห็น ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหา หลักการ จุดมุ่งหมายของศูนย์วิชาการเขต มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ด้านทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ อันได้แก่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ มีความเพียงพอ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการดำเนินการเรื่องวิชาการ กิจกรรม การพัฒนาบุคลากร การวัดประเมินผลและการวิจัย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นมีแนวโน้มสูงขึ้น

2. งานวิจัยที่ไม่ใช้รูปแบบการประเมินโครงการ

บุญชัย บุญวิวัฒน์ (2517) ได้ทำการวิจัยติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2500 ถึง 2515 ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสอบถามทัศนะของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของ

มหาวิทยาลัย ด้วยการใช้นแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ ผลของการวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชาเห็นว่า มหาวิทยาลัยมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานโดยทั่วไปค่อนข้างดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง การแต่งกายและมารยาทเหมาะสมกับการเป็นครู มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่ดี มีความสามารถในการเป็นผู้นำ ส่วนการผลิตผลงานด้านวิชาการอยู่ในระดับพอใช้ได้

กานดา ลือสุทธิบุลย์ (2523) ได้ติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยของภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำเร็จการศึกษา เมื่อปี 2517 ถึง 2521 โดยใช้นแบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ไปยังมหาวิทยาลัย จำนวน 86 คน และผู้บังคับบัญชาของมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยสรุปได้ 4 ประการ ประการแรก มหาวิทยาลัยสาขาวิชาการศึกษา เห็นว่าความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาในหลักสูตรเพียงพอในทุกด้าน แต่มหาวิทยาลัยสาขาสถิติการศึกษา ร้อยละ 79.31 เห็นว่าความรู้และประสบการณ์ด้านการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัยยังไม่พอเพียง และมหาวิทยาลัยสาขาการวัดและประเมินผล ร้อยละ 64.71 เห็นว่า ความรู้และประสบการณ์ด้านการสุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือการวิจัยยังไม่พอเพียง ประการที่สอง มหาวิทยาลัยทุกสาขาวิชา จำนวนร้อยละ 75.58 เห็นว่า ทุกรายวิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน และมหาวิทยาลัยสาขาการวัดและประเมินผล มีจำนวนถึงร้อยละ 44.44 ที่เห็นว่าควรเรียนวิชาการสุ่มตัวอย่าง ประการที่สาม มหาวิทยาลัยทุกสาขาวิชาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.56) เห็นว่า ผู้เข้าเรียนในสาขาวิชาการศึกษา ควรมีความรู้ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ ประการสุดท้าย ผู้บังคับบัญชามีความต้องการให้ภาควิชาส่งเสริมการวิจัยมากกว่าที่เป็นอยู่ และต้องการให้อบรมให้มหาวิทยาลัยมีความรอบรู้และกระตือรือร้นที่จะวิจัย

ลดาพร รวีรัฐ (2524) ได้ทำการติดตามผลมหาวิทยาลัยทางครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 16 สาขาวิชา ที่สำเร็จการศึกษาเมื่อปี 2518 ถึง 2520 โดยการสอบถามไปยังผู้บังคับบัญชาของมหาวิทยาลัย จำนวน 100 คน ได้ผลจากการตอบกลับคืนมาจำนวน 60 คนคือ ผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่ประเมินมหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับดีถึงดีมาก มีคุณลักษณะบางอย่างที่ได้รับการประเมินในระดับปานกลางคือ ความสัมพันธ์กับชุมชน ความสามารถในการเป็นผู้ตามและผู้นำที่ดี การวางตัวในหมู่คณะและสังคม ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจที่ลดาพรประมวลได้จากคำตอบของมหาวิทยาลัย จำนวน 390 คน ดังนี้ ผู้สอนควรมีการปรับปรุงตัวเองให้มีความรู้ความชำนาญในวิชาที่สอน มีการเตรียมการสอนล่วงหน้า ใช้เทคนิคและอุปกรณ์การสอนหลาย ๆ อย่างตามความเหมาะสมของเนื้อหา มิใช่สอนแบบบรรยาย

อย่างเดียว ทางด้านการวัดผลของผู้สอน มหาบัณฑิตเห็นว่าขึ้นอยู่กับผู้สอนมาก ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน บางวิชาวัดความจำมากกว่าความคิด และในการเรียนการสอนนั้น เท่าที่ผ่านมายังไม่มีการปลูกฝังอุดมคติ ปรัชญา และศรัทธาในวิชาชีพ มหาบัณฑิตเสนอแนะว่าอาจารย์ควรเป็นแบบอย่างที่ดี ตลอดจนเป็นผู้มีศรัทธาในวิชาชีพด้วย สำหรับการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการทำงานนั้น มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ตอบว่าได้นำไปใช้มาก นอกจากสาขาวิชาพลศึกษาและสาขาวิชาวิจัยการศึกษา ที่ตอบว่านำไปใช้ในระดับปานกลาง

งานวิจัยของ ผดุง พรหมมูล (2525) ได้ทำการศึกษาทัศนะของนิสิตปริญญาโทสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้แก่ เกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ฯ ศรีนครินทรวิโรฒ และศิลปากร ที่มีต่อหลักสูตรที่เรียน เมื่อเปรียบเทียบกับความคาดหวังของนิสิต ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรฐานประจำ ให้นิสิตแต่ละมหาวิทยาลัยตอบ โดยการสอบถามว่าพวกเขามีความคาดหวังต่อหลักสูตร ต่ออาจารย์และวิธีการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ ต่อสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเพียงใด และจากการที่ได้เข้ามาศึกษาแล้ว สิ่งที่เป็นจริงสอดคล้องกับความคาดหวังเพียงใด โดยอาศัยการวิเคราะห์คำตอบในรูปคะแนนเฉลี่ย ได้ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ นิสิตทุกมหาวิทยาลัยมีทัศนะเกี่ยวกับหลักสูตรสาขาที่เรียน ตรงกับความคาดหวังในระดับปานกลาง นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีทัศนะต่อการจัดหมวดวิชาพื้นฐานการศึกษามาก มีความเหมาะสมมาก มีทัศนะต่อความสามารถในวิชาที่สอนของอาจารย์ การเปิดโอกาสให้นิสิตแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี และมีความเป็นกันเองกับนิสิต อยู่ในระดับดี นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีทัศนะต่อการจัดหมวดวิชาเอกว่ามีความเหมาะสมมาก รายวิชาที่เรียนน่าสนใจ และมีทัศนะต่ออาจารย์ผู้สอนเป็นเช่นเดียวกับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีทัศนะต่อหลักสูตรและการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับปานกลาง และทัศนะต่อความเหมาะสมในการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับต่ำ แต่นิสิตมีความเห็นว่าอาจารย์มีความรู้ในวิชาที่สอนมาก นิสิตมหาวิทยาลัยศิลปากร มีความพอใจในการสอนของอาจารย์ในระดับปานกลาง ส่วนการเปิดโอกาสให้นิสิตแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี การยอมรับฟังความคิดเห็นของนิสิต และความเป็นกันเองกับนิสิต เหล่านี้อยู่ในระดับดี แต่หลักสูตรส่งเสริมประสบการณ์ด้านการวิจัยค่อนข้างน้อย

ศุภวัตรย์ พลายน้อย และ เนาวรัตน์ พลายน้อย (2526) ทำการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประชากรศึกษา ของมหาวิทยาลัย

การจัดการศึกษาในสาขาวิชาที่กองทัพต้องการตามความจำเป็นรีบด่วนตามลำดับก่อนหลัง ผลการวิจัยปรากฏว่าประการแรกมีความเป็นไปได้ทางด้านสังคม ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านการลงทุนมีแนวโน้มที่จะมีความเป็นไปได้ทางด้านทรัพยากรในการจัดตั้งสถาบัน จึงสรุปได้ว่ามีความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันบัณฑิตทางการทหาร ประการที่สอง สาขาวิชาที่กองทัพต้องการให้จัดการศึกษาตามความจำเป็นรีบด่วน ตามลำดับก่อน-หลัง มีดังนี้คือ (1) คอมพิวเตอร์ (2) วิศวกรรมไฟฟ้า (3) การบริหารราชการทหาร (4) วิศวกรรมเครื่องกล (5) วิศวกรรมอากาศยาน และ (6) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประการที่สาม สาขาวิชาที่มีความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับปริญญาโทตามลำดับก่อน-หลัง เมื่อพิจารณาจากความพร้อมของตัวแปรด้านต่าง ๆ มีดังนี้ คือ (1) การบริหารราชการทหาร (2) คอมพิวเตอร์ (3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (4) วิศวกรรมไฟฟ้า (5) วิศวกรรมอากาศยาน และ (6) วิศวกรรมเครื่องกล

ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ (2530) ได้ทำการประเมินผลกระทบของโครงการการศึกษาออกโรงเรียนที่มีต่อประชาชนในชนบท วัดอุปประสงค์หลักเพื่อศึกษาผลกระทบของโครงการดังกล่าวว่า มีผลก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อประชาชน ครอบครัว และชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง และสภาพจิตใจหรือไม่ อย่างไร ผลการวิจัยที่สำคัญ ประการแรก ได้เกณฑ์ที่ประชาชนในชนบท ควรมีการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะหรือพฤติกรรม 27 ข้อย่อย จากสี่ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสภาพจิตใจ ประการที่สอง ผลกระทบของโครงการแต่ละด้าน ได้แก่ (1) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผู้รับบริการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเพิ่มผลผลิตและรายได้ การใช้เวลาว่างประกอบอาชีพครองในระดับปานกลาง เมื่อรวมทุกเรื่องในด้านนี้แล้วพบว่าอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (2) ผลกระทบด้านสังคม พบว่า ผู้รับบริการมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาของรัฐอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อรวมในทุกเรื่องแล้ว พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง (3) ผลกระทบด้านการเมือง พบว่า ผู้รับบริการมีการเปลี่ยนแปลง ในเรื่อง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่จัดให้มีขึ้นในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อรวมทุกเรื่องในด้านนี้พบว่าอยู่ในระดับปานกลางด้วย (4) ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ พบว่า ผู้รับบริการมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการยอมรับต่อสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อรวมทุกเรื่องในด้านนี้ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ประการที่สองเมื่อนำผลกระทบของโครงการการศึกษาออกโรงเรียนระหว่างผู้รับและไม่ได้รับ การเปรียบเทียบกัน

พบว่าผลกระทบของโครงการทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านสภาพจิตใจ ผู้ได้รับบริการมีผลกระทบสูงกว่าผู้ไม่ได้รับบริการ

วันดี จงคงคา (2532) ได้ทำการศึกษาเชิงประเมินประสิทธิผลของ หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรในเชิงปริมาณ การรับนิสิตตามแผนและประสิทธิผล (Effectiveness) ของหลักสูตรในด้านความพึงพอใจของนิสิต ผลสัมฤทธิ์ของนิสิต และการติดตามผลมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรตลอดจนศึกษาความคิดเห็น และการฝึกประสบการณ์เชิงวิจัยของนิสิตในหลักสูตร วิธีการประเมิน เก็บรวบรวม ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติภาคบรรยาย การทดสอบที และการทดสอบเอฟ ข้อค้นพบที่สำคัญมีดังนี้ (1) ในช่วงปีการศึกษา 2525-2530 ภาควิชาวิจัยการศึกษารับนิสิตเข้าศึกษาจำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 97.7 ของแผนการรับนิสิตที่กำหนดไว้ (2) นิสิตที่ศึกษาในหลักสูตรมีความพึงพอใจ ต่อหลักสูตรโดยเฉลี่ยในระดับปานกลาง นิสิตมากกว่าร้อยละ 70.00 เห็นว่าโครงสร้างของหลักสูตรด้านจำนวนหน่วยกิตเป็นจำนวนที่เหมาะสม (3) นิสิตในหลักสูตร ร้อยละ 71.6 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.50 และมีความสามารถในการ ปฏิบัติงานวิจัยร้อยละ 33.3 ของรายการ การปฏิบัติงานวิจัยที่กำหนดขึ้นร้อยละ 67.2 ได้รับผลการประเมินวิทยานิพนธ์ระดับดีมาก (4) การติดตามผลมหาบัณฑิต พบว่ามหาบัณฑิตร้อยละ 77.6 ยังคงปฏิบัติงานในตำแหน่งครูอาจารย์ในหน่วยงานเดิม ที่ตนได้รับอนุมัติให้ลาศึกษาต่อ การนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานจึงมีอยู่น้อยมาก เนื่องจากงานในความรับผิดชอบหลักคงเป็นงานสอน ถึงกระนั้นก็ตามยังมีมหาบัณฑิต ร้อยละ 44.8 เป็นผู้ที่มียผลงาน หรืออยู่ระหว่างการทำผลงานวิจัย (5) ระยะเวลาในการศึกษามากกว่า 4 ภาคการศึกษา การผลิตบัณฑิตในปีการศึกษา 2525 มีค่าอัตราส่วนประสิทธิภาพเท่ากับ 0.74 และค่าอัตราส่วนความสูญเสียเท่ากับ 0.05 หมายความว่ามีความสูญเสียเกิดขึ้นในลักษณะของการใช้ระยะเวลาศึกษามากกว่า 4 ภาคการศึกษา และการออกก่อนสำเร็จการศึกษาหรือไม่สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลา 5 ปี

บูธ (Booth. 1971 : 336) ซังติส (Sanctis. 1971 : 3203) เคิร์คบี้ (Kirkeby. 1975 : 3227) ได้ติดตามผล (Follow-up Studies) มีลักษณะเช่นเดียวกับงานวิจัยของ กานดา ลือสุทธิบุลย์ (2523) กล่าวคือ บูธ (Booth. 1971 : 6336) ได้ทำการติดตามผลดัชนีบัณฑิตจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยจอร์เจีย โดยการสอบถามเกี่ยวกับความพอใจในหลักสูตรที่ศึกษาผ่านมา

ปรากฏว่า ดุษฎีบัณฑิตส่วนใหญ่ที่ทำงานด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีความพอใจด้านความรู้ทางวิชาการที่ได้รับ แต่เห็นว่าความรู้และประสบการณ์ทางด้านสังคม ค่อนข้างน้อยไป ดังนั้นจึงได้เสนอแนะให้มหาวิทยาลัยส่งเสริมกิจกรรมทางด้านนี้ให้มากขึ้น ซังติส (Sanctis. 1971 : 3203) ได้ทำการวิจัยดุษฎีบัณฑิตทางการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยรัทเกอร์ส มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ เพื่อสอบถามดุษฎีบัณฑิตเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ผลการตอบแบบสอบถามของดุษฎีบัณฑิตเห็นว่า มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอนระดับปริญญาเอก เช่น การสัมมนา การศึกษาเฉพาะกรณี การศึกษาด้วยตนเอง และการฝึกงาน นอกจากนี้เห็นว่าประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างศึกษาปริญญาเอก มีประโยชน์ด้านการฝึกทักษะและด้านการดำเนินชีวิต เช่น การคุ้นเคยกับเครื่องมือและวิธีวิจัย ความเข้าใจในขอบเขตการบริหารงาน และมีโอกาสได้ฝึกทักษะในการบริหารงานด้วย และ เคิร์คบี้ (Kirkeby. 1975 : 3227) ได้ทำการติดตามผลดุษฎีบัณฑิตทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมอนแทนา ผลการวิจัย ได้คำตอบของดุษฎีบัณฑิตแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการทำงานมาก ในขณะที่ความรู้และประสบการณ์ทางด้านการวิจัย มีประโยชน์ต่องานที่ทำในปัจจุบันค่อนข้างน้อย และความเห็นเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนในระดับปริญญาเอกนั้น เห็นว่า วิธีการเรียนการสอนที่ดีที่สุดคือการสัมมนา การอภิปราย และการทำรายงานตามลำดับ

๒. งานประเมินโครงการในต่างประเทศ

เทเลอร์ (Taylor. 1963 : 23 : 2806) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรปริญญาโททางการศึกษาในวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐโอกลาโฮมา โดยสัมภาษณ์ผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 125 คน และครูใหญ่โรงเรียนที่ผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านี้ทำการสอนจำนวน 75 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ด้านวิชาเฉพาะ เห็นควรเพิ่มเนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ และเพิ่มรายวิชาวิธีการสอน วิชาเฉพาะด้าน ผู้สำเร็จการศึกษาต้องการให้มีการฝึกปฏิบัติให้มากขึ้นด้วย

ด้านวิชาการศึกษา ควรปรับปรุงเนื้อหาเพื่อให้สามารถนำไปใช้กับสถานการณ์จริงในห้องเรียน โดยการเพิ่มเนื้อหาบางส่วน และตัดส่วนที่ไม่เหมาะสมหรือซ้ำซ้อนกับรายวิชาอื่นออกไป

ด้านวิชาสามัญทั่วไป ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนรายวิชาที่สนใจ

ด้านการบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษาหารือ การบริการห้องสมุด และการเตรียมตัวเพื่อทำวิจัยอยู่ในชั้นพอใจ

เปปพาร์ด (Pappard. 1967 : 28 : 520) ได้ทำการประเมินหลักสูตรครูประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐอิลลินอยส์ เพื่อติดตามว่าการผลิตบัณฑิตครูในระดับประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนต่าง ๆ หรือไม่ รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครูประถมศึกษา ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้ ครูประถมศึกษาดังกล่าวได้รับการตระเตรียมมาจากมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี หลักสูตรของมหาวิทยาลัยเหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการของครูประถมที่จะไปสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ และผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าหลักสูตรควรแก้ไขข้อบกพร่อง โดยเน้นในเรื่องการสอนอ่านวิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา

คอสส์ (Kauss. 1969 : 2136) ทำการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาโททางการสอน ของมหาวิทยาลัยนอร์ทเวสเทิร์น โดยการสอบถามความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร จากผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ได้ผลจากการตอบของผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพครูคือ จำนวนร้อยละ 80 เห็นว่า ความสามารถทางด้านการสอนของพวกเขาจะต้องได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ จึงมีความประสงค์จะให้การจัดหลักสูตรทางด้านการสอนนี้เน้นเกี่ยวกับสมรรถภาพทางการสอนให้มากขึ้น

บูธ (Booth. 1971 : 6446) ได้ทำการติดตามผลดุษฎีบัณฑิตจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยจอร์เจีย โดยการสอบถามเกี่ยวกับความพอใจในหลักสูตรที่ศึกษาสำเร็จมา พบว่า ดุษฎีบัณฑิตส่วนใหญ่ที่ทำงานทางด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีความพอใจในด้านความรู้ทางวิชาการที่ได้รับ แต่เห็นว่าความรู้และประสบการณ์ทางด้านสังคมค่อนข้างน้อยไป ดังนั้น จึงได้เสนอแนะให้ทางมหาวิทยาลัยจัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านสังคมนี้ให้มากขึ้น

พิตต์แมน (Pittman. 1975 : 1501) ได้ประเมินหลักสูตรการฝึกหัดครูจากผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยแมคนีเซ โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้สำเร็จการศึกษาระหว่างปี ค.ศ. 1957-1961 สรุปได้ว่า วิชาการศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญของการเป็นครู ความรู้ด้านวิชาการศึกษายังมีน้อย

ซิลเดรส (Childress. 1977 : 6224) ได้ติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก สาขาวิชาธุรกิจการศึกษา มหาวิทยาลัยอาร์โซนา

พบว่า หลักสูตรทั้งสองระดับไม่ตอบสนองกับสภาพของผู้สำเร็จการศึกษาแล้วต้องออกไปสอน แต่อย่างไรก็ตามผู้สำเร็จการศึกษาทั้งสองระดับต่างก็มีความพอใจในหลักสูตรที่ศึกษามา

แนนซี (Nancy. 1978 : 6526) ได้ติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชาการศึกษาแนะแนวและให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยไอโฮโอ จากผลการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรว่า (1) ควรมีการจัดหลักสูตรการแนะแนวการศึกษาให้แพร่หลายมากขึ้น เพื่อเตรียมผู้นำทางการแนะแนวและการบริการให้คำปรึกษา (2) ควรเน้นหลักสูตรในด้านการจัดการ การบริหารคลินิกของสาขาวิชานี้ (3) ผู้สำเร็จการศึกษควรได้ผ่านงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับสาขาวิชาให้มาก (4) ผู้เข้ารับการศึกษควรได้รับการคัดเลือกจากมหาวิทยาลัยด้วยเกณฑ์ที่เหมาะสม และ (5) มหาวิทยาลัยควรมีบริการจัดหางานให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาด้วย

มาร์ทซ์ (Martz. 1981 : 1948) ได้ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปป์ทำการประเมินโครงการศึกษาด้านโภชนาศาสตร์ศึกษา ในโรงเรียนทางชนบทของรัฐเพนซิลวาเนีย สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเข้ารับโครงการฝึกอบรมดังกล่าว วิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลแต่ละองค์ประกอบของโครงการ คือ (1) การประเมินด้านสภาวะแวดล้อมรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง และประเมินความต้องการของนักเรียน (2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ทำการศึกษาพัฒนาการของโครงการที่เกิดขึ้น โดยการรวบรวมข้อมูลจาก ผู้ปกครอง ชาวบ้านในชุมชน ครู ผู้บริหาร บุคลากรที่อยู่ในหน่วยบริหารโภชนาและอื่น ๆ (3) การประเมินกระบวนการ ศึกษากระบวนการดำเนินโครงการจากกิจกรรมที่ทำทุกวัน (4) การประเมินผลผลิต ทำการทดสอบความรู้ทางด้านโภชนาศาสตร์ของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ และ สัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับจุดเด่นและข้อบกพร่องของโครงการ ผลการประเมินครั้งนี้สรุปว่าโครงการมีประสิทธิภาพ และนักเรียนแสดงความรู้ทางด้านโภชนาศาสตร์ในระดับสูง แต่ผู้วิจัยได้ให้ข้อคิดว่าการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการในระยะยาวนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก

เคลลี (Kelley. 1983 : 1706) ทำการประเมินหลักสูตรของโครงการการศึกษาวิชาชีพ ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยอาร์แคนซอ ที่จัดขึ้นเมื่อปี 1976-1980 โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้ที่จบการศึกษาไปแล้ว จากผลที่เป็นคำตอบที่ตอบกลับคืนมา จำนวน 369 คน (ร้อยละ 35.45 ของประชากร) ได้ผลคือ (1) มากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ตอบไม่พอใจในหลักสูตรที่เป็นอยู่

(2) ผู้ตอบมีความต้องการให้วิทยาลัยทบทวนกระบวนการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษ และกระบวนการนิเทศ (3) โดยทั่วไปผู้เข้ารับการศึกษามีความพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษา

เบอร์ก (Burge. 1985 : 3556) ได้ดำเนินการวิจัยที่มีลักษณะของงาน ซึ่งจัดได้ว่าเป็นงานประเมินเพื่อการพัฒนาหลักสูตรโดยตรง ทั้งนี้เพราะเป็นการวิจัย เพื่อหารูปแบบในการพัฒนาหลักสูตร 4 ปีทางด้านกฎหมายในระดับอุดมศึกษา โดย ได้ทำการสำรวจการรับรู้และความเข้าใจในเรื่องกฎหมายต่าง ๆ จากบุคลากรที่เป็น ผู้ให้การอบรมแก่ตำรวจ และจากนักการศึกษาด้านกฎหมาย โดยได้ใช้วิธีการส่ง แบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ให้การฝึกอบรมตำรวจ ในรัฐ แคลิฟอร์เนีย ที่ลุ่มมาจำนวน 380 สถานีตำรวจ และนักการศึกษาด้านกฎหมาย จำนวน 23 คน ที่ลุ่มมาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในรัฐแคลิฟอร์เนียเช่นกัน ทั้งนี้ เป็นการสอบถามเกี่ยวกับหัวข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตรปัจจุบันและหลักสูตร อนาคต ความสำคัญของวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ตลอดจนปรัชญาที่ใช้ทั้ง ในปัจจุบันและอนาคต ลักษณะของข้อความถามในแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า ทั้งหมด และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อกำหนดแนวทางของหลักสูตร ดังกล่าว

งานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักสูตรอีกงานหนึ่งดำเนินการโดย ไกวส์ (Gwise. 1985 : 3558) ซึ่งเป็นงานที่ได้กระทำในรูปของการวิเคราะห์ความต้องการและ ความจำเป็นของโครงการจัดการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการศึกษาสำหรับ นักการศึกษาและผู้ฝึกอบรมทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยได้ส่งแบบสอบถามที่เป็น แบบมาตราประมาณค่า ทางไปรษณีย์ไปยังนักการศึกษา และผู้ฝึกอบรมทางการศึกษา นอกโรงเรียน ในเขตตะวันออกเฉียงกลางของรัฐฟลอริดา จำนวน 314 คน เพื่อสอบถาม เกี่ยวกับสมรรถภาพต่าง ๆ ที่จำเป็นและสำคัญ หรือที่มีความต้องการเพิ่มเติมเพื่อการทำงานในตำแหน่งหน้าที่ที่กำลังทำอยู่ในปัจจุบันและที่วางเป้าหมายไว้ในอนาคตจาก การวิเคราะห์คำตอบ ได้ความต้องการเกี่ยวกับสมรรถภาพต่าง ๆ รวม 16 สมรรถภาพด้วยกันคือ (1) ประสิทธิภาพในการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องงาน (2) การตัดสินใจเกี่ยวกับองค์การ (3) กลยุทธ์ในการวางแผนงาน (4) การ วางแผนโครงการสอน (5) การจัดการทั่วไป (6) การจัดการเกี่ยวกับทรัพยากร ภายในหน่วยงาน (7) การนิเทศงาน (8) การเตรียมรายงาน (9) การเขียน เรื่องเฉพาะหัวข้อ (10) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (11) การพูดในที่สาธารณะ (12) การสื่อสารโดยการเขียน (13) การสร้างกลุ่มทำงาน (14) การจัดระบบ

การอยู่ร่วมกัน (15) การวางวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการเรียนรู้ และ (16) การประเมินผล

โมเบลย์ (Mobley. 1985 : 3334) ได้ดำเนินการประเมินที่ใช้หลัก การไม่ได้ยึดเป้าหมาย (Goal-Free Evaluation) ตามแนวความคิดของ สคริเวน (Scriven. 1967) เพื่อประเมินโครงการสำรวจอาชีพของนักเรียน ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพิจารณาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพฤติกรรมเฉพาะ อย่างของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ และเพื่อพิจารณาว่าช่วงเวลาของการดำเนิน โครงการที่ต่างกัน คือ 6 สัปดาห์ และ 9 สัปดาห์ ช่วงเวลาใดที่จะทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงมากกว่า โดยการใช้แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับอาชีพ แบบวัดทัศนคติ และสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ และ แบบสำรวจอาชีพของไอไฮโอ ทำการวัดนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ ผลของ การประเมินครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นกับนักเรียนเลย ไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาของการดำเนินการช่วงใดก็ตาม จะเห็นได้ว่างานวิจัย เกี่ยวกับการประเมินของโมเบลย์ดังกล่าวมานี้ เป็นงานการประเมินที่อยู่ในรูปของ การวิจัยทดลอง แผนแบบการทดสอบก่อนและหลัง (Pretest-Posttest Design) และผลของการเปรียบเทียบการวัดทั้งสองครั้ง เป็นการแสดงถึงประสิทธิภาพของ โครงการได้

คอนเนลล์และคนอื่น ๆ (Connell and Others. 1986) ได้ประเมิน โครงการสุขศึกษาในโรงเรียน (School Health Education Evaluation) การประเมินครั้งนี้มีเป้าหมายที่จะให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจทั้งในระดับ รัฐบาล ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและตัวนักเรียนเอง วัตถุประสงค์ของการประเมิน (1) โรงเรียนที่มีโครงการนี้จะมีประสิทธิภาพเพียงใดในการกระตุ้นให้นักเรียนมี ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมทางสุขภาพที่ถูกต้อง (2) โครงการนี้นำไปใช้ใน ห้องเรียนได้มากน้อยเพียงใด และปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลในทางบวกต่อนักเรียน (3) ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรบ้างต่อประโยชน์และผลที่เกิดขึ้นจากการที่ โรงเรียนได้เข้าร่วมในโครงการนี้ (4) ค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมโครงการและ ผลที่ได้รับเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายแล้วเป็นอย่างไร

กลุ่มตัวอย่างประชากรในการประเมินเป็นโรงเรียนที่จัดดำเนินการ โครงการสุขศึกษาใน 4 โครงการซึ่งถูกคัดเลือกมาเพื่อประเมินมี 1) กลุ่มตัวอย่าง สำหรับโครงการ SHCP (School Health Curriculum Project) 2) กลุ่ม ตัวอย่างสำหรับโครงการ HECG (Health Education Curriculum Guide)

1) กลุ่มตัวอย่างสำหรับโครงการ PP (Project Prevention) 4) กลุ่มตัวอย่างสำหรับโครงการ 3Rs and HBP (Reading, "Riting," Rithmatic and High Blood Pressure) มีทั้งสิ้น 74 กลุ่มโรงเรียนจาก 20 มลรัฐ มีกลุ่มทดลองจะได้รับการสอนสุขศึกษาและกลุ่มควบคุมจะไม่ได้ได้รับการสอน ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มและหน่วยในการวิเคราะห์ รูปแบบการประเมินและตัววัดการประเมินใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปป์ของสตัฟเฟิลบีม ในด้านการประเมินสภาพแวดล้อม มี 1) ลักษณะของโรงเรียนในแต่ละตำบล (School District) 2) ลักษณะของชั้นเรียน 3) ลักษณะของนักเรียน ในด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้น มี 1) ลักษณะของโครงการสุขศึกษาในโรงเรียน 2) การได้รับการฝึกอบรมของครู ในด้านการประเมินกระบวนการ มีการเรียนการสอนตามแผนของแต่ละโครงการ ในด้านการประเมินผลผลิต มี 1) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแก่นักเรียนในด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม 2) การเปลี่ยนแปลงทางด้านภาวะสุขภาพของนักเรียน 3) ภาวะสุขภาพของคนในครอบครัวและชุมชน

ผลการประเมินมีข้อค้นพบที่สำคัญ ดังนี้

ในด้านสภาวะแวดล้อม 1) ขนาดของชุมชน ส่วนมากแล้วชุมชนในทุกโครงการเป็นชุมชนขนาดปานกลาง 2) ลักษณะของชุมชนประกอบไปด้วยประชากรที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นส่วนมากเหมือนกันทุกโครงการ แต่มีจำนวนต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยมาตรฐานของประเทศ 3) ลักษณะของกลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนในทุกโครงการมีจำนวนนักเรียนมากกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ยกเว้นโรงเรียนในโครงการ PP 4) ลักษณะของห้องเรียน จำนวนนักเรียนในห้องเรียนโดยเฉลี่ย 25.7 คนมากกว่า ค่าเฉลี่ยของประเทศ ซึ่งมี 22.5 คนเป็นชายหญิงใกล้เคียงกัน

ในด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่ามีการประเมินถึงชั่วโมงที่ครูได้รับการฝึกอบรมก่อนที่จะเริ่มสอนในแต่ละโครงการ ผลปรากฏว่าโครงการ SHCP ครูมีชั่วโมงการฝึกอบรมมากที่สุด คือ 33.6 ชั่วโมง โครงการ HECG ครูได้รับการอบรมน้อยที่สุด คือ 2 ชั่วโมง

ในด้านการประเมินกระบวนการ ได้ข้อมูลจากครูในเรื่องเกี่ยวกับชั่วโมงการสอน ร้อยละของเนื้อหาที่สอน และร้อยละที่สอนโดยไม่ได้ดัดแปลงจากหลักสูตร พบว่าชั่วโมงสอนในห้องเรียนของโครงการ SHCP มากที่สุด 46.4 ชั่วโมง ของ 3Rs and HBP น้อยที่สุดคือสอนเพียง 16.4 ชั่วโมง แต่โครงการ 3Rs and HBP สอนเนื้อหาได้มากที่สุดคือได้ถึงร้อยละ 98.2 ในขณะที่โครงการ HECG สอนได้น้อย

ที่สุดคือสอนไปเพียงร้อยละ 49.8 เท่านั้น และโครงการ 3Rs and HBP สอนตามคู่มือ โดยไม่ได้ดัดแปลงมากที่สุดแต่โครงการที่ดัดแปลงมากที่สุดคือโครงการ PP

ส่วนในด้านการประเมินผลผลิต ในส่วนที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนโดยสรุป โครงการสุศึกษาในโรงเรียนที่ประเมิน ทุกโครงการมีผลต่อนักเรียนทั้งหมด ผลผลิตในส่วนที่ประเมินได้จากครูและผู้ปกครองที่เข้าร่วมในโครงการสุภาพยืนยันได้ ว่าโครงการเหล่านั้นมีประสิทธิภาพในขอบเขตที่กว้างขวางเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมทางสุภาพเช่นเดียวกับผลกระทบจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากนักเรียนโดยตรง นอกจากนี้ยังศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการสุศึกษาในโรงเรียน และผลที่เกิดขึ้นจากแต่ละโครงการด้วย ภาพรวมโดยสรุป ก็คือ โครงการสุศึกษาในโรงเรียนจะได้ผลเต็มที่ต้องดำเนินการตามที่โครงการกำหนดไว้อย่างสมบูรณ์

งานวิจัยของ คอนเนลล์และคนอื่น ๆ (Connell and Others. 1986) เป็นการวิจัยเชิงประเมินที่สมบูรณ์ทุกด้านในระดับประเทศโดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ จึงเป็นลักษณะการประเมินทั้งระบบที่ให้ภาพรวมอย่างกว้าง ๆ มีจุดเด่นคือการกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินอย่างแนบเนียน เป็นการประเมินโครงการที่ใช้การวิจัยเชิงทดลองอย่างแท้จริง มีการจัดกลุ่มเข้ารับการทดลองด้วยวิธีการสุ่ม ผลการประเมินนอกจากด้าน สภาวะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต

เนเกล (Nagel. 1986 : 1140) ทำการประเมินหลักสูตรบริหารการศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยอาครอน โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้แก่ดุษฎีบัณฑิต จำนวน 129 คน จากคำตอบของดุษฎีบัณฑิต 113 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีความพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับจากหลักสูตร และหลังจากที่สำเร็จการศึกษาไปทำงานแล้ว ปรากฏว่างานในหน้าที่มีความก้าวหน้าไปอย่างดี อย่างไรก็ตาม ดุษฎีบัณฑิตได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรทำการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยเสมอและควรมีการสร้างแผนงานในการทำงานติดต่อประสานกันระหว่างมหาวิทยาลัยและบัณฑิตที่จบออกไปด้วย

ตอนที่ 6 กรอบความคิดที่ใช้ในการประเมิน

จากการศึกษาถึงรูปแบบการประเมินโครงการทั้งหลาย ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ พบว่ามีทั้งการประเมินโครงการโดยยึดรูปแบบการประเมินแบบใดแบบหนึ่งตามความเหมาะสมที่มีผู้กำหนดแนวคิดไว้ ซึ่งเป็น

การประเมินทั้งระบบ ผลของการประเมินครบทุกด้าน แต่บางครั้งอาจไม่สามารถตอบคำถามที่ลึกซึ้ง ชัดเจน แก่ผู้บริหารได้ อีกกลุ่มหนึ่งของงานวิจัยจะเป็นการประเมินเพียงบางประเด็นที่มีความลึกซึ้ง แต่ไม่ใช่รูปแบบการประเมินที่มีผู้กำหนดแนวคิดไว้ ผลการประเมินจะแคบ และทราบเพียงบางประเด็นเท่านั้น ผู้ประเมินมีความเห็นว่า ในการประเมินโครงการ เพื่อนำเสนอข้อสนเทศให้ผู้บริหารเพื่อตัดสินใจ ควรมีการประเมินครบทุกด้านในประเด็นที่เป็นปัญหาและต้องการคำตอบ และควรมีการเสนอแนะแนวทางหรือรูปแบบของโครงการหรือหลักสูตรที่เหมาะสมเพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินการต่อไปในอนาคต ในการประเมินครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคเพียงใด โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปป์ ของสตัฟเฟิลบีม เพื่อประเมินองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยการนำไปเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน พิจารณาสภาพการณ์ที่เป็นจริงอยู่ของโครงการ กับสภาพการณ์ที่ควรจะเป็นในอนาคตของโครงการ โดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาแนวโน้มของรูปแบบการดำเนินโครงการที่จัดสำหรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษในโรงเรียนต่อไปในอนาคต สำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) นั้น สิ่งสำคัญที่ทำการประเมินคือองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้

1. ด้านบริบท ในที่นี้เน้นประเมินความต้องการของครูและนักเรียน ว่ามีความต้องการหรือสนใจต่อโครงการหรือไม่ มากน้อยเพียงใด
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น เน้นประเมินสิ่งที่ต้องมีการจัดเตรียมไว้ให้พร้อมก่อนการดำเนินโครงการ คือ (1) หลักสูตรใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโครงการ สพพ. (2) ด้านคุณสมบัติของนักเรียนที่สมัครเข้าโครงการ และ (3) ด้านความพร้อมของโรงเรียน ในด้านครูและสิ่งอำนวยความสะดวก
3. ด้านกระบวนการ เน้นประเมิน (1) ด้านการบริหารโครงการ (2) ด้านการจัดการเรียนการสอน และ (3) และด้านการวัดและประเมินผล
4. ด้านผลผลิต มุ่งประเมิน (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อโครงการ สพพ. และการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียน (2) สถิติการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนและการปรับตัว

ด้านการเรียนของนักศึกษา และ (4) และผลข้างเคียงอื่น ๆ ที่เกิดจากโครงการ สพพ.

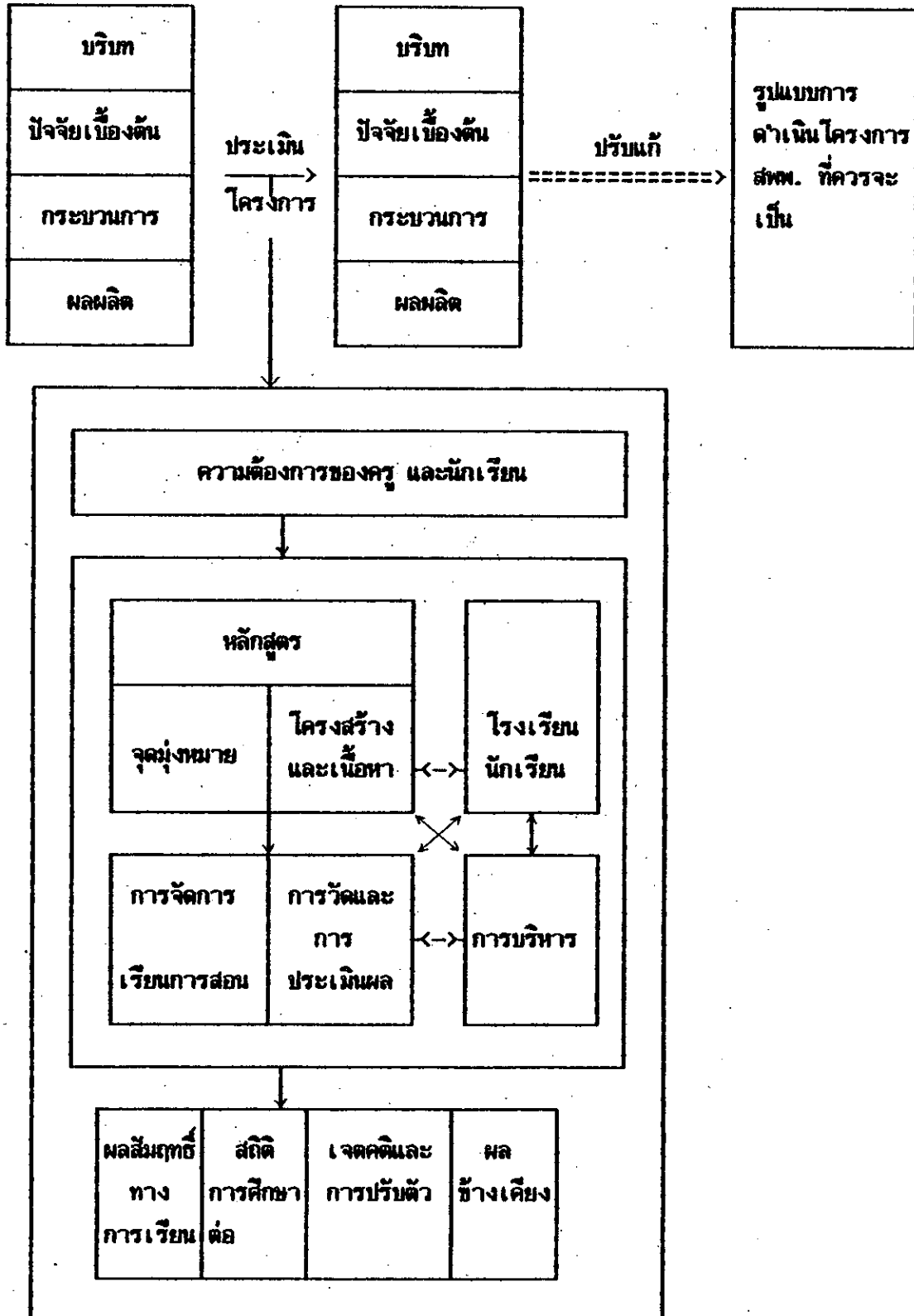
5. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติและการปรับตัวของนักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัย ระหว่างนักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. นักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตรปกติ และนักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสอบเทียบในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

ผลการประเมินองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ถือเป็นข้อมูลสำคัญในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ แล้วนำเสนอรูปแบบการดำเนินโครงการที่จัดสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษที่เหมาะสมต่อไป กรอบความคิดหรือแนวทางในการประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร โดยดำเนินการตามแผนผังการประเมินดังต่อไปนี้

โครงการ สห.1

ผลการประเมิน

โครงการ สห.2

ภาพประกอบ 9 กรอบความคิดที่ใช้ในการประเมิน

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

รูปแบบการประเมินที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย-(สหพ)-เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยกำหนดรายละเอียดของการประเมินไว้ ดังตาราง 3

พบในบทที่ ๑๐ ในส่วน
การประเมิน

ตาราง 3 ตารางปฏิบัติการประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนาแก่นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย-(สพช.)-เขตกรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัย

เป้าหมายที่ประเมิน	ตัวแปรที่ประเมิน	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	วิธีการประเมิน	ผู้ให้ข้อมูล
- บริบท - ปัจจัยเบื้องต้น	- ความต้องการของครูและนักเรียน (1) หลักสูตร - จุดมุ่งหมายของหลักสูตร - โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร	- เกณฑ์ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ร้อยละ 60 - ผลการประเมินความพร้อมและความเหมาะสมของผู้เกี่ยวข้องเบื้องต้น กำหนดค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป (จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ)	- การสอบถาม - การสอบถามจากผู้เกี่ยวข้อง - การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง	- ครู - นักเรียน - ครู - นักเรียน - ผู้บริหาร - ผู้ช่วยผู้บริหาร - ผู้ทรงคุณวุฒิ
	(2) คุณสมบัติของนักเรียน (3) ความพร้อมของโรงเรียน - ครู - สิ่งอำนวยความสะดวก (พร้อมทั้งศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะด้านปัจจัยเบื้องต้น)			

ตาราง 3 (ต่อ)

เป้าหมายที่ประเมิน	ตัวแปรที่ประเมิน	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	วิธีการประเมิน	ผู้ให้ข้อมูล
- กระบวนการ	(1) การบริหารโครงการ - การเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน - การเตรียมการของครูผู้สอน - การเตรียมการรับนักเรียน (2) การจัดการเรียนการสอน (3) การวัดและประเมินผล (พร้อมทั้งศึกษาข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะด้านการะบวนการ)	- ผลการประเมินความพร้อมและความเหมาะสมของกระบวนการ กำหนดค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป (จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ)	- การสอบถาม - การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง	- ครู - นักเรียน - ผู้บริหาร - ผู้ช่วยผู้บริหาร - ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตาราง 3 (ต่อ)

เป้าหมายที่ประเมิน	ตัวแปรที่ประเมิน	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	วิธีการประเมิน	ผู้ให้ข้อมูล
- ผลผลิต	(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เจตคติต่อการเรียน การปรับตัวสู่พระชนกนักเรียน การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียน (2) สัมฤทธิผลตามระดับชั้นเรียน (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน (4) ผลข้างเคียง (พร้อมทั้งศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะด้านผลผลิต)	- เกมที่ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ - ผลการประเมินความพร้อมและความเหมาะสมของปัจจัยเบื้องต้น กำหนดค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป (จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ)	- การสอบถาม - การบันทึกข้อมูลจากเอกสาร - การสัมภาษณ์	- ครู - นักเรียน - นักศึกษา - ครูแนะแนว

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกประเมินเฉพาะบางตัวแปรที่สำคัญและเป็นปัญหาสำหรับการดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินที่เป็นระบบ และการประเมินที่ป้อนข้อมูลให้กับผู้ทำการตัดสินใจ โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปของสตัฟเฟิลบีมเป็นพื้นฐาน มีการประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ ผลผลิต ซึ่งรูปแบบการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินเป็นหลัก ดังรายละเอียดที่ปรากฏในตารางดังกล่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 เสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สพพ.

ตอนที่ 1 การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

การประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบที่กำหนด โดยคณะกรรมการประสานงานโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

การศึกษารายละเอียดในองค์ประกอบต่าง ๆ และการกำหนดเกณฑ์

ในการวิจัยเพื่อประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร นั้น ประเด็นของการประเมิน ใช้การประเมินทั้งบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ ผลผลิต วิธีการศึกษาเพื่อหารายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมิน จึงใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ของโครงการ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการประสานงานโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) ได้แก่ คณะกรรมการพิจารณาวิธีการ และหลักเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียน คณะกรรมการพิจารณาวิธีการ และหลักเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน คณะกรรมการจัดทำหลักสูตร ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินมีรายละเอียด ดังนี้

1. เกณฑ์ในการพิจารณาวิธีบทของการดำเนินโครงการ สพพ. ได้แก่

เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาความต้องการในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ของครูและนักเรียน ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ คือครู หรือนักเรียน ร้อยละ 60 มีความต้องการในโครงการ สพพ.

2. เกณฑ์ในการพิจารณาปัจจัยเบื้องต้นของการดำเนินโครงการ สพพ.

การประเมินปัจจัยเบื้องต้นในด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ. คุณสมบัติของนักเรียนและความพร้อมของโรงเรียน กำหนดเกณฑ์ตามวิธีของเบส (Best) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับที่ใช้ช่วงคะแนน 1 ถึง 5 คือใช้ค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในระดับมากไว้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน

รายละเอียดที่ใช้ในการพิจารณาหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ.

คุณสมบัติของนักเรียนและความพร้อมของโรงเรียน ในการดำเนินโครงการ สพพ. มีดังนี้

2.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.1.1 มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญเฉพาะด้าน

2.1.2 มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ

2.1.3 สามารถเป็นผู้นำและเป็นผู้ให้บริการชุมชนเกี่ยวกับ

สุขภาพอนามัยทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม

2.1.4 สามารถวางแผนแก้ปัญหาในชุมชนของตน

2.1.5 มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน

2.1.6 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตน

2.1.7 มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพและเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ

2.1.8 มีนิสัยรักการทำงาน เต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการจัดการ

2.1.9 เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศในโลก

2.1.10 มุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศตามบทบาทและหน้าที่ของตน อนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากร ศิลปะ และวัฒนธรรมของประเทศ

2.2 โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร

2.2.1 จำนวนหน่วยการเรียนรู้รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 75 หน่วยการเรียนรู้

2.2.2 รายวิชาในหมวดวิชาบังคับ จำนวน 30 หน่วยการเรียนรู้

2.2.3 รายวิชาในหมวดวิชาบังคับแกน จำนวน 15 หน่วย-
การเรียนรู้

2.2.4 รายวิชาในหมวดวิชาบังคับเลือก จำนวน 15 หน่วย-
การเรียนรู้

2.2.5 รายวิชาเลือกเสรี เลือกเรียนอย่างน้อย 45 หน่วย-
การเรียนรู้

2.2.6 วิชาบังคับแกน ประกอบด้วยภาษาไทย 6 หน่วยการเรียนรู้

2.2.7 วิชาบังคับแกน ประกอบด้วยสังคมศึกษา 6 หน่วย-
การเรียนรู้

2.2.8 วิชาบังคับแกน ประกอบด้วยพลานามัย 3 หน่วยการเรียนรู้

2.2.9 วิชาบังคับเลือก ประกอบด้วย พลานามัย 3 หน่วย-
การเรียนรู้

2.2.10 วิชาบังคับเลือก ประกอบด้วยวิทยาศาสตร์ 6 หน่วย-
การเรียนรู้

2.2.11 วิชาบังคับเลือก ประกอบด้วยพื้นฐานวิชาอาชีพ
6 หน่วยการเรียนรู้

2.2.12 กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการ
จัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2532 จัดอย่างน้อย
1 คาบต่อสัปดาห์

2.2.13 กิจกรรมแนะแนวและหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้
จำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์

2.2.14 กิจกรรมอิสระของผู้เรียน จัดอย่างน้อย 1 คาบต่อ-
สัปดาห์

2.3 คุณสมบัตินักเรียน

2.3.1 ได้ระดับผลการเรียนเฉลี่ย 3 ปี ในระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

2.3.2 ได้ผลการเรียนวิชาแกนของแต่ละโครงสร้างในชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป ดังนี้

2.3.2.1 โครงสร้างที่เน้นหนักวิทยาศาสตร์ ต้องได้
วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

2.3.2.2 โครงสร้างที่เน้นหนักทางภาษา ต้องได้วิชา
ภาษาไทยบังคับ และวิชาภาษาอังกฤษหลัก ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

2.3.2.3 โครงสร้างที่เน้นคณิตศาสตร์และภาษา จะ
ต้องได้วิชาภาษาอังกฤษหลักและคณิตศาสตร์ ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

2.3.2.4 ในกรณีไม่ได้ระดับคะแนนตามเกณฑ์ในข้อ
2.3.1 แต่ได้ตามเกณฑ์ในข้อ 2.3.2 ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา

2.3.2.5 เป็นผู้ที่มีความประสงค์จะเรียนจบหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้เวลาเรียน 2 ปีการศึกษา และผู้ปกครองเห็นชอบ

2.3.2.6 เป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียร และมีความ
ประพฤติดี

2.4 ด้านครู

2.4.1 มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่สอน

2.4.2 มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา

2.4.3 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

2.4.4 มีความกระตือรือร้น และใช้วิธีการสอนหลาย ๆ แบบ

2.4.5 มีความรับผิดชอบในการสอน

2.4.6 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.4.7 เตรียมการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา

2.4.8 มีจำนวนอาจารย์เพียงพอ

2.5 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- 2.5.1 มีห้องเรียนเพียงพอ
- 2.5.2 มีห้องประชุมเพียงพอ
- 2.5.3 มีห้องสมุดที่พร้อมไปด้วยเอกสารตำรา สำหรับนักเรียน

ค้นคว้า

2.5.4 มีอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น ไวบอร์ด เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องบันทึกเสียง

2.5.5 มีหนังสือทั่วไป ตำราเรียน และสิ่งตีพิมพ์ประเภทอื่น

2.5.6 มีวารสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับ

หลักสูตรเพียงพอ

3. เกณฑ์ในการพิจารณากระบวนการของการดำเนินโครงการ สพพ.

การประเมินกระบวนการของการดำเนินโครงการ สพพ. ในด้านการบริหารโครงการ คือ การเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน การเตรียมการของครูผู้สอน การเตรียมการรับนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล กำหนดเกณฑ์ตามวิธีของเบส (Best) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับที่ใช้ช่วงคะแนน 1 ถึง 5 คือใช้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในระดับมากไว้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน

รายละเอียดที่ใช้ในการพิจารณา การบริหารโครงการ การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ในการดำเนินโครงการ สพพ. มีดังนี้

3.1 ด้านการบริหารโครงการ

3.1.1 การเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน

3.1.1.1 ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเวลา 2 ปี

3.1.1.2 จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการ ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งอาจประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานทะเบียนวัดผล เป็นต้น

3.1.1.3 จัดทำคู่มือสำหรับนักเรียนในโครงการและเตรียมเอกสารประชาสัมพันธ์โครงการ

3.1.1.4 วางโครงสร้างการจัดแผนชั้นเรียนให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนและนักเรียน

3.1.1.5 ประชุมครู-อาจารย์ ทุกคนให้เข้าใจ

โครงการ

3.1.1.6 จัดเตรียมบุคลากรที่จะรับผิดชอบการเรียน

การสอนของนักเรียนในโครงการ

3.1.1.7 พัฒนาการเรียนการสอน จัดให้มีการ

บูรณาการ เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนได้จบหลักสูตร ภายใน 2 ปี

3.1.1.8 พัฒนาห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพิเศษ

อื่น ๆ ให้เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน

3.1.1.9 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 การเตรียมการของครูผู้สอน

3.1.2.1 ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับ

โครงการได้แก่

1) ประกาศกรมสามัญศึกษา เรื่อง โครงการ

ส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความ

ความสามารถพิเศษ

3) คู่มือแนวการจัดการเรียนการสอนชั้น

มัธยมศึกษาตอนปลายตามโครงการ สพพ.

4) รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

5) เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการ

เรียนการสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

3.1.2.2 ศึกษานโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับ

โครงการพัฒนาด้านวิชาการของนักเรียน

3.1.2.3 ศึกษาแนวปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับการรับ

นักเรียนเข้าโครงการ สพพ.

3.1.2.4 ปฏิบัติการกลุ่มเพื่อวิเคราะห์แนวทางในการ

จัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียน

3.1.2.5 เตรียมจัดทำแนวการสอน และ/หรือ แผน

การสอนแต่ละวิชา

3.1.3 การเตรียมการรับนักเรียน

3.1.3.1 ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบ
โครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมาย คุณสมบัติ และผลที่จะได้รับจากโครงการ

3.1.3.2 รับสมัครนักเรียนที่ต้องเข้าร่วมโครงการ
โดยจะต้องมีผู้ปกครองให้ความเห็นชอบ

3.1.3.3 คัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมโครงการตาม
คุณสมบัติที่กำหนด

3.1.3.4 ประชุมชี้แจงนักเรียนให้ทราบแนวทางการ
เข้าร่วมโครงการ

3.1.3.5 ให้นักเรียนในโครงการได้พบครูอาจารย์
ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นที่ปรึกษาทั้งด้านการลงทะเบียนการเรียน และการปฏิบัติตัว
เพื่อให้เข้าร่วมโครงการได้จนจบชั้นตามจุดมุ่งหมาย

3.2 การจัดการเรียนการสอน

3.2.1 การจัดสอนรายวิชาในกลุ่มเดียวกัน หรือรายวิชาที่
ต่อเนื่องกันให้เรียน 2 รายวิชาใน 1 ภาคเรียน และแยกประเมินผลการเรียนเป็น
รายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน

3.2.2 จัดสอนรายวิชาต่างกลุ่มกัน โดยบูรณาการเนื้อหาและ
เวลา แยกแยกประเมินผลการเรียนเป็น 2 รายวิชา ตามที่ลงทะเบียนเรียน

3.2.3 จัดสอนบางรายวิชาโดยลดเวลาสอนลง และจัดเวลา
ให้ศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเอง เมื่อรวมเวลา 2 ส่วนนี้แล้ว นักเรียนจะมีเวลา
เรียนครบตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด

3.2.4 จัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย
การจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2522 จำนวน
1 คาบต่อภาค รวม 6 คาบ ต้องจัดให้ครบภายใน 2 ปีการศึกษา รวมทั้งต้องให้
นักเรียนทำกิจกรรมอิสระตามที่หลักสูตรกำหนด

3.2.5 สอนให้เต็มหลักสูตร เต็มคาบเวลา การสอนตาม
ตารางสอน ต้องมีการวางแผนเพื่อสอนนักเรียนที่เรียนเร็วให้เรียนได้ตามความสนใจ
และความถนัด โดยใช้วิธีสอน ซึ่งเป็นวิธีผสมผสานความรู้ และภาคปฏิบัติ มีการ
เชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้สอน
ต้องวางแผนให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ของ
โรงเรียนและชุมชนด้วย และให้มีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม

3.2.6 จัดสอนสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 7 คาบ (ตามปกติ) หรือจะสอนโดยเพิ่มคาบแต่ละวัน หรือสอนในวันหยุด หรือสอนในระหว่างปิดภาคเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนแต่ละรายวิชาครบตามเกณฑ์ เวลาเรียนที่กระทรวงกำหนด

3.2.7 จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกรายวิชาตามระเบียบประเมินผลของกระทรวงศึกษาธิการ

3.3 การวัดผลและประเมินผล

3.3.1 ใช้อัตราส่วนของคะแนนระหว่างภาคเรียนและคะแนนสอบปลายภาคเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ ตามที่กลุ่มโรงเรียนกำหนด

3.3.2 แจ้งให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการประเมินผลการเรียน เกณฑ์การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และเกณฑ์ขั้นต่ำของการผ่านรายวิชาก่อนสอนรายวิชานั้น

3.3.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ จะต้องครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และเน้นกระบวนการ

3.3.4 ประเมินผลก่อนเรียนเพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

3.3.5 วัดและประเมินผลระหว่างภาคเรียนเพื่อศึกษาผลการเรียน เพื่อจัดการเรียนการสอนซ่อมเสริม และเพื่อนำคะแนนจากการวัดและประเมินผลไปรวมกับการวัดผลปลายภาคเรียน โดยให้วัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้

3.3.6 การวัดผลปลายภาคเรียน เพื่อตรวจสอบผลการเรียน โดยวัดให้ครอบคลุมจุดประสงค์ที่สำคัญ ตามที่กลุ่มโรงเรียนกำหนด

3.3.7 การตัดสินผลการเรียนให้นำคะแนนระหว่างภาคเรียน รวมกับคะแนนปลายภาคเรียน ตามอัตราส่วนที่กลุ่มโรงเรียนกำหนด แล้วนำมาเปลี่ยนเป็นระดับผลการเรียน

4. เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาผลผลิตของโครงการ ได้แก่

4.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยพิจารณาจากผลการเรียนเฉลี่ยสะสมที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) ทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี ตามระเบียบการประเมินผลของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดเกณฑ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เหมาะสม ควรได้คะแนนสะสมเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 ขึ้นไป

4.2 จำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาได้ กำหนดเกณฑ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ คือ จำนวนนักเรียน ร้อยละ 90 ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

4.3 เจตคติต่อโครงการและการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เจตคติต่อการเรียนและการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) กำหนดเกณฑ์ตามวิธีของเบส คือ ใช้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.75 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ไว้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน

4.4 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา พิจารณาจากผลการเรียนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษา กำหนดเกณฑ์จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เหมาะสม ควรได้คะแนนเฉลี่ยสะสม 2.50 ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร มีขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินดังนี้

2.1 การกำหนดเป้าหมายของการประเมิน แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1 เป้าหมายของการประเมิน แหล่งข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล

(1) เป้าหมายของการประเมิน คือโครงการส่งเสริม และพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเริ่มดำเนินโครงการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2534

(2) แหล่งข้อมูล คือโรงเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 ถึงปีการศึกษา 2538 ซึ่งประกอบด้วย 18 โรงเรียน คือ ศรีอยุธยา มัธยมวัดหนองแขม วัดสุทธวราราม โยธินบูรณะ บางกะปิ มัธยมวัดดุสิตาราม เทพศิรินทร์ ประชาราษฎร์อุปถัมภ์ สตรีวิทยา ชีโนรสวิทยาลัย วัดนวลนรดิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ วัดราชบพิธ ทวีธาภิเษก สตรีมหาพฤฒาราม มหิดลวิทยานุสรณ์ (นครปฐม) และสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี

(3) แหล่งข้อมูลที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนในโครงการ สพพ. เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 โรงเรียน คือ ศรีอยุธยา วัดสุทธวราราม โยธินบูรณะ เทพศิรินทร์ ประชาราษฎร์อุปถัมภ์ ชีโนรสวิทยาลัย สวนกุหลาบวิทยาลัย วัดราชบพิธ และทวิธาภิเศก

(4) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยนักเรียนที่เรียนในโครงการ สพพ. จำนวน 150 คน ครู ผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหาร จำนวน 60 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ผู้ให้ข้อมูลจากการประเมินในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การประเมินบริบท ในด้านความต้องการของครูและนักเรียน ที่มีต่อโครงการ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน

1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น

ด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ. ด้านคุณสมบัติของนักเรียน และด้านความพร้อมของโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู ผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหาร

1.3 การประเมินกระบวนการ

1.3.1 ด้านการบริหารโครงการ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู ผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหาร

1.3.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียน และครู

1.3.3 ด้านการวัดและประเมินผล ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียน และครู

1.4 การประเมินผลผลิต ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา และครู

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และแนวทางการพัฒนาเครื่องมือ

2.1.2.1 การประเมินบริบท เป็นการประเมินความต้องการของครูและนักเรียนที่มีต่อโครงการ สพพ. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการของครูในโครงการ สพพ. และแบบสอบถามความต้องการของนักเรียนในโครงการ สพพ.

2.1.2.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่

ในการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร คุณสมบัติของนักเรียนและความพร้อมของโรงเรียน ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

2.1.2.3 การประเมินกระบวนการ เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล มี 2 แบบ คือ แบบสอบถามด้านการบริหารโครงการ ในด้านการเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน การเตรียมการของครูผู้สอน และการเตรียมการรับนักเรียน โดยใช้สอบถามครู ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้สอบถามครูและนักเรียนในโครงการส่งเสริม และพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

2.1.2.4 การประเมินผลผลิต เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1.2.4.1 แบบบันทึกข้อมูลคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียน ในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร เพื่อตรวจสอบผลการเรียนว่าในแต่ละปีการศึกษา คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนเป็นอย่างไร

2.1.2.4.2 แบบบันทึกข้อมูล จำนวนนักเรียนที่เรียนจบหลักสูตรภายในเวลา 2 ปีแล้วศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

2.1.2.4.3 แบบวัดเจตคติต่อโครงการ สพพ. และการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.1.2.4.4 แบบสอบถามด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดเจตคติต่อการเรียน และวัดการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาในโครงการ สพพ. ซึ่งจัดทำเป็นแบบเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในฉบับเดียวกัน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาที่เป็นผลผลิตจากโครงการ สพพ.

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างโดยยึดจุดมุ่งหมายของการวิจัย เป้าหมายและจุดประสงค์ของโครงการส่งเสริมและพัฒนา

นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) และ
เกณฑ์ในการประเมินเป็นหลัก โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ
วิจัย หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) และ
เอกสารโครงการ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
ที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เพื่อนำมา
ประมวลสร้างเป็นข้อคำถาม

2. จัดทำแบบสอบถามที่ใช้ในการสอบถามความคิดเห็น เจตคติ และ
การปรับตัว แล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง
เชิงโครงสร้างและเนื้อหาของเครื่องมือทั้ง 9 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความต้องการของครูในโครงการ สพพ.

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามความต้องการของนักเรียนในโครงการ

สพพ.

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามด้านปัจจัยเบื้องต้นในโครงการ สพพ.

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามความพร้อมของโรงเรียน

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามการบริหารโครงการ สพพ.

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอน

การวัดและประเมินผล

ฉบับที่ 7 แบบวัดเจตคติต่อโครงการ สพพ. และการปรับตัวด้าน
การเรียนของนักเรียน

ฉบับที่ 8 แบบวัดเจตคติต่อการเรียนและการปรับตัวด้านการเรียน
ของนักศึกษา

เครื่องมือฉบับนี้ได้นำไปตรวจสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 100 คน
และทำการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ
และทดสอบค่าอำนาจจำแนกด้วยค่าสถิติที่ ($t - test$) แล้วคัดเลือกข้อความที่มีค่า
อำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาใช้เป็นแบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปรับตัว

ฉบับที่ 9 แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จำนวน
นักเรียนที่เรียนจบ 2 ปี และจำนวนนักเรียนที่เรียนต่อระดับอุดมศึกษา

ในการสร้างแบบวัดเจตคติและการปรับตัว นำเครื่องมือทั้งหมดที่ผ่านการ
ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความตรงตามจุดประสงค์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
แล้วไปตรวจสอบคุณภาพในเชิงประจักษ์ โดยเครื่องมือฉบับที่ 8 (แบบวัดเจตคติ

ต่อการเรียนและการปรับตัวด้านการเรียน) ได้นำไปวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้จัก (Known Group Technique) นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 25 คน และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 25 คน ทดสอบความแตกต่างด้วยค่าสถิติ (t-test) พร้อมทั้งวิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ส่วนเครื่องมือฉบับอื่น ๆ ได้นำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกับผู้ให้ข้อมูลจริง แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 170 - 172 ; อ้างอิงมาจาก Cronbach. n.d.)

2.2 วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือแนะนำจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสำนักศึกษาจังหวัดกรุงเทพมหานคร และคณบดีของมหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียน และคณบดีมหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถาม และแบบบันทึกข้อมูล ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

โดยสรุปในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

(1) ข้อมูลด้านความต้องการ โครงการ สพพ. เพื่อประเมินบริบท ได้ข้อมูลกลับคืนทั้งสิ้นจากครู และนักเรียน จำนวน 60 ฉบับ และ 330 ฉบับ ตามลำดับ

(2) ข้อมูลผลการประเมินของการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ข้อมูลครูผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหาร ได้ข้อมูลกลับคืน รวม 60 ฉบับ

(3) ข้อมูลผลการประเมินกระบวนการ ได้แก่ ข้อมูลจากครู ผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหาร ได้ข้อมูลกลับคืนมารวม 60 ฉบับ

(4) ข้อมูลผลการประเมินผลผลิต ประกอบด้วย

1) ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปัจจุบันพร้อมทั้งผลการประเมินเจตคติต่อโครงการ และการปรับตัวด้านการเรียน จำนวน 330 ฉบับ

2) ข้อมูลสถิติจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา จำนวน 9 โรงเรียน

3) ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนและการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่จบหลักสูตรตามโครงการ สพพ. จำนวน 50 คน พร้อมทั้งนักศึกษาที่จบหลักสูตรปกติ และจากการสอบเทียบหลักสูตร กศน. อีกกลุ่มละ 50 คน รวมข้อมูลจากนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม จำนวน 150 คน

2.3 การให้คะแนนแบบสอบถาม

ในการประเมินครั้งนี้มีเครื่องมืออยู่ 8 ฉบับที่ต้องให้คะแนน คือแบบสอบถามความต้องการของครูในโครงการ สพพ. แบบสอบถามความต้องการของนักเรียนในโครงการ สพพ. แบบสอบถามปัจจัยเบื้องต้นในโครงการ สพพ. แบบสอบถามความพร้อมของโรงเรียน แบบสอบถามการบริหารโครงการ สพพ. แบบสอบถามความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล แบบสอบถามเจตคติและการปรับตัวของนักเรียน และแบบสอบถามเจตคติและการปรับตัวของนักศึกษา ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท 5 ระดับ เนื่องจากข้อความในเกณฑ์แต่ละข้อเป็นไปในทางบวกและทางลบ ถ้าเป็นข้อความทางบวกก็ให้คะแนนตามตัวเลขที่ปรากฏอยู่ในคำตอบของแต่ละข้อ คือเท่ากับ 1 2 3 4 และ 5 คะแนน ถ้าเป็นข้อความทางลบก็ให้คะแนนกลับกันตามตัวเลขที่ปรากฏ

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยและลักษณะของข้อมูลซึ่งแตกต่างกันดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 แสดงวิธีวิเคราะห์ข้อมูล

จุดมุ่งหมาย	ลักษณะข้อมูล	วิธีวิเคราะห์
1. การประเมินวิริบท เพื่อประเมินความต้องการ ของครูและนักเรียน ต่อโครงการ สพพ.	ข้อมูลจากการสอบถาม ครู นักเรียน	หาค่าร้อยละวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis)
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เพื่อประเมินจุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของ หลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ. ความพร้อมของ	ข้อมูลจากการสอบถาม ครู ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร	หาค่าเฉลี่ย ค่าความ เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ เนื้อหา (Content

จุดมุ่งหมาย	ลักษณะข้อมูล	วิธีวิเคราะห์
โรงเรียน และคุณสมบัติของนักเรียนในโครงการ สพพ.		Analysis)
3. <u>การประเมินกระบวนการ</u> เพื่อประเมินการดำเนินงานโครงการ สพพ. ในเรื่องการบริหารโครงการ การจัดการเรียนการสอน การวัดผล และประเมินผล	ข้อมูลจากการสอบถามผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครู นักเรียน	หาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
4. <u>การประเมินผลผลิต</u> เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการ สพพ. ในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เจตคติและการปรับตัวของนักเรียน จำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา เจตคติ และการปรับตัวของนักศึกษา และผลข้างเคียงอื่น ๆ	ข้อมูลจากฝ่ายแนะแนว, ฝ่ายทะเบียนนักเรียนและการสอบถามนักเรียน นักศึกษา	หาค่าเฉลี่ย หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	ΣX	แทน	คะแนนรวมทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

(Ferguson. 1976 : 47)

2. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร

$$S = \sqrt{\frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ΣX^2	แทน	ผลบวกของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	ΣX	แทน	คะแนนรวมทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

(Ferguson. 1976 : 64)

3. หาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

$$\alpha_x = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\Sigma S_{x_i}^2}{S_{x_t}^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามหรือแบบวัด
	$S_{x_t}^2$	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามหรือแบบวัดทั้งฉบับ
	$S_{x_i}^2$	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามหรือแบบวัดแต่ละข้อ
	K	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถามหรือแบบวัด

(Cronbach. 1970 : 161)

4. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ และทดสอบความแตกต่างด้วยค่าสถิติ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ : 2536 : 172)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด

$\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

S_H^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มสูง

S_L^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ

n_H แทน จำนวนผู้ตอบแบบวัดในกลุ่มสูง

n_L แทน จำนวนผู้ตอบแบบวัดในกลุ่มต่ำ

**2.5 ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติและการปรับตัวของนักศึกษา
ที่เรียนในมหาวิทยาลัย ระหว่างนักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
หลักสูตร 2 ปีจากโครงการ สพพ. นักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
หลักสูตรปกติ และนักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการสอบเทียบ
ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน**

ประชากร

- 1) นักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยซึ่งเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขต
กรุงเทพมหานคร จำนวน 18 โรงเรียน
- 2) นักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
หลักสูตรปกติ จากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร
- 3) นักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
จากการสอบเทียบในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร

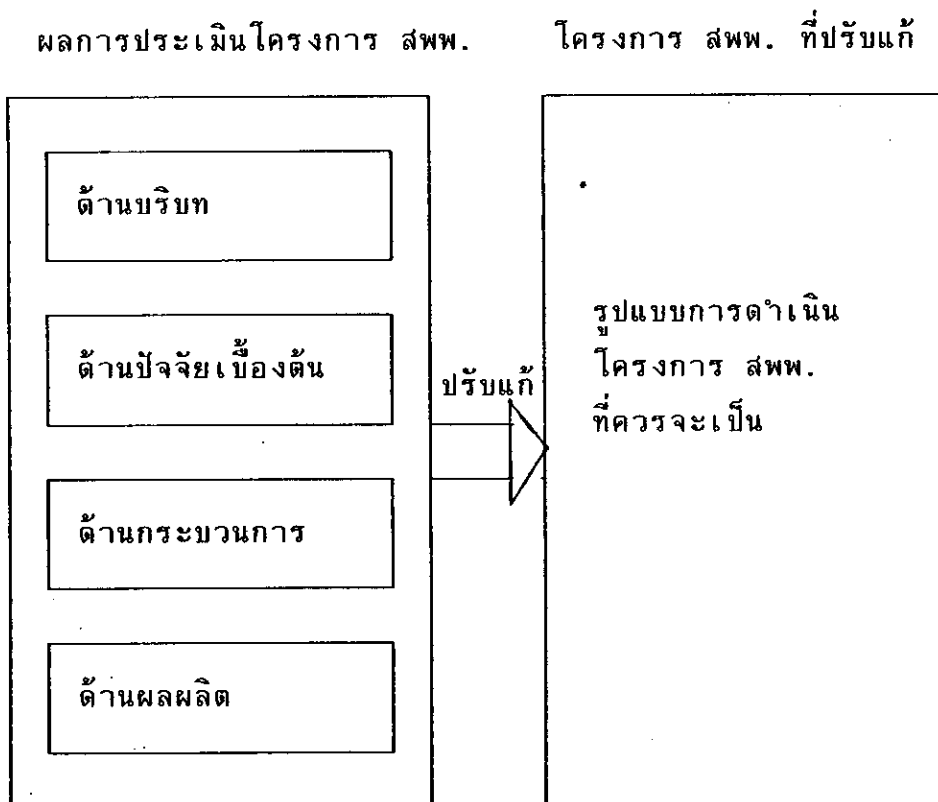
กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเลือกโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากนักศึกษาที่มีระดับผลการเรียน
ในมหาวิทยาลัย ได้ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป

- 1) นักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยซึ่งเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขต
กรุงเทพมหานคร จำนวน 50 คน
- 2) นักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยซึ่งเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
หลักสูตรปกติ จากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร
50 คน
- 3) นักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยซึ่งเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
จากการสอบเทียบในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร
จำนวน 50 คน

ตอนที่ 3 การเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สพพ.

สำหรับในขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนของการปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สพพ. โดยอาศัยผลจากการประเมินโครงการ สพพ. ในตอนที่ 2 ซึ่งพิจารณาเปรียบเทียบจากลักษณะเดิมที่เป็นอยู่ขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กับผลที่ได้จากการประเมินแล้วปรับแก้เสนอแนะแนวทางการจัดดำเนินการเพิ่มเติม เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สพพ. ต่อไป

ภาพประกอบ 10 การเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สพพ.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขต
กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เสนอโดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความ
สามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 ผลการเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการส่งเสริม
และพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)
เขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ผลการประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

1. ด้านบริบท ผลการวิเคราะห์ได้รายละเอียดดังนี้

1.1 ความต้องการของครูในโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความ สามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม เกี่ยวกับความต้องการของครูใน
โครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้คำนวณร้อยละของคำตอบ
ในแต่ละประเด็น และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
ดังรายละเอียดในตาราง 5

ตาราง 5 ความต้องการของครูในโครงการส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

ประเด็นความต้องการ	ร้อยละ
1. ความต้องการให้บุตรเข้าเรียนในโรงเรียนที่เข้าโครงการ สพพ.	29.85
2. ความยินดีที่จะให้โรงเรียนเปิดสอนในโครงการ สพพ.	60.00
3. ระยะเวลา 2 ปี ถือว่าเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการเปิดสอนโครงการ สพพ.	53.73
4. ความต้องการให้ดำเนินโครงการ สพพ. ต่อไป	74.00
5. การสนับสนุนให้โรงเรียนจัดโปรแกรมการเรียนการสอนเป็นพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถ ความถนัด และความสนใจ	89.56
6. การสนับสนุนให้ผู้บริหารสมัครเข้าร่วมในโครงการ สพพ.	61.19
7. การสมัครใจสอนในโครงการ สพพ.	44.78
8. ความคิดเห็นต่อโครงการ สพพ. ว่าเป็นโครงการที่ดี	71.64

จากตาราง 5 พบว่า ความต้องการของครูในโครงการส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ในประเด็นที่ 2 4 5 6 และ 8 อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์ร้อยละ 60) ส่วนในประเด็นที่ 1 3 และ 7 อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จากการวิเคราะห์เหตุผลในแบบสอบถามปลายเปิดของประเด็นความต้องการของครูในแต่ละประเด็น พบว่า ประเด็นแรกที่เกี่ยวข้องถึงความต้องการให้บุตรเข้าเรียนในโรงเรียนที่เข้าโครงการ สพพ. ในกลุ่มที่ต้องการให้บุตรเข้าเรียนในโครงการ ให้เหตุผลว่าต้องการให้บุตรจบการศึกษาให้เร็ว และโครงการ สพพ. นี้ฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบและรู้จักการบริหารเวลา ส่วนในกลุ่มที่ไม่ต้องการให้บุตรเข้าเรียนในโครงการ สพพ. ให้เหตุผลว่า ทำให้เด็กเครียด เพราะเรียนหนักมีเวลาน้อย ไม่ต้องการเร่งให้เด็กเรียนเร็วเกินไป และเด็กไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมอื่น สำหรับในประเด็นที่ 2 ที่กล่าวถึง ความยินดีที่จะให้โรงเรียนเปิดสอนในโครงการ สพพ. ในกลุ่มที่ต้องการให้เปิด ให้เหตุผลว่า ถ้าโรงเรียนมีครู และนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพียงพอ นอกจากนั้นผู้บริหารต้องเอาใจใส่ดูแลให้การ

สนับสนุนทั้งครูและนักเรียน ส่วนกลุ่มที่ไม่ยินดีที่จะให้โรงเรียนเปิดสอน ให้เหตุผลว่าโรงเรียนมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ ขาดครู ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน จำนวนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษมีน้อย และครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมให้เข้าใจถึงแนวการปฏิบัติที่ถูกต้องในการดำเนินการตามโครงการ สพพ. ประเด็นที่ 3 พุดถึงระยะเวลา 2 ปี ถือว่าเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการเปิดสอนโครงการ สพพ. ในกลุ่มที่ต้องการให้เหตุผลว่า ทำให้ประหยัดเวลา และทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา กลุ่มที่ไม่ต้องการให้เหตุผลว่า เนื้อหาวิชามาก มีเวลาเรียนน้อย การเรียนการสอนเป็นไปอย่างเร่งรีบ นักเรียนเรียนไม่ทัน ประเด็นที่ 4 กล่าวว่า ความต้องการให้ดำเนินโครงการ สพพ. ต่อไป กลุ่มที่ต้องการให้เหตุผลว่าเป็นโครงการที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความถนัด ความสามารถ ความสนใจของนักเรียนให้ถึงขีดสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล เปิดโอกาสให้เรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายในเวลา 2 ปี และช่วยลดการลงทุนในด้านการศึกษาของรัฐ และของส่วนตัวนักเรียน กลุ่มที่ไม่ต้องการให้เหตุผลว่าเป็นโครงการที่จำกัดเวลาเรียนเพียง 2 ปี ทำให้เด็กเครียดและไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ประเด็นที่ 5 กล่าวถึง การสนับสนุนให้โรงเรียนจัดโปรแกรมการเรียนการสอนเป็นพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ให้เหตุผลว่า ผู้ที่มีความสามารถพิเศษ หากได้รับการสนับสนุน ความถนัด ความสามารถ และความถนัดของเด็กแล้ว จะทำให้เด็กกล้าแสดงออก เรียนอย่างสนุกสนาน และประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต กลุ่มที่ไม่ต้องการให้เหตุผลว่า โรงเรียนยังไม่พร้อมในด้านบุคลากร ทั้งครูและนักเรียน ประเด็นที่ 6 กล่าวถึง การสนับสนุนให้ผู้บริหารสมัครเข้าร่วมในโครงการ สพพ. กลุ่มที่เห็นด้วยให้เหตุผลว่า เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความสามารถสูงเลือกเรียนได้ตามถนัด และความสนใจ เรียนจบเร็วขึ้น ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยให้เหตุผลว่าโรงเรียนไม่พร้อมด้านบุคลากร ทั้งครู นักเรียนที่มีความสามารถสูง อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ประเด็นที่ 7 กล่าวถึง การสมัครใจสอนในโครงการ สพพ. กลุ่มสมัครใจสอนให้เหตุผลว่า ฝึกให้เด็กมีความพร้อม ขยัน มีความกระตือรือร้น และมีอิสระในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มที่ไม่สมัครใจสอนให้เหตุผลว่า เวล่าน้อย ครู และนักเรียนเครียด ประเด็นที่ 8 กล่าวถึง ความคิดเห็นต่อโครงการ สพพ. ว่าเป็นโครงการที่ดี กลุ่มที่มีความคิดเห็นว่าโครงการ สพพ. ดี ให้เหตุผลว่าเป็นการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถสูง เรียนจบเร็ว ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย

จากการวิเคราะห์ความต้องการของครู พร้อมเหตุผลในแต่ละประเด็น พบว่าครูส่วนใหญ่มีความต้องการในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)

1.2 ความต้องการของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้คำนวณร้อยละของคำตอบในแต่ละประเด็น และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 ความต้องการของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

ประเด็นความต้องการ	ร้อยละ
1. ความต้องการให้น้องเข้าเรียนในโครงการ สพพ.	54.62
2. ความต้องการเรียนจบภายในเวลา 2 ปี จากโครงการ สพพ.	61.27
3. ความต้องการให้ดำเนินโครงการ สพพ. ต่อไป	83.89
4. ระยะเวลา 2 ปี ถือว่าเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการเปิดสอน	74.36
5. การสนับสนุนให้โรงเรียนจัดโปรแกรมการเรียนการสอนเป็นพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถ ความถนัด และความสนใจ	86.92
6. ความสนใจในการเลือกเรียนในโครงการ สพพ.	76.67
7. ความคิดเห็นต่อโครงการ สพพ. ว่าเป็นโครงการที่ดี	89.23

จากตาราง 6 พบว่า ความต้องการของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ในประเด็นที่ 2 3 4 5 6 และ 7 อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์ร้อยละ 60) ส่วนประเด็นที่ 1 อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จากการวิเคราะห์เหตุผลแบบสอบถามปลายเปิดของประเด็นความต้องการของนักเรียนในแต่ละประเด็น พบว่าประเด็นแรก กล่าวถึง ความต้องการให้น้องเข้าเรียนในโครงการ สพพ. กลุ่มที่ต้องการให้เหตุผลว่า ต้องการเรียนให้เรียนจบเร็ว และโครงการ สพพ. ฝึกให้เป็นคนขยัน อดทน มีความกระตือรือร้นและมีความรับผิดชอบ กลุ่มที่ไม่ต้องการให้เหตุผลว่าโครงการ สพพ. เรียนหนัก สอนเร่งรัดเรียนไม่ทัน มีเวลาน้อย ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม เกิดความเครียด ประเด็นที่ 2 กล่าวถึง ความต้องการเรียนจบภายในเวลา 2 ปีจากโครงการ สพพ. กลุ่มที่ต้องการให้เหตุผลว่า ช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย กลุ่มที่ไม่ต้องการบอกว่าน่าจะเพิ่มเวลาเป็น 2 ปีครึ่ง จะได้ไม่เครียดเกินไป ประเด็นที่ 3 กล่าวถึง ความต้องการให้ดำเนินโครงการ สพพ. ต่อไป กลุ่มที่ต้องการให้เหตุผลว่า เป็นโครงการที่ช่วยส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถ ความถนัด และความสนใจให้ถึงขีดสูงสุด

เรียนจบได้ในเวลา 2 ปี และช่วยลดต้นทุนในด้านการศึกษาของรัฐ และของส่วนตัวนักเรียน กลุ่มที่ไม่ต้องการให้เหตุผลว่าเป็นโครงการที่จำกัดเวลาเรียนเพียง 2 ปี ทำให้เด็กเครียดไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ประเด็นที่ 4 กล่าวถึง ระยะเวลา 2 ปี ถือว่าเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการเปิดสอนโครงการ สพพ. กลุ่มที่เห็นด้วยให้เหตุผลว่าใช้ระยะเวลาเรียนสั้นลง มีโอกาสสอบเข้ามหาวิทยาลัยเร็วขึ้น ยังไม่ล้มบทเรียน ประหยัดค่าใช้จ่าย และทำให้มีความกระตือรือร้น กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยให้เหตุผลว่า เนื้อหามีมาก สอนเร็ว ไม่เข้าใจบทเรียน ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม เกิดความเครียด น่าจะขยายเวลาเป็น 2 ปีครึ่ง ประเด็นที่ 5 กล่าวถึง การสนับสนุนให้โรงเรียนจัดโปรแกรมการเรียนการสอนเป็นพิเศษ สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถ ความถนัด และความสนใจ กลุ่มที่ต้องการสนับสนุนให้เหตุผลว่า ผู้ที่มีความสามารถพิเศษควรได้รับการส่งเสริมเพื่อทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมต่อไป เป็นการส่งเสริมให้กล้าแสดงออก กลุ่มที่ไม่ต้องการสนับสนุนให้เหตุผลว่า โรงเรียนยังไม่พร้อมด้านบุคลากรทั้งครูและนักเรียน ประเด็นที่ 6 กล่าวถึง ความสมัครใจเลือกเรียนในโครงการ สพพ. กลุ่มที่สมัครใจเรียนให้เหตุผลว่า ทำให้เรียนจบเร็ว ช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ฝึกให้เป็นคนขยัน กระตือรือร้น และมีโอกาสสอบเข้ามหาวิทยาลัยเร็วขึ้น กลุ่มที่ไม่สมัครใจเรียนให้เหตุผลว่า เกิดความเครียด ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน ประเด็นสุดท้ายกล่าวถึง ความคิดเห็นต่อโครงการ สพพ. ว่าเป็นโครงการที่ดี กลุ่มที่เห็นด้วยให้เหตุผลว่าเรียนจบเร็ว ช่วยประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย ฝึกให้เป็นคนขยัน กระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ มีโอกาสสอบเข้ามหาวิทยาลัยหลายครั้ง และช่วยคนที่มีความสามารถพิเศษได้พัฒนาตนเอง กลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ให้เหตุผลว่าสอนเร็ว เวลานั้นย ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมอื่น เกิดความเครียด

จากการวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนพร้อมเหตุผลในแต่ละประเด็นพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผลการวิเคราะห์ ได้รายละเอียดดังนี้

2.1 จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ. และคุณสมบัติของนักเรียนที่เข้าศึกษาในโครงการ สพพ.

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของจุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรที่ใช้โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร และคุณสมบัติของนักเรียนที่เข้าศึกษาในโครงการ สพพ. จากการสอบถามครู ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ในที่นี้ให้ใช้เกณฑ์ขั้นต่ำตามวิธีของเบส (Best) ซึ่งเป็นมาตราส่วน ประมวลค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ใช้ช่วงคะแนน 1 ถึง 5 คือใช้ค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในระดับมากเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ.

2.1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 ความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายหลักสูตรที่ใช้ในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ในการเรียน
ขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	ระดับความเหมาะสม	
		$\bar{X}$	S.D.
1.	มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญเฉพาะด้าน	3.68	0.85
2.	มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ	3.55	0.74
3.	สามารถเป็นผู้นำและเป็นผู้ให้บริการชุมชนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลและส่วนรวม	3.06	0.78
4.	สามารถวางแผนแก้ปัญหาในชุมชนของตน	2.87	0.94
5.	มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน	3.36	0.93
6.	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสามารถนำแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตน	3.00	0.90
7.	มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพและเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ	3.62	0.84
8.	มีนิสัยรักการทำงาน เต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการจัดการ	3.60	0.76
9.	เข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศและในโลก	3.43	0.64
10.	มุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศตามบทบาทและหน้าที่ของตน	3.43	0.87
11.	อนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากร ศิลปะ วัฒนธรรมของประเทศ	3.34	0.86

จากตาราง 7 พบว่า ความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนใหญ่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50) นั่นคือ สภาพที่เป็นอยู่ของจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในการจัดโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์

ผลจากการวิเคราะห์สภาพความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ. ที่ปรากฏ จะเห็นว่าส่วนใหญ่สภาพที่เป็นอยู่ ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์

2.1.2 โครงสร้างของหลักสูตร ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 ความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรที่ใช้ในโครงการส่งเสริมและพัฒนาักเรียนที่มีความสามารถพิเศษใน การเรียน
ขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

โครงสร้างของหลักสูตร	ระดับความเหมาะสม	
	$\bar{X}$	S.D.
1. จำนวนหน่วยการเรียนรู้รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 75 หน่วยการเรียนรู้	4.00	0.83
2. จำนวนหน่วยการเรียนรู้รายวิชาในหมวดวิชาบังคับ จำนวน 30 หน่วยการเรียนรู้	3.89	1.02
3. จำนวนหน่วยการเรียนรู้รายวิชาในหมวดวิชาบังคับแยก จำนวน 15 หน่วยการเรียนรู้	4.00	0.88
4. จำนวนหน่วยการเรียนรู้รายวิชาในหมวดวิชาบังคับเลือก จำนวน 15 หน่วยการเรียนรู้	4.11	0.81
5. จำนวนหน่วยการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี เลือกเรียนอย่างน้อย จำนวน 45 หน่วยการเรียนรู้	3.98	0.91

จากตาราง 8 พบว่า ความเหมาะสมของโครงสร้างของหลักสูตรทุกประเด็น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50) นั่นคือ สภาพที่เป็นอยู่ของโครงสร้างของหลักสูตรในการจัดโครงการส่งเสริมและพัฒนาักเรียนที่มีความ
สามารถพิเศษในการเรียนขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร เหมาะสมกับเกณฑ์

ผลจากการวิเคราะห์สภาพความเหมาะสมของโครงสร้างของหลักสูตรที่ใช้
ในโครงการ สพพ. ที่ปรากฏจะเห็นว่าสภาพการปฏิบัติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเหมาะสม
กับเกณฑ์

2.1.3 เนื้อหาของหลักสูตร ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 ความเหมาะสมของเนื้อหาหลักสูตรที่ใช้ในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ในการเรียน
ขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

เนื้อหาหลักสูตร	ระดับความเหมาะสม	
	$\bar{X}$	S.D.
1. วิชาบังคับแกน ประกอบด้วย ภาษาไทย 6 หน่วยการเรียนรู้	4.04	0.94
2. วิชาบังคับแกน ประกอบด้วย สังคมศึกษา 6 หน่วยการเรียนรู้	4.09	0.87
3. วิชาบังคับแกน ประกอบด้วย พละนาฏย 3 หน่วยการเรียนรู้	4.11	0.78
4. วิชาบังคับเลือก ประกอบด้วย พละนาฏย 3 หน่วยการเรียนรู้	3.96	0.85
5. วิชาบังคับเลือก ประกอบด้วย วิทยาศาสตร์ 6 หน่วยการเรียนรู้	3.96	0.82
6. วิชาบังคับเลือก ประกอบด้วย ^{ผู้} พื้นฐานวิชาชีพ 6 หน่วยการเรียนรู้	3.83	0.93
7. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวง- ศึกษาธิการ พ.ศ. 2532 จัดอย่างน้อย 1 คาบต่อสัปดาห์	3.81	1.00
8. กิจกรรมแนะแนว และหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์	3.57	1.14
9. กิจกรรมอิสระของผู้เรียน จำนวน 1 คาบต่อสัปดาห์	3.85	1.05

จากตาราง 9 พบว่า ความเหมาะสมของเนื้อหาของหลักสูตร ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50)

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของเนื้อหาของหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ. ที่ปรากฏ จะเห็นว่า สภาพที่เป็นอยู่ของเนื้อหาของหลักสูตรทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์ หรือเหมาะสมกับเกณฑ์

2.1.4 คุณสมบัติของนักเรียน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 10

ตาราง 10 ความเหมาะสมของคุณสมบัติของนักเรียนที่กำหนดไว้ในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

นักเรียน	$\bar{X}$	S.D.
1. ได้ระดับผลการเรียนเฉลี่ย 3 ปี ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป	3.89	0.88
2. ได้ระดับผลการเรียนไม่ต่ำกว่า 2.50 โดยอยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา	2.87	1.08
3. ได้ผลการเรียนวิชาแกนของโครงสร้างที่เน้นวิทยาศาสตร์ ต้องใช้วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป	3.91	0.92
4. ได้ผลการเรียนวิชาแกนของโครงสร้างที่เน้นหนักทางภาษา ต้องได้วิชาภาษาไทยบังคับและวิชาภาษาอังกฤษหลักตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป	3.70	1.01
5. ได้ผลการเรียนวิชาแกนของโครงสร้างที่เน้นคณิตศาสตร์และภาษา จะต้องได้วิชาภาษาอังกฤษหลักและคณิตศาสตร์ ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป	3.77	0.99
6. ผู้ปกครองเห็นชอบ	3.87	0.79
7. มีความขยันหมั่นเพียร	3.94	0.86
8. มีความประพฤติดี	4.13	0.76

จากตาราง 10 พบว่า ความเหมาะสมของคุณสมบัติของนักเรียนที่กำหนดไว้ในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50) ยกเว้นประเด็นที่ 2 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์

ผลจากการวิเคราะห์ความเหมาะสมของคุณสมบัติของนักเรียนที่กำหนดไว้ในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร แสดงว่า คุณสมบัติของนักเรียนที่กำหนดไว้ในโครงการส่วนใหญ่เหมาะสมตามเกณฑ์เกือบทุกประเด็น ยกเว้นคุณสมบัต

นักเรียนในกรณีของการได้ระดับผลการเรียนไม่ต่ำกว่า 2.50 โดยอยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์

2.2 ความพร้อมของโรงเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม เกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร จากการสอบถามครู ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในด้านนักเรียน ครู และสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร โดยสอบถามถึงความเหมาะสมของคุณสมบัติจริงของครู และสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียน ผู้วิจัยได้คำนวณคะแนนเฉลี่ย และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ใช้เกณฑ์ขั้นต่ำตามวิธีของเบส (Best) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับที่ใช้ช่วงคะแนน 1 ถึง 5 คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในระดับมาก ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความพร้อมของโรงเรียน

2.2.1 ด้านครู ผลการวิเคราะห์ ปรากฏดังตาราง 11

ตาราง 11 ความเหมาะสมของคุณสมบัติของครูในโครงการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)
เขตกรุงเทพมหานคร

ครู	$\bar{X}$	S.D.
1. มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน	4.06	0.73
2. มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา	3.87	0.76
3. มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป	4.40	0.73
4. มีความกระตือรือร้น และใช้วิธีการสอนหลาย ๆ แบบ	3.72	0.84
5. มีความรับผิดชอบในการสอน	4.15	0.87
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.66	0.91
7. เตรียมการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	4.02	0.84
8. มีจำนวนอาจารย์เพียงพอในการสอนวิชาต่าง ๆ	3.77	0.97

จากตาราง 11 พบว่า ความเหมาะสมของคุณสมบัติของครูในโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50)

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของคุณสมบัติของครูในโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร แสดงว่า ครูในโครงการส่วนใหญ่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามเกณฑ์ทุกประเด็นคือ มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความรับผิดชอบในการสอน เตรียมการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีจำนวนอาจารย์เพียงพอในการสอนวิชาต่าง ๆ มีความกระตือรือร้น การใช้วิธีสอนหลาย ๆ แบบ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.2.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการวิเคราะห์ปรากฏ

ดังตาราง 12

ตาราง 12 ความเหมาะสมของคุณสมบัติของสิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

สิ่งอำนวยความสะดวก	$\bar{X}$	S.D.
1. มีห้องเรียนเพียงพอ	3.62	0.98
2. มีห้องประชุมเพียงพอ	3.49	0.96
3. มีห้องสมุดพร้อมไปด้วยเอกสาร ตำราสำหรับนักเรียนค้นคว้า	4.00	0.95
4. มีอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น ไวท์บอร์ด เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องบันทึกเสียง	3.70	0.97
5. มีหนังสือทั่วไป ตำราเรียนและสิ่งตีพิมพ์ประเภทอื่น	3.79	0.94
6. มีวารสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเพียงพอ	3.51	1.05

จากตาราง 12 พบว่า ความเหมาะสมของคุณสมบัติของสิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50) ยกเว้นประเด็นที่ 2 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของคุณสมบัติของสิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร แสดงว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการส่วนใหญ่มีสภาพเหมาะสมตามเกณฑ์ ส่วนด้านที่มีสภาพไม่เหมาะสมตามเกณฑ์คือ มีห้องประชุมเพียงพอ

3. ด้านกระบวนการ ผลการวิเคราะห์ได้รายละเอียดดังนี้

3.1 การบริหารโครงการ

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม เกี่ยวกับการบริหารโครงการส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)

เขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน การเตรียมการของครูผู้สอน การเตรียมการรับนักเรียน จากการสอบถามครู ผู้บริหาร และผู้ช่วย-ผู้บริหาร ถึงระดับปฏิบัติ ผู้วิจัยได้คำนวณคะแนนเฉลี่ย และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดยใช้เกณฑ์ตามวิธีของเบส (Best) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ใช้ช่วงคะแนน 1 ถึง 5 คือใช้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในระดับมากเป็นเกณฑ์ในการประเมินการบริหารโครงการ

3.1.1 การเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ ปรากฏดังตาราง 13

ตาราง 13 ระดับปฏิบัติของการเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ
ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

การเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.
1. ศึกษาคู่มือ แนวการจัดการเรียนการสอนตามโครงการ	3.80	1.16
2. จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการ	3.73	1.20
3. จัดทำคู่มือสำหรับนักเรียนในโครงการและจัดเอกสาร ประชาสัมพันธ์โครงการ	3.55	1.27
4. วางโครงสร้างการจัดแผนการเรียนให้เหมาะสมกับสภาพ โรงเรียนและนักเรียน	3.71	1.26
5. ประชุมครูอาจารย์ทุกคนให้เข้าใจโครงการ	3.38	1.29
6. จัดเตรียมบุคลากรที่จะรับผิดชอบการเรียนการสอน	3.64	1.14
7. พัฒนาการเรียนการสอน จัดให้มีการบูรณาการเพื่อให้ นักเรียนจบภายใน 2 ปี	3.84	0.94
8. พัฒนาห้องสมุด	3.93	1.10
9. พัฒนาห้องวิทยาศาสตร์	3.79	1.03
10. พัฒนาห้องพิเศษอื่น ๆ	3.68	1.18
11. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.63	1.22

จากตาราง 13 พบว่า ระดับปฏิบัติในการเตรียมการของผู้บริหาร
โรงเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า
เกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50) ยกเว้นประเด็นที่ 5 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์ระดับปฏิบัติในการเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียนใน
โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร แสดงว่าการปฏิบัติงานในการเตรียมการ

ของผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เหมาะสมกับเกณฑ์ ส่วนการปฏิบัติงานการเตรียมการ
 ของผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์คือ ประชุมครูอาจารย์ทุกคนให้เข้าใจ
 โครงการ

3.1.2 การเตรียมการของครูผู้สอน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดัง

ตาราง 14

ตาราง 14 ระดับปฏิบัติของการเตรียมการสอนของครูในโครงการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)
เขตกรุงเทพมหานคร

การเตรียมการสอนของครู	$\bar{X}$	S.D.
1. ศึกษาวิเคราะห์ประกาศกรมสามัญศึกษาเรื่องโครงการ สพพ.	3.88	1.05
2. ศึกษาวิเคราะห์โครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ	3.71	1.13
3. ศึกษาวิเคราะห์คู่มือแนวทางการจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการ สพพ.	3.77	1.13
4. ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนการสอน	3.79	1.11
5. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ	3.73	1.06
6. ศึกษานโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับโครงการพัฒนาการ ด้านวิชาการของนักเรียน	3.89	1.08
7. ศึกษาแนวปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับการรับนักเรียนเข้า โครงการ สพพ.	3.88	1.07
8. ปฏิบัติการกลุ่มเพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียน การสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ	3.43	1.24
9. เตรียมจัดทำแนวการสอน และหรือแผนการสอนแต่ละ รายวิชา	3.80	1.11

จากตาราง 14 พบว่า ระดับปฏิบัติของการเตรียมการสอนของครูใน
โครงการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50) ยกเว้นประเด็นที่ 8 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์ระดับปฏิบัติของการเตรียมการสอนของครูในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร แสดงว่าการปฏิบัติงานในการเตรียมการของครูผู้สอนส่วนใหญ่เหมาะสมกับเกณฑ์ ส่วนการปฏิบัติงานการเตรียมการสอนของครูที่ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์คือ การปฏิบัติการจัดกลุ่มเพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

3.1.3 การเตรียมการรับนักเรียน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดัง

ตาราง 15

ตาราง 15 ระดับปฏิบัติของการเตรียมการรับนักเรียนของโรงเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

การเตรียมการรับนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.
1. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบโครงการ	3.79	1.15
2. รับสมัครนักเรียนเข้าโครงการ โดยผู้ปกครองเห็นชอบ	3.86	1.06
3. คัดเลือกนักเรียนเข้าโครงการโดยผู้ปกครองเห็นชอบ	3.84	1.10
4. ประชุมชี้แจงนักเรียนให้ทราบแนวทางของการเข้าร่วมโครงการ	3.95	0.99
5. ให้นักเรียนในโครงการได้พบครู-อาจารย์ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นที่ปรึกษาทั้งด้านการลงทะเบียนและการปฏิบัติตัว	3.59	1.21

จากตาราง 15 พบว่า ระดับปฏิบัติในการเตรียมการรับนักเรียนของโรงเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50)

จากผลการวิเคราะห์ระดับปฏิบัติของการเตรียมการรับนักเรียนของโรงเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร แสดงว่าการปฏิบัติงานในการเตรียมการรับนักเรียนส่วนใหญ่เหมาะสมกับเกณฑ์

3.2 การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร โดยสอบถามครูและนักเรียนถึงระดับการปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ผู้วิจัยได้คำนวณค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดยใช้เกณฑ์ตามวิธีของเบส (Best) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ใช้ช่วงคะแนน 1 ถึง 5 คือใช้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในระดับมากเป็นเกณฑ์ในการประเมิน

3.2.1 การจัดการเรียนการสอน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดัง

ตาราง 16

ตาราง 16 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนใน
โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

การจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.
1. ครูบอกวัตถุประสงค์ของวิชาตั้งแต่เริ่มเรียน	4.40	0.64
2. นักเรียนทราบโครงการเรียนวิชานี้อย่างชัดเจน	3.97	1.03
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมวางแผนการเรียน	2.93	1.20
4. การเรียนการสอนดำเนินไปตามแผนหรือโครงการที่วางไว้	3.68	0.85
5. ครูจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงวุฒิภาวะของนักเรียน	3.88	0.88
6. ครูเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในบางบทเรียน	2.18	1.28
7. มีการนำเอาเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับวิชามาสอบถาม ในห้องเรียน	3.38	0.93
8. ครูให้นักเรียนจัดนิทรรศการประกอบการเรียน	3.02	1.06
9. นักเรียนได้ปฏิบัติจริงในบางเนื้อหาของบทเรียน	3.62	1.07
10. ครูเปิดโอกาสให้อภิปรายแสดงความคิดเห็นในระหว่าง การเรียนการสอน	3.85	0.96
11. ครูให้นักเรียนทำรายงานค้นคว้า	3.62	0.91
12. ครูให้นักเรียนศึกษานอกสถานที่	2.07	1.12
13. ครูใช้อุปกรณ์การสอนในการเรียนการสอนทุกครั้ง	3.52	0.99
14. ครูแนะนำหนังสือ เอกสารและแหล่งค้นคว้า	3.90	0.81
15. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำอุปกรณ์การสอน	2.80	1.09
16. ครูให้นักเรียนใช้ห้องสมุดศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียน การสอน	3.97	1.00
17. ครูใช้อุปกรณ์การสอนประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เช่น สไลด์ เทป โทรทัศน์ ฯลฯ	3.67	1.18
18. ครูใช้แผ่นใสกับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะประกอบการสอน	2.93	1.38
19. ครูใช้หนังสือพิมพ์และวารสารประกอบการสอน	3.33	1.14

จากตาราง 16 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50) ยกเว้นประเด็นที่ 3 6 7 8 12 15 18 และ 19 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) แสดงว่าการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในโครงการส่วนใหญ่เหมาะสมกับเกณฑ์

ตาราง 17 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน
ในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

การจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.
1. ครูบอกวัตถุประสงค์ของวิชาตั้งแต่เริ่มเรียน	3.72	0.84
2. นักเรียนทราบโครงการเรียนวิชานี้อย่างชัดเจน	3.67	0.89
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมวางแผนการเรียน	3.07	1.03
4. การเรียนการสอนดำเนินไปตามแผนหรือโครงการที่วางไว้	3.34	0.83
5. ครูจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงวุฒิภาวะของนักเรียน	3.37	0.94
6. ครูเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในบางบทเรียน	2.31	1.19
7. มีการนำเอาเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับวิชามาสื่ออภิปรายในห้องเรียน	3.11	0.98
8. ครูให้นักเรียนจัดนิทรรศการประกอบการเรียน	2.62	1.02
9. นักเรียนได้ปฏิบัติจริงในบางเนื้อหาของบทเรียน	3.18	0.96
10. ครูเปิดโอกาสให้อภิปรายแสดงความคิดเห็นในระหว่างการเรียนการสอน	3.03	1.04
11. ครูให้นักเรียนทำรายงานค้นคว้า	3.59	0.98
12. ครูให้นักเรียนศึกษานอกสถานที่	2.41	1.20
13. ครูใช้อุปกรณ์การสอนในการเรียนการสอนทุกครั้ง	2.99	1.01
14. ครูแนะนำหนังสือ เอกสารและแหล่งค้นคว้า	3.11	0.97
15. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำอุปกรณ์การสอน	2.68	1.05
16. ครูให้นักเรียนใช้ห้องสมุดศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนการสอน	3.43	1.15
17. ครูใช้อุปกรณ์การสอนประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เช่น สไลด์ เทปโทรทัศน์ ฯลฯ	3.21	1.12
18. ครูใช้แผ่นใสกับเครื่องฉายข้ามศีรษะประกอบการสอน	3.00	1.07
19. ครูใช้หนังสือพิมพ์และวารสารประกอบการสอน	2.80	1.05

จากตาราง 17 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50) ยกเว้นประเด็นที่ 1 2 และ 11 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์

ผลจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) แสดงว่าการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในโครงการไม่เหมาะสมกับเกณฑ์

3.2.2 การวัดและประเมินผล ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 18

ตาราง 18 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการวัดและประเมินผลใน
โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

การวัดผลและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.
1. ครูบอกวิธีการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้น	4.37	0.73
2. การวัดและประเมินผลแต่ละครั้งครูแจ้งให้ทราบล่วงหน้า	4.45	0.67
3. วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิชา	4.32	0.72
4. ครูวัดและประเมินผลทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และ เน้นกระบวนการ	3.95	0.74
5. ครูวัดและประเมินผลตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนด ไว้ในบทเรียน	4.05	0.80
6. ครูวัดและประเมินผลหลังจบบทเรียนแต่ละเรื่อง	3.87	0.90
7. ครูวัดและประเมินผลจากการดูความสม่ำเสมอในการ เข้าเรียนของนักเรียน	3.80	0.91
8. ครูวัดและประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมในการ เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน	4.00	0.65
9. ลักษณะของข้อสอบเป็นแบบปรนัยเท่านั้น	3.87	1.12
10. ลักษณะของข้อสอบเป็นทั้งแบบอัตนัยและปรนัย	3.70	0.94
11. ครูเฉลยข้อสอบ หลังจากได้มีการวัดและประเมินผล	2.73	1.09
12. ข้อสอบยาก-ง่ายปานกลาง	3.53	0.88

จากตาราง 18 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการวัดและ
ประเมินผลในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน
ระดับสูงกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50) ยกเว้นประเด็นที่ 11

ผลจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการวัดและ
ประเมินผลในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร แสดงว่าการปฏิบัติ การวัด
และประเมินผลของโครงการ ส่วนใหญ่เหมาะสมกับเกณฑ์ มีเพียงประเด็นเดียวที่ไม่
เหมาะสมกับเกณฑ์คือ ครูเฉลยข้อสอบหลังจากได้มีการวัดและประเมินผล

ตาราง 19 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการวัดและประเมินผลใน
โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

การวัดผลและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.
1. ครูบอกวิธีการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้น	3.62	0.95
2. การวัดและประเมินผลแต่ละครั้งครูแจ้งให้ทราบล่วงหน้า	3.79	0.91
3. วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิชา	3.69	0.88
4. ครูวัดและประเมินผลทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และ เน้นกระบวนการ	3.47	0.79
5. ครูวัดและประเมินผลตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนด ไว้ในบทเรียน	3.44	0.79
6. ครูวัดและประเมินผลหลังจบบทเรียนแต่ละเรื่อง	3.58	1.04
7. ครูวัดและประเมินผลจากการดูความสม่ำเสมอในการ เข้าเรียนของนักเรียน	3.30	0.89
8. ครูวัดและประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมในการ เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน	3.42	0.87
9. ลักษณะของข้อสอบเป็นแบบปรนัยเท่านั้น	3.56	0.99
10. ลักษณะของข้อสอบเป็นทั้งแบบอัตนัยและปรนัย	3.56	1.03
11. ครูเฉลยข้อสอบ หลังจากได้มีการวัดและประเมินผล	3.02	1.13
12. ข้อสอบยาก-ง่ายปานกลาง	3.55	0.82

จากตาราง 19 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการวัดและประเมินผลในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50) ยกเว้นประเด็นที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร แสดงว่าการปฏิบัติ การวัดและประเมินผลของโครงการ ส่วนใหญ่ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์ ในส่วนการปฏิบัติ การวัดและประเมินผลของโครงการที่เหมาะสมกับเกณฑ์ คือการวัดและประเมินผลแต่ละครั้งครูแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

4. ด้านผลผลิต ผลการวิเคราะห์ได้รายละเอียดดังนี้

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากการคัดลอก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร จากฝ่ายงานทะเบียนวัดผลของโรงเรียน โดยพิจารณาจากผลการเรียน คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏผลดังตาราง 20

ตาราง 20 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)
เขตกรุงเทพมหานคร

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเฉลี่ยสะสม
ม. 4	122	2.54
ม. 5	208	2.97

จากตาราง 20 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมเท่ากับ 2.54 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมเท่ากับ 2.97 ซึ่งอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีคะแนนเฉลี่ยสะสมเท่ากับ 2.50 ขึ้นไป)

วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2				
ลำดับ	รหัส	ชื่อ	เกรด	หมายเหตุ
1	9630	นาย** กฤษดา ปันทองคำ	2	
2*	10214	นาย ธาเธรณ์ อยู่ไธสงค์	2.5	
3	10272	นาย** ชญวณณ์ พานิชัยระวงศ์	2	
4	10278	นาย เอกชล เอี่ยมสุข	2	
5	10293	นาย ภาณุพงศ์ อัมมวงค์	2	
6	10342	นาย** นิธิไกร พันธประวัติ	2.5	
7	10349	นาย ภูงค์ ไชยรุ่งเรือง	2.5	
8	10356	นาย ธงชัย โค้วบุญญะวาศรี	1	
9	10466	นาย ปกรณ์ กิจฉลอง	1.5	
10	10473	นาย** วรพจน์ ทิพย์ถนอม	1.5	
11	11400	นาย ปิณเวรธน์ มีหวัง	0	
12	11587	นาย วิริยะ มากคง	2	
13	11886	นาย รณวิธ อีสวัสดิ์	2.5	
14	12395	นาย สวัสดิ์ กิตติกุลวโรดม	2.5	
15	12463	นาย** ภูริพงษ์ เหล่าดีเจริญ	2	
16	12496	นาย** วัชรพงษ์ ปิยพอลกุล	2	
17	12798	นาย ระพีพัฒน์ สุขเนา	1.5	
18	12799	นาย วรวิทย์ คุณเครือ	1	
19	12925	นาย ประจักษ์ อักษรณกุลบุตร	2	
20	13494	นาย พนธกร พนัชไพโรจน์	1	
21	13569	นาย ณัฐพล พันธุ์ทอง	1	
22	14286	นาย สุภาวัฒน์ ตั้งปิยะนันท์	3.5	
23	14288	นาย ชัยวัชร ชัยวุฒิมากร	4	
24	16050	นาย ธีรราช ลีละจรรย์เกียรติ	2.5	
25	19138	นาย ชนินทร์ เบญจวรรณ	4	
26	19163	นาย ธรรมะ สุขธรรม	1	
27	19265	นาย** สันติ เอี่ยมจินดา	4	
28	19274	นาย อธิไกร วุฒิกัณฐ์	3	
29	20181	นาย ดุจเทพ กรรณสุต	3.5	
30	20828	นาย* ยุทธนา ปานมี	1	
31	21393	นาย ธีรพันธ์ หงษ์น้อย	0	
32	21551	นาย** ณัฐพงษ์ แซ่มัว	2	
33	21556	นาย สิทธิเดช เสือสมบุญ	1.5	
34	21595	นาย* อภิชัย แซ่อ่อง	0	
35	21599	นาย* จักรกฤษณ์ เคะนะ	1	
36	21616	นาย ธิติวัฒน์ สุริยะคุณานันท์	1.5	
37	21619	นาย เอกพล จ่างจรรณโรจน์	2.5	
38	21620	นาย อธิ บัญดาพันธ์	2.5	
39	21624	นาย* ธนชัย วงษ์กวีไพโรจน์	0	
40	21627	นาย คณเดช แสงศรี	1	
41	21804	นาย อรรถวัฒน์ เต็มทองนพคุณ	2	

วิชาคณิตศาสตร์ มัธยมศึกษาปีที่ 6/3

ลำดับ	รหัส	ชื่อ	พื้นฐาน	เพิ่มเติม	หมายเหตุ
1	9603	นาย ปฐมพงษ์ เขียมวรกุล	0	0	
2	9739	นาย ลัทธวิทย์ พรังรักษา	2	1.5	
3	10259	นาย กิตติ นิตยธีรานนท์	3.5	3.5	
4	10294	นาย อธิกุล ชิงหา	3	3	
5	10299	นาย ชลภัทร์ เหลืออรุณสวัสดิ์	4	3.5	
6	10312	นาย ไกรฤทธิ์ เพ็ญรุ่งเรืองกุล	2.5	1.5	
7	10352	นาย วิทวัส เฉลิมวงศ์งาม	0	0	
8	10354	นาย ขจรพงศ์ ปลัดโนรี	2	2.5	
9	10443	นาย วรพล กิจเจริญ	0	0	
10	10668	นาย วรรณณะ เปาทอง	2	1	
11	10694	นาย อธิเดช จารุศรีวรกุล	2	2	
12	10705	นาย เฉลิมชัย อรรถสกุลชัย	1	0	
13	10724	นาย สุตเขต เลหาถาวรศิรินาม	3.5	2.5	
14	10953	นาย ชัชวาลย์ นามุทวิภัทร	3	1.5	
15	10957	นาย เอกสิทธิ์ เล้าอรุณ	3	2.5	
16	11647	นาย ศาชาวุฒิ คุณิตตาพร	3.5	2.5	
17	11888	นาย อำนาจ เจริญพงศ์พูล	1	1	
18	11937	นาย กุลชาติ ชีสุ่น	2	1	
19	12398	นาย นพรัตน์ อัมพรวิวัฒน์	1.5	0	
20	12428	นาย เฉษฐา กรเกริกฤทธิ์	0	0	
21	12444	นาย อมร เตือนสติ	1.5	1.5	
22	12451	นาย นัชรพล พุทธิศิริ	2.5	2	
23	12453	นาย** บวรศักดิ์ รุจิเวชพันธ์	1.5	1.5	
24	12472	นาย ณัฐพล จรุงาวัน	3	2	
25	12478	นาย พงษ์พัฒน์ พงษ์ศิริวารีย์	1	1	
26	12522	นาย ภัทรศักดิ์ ชัยวรรณ	3	2	
27	12562	นาย วรภัท ศิริวรกุล	1	1.5	
28	12785	นาย ภาณุภูมิ สุดลาเลิศ	0	0	
29	13455	นาย ชณะพล มากรุ่งแจ้ง	2.5	2.5	
30	13484	นาย วีรศักดิ์ จัดรุ่งนพคุณ	3.5	3	
31	13507	นาย กฤตยักร บุญปรีชา	2	1.5	
32	13642	นาย ชัยวัฒน์ รัตนเสรีเกียรติ	1	1	
33	15058	นาย อธิชัย ขาวแพรกน้อย	2.5	1.5	
34	15122	นาย วรชัย จัดสรรรัตนชัย	4	4	
35	16196	นาย จิระศักดิ์ เขียมหน่าย	0	0	
36	19123	นาย สมฤกษ์ ภูสุวรรณ	0	0	
37	19126	นาย พิระ ศิริสุขประดิษฐ์	3	2	
38	19129	นาย ชวรมนต์ คำยศ	2	1.5	
39	19152	นาย มนต์ เรียงสมเจริญ	1	1.5	
40	19164	นาย กิตติคุณ อติยศขจร	3.5	2.5	
41	19268	นาย อภิรัช กิตติเขาวมาลัย	1.5	1	
42	19269	นาย** อุทพงษ์ วิริยะกุล	1.5	1.5	
43	20773	นาย ณรงค์วิทย์ ชลธาร	1.5	1.5	
44	20869	นาย วศิน อยู่ประเสริฐชัย	4	3.5	
45	21431	นาย** พีรณัฐ รอดรักษา	1.5	1.5	
46	21586	นาย รัฐพล เอกรัตน์	1.5	1.5	
47	21601	นาย* อธิพันธ์ เกตุบุญลือ	2.5	1.5	
48	21667	นาย อธิวัฒน์ อธิยมงคลชัย	4	3	
49	21715	นาย ไสยส ภูซังวณิชกุล	3	2	
50	21716	นาย พงษ์พันธ์ ศรีประมงค์	1.5	0	
51	21717	นาย ณัฐพงศ์ วิญญูธีระพงศ์	1	0	
52	21813	นาย จักรกฤษณ์ แผลมพูลทรัพย์	0	0	
53	22284	นาย บุญฤทธิ์ ศิลเล่ห์กุล	1.5	1.5	

4.2 เจตคติต่อโครงการและการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนโครงการ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม เกี่ยวกับเจตคติต่อโครงการและการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร จากการสอบถามนักเรียน ผู้วิจัยได้คำนวณคะแนนเฉลี่ยและเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ใช้เกณฑ์ตามวิธีของเบส คือใช้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในระดับมาก เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเจตคติต่อโครงการ สพพ. และการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียน ปรากฏผลดังตาราง 21

ตาราง 21 เจตคติของนักเรียนต่อโครงการ สพพ. และการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

สภาพการณ์	$\bar{X}$	ระดับ
เจตคติต่อโครงการ สพพ.	3.32	ปานกลาง
การปรับตัวด้านการเรียน	3.13	ปานกลาง

จากตาราง 21 พบว่า เจตคติต่อโครงการ สพพ. และการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50)

4.3 สถิติการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

จากการสอบถามผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและอาจารย์แนะแนวของโรงเรียนถึงสถิติการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) ปรากฏผลดังตาราง 22

ตาราง 22 สถิติการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
ที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

โรงเรียน	ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียน ที่จบการศึกษา	จำนวนนักเรียน ที่ศึกษาต่อ	ร้อยละ
ศรีอยุธยา	2537	29	29	100
	2538	19	19	100
วัดสุทธิวราราม	2535	52	52	100
	2537	38	38	100
	2538	36	36	100
โยธินบูรณะ	2537	42	42	100
	2538	63	63	100
เทพศิรินทร์	2536	45	45	100
	2537	45	44	97.78
	2538	97	96	98.97
พระราชานุรักษ์อุปถัมภ์	2537	33	32	96.97
ชินโรสวิทยาลัย	2537	36	36	100
	2538	56	56	100
สวนกุหลาบวิทยาลัย	2537	142	142	100
	2538	38	38	100
วัดราชบพิธ	2537	36	36	100
	2538	37	37	100
ทวิธาภิเศก	2538	42	42	100

จากตาราง 22 พบว่า สถิติการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เกือบทุกปีการศึกษาของเกือบทุกโรงเรียน จำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา มีค่าเท่ากับร้อยละ 100 ยกเว้นโรงเรียน

เทพศิรินทร์ ในปีการศึกษา 2537 และปีการศึกษา 2538 มีค่าร้อยละเท่ากับ 97.78 และ 98.97 ตามลำดับ และโรงเรียนพระราชราษฎร์อุปถัมภ์ ในปีการศึกษา 2537 มีค่าร้อยละเท่ากับ 96.97 ผลการวิเคราะห์สถิติการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร โดยสรุป นักเรียนที่จบการศึกษาจากโครงการ สพพ. เข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเกือบทั้งหมด

4.4 เจตคติต่อการเรียน และการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษา ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม เกี่ยวกับเจตคติต่อการเรียนและการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เรียนจบโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร จากการสอบถามนักศึกษา ผู้วิจัยได้คำนวณคะแนนเฉลี่ยและเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ใช้เกณฑ์ตามวิธีของเบส (Best) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ใช้ช่วงคะแนน 1 ถึง 5 คือใช้ค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในระดับมากเป็นเกณฑ์ในการประเมิน ปรากฏผลดังตาราง 23

ตาราง 23 เจตคติต่อการเรียน และการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษา
โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

สภาพการณ์	$\bar{X}$	ระดับ
เจตคติต่อการเรียน	3.77	มาก
การปรับตัวด้านการเรียน	3.03	ปานกลาง

จากตาราง 23 พบว่า เจตคติต่อการเรียนของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50) และค่าเฉลี่ยของการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์

4.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

จากการสอบถามนักศึกษาที่เรียนจบจากโรงเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาจากผลการเรียนคะแนนเฉลี่ยสะสมปรากฏผลดังตาราง 24

ตาราง 24 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาโครงการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)
เขตกรุงเทพมหานคร

คะแนนเฉลี่ยสะสม	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2.00	2	4
2.00 - 2.50	24	48
2.50 - 3.00	13	26
3.00 - 3.50	7	14
สูงกว่า 3.50 ขึ้นไป	4	8

จากตาราง 24 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 48 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 2.00 - 2.50 นักศึกษาร้อยละ 4 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 และนักศึกษาร้อยละ 8 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

4.6 ผลข้างเคียงอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ สพพ.

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามฉบับที่ 1 ฉบับที่ 6 และจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ผู้วิจัยได้หาความถี่ของผลข้างเคียงจากการตอบแล้วเสนอเรียงความถี่จากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้

4.6.1 ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

- 4.6.1.1 ทำให้เป็นคนขยัน มีความกระตือรือร้น
- 4.6.1.2 ทำให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ
- 4.6.1.3 ทำให้รู้จักการบริหารเวลา
- 4.6.1.4 ฝึกให้เป็นคนอดทน
- 4.6.1.5 รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4.6.2 ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นกับครู

4.6.2.1 ทำให้ครูมีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา

4.6.2.2 ทำให้ครูมีความรับผิดชอบสูงขึ้น

4.6.3 ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร

4.6.3.1 ทุ่มงานให้กับโรงเรียนมากขึ้น

4.6.3.2 เร่งจัดระบบบริหารงานให้ดีขึ้น

4.6.3.3 ขออัตรากำลังครูเพิ่ม

4.6.3.4 จัดหาวัสดุอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกให้มากขึ้น

4.6.3.5 จัดระบบการให้ขวัญและกำลังใจกับผู้บริหาร

4.6.4 ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง

4.6.4.1 ลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง

4.6.4.2 มีโอกาสส่งบุตรเข้าศึกษาต่อมากขึ้น

4.6.4.3 เศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น

4.7 ปัญหาในการจัดโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามฉบับที่ 1 ฉบับที่ 6 และสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับปัญหาในการจัดโครงการ สพพ. ในด้านปัจจัยเบื้องต้น และกระบวนการ ผู้วิจัยได้หาความถี่ของปัญหาจากการตอบแล้ว เสนอปัญหาเรียงความถี่จากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้

4.7.1 ปัจจัยเบื้องต้น

4.7.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน

4.7.1.1.1 เรียนหนัก

4.7.1.1.2 เรียนไม่ทัน สอนเร่งรัดเกินไป

4.7.1.1.3 เกิดความเครียด

4.7.1.1.4 มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมน้อย

4.7.1.1.5 ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน สอบบ่อย

4.7.1.1.6 ไม่มีความสามารถ ความถนัด และความสนใจจริง

4.7.1.2 ปัญหาเกี่ยวกับครู

- 4.7.1.2.1 บุคลากรผู้สอนไม่เพียงพอ
- 4.7.1.2.2 ขาดครูผู้สอนผู้มีประสบการณ์
- 4.7.1.2.3 คาบการสอนของครูแต่ละคนมากเกินไป
- 4.7.1.2.4 เกิดความเครียด
- 4.7.1.2.5 มีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาน้อย
- 4.7.1.2.6 มีข้อจำกัดด้านเวลา

4.7.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- 4.7.1.3.1 ขาดอุปกรณ์การสอน
- 4.7.1.3.2 ห้องพิเศษไม่เพียงพอ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์
ห้องคอมพิวเตอร์
- 4.7.1.3.3 ห้องสมุดขาดเอกสาร ตำรา และการบริการ
ไม่เพียงพอ
- 4.7.1.3.4 ขาดห้องเรียน

4.7.2 กระบวนการ

4.7.2.1 ปัญหาเกี่ยวกับด้านการบริหารโครงการ

- 4.7.2.1.1 คณะกรรมการดำเนินงานไม่ชัดเจนในการดำเนิน
โครงการ
- 4.7.2.1.2 ผู้บริหารไม่ทุ่มเทในการจัดดำเนินโครงการ
- 4.7.2.1.3 คณะกรรมการดำเนินงานไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์
การรับนักเรียน
- 4.7.2.1.4 ขาดการติดตามผลการดำเนินโครงการอย่าง
ต่อเนื่อง

4.7.2.1.5 สนับสนุนให้ขวัญและกำลังใจผู้ปฏิบัติการน้อย

4.7.2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

- 4.7.2.2.1 ไม่ปรับปรุงวิธีการสอน
- 4.7.2.2.2 ไม่ทุ่มเทให้การการสอน
- 4.7.2.2.3 ไม่สามารถจัดกิจกรรมพิเศษอื่นได้เพราะชั่วโมง
สอนมาก

- 4.7.2.2.4 ครูไม่ค่อยเข้าใจการสอนตามวัตถุประสงค์ของ
โครงการ
- 4.7.2.2.5 การสอนบางรายวิชาไม่ได้ผลเต็มที่เพราะขาดสื่อ
อุปกรณ์
- 4.7.2.2.6 สอนไม่ทันตามที่กำหนด
- 4.7.2.2.7 สอนเร็ว นักเรียนเรียนรู้ไม่ทัน
- 4.7.2.3 ปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล
- 4.7.2.3.1 สอบบ่อย นักเรียนเครียด ดูหนังสือไม่ทัน
- 4.7.2.3.2 จัดทำแผนการประเมินผลร่วมกันระหว่างครู
ผู้สอนในระดับชั้นเดียวกันน้อย
- 4.7.2.3.3 ข้อสอบยาก เพราะหวังผลกับนักเรียนมากเกินไป

4.9 ข้อเสนอแนะในการจัดโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถ พิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามฉบับที่ 1 ฉบับที่ 6 และจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดดำเนินโครงการในด้านปัจจัยเบื้องต้น และกระบวนการที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

4.8.1 ปัจจัยเบื้องต้น

- 4.8.1.1 ควรคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ความสนใจ และความถนัดอย่างแท้จริงเข้าเรียนในโครงการ
- 4.8.1.2 ควรเพิ่มอัตราครูให้มากขึ้น รับผิดชอบเต็มที่ ทุ่มเท และมีประสบการณ์ด้านการสอน จัดคาบการสอนให้พอเหมาะ ส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
- 4.8.1.3 จัดหาอุปกรณ์การสอนให้ครบทุกวิชา จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดสร้างห้องเรียน ห้องพิเศษอื่น ๆ เพิ่มเติม จัดหาเอกสาร ตำรา วารสาร จุลสารเพิ่มเติม แล้วบริหารงานด้านการบริหารของห้องสมุดให้มากขึ้น

4.8.2 กระบวนการ

4.8.2.1 ทางโรงเรียนควรจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน โครงการให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และแนวทางการจัดดำเนินโครงการ สนับสนุนให้มีการอบรมครูจากโรงเรียนอื่นที่ทำได้ผล ติดตามผลการดำเนินงานให้วิทยากรชี้แจงแก่ผู้ปฏิบัติการ

4.8.2.2 ควรจัดอบรมครูให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และแนวทางการจัดการเรียนการสอน พาไปศึกษาดูงานจากโรงเรียนอื่นที่ดำเนินการโครงการได้ผล จัดหาอุปกรณ์การสอนเพิ่มเติม และจัดให้มีการอบรมครูเกี่ยวกับวิธีการสอนปีละครั้ง

4.8.2.3 ควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับระบบการวิเคราะห์ข้อสอบ และจัดทำคลังข้อสอบ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการประเมินผลร่วมกันระหว่างครูผู้สอนในระดับชั้นเดียวกัน

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติและปรับตัวของนักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัย ระหว่างนักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สหพ. นักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรปกติ และนักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการสอบเทียบในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาที่เรียนในระดับมหาวิทยาลัย จากนักศึกษา 3 กลุ่มคือ นักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สหพ. นักศึกษาหลักสูตรปกติ และนักศึกษาที่สอบเทียบในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน โดยพิจารณาจากผลการเรียนคะแนนเฉลี่ยสะสม ปรากฏผลดังตาราง 25

ตาราง 25. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย 3 กลุ่ม คือ นักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปีจากโครงการ สพพ. หลักสูตรปกติ และสอบเทียบหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

คะแนนเฉลี่ยสะสม	หลักสูตร สพพ.		หลักสูตรปกติ		หลักสูตร กศน.	
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2.00	2	4	2	4	5	10
2.00 - 2.50	24	48	11	22	7	14
2.51 - 3.00	13	26	24	48	16	32
3.01 - 3.50	7	14	11	22	17	34
สูงกว่า 3.50 ขึ้นไป	4	8	2	4	5	10

จากตาราง 25 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. ส่วนใหญ่ร้อยละ 48 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.01 - 2.50 นักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรปกติ ส่วนใหญ่ร้อยละ 48 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.51 - 3.00 และนักศึกษาที่จบหลักสูตรจากการสอบเทียบของการศึกษานอกโรงเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ 34 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 3.01 - 3.50

5.2 เจตคติและการปรับตัว

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามฉบับที่ 5 ของนักศึกษาที่เรียนในระดับมหาวิทยาลัยจากนักศึกษา 3 กลุ่มคือ นักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. นักศึกษาหลักสูตรปกติ และนักศึกษาที่สอบเทียบในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เกี่ยวกับเจตคติด้านการเรียน และการปรับตัวด้านการเรียน ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าเฉลี่ย และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ใช้เกณฑ์ตามวิธีของเบส คือใช้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปซึ่งอยู่ในระดับปานกลางเป็นเกณฑ์ ปรากฏผลดังตาราง 26

ตาราง 26 เจตคติต่อการเรียน และการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. หลักสูตรปกติและจากการสอบเทียบหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

สภาพการณ์	หลักสูตร สพพ.		หลักสูตรปกติ		หลักสูตร กศน.	
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ
เจตคติต่อการเรียน	3.77	มาก	3.89	มาก	3.81	มาก
การปรับตัวด้านการเรียน	3.03	ปานกลาง	3.17	ปานกลาง	3.13	ปานกลาง

จากตาราง 26 พบว่า ค่าเฉลี่ยของเจตคติต่อการเรียนของนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. หลักสูตรปกติ และจากการสอบเทียบหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50) ค่าเฉลี่ยของการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตร 2 ปีจากโครงการ สพพ. หลักสูตรปกติ และของนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสอบเทียบหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบในด้านเจตคติต่อการเรียน ระหว่างนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตร 2 ปี โครงการ สพพ. นักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากหลักสูตรปกติ และนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสอบเทียบหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ปรากฏผลดังตาราง 27

ตาราง 27 สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน เจตคติต่อการเรียน
ของนักศึกษา 3 กลุ่ม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	0.199	0.997	0.766
ภายในกลุ่ม	147	19.125	0.13	
ทั้งหมด	149	19.324		

$$p < .05 \text{ (}.05 F_{2,147} = 3.00)$$

จากตาราง 27 พบว่า นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม มีเจตคติต่อการเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กล่าวคือ นักศึกษาโครงการ สพพ. นักศึกษาจากการสอบเทียบหลักสูตร กศน. และนักศึกษาหลักสูตรปกติ มีเจตคติต่อการเรียนไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในด้านการปรับตัวด้านการเรียน ระหว่าง นักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. และ นักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากหลักสูตรปกติ นักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสอบเทียบหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ปรากฏผลดังตาราง 28 และ 29

ตาราง 28 สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษา 3 กลุ่ม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1.657	0.828	3.871*
ภายในกลุ่ม	147	31.454	0.214	
ทั้งหมด	149	33.110		

$$*p < .05 \text{ (}.05 F_{2,147} = 3.00 \text{)}$$

จากตาราง 28 พบว่า นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม มีการปรับตัวด้านการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของมัชฌิมเลขคณิตระหว่างกลุ่มกับค่าความแตกต่างวิกฤต (d) โดยวิธีของเซฟเฟ ปราบกฎผลดังตาราง 29

ตาราง 29 ค่า $\bar{X}$ และความแตกต่างของค่า $\bar{X}$ ของคะแนนการปรับตัวด้านการเรียนระหว่างนักเรียน 3 กลุ่ม

	นักศึกษาสอบเทียบ หลักสูตร กศน.	นักศึกษา โครงการ สพพ.	นักศึกษา หลักสูตรปกติ
นักศึกษาสอบเทียบ หลักสูตร กศน.	-	0.857	1.167
นักศึกษาโครงการ สพพ.		-	4.024*

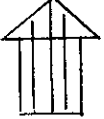
* $p < .05$ ($.05 F_{2,147} = 3.00$)

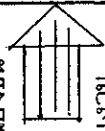
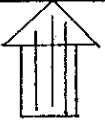
จากตาราง 29 พบว่า ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 นักศึกษาหลักสูตรปกติ กับนักศึกษาสอบเทียบหลักสูตร กศน. ในการปรับตัวด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาหลักสูตรปกติ กับนักศึกษาโครงการ สพพ. ด้านการเรียนแตกต่างกัน

ตอนที่ 2 การเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สฟพ.

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการประเมินโครงการ สฟพ. ได้ปรับแก้ เสนอแนะ
แนวทางการดำเนินโครงการ สฟพ. ที่เหมาะสม ปรากฏผลดังตาราง 30

ตาราง 30 รูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สฟพ.

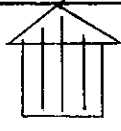
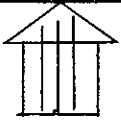
รูปแบบหรือแนวการ ดำเนินโครงการ สฟพ. เดิม	ผลการประเมินโครงการ สฟพ.	รูปแบบหรือแนวทางการดำเนินโครงการ สฟพ. ที่จะเป็น
1. หลักการและเหตุผล 1.1 เพื่อส่งเสริมและพัฒนา ความถนัด ความสามารถ และ ความสนใจของนักเรียนในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ถึงขีดสูงสุดตามศักยภาพ ของแต่ละบุคคล	ด้านบริบท - ครูและนักเรียนมีความต้องการในโครงการ สฟพ. - เกินร้อยละ 60 - ครู และนักเรียนเกิดความเครียด - เวลานั้น ครูเร่งรัดการสอน - นักเรียนเรียนไม่ทัน - นักเรียนไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน - นักเรียนไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม 	ด้านบริบท - ควรดำเนินโครงการต่อไป โดยเน้นจัดสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างแท้จริง - ระยะเวลาของการจบหลักสูตร ควรยืดหยุ่นเวลาเป็น 2 - 2 ปีครึ่ง หรือจะใช้วิธีให้ลงทะเบียนเรียนได้ตามความสามารถ

รูปแบบหรือแนวการดำเนินงานโครงการ สฟพ. เดิม	ผลการประเมินโครงการ สฟพ.	รูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงานโครงการ สฟพ. ที่ควรจะเป็น
1.2 เพื่อให้เกิดโอกาสแก่การเรียนรู้ที่มีความถนัดและความสามารถพิเศษ เรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ในเวลา 2 ปี 1.3 ศึกษาแนวปฏิบัติสำหรับขยายปริมาณโรงเรียนที่จะเปิดสอนตามโครงการ สฟพ. รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาให้การดำเนินโครงการสมบูรณ์ยิ่งขึ้น 2. แนวทางการดำเนินงาน 2.1 ด้านหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สฟพ. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2538)	 ปัจจัยเบื้องต้น 1. หลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สฟพ. - จุดมุ่งหมายของหลักสูตรบางจุดประสงค์ไม่เหมาะสม - โครงสร้างของหลักสูตรเหมาะสม - เนื้อหาของหลักสูตรเหมาะสม	1. หลักสูตร - ควรใช้หลักสูตรเดิม - ควรพิจารณาปรับปรุงในบางจุดประสงค์ที่ไม่เหมาะสม เช่น ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หรือ โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร

รูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงานโครงการ สฟพ. เดิม	ผลการประเมิน โครงการ สฟพ.	รูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงานโครงการ สฟพ. ที่ควรจะเป็น
2.2 การบริหารโครงการ สฟพ. 2.2.1 คุณสมบัติของนักเรียน - มีความสามารถพิเศษอย่างแท้จริง 2.2.2 ครู - มีจำนวนเพียงพอ - มีความสามารถในสาขาวิชาที่สอน 2.2.3 สิ่งอำนวยความสะดวก - มีห้องเรียน ห้องพิเศษเพียงพอ - มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การสอนทันสมัยและเพียงพอ	2. คุณสมบัติของนักเรียนเหมาะสม 3. ครูอยู่ในสภาพที่เหมาะสม 4. สิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในสภาพที่เหมาะสม กระบวนการ 1. การบริหารโครงการ สฟพ. - การเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ ในสภาพที่เหมาะสม - การเตรียมการของครูผู้สอนอยู่ในสภาพที่เหมาะสม - การเตรียมการรับนักเรียนอยู่ในสภาพที่เหมาะสม 2. การจัดการเรียนการสอนอยู่ในสภาพไม่เหมาะสมกับเกณฑ์ 3. การวัดและประเมินผลอยู่ในสภาพไม่เหมาะสมกับเกณฑ์	- ควรพิจารณาลดหน่วยการเรียนรู้หรือลดหน่วยการเรียนรู้วิชาพื้นฐานเอาไว้ก่อน แล้วนำไปเพิ่มในวิชาวิทยาศาสตร์ของหมวดวิชาบังคับเลือก เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่เข้าเรียนในโครงการเพื่อมุ่งสอบเข้ามหาวิทยาลัย ไม่ได้มุ่งออกไปประกอบอาชีพ 2. คุณสมบัติของนักเรียน - ใช้เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนในโครงการตามคุณสมบัติเดิมที่กำหนด - ควรพิจารณาปรับปรุงคุณสมบัติของนักเรียนในบางข้อที่ไม่เหมาะสม เช่น ในกรณีผลการเรียนของนักเรียนไม่ต่ำกว่า 2.50 ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา คัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถในการปรับตัว มีสุขภาพกายดี มีสุขภาพจิตดี 3. คุณสมบัติของครู - คุณสมบัติของครูที่กำหนดไว้เหมาะสมแล้ว แต่ควรพิจารณาคุณสมบัติด้านต่อไปนี้เป็นเดิมคือ มีความเสียสละอุทิศเวลาให้กับการสอน

รูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงาน สภพ. เดิม	ผลการประเมินโครงการ สภพ.	รูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงาน สภพ. ที่ควรจะเป็น
2.2.4 การเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน - แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและครูผู้สอน - พัฒนาห้องเรียน สื่ออุปกรณ์การเรียน 2.2.5 การเตรียมการของครูผู้สอน - ศึกษา วิเคราะห์ เอกสารโครงการรูปแบบการจัดการเรียนการสอน - จัดทำแนวการสอน 2.2.6 การเตรียมการรับนักเรียน	ผลผลิต 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเหมาะสมกับเกณฑ์ 2. เจตคติต่อโครงการ สภพ. ของนักเรียน ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์ 3. เจตคติด้านการปรับตัวของนักเรียน ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์ 4. สถิติการศึกษาค้นคว้าระดับอุดมศึกษาอยู่ในระดับสูง 5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา - นักศึกษาที่จบชั้น ม.ปลายจากโครงการ สภพ. ร้อยละ 96 มีคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.00 ขึ้นไป - นักศึกษาที่จบชั้น ม.ปลายจากหลักสูตรปกติ ร้อยละ 96 มีคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.00 ขึ้นไป - นักศึกษาที่จบชั้น ม.ปลายจากการสอบเทียบหลักสูตร กศน. ร้อยละ 90 มีคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.00 ขึ้นไป	- ใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบ มีความรับผิดชอบสูง มีความกระตือรือร้น และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3. สิ่งอำนวยความสะดวก - ควรมีสื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน เช่น เอกสารประกอบการสอน จัดทำสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เทป หรือวีดีโอประกอบการสอน - ควรจัดหาหรือปรับปรุงห้องคอมพิวเตอร์ให้บริการให้ครูและนักเรียน ใช้เพื่อการเรียนการสอน - จัดบริการห้องสมุดทั้งในเวลาและบริการพิเศษนอกเวลา 4. การบริหารโครงการ สภพ. - ควรกำหนดผู้รับผิดชอบโครงการโดยตรง เช่น แต่งตั้งผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ สภพ. โดยเฉพาะ - ควรมีการนิเทศ ติดตามผลเป็นระยะสม่ำเสมอ

รูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงานโครงการ สฟพ. เดิม	ผลการประเมินโครงการ สฟพ.	รูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงานโครงการ สฟพ. ที่ควรจะเป็น
- รับสมัคร คัดเลือกนักเรียนเข้าโครงการ - ประชาสัมพันธ์ ประชุมชี้แจงโครงการให้ทุกคนเข้าใจ	6. เจตคติต่อการเรียนของนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม เหมาะสมกับเกณฑ์ และไม่แตกต่างกัน 7. การปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์ และแตกต่างกัน	- ควรมีเงินสนับสนุนด้านการผลิตสื่ออุปกรณ์ - ควรมีเงินสนับสนุนค่าทำงานล่วงเวลาหรือค่าตอบแทนกับผู้บริหารโครงการ เช่น ครูผู้สอน ผู้บริหาร โรงเรียน - ควรสนับสนุนการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)
2.2.7 การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2538)	5. การจัดการเรียนการสอน - ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายรูปแบบ - เปลี่ยนวิธีการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง	5. การจัดการเรียนการสอน - ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายรูปแบบ - เปลี่ยนวิธีการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
2.2.8 การวัดและประเมินผล - การวัดและประเมินผล การเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษา	ให้ทำโครงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยอาศัยสื่อการเรียนการสอน	ให้ทำโครงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยอาศัยสื่อการเรียนการสอน - ควรมีคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) วิดีโอ หรือเทปโทรทัศน์ประกอบการเรียนการสอน บริการให้นักเรียนยืมไปศึกษาด้วยตนเอง
6. การวัดและประเมินผล - ใช้วิธีการวัดผลหลายรูปแบบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	6. การวัดและประเมินผล - ใช้วิธีการวัดผลหลายรูปแบบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	6. การวัดและประเมินผล - ใช้วิธีการวัดผลหลายรูปแบบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

รูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงานโครงการ สฟพ. เดิม	ผลการประเมินโครงการ สฟพ.	รูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงานโครงการ สฟพ. ที่ควรจะเป็น
ศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) 		- ควรมีการวิเคราะห์ข้อสอบ - ควรมีการจัดสร้างคลังข้อสอบ - ในการสอบวัดนักเรียน โครงการ สฟพ. ควรใช้ข้อสอบฉบับเดียวกันกับนักเรียนปกติ - ข้อสอบควรมีทั้งแบบอัตนัยและปรนัย 7. การปรับตัวด้านการเรียน - ควรสอดคล้องกับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวในด้านการเรียนได้ - ควรบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีหรือหลักการเรียนแก่นักเรียนไว้ในชั่วโมงแนะแนว อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 คาบ เพื่อชี้แจงถึงวิธีการเรียน - ควรแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาประจำชั้นดูแลเอาใจใส่นักเรียนโครงการ สฟพ. อย่างใกล้ชิด โดยมีเงินค่าตอบแทนสนับสนุน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขต กรุงเทพมหานคร และเสนอกรอบแนวทางการดำเนินโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์ เฉพาะในการประเมิน ดังนี้

1. เพื่อประเมินบริบทโดยพิจารณาในด้านความต้องการในโครงการ สพพ. ของครูและนักเรียน
2. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นในการดำเนินโครงการ สพพ. โดยพิจารณา ในด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ. คุณสมบัติของนักเรียนในโครงการ สพพ. และความพร้อมของโรงเรียน
3. เพื่อประเมินกระบวนการในการดำเนินโครงการ สพพ. ด้านการบริหาร โครงการ การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการ สพพ. ในด้าน (1) ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน เจตคติต่อโครงการ สพพ. และการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่ กำลังศึกษาตามโครงการ (2) สถิติการศึกษาระดับอุดมศึกษา (3) ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนและการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษา และ (4) ผลข้างเคียงอื่น ๆ ที่เกิดจากโครงการ สพพ.
5. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติและการปรับตัวของ นักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยระหว่างนักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. นักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรปกติ และนักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสอบเทียบใน หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
6. เพื่อเสนอรูปแบบการดำเนินโครงการสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษใน โรงเรียน

เป้าหมายของการประเมิน แหล่งข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล

เป้าหมายของการประเมิน คือ โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

แหล่งข้อมูล คือ โรงเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 18 โรงเรียน

แหล่งข้อมูลที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 โรงเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย

ผู้ให้ข้อมูล คือ นักเรียนที่เรียนในโครงการ สพพ. จำนวน 330 คน นักศึกษา จำนวน 150 คน ครู ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร จำนวน 60 คน และ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

กระบวนการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 เสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สพพ.

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

1. เกณฑ์ในการพิจารณาด้านบริบทของการดำเนินโครงการ

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความต้องการของครูและนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร อาศัยเกณฑ์จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน กำหนดเกณฑ์ความต้องการในโครงการ สพพ. ของครู และนักเรียน คือ ร้อยละ 60 มีความต้องการ

2. เกณฑ์ในการพิจารณาปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของการดำเนินโครงการ

เกณฑ์ในการพิจารณาปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของการดำเนินโครงการ สพพ. ในด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ. ความพร้อมของโรงเรียน การบริหารโครงการ การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล เจตคติต่อโครงการ สพพ. ของนักเรียน การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียน เจตคติต่อการเรียนของนักศึกษา การปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษา ใช้เกณฑ์ตามวิธีของเบส คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในระดับมากใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน ส่วนในการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา อาศัยเกณฑ์จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เกณฑ์คือคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมิน มีดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 9 ฉบับคือ

- 1.1 แบบสอบถามความต้องการของครูในโครงการ สพพ.
- 1.2 แบบสอบถามความต้องการของนักเรียนในโครงการ สพพ.
- 1.3 แบบสอบถามด้านปัจจัยเบื้องต้นในโครงการ สพพ.
- 1.4 แบบสอบถามด้านความพร้อมของโรงเรียน
- 1.5 แบบสอบถามด้านการบริหารโครงการ สพพ.
- 1.6 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล
- 1.7 แบบวัดเจตคติต่อโครงการ สพพ. และการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียน
- 1.8 แบบวัดเจตคติต่อการเรียนและการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษา

1.9 แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จำนวนนักเรียนที่เรียนจบ 2 ปี และจำนวนนักเรียนที่เรียนต่อระดับอุดมศึกษา

2. วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอหนังสือแนะนำจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสำนักศึกษาจังหวัดกรุงเทพมหานคร และคณบดีของมหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียน โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบบันทึกข้อมูลไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยและลักษณะของข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 การหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 การหาค่าร้อยละ

3.3 การวิเคราะห์เนื้อหา

3.4 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด กระทำโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระบบ

SPSS

ขั้นตอนที่ 3 การเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)

นำผลการประเมินโครงการ สพพ. ที่ได้จากตอนที่ 2 มาพิจารณาเปรียบเทียบกับโครงการ สพพ. เดิมทั้งด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิตแล้ววิเคราะห์ สังเคราะห์ ปรับแก้เสนอแนะแนวทางการจัดดำเนินการเพิ่มเติม

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านบริบท

1.1 ความต้องการของครูในประเด็นที่สูงกว่าเกณฑ์คือ สนับสนุนให้โรงเรียนจัดโปรแกรมการเรียนการสอนเป็นพิเศษ กับนักเรียนที่มีความสามารถ ความถนัดและความสนใจต้องการให้ดำเนินโครงการ สพพ. ต่อไป คิดว่าเป็นโครงการที่ดี สนับสนุนให้ผู้บริหารเข้าร่วมโครงการ สพพ. ส่วนในประเด็นที่ต่ำกว่าเกณฑ์คือ ความยินดีที่จะให้โรงเรียนเปิดสอนในโครงการ สพพ./ระยะเวลา 2 ปี ถือว่าเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการเปิดสอนโครงการ สพพ. การสมัครใจสอนในโครงการ สพพ. และความต้องการให้บุตรเข้าเรียนในโรงเรียนที่เข้าโครงการ สพพ.

1.2 ความต้องการของนักเรียนในประเด็นที่สูงกว่าเกณฑ์คือ ความคิดเห็นต่อโครงการ สพพ. ว่าเป็นโครงการที่ดี การสนับสนุนให้โรงเรียนจัดโปรแกรมการเรียนการสอนเป็นพิเศษ กับนักเรียนที่มีความสามารถ ความถนัด / และความสนใจความต้องการให้ดำเนินโครงการ สพพ. ต่อไป ความสมัครใจในการเลือกเรียนในโครงการ สพพ. ระยะเวลา 2 ปี ถือว่าเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการเปิดสอนโครงการ สพพ. ความต้องการเรียนจบภายในเวลา 2 ปีจากโครงการ สพพ. ส่วนในประเด็นที่ต่ำกว่าเกณฑ์คือ ความต้องการให้น้องเรียนในโครงการ สพพ.

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น

2.1 จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ.

2.1.1 สภาพที่เป็นอยู่ของจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางแต่ต่ำกว่าเกณฑ์ กล่าวคือ สภาพที่เป็นอยู่ของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับเกณฑ์

2.1.2 สภาพที่เป็นอยู่ของโครงสร้างของหลักสูตรทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ กล่าวคือ สภาพที่เป็นอยู่ของโครงสร้างของหลักสูตรเหมาะสมกับเกณฑ์

2.1.3 สภาพที่เป็นอยู่ของเนื้อหาของหลักสูตร ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ กล่าวคือสภาพที่เป็นอยู่ของเนื้อหาของหลักสูตรเหมาะสมกับเกณฑ์

2.1.4 คุณสมบัติของนักเรียนที่กำหนดไว้ในโครงการ สพพ. ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ กล่าวคือ คุณสมบัติของนักเรียนที่กำหนดไว้ในโครงการ สพพ. มีความเหมาะสมกับเกณฑ์

2.2 ความพร้อมของโรงเรียน

2.2.1 สภาพที่เป็นอยู่ด้านครู ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ กล่าวคือ สภาพที่เป็นอยู่ด้านครูมีคุณสมบัติเหมาะสมกับเกณฑ์

2.2.2 สภาพที่เป็นอยู่ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ กล่าวคือ สภาพที่เป็นอยู่ของด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับเกณฑ์

3. ด้านกระบวนการ

3.1 การบริหารโครงการ

3.1.1 ระดับปฏิบัติของการเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ กล่าวคือระดับปฏิบัติของการเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียนเหมาะสมกับเกณฑ์

3.1.2 ระดับปฏิบัติของการเตรียมการของครูผู้สอน ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ กล่าวคือระดับปฏิบัติของการเตรียมการของครูผู้สอน เหมาะสมกับเกณฑ์

3.1.3 ระดับปฏิบัติของการเตรียมการรับนักเรียนของโรงเรียน ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ กล่าวคือระดับปฏิบัติของการเตรียมการรับนักเรียนของการเตรียมการรับนักเรียนของโรงเรียน เหมาะสมกับเกณฑ์

3.2 การจัดการเรียนการสอน

3.2.1 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับระดับปฏิบัติของการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ กล่าวคือ ครูเห็นว่าระดับการปฏิบัติของการจัดการเรียนการสอน เหมาะสมกับเกณฑ์

3.2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับระดับปฏิบัติของการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ กล่าวคือ นักเรียนเห็นว่าระดับการปฏิบัติของการจัดการเรียนการสอน ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์

3.3 การวัดผลและประเมินผล

3.3.1 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับระดับปฏิบัติของการวัดและประเมินผล ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ กล่าวคือครูเห็นว่าระดับปฏิบัติของการวัดและประเมินผลเหมาะสมกับเกณฑ์

3.3.2 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับระดับปฏิบัติของการวัดและประเมินผล ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ กล่าวคือนักเรียนเห็นว่าระดับปฏิบัติของการวัดผลและประเมินผล ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์

4. ด้านผลผลิต

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโครงการ สพพ. มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์

4.2 สถิติการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ศึกษาต่อร้อยละ 100

4.3 เจตคติของนักเรียนต่อโครงการ สพพ. และการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนโครงการ สพพ. มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ กล่าวคืออยู่ในสภาพไม่เหมาะสมกับเกณฑ์

4.4 เจตคติต่อการเรียนของนักศึกษาในโครงการ สพพ. มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ กล่าวคือ อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับเกณฑ์ การปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาในโครงการ สพพ. มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ กล่าวคือไม่เหมาะสมกับเกณฑ์

4.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในโครงการ สพพ. มีคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.51 ขึ้นไป ร้อยละ 48

4.6 ผลข้างเคียงอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร เฉพาะสองอันดับแรกของแต่ละกลุ่มบุคคล มีดังต่อไปนี้

4.6.1 ผลข้างเคียงที่เกิดกับนักเรียน

4.6.1.1 ทำให้เป็นคนขยัน มีความกระตือรือร้น

4.6.1.2 ทำให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ

4.6.2 ผลข้างเคียงที่เกิดกับครู

4.6.2.1 ทำให้ครูมีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา

4.6.2.2 ทำให้ครูมีความรับผิดชอบสูงขึ้น

4.6.3 ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร

4.6.3.1 ทุ่มเทงานให้กับโรงเรียนมากขึ้น

4.6.3.2 เร่งจัดระบบบริหารงานให้ดีขึ้น

4.6.4 ผลข้างเคียงที่เกิดกับผู้ปกครอง

4.6.4.1 ลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง

4.6.4.2 มีโอกาสส่งบุตรเข้าศึกษาต่อมากขึ้น

5. ปัญหาในการจัดโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ด้านปัจจัยเบื้องต้นและด้านกระบวนการเฉพาะสองอันดับแรก มีดังต่อไปนี้

5.1 ปัจจัยเบื้องต้น

5.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน

5.1.1.1 เรียนหนัก

5.1.1.2 เรียนไม่ทัน สอนเร่งรัดเกินไป

5.1.2 ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์

5.1.2.1 บุคลากรผู้สอนไม่เพียงพอ

5.1.2.2 ขาดครูผู้สอนผู้มีประสบการณ์

5.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

5.1.3.1 ขาดอุปกรณ์การสอน

5.1.3.2 ห้องพิเศษไม่เพียงพอ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ห้อง

คอมพิวเตอร์

5.2 กระบวนการ

5.2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารโครงการ

5.2.1.1 คณะกรรมการดำเนินงานไม่ชัดเจนในการดำเนิน

โครงการ

5.2.1.2 ผู้บริหารไม่ทุ่มเทในการจัดดำเนินโครงการ

5.2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

5.2.2.1 ไม่ปรับปรุงวิธีการสอน

5.2.2.2 ไม่ทุ่มเทให้กับการสอน

5.2.3 ปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล

5.2.3.1 สอบบ่อย นักเรียนเครียด ดูหนังสือไม่ทัน

5.2.3.2 ไม่เข้าใจหลักการวัดและประเมินผล

6. ข้อเสนอแนะในการจัดโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ด้านปัจจัยเบื้องต้น และด้านกระบวนการ ที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

6.1 ปัจจัยเบื้องต้น

6.1.1 ควรคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ความสนใจ และความถนัดอย่างแท้จริงเข้าเรียนในโครงการ

6.1.2 ควรเพิ่มอัตราค่าเล่าเรียนให้มากขึ้น รับครูที่สมัครใจ ทุ่มเท และมีประสบการณ์ด้านการสอน จัดคาบการสอนให้พอเหมาะ

6.1.3 จัดหาอุปกรณ์การสอนให้ครบทุกวิชา จัดสรรงบประมาณจัดหาห้องเรียนเพิ่ม

6.2 กระบวนการ

6.2.1 ทางโรงเรียนควรจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และแนวทางการจัดดำเนินโครงการ สนับสนุนให้มีการอบรมดูงาน ติดตามผลการดำเนินงาน

6.2.2 จัดอบรมครูให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และแนวทางการจัดการเรียนการสอน จัดหาอุปกรณ์การสอนเพิ่มเติม

6.2.3 ควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับหลักการวัดและประเมินผล หลักการเขียนข้อสอบ

7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และการปรับตัวของนักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยระหว่างนักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. นักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรปกติ และนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสอบเทียบในหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

7.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. และนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตรปกติ ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.51 ขึ้นไปเท่ากับร้อยละ 96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ และนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสอบเทียบหลักสูตรการศึกษานอก

โรงเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.51 ขึ้นไป เท่ากับร้อยละ 90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์

7.2 เจตคติต่อการเรียนของนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. หลักสูตรปกติ และจากการสอบเทียบหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์

7.3 การปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจาก หลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. หลักสูตรปกติ และจากการสอบเทียบหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์

7.4 เจตคติต่อการเรียน ระหว่างนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปี โครงการ สพพ. นักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรปกติและนักศึกษา ที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรปกติ และนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการสอบเทียบหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

7.5 การปรับตัวด้านการเรียน ระหว่างนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปี โครงการ สพพ. นักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากหลักสูตร ปกติ และนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสอบเทียบหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

8. รูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร มีดังต่อไปนี้

8.1 ด้านบริบท ควรดำเนินโครงการ สพพ. ต่อไป โดยเน้นจัดสำหรับนักเรียน ที่มีความสามารถพิเศษอย่างแท้จริง ระยะเวลาเรียนในการเรียนโครงการส่งเสริม และพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ควรใช้เวลา 2-2 ปีครึ่ง หรือจะใช้วิธีให้ลงทะเบียนเรียนตาม ความสามารถ

8.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น ในส่วนของจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง และเนื้อหาของ หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนโครงการ สพพ. ยังคงใช้ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) แต่ควร ปรับปรุงบางจุด อย่างในกรณีของโครงสร้างของหลักสูตร เช่นควรลดหรือตัดหน่วยการ เรียนวิชาพื้นฐานอาชีพออกแล้วนำไปเพิ่มในวิชาวิทยาศาสตร์ของหมวดวิชาบังคับเลือก

ความพร้อมของโรงเรียน ในส่วนของนักเรียนไม่ควรรับนักเรียนที่ระดับ ผลการเรียนคะแนนเฉลี่ยสะสมในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไม่ถึง 3.00 นอกจากนี้ นักเรียนที่เรียนในโครงการสหพ. ควรมีความรับผิดชอบสูง รู้จักการบริหารเวลา มีความสามารถในการปรับตัวมีสุขภาพกายดี สุขภาพจิตดี ในส่วนของครูผู้สอนนั้น ควรมีคุณสมบัติคือ มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใช้วิธีสอนหลาย รูปแบบ มีความรับผิดชอบสูงมีความเสียสละอุทิศเวลาให้กับการสอน ส่วนในด้านของ สิ่งอำนวยความสะดวกนั้น ควรมีสื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน เช่น เอกสาร ประกอบการสอน จัดทำสื่อ-คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เทป หรือวิดีโอ จัดหา หรือปรับปรุงห้องคอมพิวเตอร์บริการครู และนักเรียนใช้เพื่อการเรียนการสอน จัด บริการห้องสมุดทั้งในเวลาและบริการพิเศษนอกเวลา

8.3 ด้านกระบวนการ ในส่วนของการบริหารโครงการควรมีผู้รับผิดชอบ โครงการโดยตรง ควรมีเงินสนับสนุนด้านการผลิตสื่อ อุปกรณ์ ควรมีเงินสนับสนุนค่า ทางการเงินสนับสนุนค่า ทางการเงินสนับสนุนค่า ค่าตอบแทนผู้รับผิดชอบโครงการ เช่น ครูผู้สอน ผู้บริหาร โรงเรียน และควรสนับสนุนการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) และควรมีการ นิเทศติดตามผลเป็นระยะสม่ำเสมอ

สำหรับในส่วนของการจัดการเรียนการสอน ครูควรจัดกิจกรรมการเรียน การสอนหลายรูปแบบ เปลี่ยนวิธีการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ให้จัดทำ โครงการการศึกษาเพื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) วิดีโอ เทป หรือโทรทัศน์ ในส่วนของการวัดและประเมินผล ควรใช้วิธีการวัดผล หลายรูปแบบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ควรมีการวิเคราะห์ข้อสอบ เพื่อ จัดทำคลังข้อสอบ ในการสอบวัดนักเรียนโครงการ สหพ. ควรใช้ข้อสอบฉบับเดียว กับนักเรียนปกติ ข้อสอบควรมีทั้งแบบอัตนัยและปรนัย

8.4 ผลผลิต ในส่วนของการปรับตัวด้านการเรียนนั้นควรสอดคล้องกับกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์ในการจัดการเรียนการสอน ควรมีการบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีหรือหลัก การเรียนแก่นักเรียนไว้ในชั่วโมงแนะนายน้อยสัปดาห์ละ 1 คาบ ควรแต่งตั้ง อาจารย์ที่ปรึกษาประจำชั้นดูแลนักเรียนในโครงการอย่างใกล้ชิด โดยมีเงินค่า ตอบแทนสนับสนุน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขต
กรุงเทพมหานคร ปรากฏว่าประเด็นสำคัญ ควรแก่การนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้คือ

1. การที่พบว่า ความต้องการของครูในโครงการ สพพ. ในประเด็นที่สูง
กว่าเกณฑ์คือ การสนับสนุนให้โรงเรียนจัดโปรแกรมการเรียนการสอนเป็นพิเศษกับ
นักเรียนที่มีความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ต้องการให้ดำเนินโครงการ
สพพ. ต่อไป คิดว่าเป็นโครงการที่ดี สนับสนุนให้ผู้บริหารเข้าร่วมโครงการ อาจจะ
เป็นเพราะว่าเกณฑ์เกี่ยวกับความต้องการของครูในโครงการ สพพ. นั้น กำหนดโดย
ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำหนดนโยบายวางแผนทางการจัด
ดำเนินโครงการ สพพ. การนี้เทศกัติดตามผล ประกอบกับการประเมินความต้องการ
ของครูในโครงการ สพพ. ส่วนหนึ่ง ประเมินกับกลุ่มคณะดำเนินงานโครงการของ
โรงเรียนซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าหมวดวิชา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในกลุ่ม
ของการบริหารโครงการ สพพ. ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่รับนโยบาย แนวทางการดำเนิน
โครงการ สพพ. มาจากผู้ทรงคุณวุฒิโดยตรง จึงมีแนวความคิดความต้องการเหมือนกัน
ผลการประเมินความต้องการของครูในโครงการ สพพ. ใน 4 ประเด็นนี้จึงสูงกว่า
เกณฑ์ ประกอบกับเมื่อพิจารณาให้ดีจะเห็นว่า ความต้องการใน 4 ประเด็นนี้ เป็น
ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานโครงการทั้งหมด ส่วนประเด็นความต้องการ
ของครูที่ต่ำกว่าเกณฑ์คือ ความพร้อมที่จะให้โรงเรียนเปิดสอนโครงการ สพพ. ระยะ
เวลา 2 ปีถือว่าเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการเปิดสอนโครงการ สพพ. การ
สมัครใจสอนในโครงการ สพพ. และความต้องการให้บุตรเข้าเรียนในโรงเรียนที่
เข้าโครงการ สพพ. อาจจะเป็นเพราะเหตุผลเดียวกับที่กล่าวมาแล้วคือ เกณฑ์
เกี่ยวกับความต้องการของครูในโครงการ สพพ. กำหนดโดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ที่
เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำหนดนโยบาย แนวทางการจัดดำเนินโครงการ สพพ.
การนี้เทศกัติดตามผล เกณฑ์ที่ตั้งไว้จึงค่อนข้างสูง ประกอบกับการประเมินความ
ต้องการของครูในโครงการ สพพ. ส่วนหนึ่งประเมินกับครูผู้ปฏิบัติการสอนนักเรียน
ในโครงการ สพพ. โดยตรง ส่วนใหญ่สอนมาหลายปีเนื่องจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่างเป็นโรงเรียนที่ได้ดำเนินโครงการ สพพ. มาตั้งแต่ระยะแรกและเป็น
โรงเรียนขนาดใหญ่ ความต้องการของนักเรียนในโครงการ สพพ. ใน 4 ประเด็น
หลังนี้จึงต่ำกว่าเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาประเด็นความต้องการใน 4 ประเด็นหลังนี้

ส่วนใหญ่เป็นประเด็นความต้องการในกลุ่มผู้ปฏิบัติการทั้งหมด และจากการสัมภาษณ์ครูกลุ่มนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้สมัครใจสอน มีจำนวนคาบการสอนมาก และสอนทั้งนักเรียนในโครงการและนักเรียนหลักสูตรปกติ

2. การที่พบว่า ความต้องการของนักเรียนในโครงการ สพพ. ในประเด็นที่สูงกว่าเกณฑ์คือ ความคิดเห็นต่อโครงการ สพพ. ว่าเป็นโครงการที่ดี การสนับสนุนให้โรงเรียนจัดโปรแกรมการเรียนการสอนเป็นพิเศษกับนักเรียนที่มีความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ความต้องการให้ดำเนินโครงการ สพพ. ต่อไป การสมัครใจเลือกเรียนในโครงการ สพพ. ระยะเวลา 2 ปี ถือว่าเป็นระยะที่เหมาะสมในการเปิดสอนโครงการ สพพ. และความต้องการเรียนจบภายในเวลา 2 ปี จากโครงการ สพพ. อาจจะเป็นเพราะเหตุผลเดียวกับการประเมินความต้องการของครูในโครงการ สพพ. กล่าวคือ การประเมินความต้องการของนักเรียนในโครงการ สพพ. ในครั้งนี้ใช้เกณฑ์จากการกำหนดโดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ผู้รับผิดชอบใกล้ชิดกับโครงการกำหนดขึ้น ประกอบกับการประเมินความต้องการของนักเรียนในโครงการ สพพ. ครั้งนี้ ประเมินกับนักเรียน ในโครงการ สพพ. ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 2 จากโรงเรียนขนาดใหญ่ นักเรียนส่วนใหญ่สมัครใจเรียน และเป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ส่วนในประเด็นความต้องการของนักเรียนในโครงการ สพพ. ที่ต่ำกว่าเกณฑ์คือ ความต้องการให้น้องเรียนในโครงการ สพพ. อาจจะเป็นเหตุผลเดียวกับที่กล่าวมาแล้วคือ เกณฑ์ความต้องการของนักเรียนในโครงการ สพพ. กำหนดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำหนดนโยบายแนวทางการดำเนินโครงการ สพพ. การนี้เทศก่ติดตามผล เกณฑ์ที่ตั้งไว้จึงค่อนข้างสูง ประกอบกับเมื่อพิจารณาร้อยละของประเด็นความต้องการให้น้องเรียนในโครงการ สพพ. มีค่าร้อยละ 54.62 ซึ่งใกล้เคียงกับเกณฑ์ และจากการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามในประเด็นนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ชี้แจงว่าต้องขึ้นอยู่กับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ไม่สามารถตัดสินใจแทนได้

3. การที่พบว่า สภาพที่เป็นอยู่เหมาะสมและไม่เหมาะสมในการจัดโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ทั้งในด้านปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และด้านผลผลิต จำเป็นต้องแยกประเด็นอภิปราย ดังนี้

3.1 การที่พบว่าสภาพที่เป็นอยู่ของปัจจัยเบื้องต้นในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ที่ใช้ในการจัดโครงการ สพพ. ไม่เหมาะสมกล่าวคือ อยู่ในสภาพที่ต่ำกว่าเกณฑ์นั้น ถ้าพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ สพพ. ที่กล่าวว่า เพื่อส่งเสริม

และพัฒนาความถนัด ความสามารถ และความสนใจของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้ถึงขีดสูงสุดในแต่ละบุคคล นั่นก็หมายความว่า เมื่อโครงการ สพพ. นี้เริ่มดำเนินการ ก็สมควรจะต้องเริ่มใช้หลักสูตร ซึ่งเป็นหลักสูตรเฉพาะที่ใช้สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้มีโอกาสพัฒนาความสามารถของตนเองให้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนักการศึกษามีความเห็นว่า หลักสูตรปกติไม่สามารถสนองตอบต่อความต้องการพิเศษของเด็กเหล่านี้ได้ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุเด็กต้องสูญเสียความสามารถที่มีอยู่ (ดวงเดือน อ่อนน้อม. 2529 : 54 - 62) แต่เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนักเรียนในโครงการ สพพ. ยังใช้หลักสูตรเดียวกับนักเรียนปกติทั่วไปอยู่ ดังนั้น สิ่งนี้อาจเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้สภาพที่เป็นอยู่ของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่ำกว่าเกณฑ์หรือไม่เหมาะสมกับเกณฑ์

3.2 การที่พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของปัจจัยเบื้องต้นด้านความพร้อมของโรงเรียน เกี่ยวกับ ครู และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดดำเนินการ สพพ. เหมาะสมกับเกณฑ์ กล่าวคือปัจจุบันครูในโรงเรียนที่จัดดำเนินการ สพพ. ก็มีคุณสมบัติเป็นที่พอใจของผู้ปฏิบัติหรือเป็นไปตามเกณฑ์ความพอใจ ครูเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ตนรับผิดชอบ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีโอกาสคัดเลือกครูได้เต็มที่ สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกโรงเรียนขนาดใหญ่ก็มีเงินงบประมาณสนับสนุนอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นเงินงบประมาณจากเงินบำรุงการศึกษาหรือเงินบริจาคจากผู้ปกครองนักเรียนหรือบริษัท สมาคม ชุมนุมศิษย์เก่า

3.3 การที่พบว่า การเตรียมการของครูผู้สอน การเตรียมการรับนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สถิติการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา อยู่ในระดับที่สูงกว่าเกณฑ์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเกือบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอน ความพร้อมของโรงเรียนทั้งในด้านนักเรียน ครู อาจารย์ สิ่งอำนวยความสะดวก อาจจะเป็นด้วยเหตุนี้กระมังที่ทำให้สิ่งดังกล่าวที่พบข้างต้นอยู่ในระดับที่สูงกว่าเกณฑ์

3.4 การที่พบว่า การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลในการดำเนินการ สพพ. ตามความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ กล่าวคือ ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์ ทั้งนี้อาจมีผลเชื่อมโยงมาจากปัจจัยเบื้องต้นในส่วนหนึ่งของสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาให้ดีจะเห็นว่าไม่ว่าจะเป็นห้องเรียน ห้องประชุม เอกสารตำราทั้งภาษาไทย

ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร รวมไปถึงอุปกรณ์การเรียนการสอน ต่างก็อยู่ในระดับไม่เหมาะสมกับเกณฑ์ด้วยเหตุนี้ จึงอาจส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับเกณฑ์ตามไปด้วยเพราะสิ่งเหล่านี้เอื้อซึ่งกันและกันอยู่หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นระบบของการศึกษาที่ต้องดีหรือพร้อมทั้งระบบ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงการเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน โดยเฉพาะในส่วนของการประชุมครูอาจารย์ให้เข้าใจโครงการและการจัดเตรียมบุคลากรที่จะรับผิดชอบการเรียนการสอน อยู่ในระดับที่ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์ สิ่งนี้กระมังที่ส่งผลไปถึงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลด้วย ทำนองเดียวกัน ในด้านการเตรียมการของครูผู้สอน ในส่วนที่ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์คือ การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติการกลุ่มเพื่อวิเคราะห์แนวทาง การจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษก็คงส่งผลมาถึงการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลด้วย

4. จากการที่พบว่า เจตคติต่อการเรียน การปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากหลักสูตรปกติและนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสอบเทียบหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ในระดับที่สูงกว่าเกณฑ์ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการลุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ที่ส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะแพทย์ศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ ซึ่งนักศึกษากลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีผลการเรียนดี รักการเรียน ได้รับความรู้ความสามารถและมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน อาจจะเป็นด้วยเหตุนี้ที่ทำให้เจตคติต่อการเรียน การปรับตัวด้านการเรียน ของนักศึกษากลุ่มดังกล่าวอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์

5. การที่พบว่าเจตคติต่อการเรียน และการปรับตัวด้านการเรียนระหว่างนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากหลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. กับนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตรปกติแตกต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจากรื่องของระยะเวลาที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโครงการ สพพ. ใช้เวลาเรียน 2 ปี ส่วนหลักสูตรปกติใช้เวลาเรียน 3 ปี ฉะนั้นประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความรู้ และสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูอาจารย์ การเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ การใช้ชีวิตในวัยเรียน การคบเพื่อน และอีกหลาย ๆ อย่าง คงเป็นด้วยเหตุนี้กระมังที่ทำให้เกิดความแตกต่างกันระหว่างนักศึกษากลุ่มดังกล่าว

6. การที่พบว่าเจตคติต่อการเรียน และการปรับตัวด้านการเรียนระหว่าง นักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากหลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. กับ นักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสอบเทียบหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นด้วยเหตุนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มนี้มีลักษณะอย่างหนึ่งที่คล้าย ๆ กัน คือ ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะ เท่า ๆ กัน คือประมาณ 2 ปี มวลประสบการณ์ ความรู้ การคบเพื่อน การเข้าร่วม กิจกรรมต่าง ๆ ระบบการเรียนการสอนที่ได้รับจะคล้าย ๆ กันคือส่วนใหญ่จะเรียนรู้ ด้วยตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้า ช่วยเหลือตนเอง จากเหตุผลดังกล่าวนี้กระมัง จึงไม่เกิดความแตกต่างด้านเจตคติต่อการเรียน และการปรับตัวด้านการเรียน ระหว่างนักศึกษาหลักสูตร 2 ปีจากโครงการ สพพ. และนักศึกษาจากการสอบเทียบ หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

7. การที่พบว่าเจตคติต่อการเรียน การปรับตัวด้านการเรียนระหว่าง นักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตรปกติ กับนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายจากการสอบเทียบหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากสภาพของนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการสอบเทียบ หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ที่แท้จริงแล้วก็คือนักศึกษาปกติที่เข้าเรียนหลักสูตร ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี เข้าเรียนในห้องเรียนได้รับมวลประสบการณ์การเรียนรู้ ลักษณะเดียวกันกับนักเรียนหลักสูตรปกติ เพียงแต่มีความพยายามที่ไปสอบเทียบ จาก การสัมภาษณ์และสอบถามนักศึกษาที่สอบเทียบบางส่วนใช้การสอบเทียบดังกล่าวนี้ กว่าที่จะสอบเทียบได้ ส่วนใหญ่จะสอบเทียบได้ในขณะที่เรียนอยู่ในหลักสูตรปกติ 2 ปี หรือเกินกว่า 2 ปี อาจจะเป็นด้วยเหตุนี้กระมังที่ทำให้เจตคติด้านการเรียน และการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาทั้งกลุ่มไม่แตกต่างกัน

8. การที่พบว่า มีผลข้างเคียงเกิดขึ้นกับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ว่านักเรียน ครู ผู้บริหาร หรือผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับโครงการ สพพ. ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นกับ นักเรียนคือเรียนหนัก ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นกับครูคือคาบการสอนมากเกินไป ผล ข้างเคียงที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารคือทุ่มเทงานให้กับโรงเรียนมากขึ้น และผลข้างเคียงที่ เกิดขึ้นกับผู้ปกครองคือลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ น่าที่จะเป็น ประโยชน์ต่อผู้ที่รับผิดชอบโครงการ สพพ. ควรจะได้มาพิจารณาเพื่อที่จะได้พัฒนา ระบบการทำงานให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ด้านดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ครูและนักเรียนส่วนใหญ่ต้องการสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินโครงการ สพพ. ต่อไป ฉะนั้นหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการ สพพ. ทุกฝ่าย ควรส่งเสริมให้โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ดูแลให้คำปรึกษาและประสานงานให้การดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าโครงการ สพพ. เป็นโครงการที่ดีและควรดำเนินการต่อไป แต่ไม่สมัครใจสอน และถ้ามีบุตร ก็ไม่ต้องการให้เรียนในโครงการ สพพ. ในประเด็นนี้ ผู้รับผิดชอบโครงการควรนำมาพิจารณาว่าเป็นเพราะเหตุใด มีวิธีการใดที่จะแก้ปัญหาด้านนี้ได้

1.3 ผลที่ได้จากการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีบางส่วนที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ กล่าวคืออยู่ในสภาพที่ไม่เหมาะสมกับเกณฑ์ ฉะนั้นหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการ สพพ. ทุกฝ่าย ควรหาแนวทางพัฒนาเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายโครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตร นักเรียน ครู สิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน การเตรียมการรับนักเรียน การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้ดีขึ้น

1.4 ผลการประเมินด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิต ซึ่งทำให้ทราบว่าลักษณะส่วนไหนของระบบบ้างที่ต่ำกว่าเกณฑ์ เท่ากับเกณฑ์หรือสูงกว่าเกณฑ์ เป็นดัชนีที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงโครงการส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร โดยส่วนรวม หรือเป็นดัชนีซึ่งนำไปประยุกต์ใช้ในเขตการศึกษาอื่นได้

1.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่พบในงานวิจัย ซึ่งได้จากนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ซึ่งมีทั้งด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน ได้แก่ เรียนหนัก เรียนไม่ทันเพราะการสอนเร่งรัดเกินไป ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ ได้แก่ ครูผู้สอนไม่เพียงพอ ขาดครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ขาดอุปกรณ์การสอน ห้องพิเศษไม่

เพียงพอ ขาดครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ขาดอุปกรณ์การสอน ห้องพิเศษไม่เพียงพอ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารโครงการ ได้แก่ คณะดำเนินงานไม่ชัดเจนในการดำเนินโครงการ ผู้บริหารไม่ทุ่มเทในการดำเนินโครงการ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ไม่ปรับปรุงวิธีการสอน ไม่ทุ่มเทให้การสอน ปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ได้แก่ สอนบ่อย นักเรียนเครียด ดุหนังสือไม่ทัน ครูไม่เข้าใจหลักการวัดและประเมิน ฉะนั้น หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ทุกฝ่ายควรหาทางแก้ไขปัญหาเหล่านี้เป็นกรณีพิเศษ

1.6 ผลของการเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และการปรับตัวของนักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัย ระหว่างนักศึกษาที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตร 2 ปี จากโครงการ สพพ. นักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากหลักสูตรปกติ และนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสอบเทียบในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงระบบของการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ได้หลายประการ เช่น ในการทบทวนหลักการ การปรับปรุงหลักสูตร ตลอดจนการแก้ไขจุดอ่อนของการปฏิบัติงานตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.7 รูปแบบและแนวทางการจัดดำเนินการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ที่ได้เสนอไว้นั้นเป็นผลจากการศึกษาความเห็นจากบุคคลหลายระดับ ดังนั้นการนำไปปรับดำเนินงานที่เป็นอยู่ บางข้อสามารถทำได้ทันที และมีบางข้อที่ต้องอาศัยระเบียบและกฎเกณฑ์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เฉพาะ เขตกรุงเทพมหานคร ในการวิจัยคราวต่อไปควรทำการศึกษาในระดับเขตการศึกษาอื่น ๆ ระดับจังหวัด ดูบ้าง

2.2 จากการศึกษาครั้งนี้ผลการประเมิน พบว่า ครูและนักเรียนมีความต้องการในโครงการ สพพ. แต่ครูไม่ต้องการสอนในโรงเรียนที่เปิดโครงการ สพพ.

และถ้ามีบุตรก็ไม่ต้องมาให้เรียนในโครงการ สหพ. ท่านเองเดียวกันนักเรียนถ้ามีน้องก็จะไม่ให้เรียนในโครงการ สหพ. ประเด็นนี้น่าจะนำมาศึกษาในการวิจัยครั้งต่อไปถึงเหตุผลว่าทำไมถึงเป็นเช่นนั้น

2.3 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโครงการ ครั้งนี้เป็นการศึกษาในภาพรวมของทุกรายวิชา หากเป็นไปได้ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาแยกเป็นรายวิชา หรือเป็นกลุ่มวิชาบังคับ กลุ่มวิชาเลือกเสรี

2.4 การศึกษาครั้งนี้ แหล่งข้อมูลได้จากการสอบถามนักเรียน นักศึกษา ครู ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ คราวต่อไปหากเป็นไปได้ควรติดตามลงไปสัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียนด้วย อาจจะทำให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมขึ้นอีก

2.5 การติดตามผลการศึกษานักเรียนที่จบจากโครงการแล้วเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวม ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาแยกเป็นแต่ละระดับมหาวิทยาลัย แยกเป็นคณะหรือรายวิชา อาจจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการวางแผนงานดำเนินโครงการมากขึ้น

2.6 การหารูปแบบหรือแนวทางการดำเนินโครงการที่เหมาะสมในครั้งนี้อาศัยผลจากการประเมินโครงการ เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบโดยผู้วิจัยสรุปรวบรวมโดยอาศัยข้อมูลจากผลการประเมินเป็นหลัก แล้วเสนอเป็นรูปแบบในการดำเนินโครงการ หากเป็นไปได้ในการวิจัยคราวต่อไป ควรจะได้มีการนำรูปแบบที่ได้มาไปทดลองใช้ เพื่อให้ได้รูปแบบการดำเนินโครงการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- โกวิท ประวาลพอกษ์. "การประเมินโครงการ," วารสารการวิจัยทางการศึกษา 10 : 13-30 ; ธันวาคม 2523.
- กานดา ลือสุทธิวิบูลย์. การติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยทางการวิจัย การศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในทัศนะของตนเองและผู้บังคับบัญชา. ปรินิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พันธ์พิบูลย์, 2535.
- . รายงานการประเมินผลการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ. สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2536.
- . รายงานผลการสัมมนาเรื่องแนวทางการพัฒนาเด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ. สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2536.
- จำเนียร สุขหลาย และคนอื่น ๆ. "แบบจำลอง CIPP," ใน รวมบทความทาง การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์. การประเมินผลกระทบของโครงการศึกษานอก โรงเรียนที่มีต่อประชาชนชนบท. ปรินิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- โชติ เพชรชื่น. เทคนิคการประเมินหลักสูตร. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการ ศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป.
- . การประเมินหลักสูตร. เอกสารการประชุมเรื่องการประเมินและ พัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี วันที่ 3-4 กรกฎาคม 2529 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ณัฐพล ชันธไชย. "แนวความคิดและทฤษฎีในการพัฒนาประเทศ และการพัฒนา ชนบท," ใน ประมวลบทความและข้อคิดเกี่ยวกับการศึกษา วัฒนธรรม และ การพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ, 2525.

- ✓ ดวงเดือน อ่อนน้อม. เอกสารประกอบการสอนวิชาการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก
สามารถพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2529. อัดสำเนา.
- ✓ ดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา, หม่อม. เด็กปัญญาเลิศ. กรุงเทพมหานคร : ปาณยา,
2531.
- / ท่านุ พรหมมาพันธ์. การประเมินหลักสูตรการศึกษาวิชาชีววิทยาในระดับกลาง
สถาบันวิชาชีพการทหารอากาศชั้นสูง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- เทียน เขียวักดี. การประเมินโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน
ของครูประถมศึกษา ; การฝึกอบรมนักร้องในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- ✓ นิศา ชูโต. การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : ธรรมสารการพิมพ์, 2527.
- ✓ นุชนภา รื่นอบเชย. การประเมินหลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหบัณฑิต มหาวิทยาลัย
รามคำแหง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- บุญศรี แสงประเสริฐ. การประเมินโครงการส่งเสริมการศึกษาแพทย์ สำหรับ
ชาวชนบท คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปรินญานิพนธ์
กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
อัดสำเนา.
- ✓ บุญส่ง นิลแก้ว. การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัด
และประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2530. อัดสำเนา.
- บุญชัย บุญวิวัฒน์. การติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตปริญญาโทที่สำเร็จการ
ศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2500-2515 ทศนะ
ของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- บุญลือ ทองอยู่. "ความสำคัญในการติดตามประเมินโครงการ," มิตรครู.
25-29 ; ปักษ์หลัง มิถุนายน 2525.
- ประชุม รอดประเสริฐ. "การประเมินผลโครงการ : ศาสตร์ควรรู้สำหรับ
ผู้บริหาร," วัฒนการศึกษา. 9(25) : 37-53 ; พฤษภาคม-สิงหาคม
2530.

- ✓ ประดิษฐ์ อปรานัย. การศึกษาเชิงประเมินระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.
- ประพัฒน์ จำปาไทย. "บทนำ," การศึกษาแห่งชาติ. 20(1) : 1 ; ตุลาคม-พฤษภาคม 2528.
- ✕ ประสิทธิ์ ดงยิ่งศิริ. การวิเคราะห์และการประเมินโครงการ. โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2524.
- ✓ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. การวิจัยประเมินผล : หลักการและกระบวนการ. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร, 2529.
- ผดุง พรหมมูล. สภาพแวดล้อมทางวิชาการของบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ ในทัศนะของนิสิต. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- มาณพ ภาษีทวีไลธรรม. การประเมินโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. การวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาชุมชนผสมผสานในประเทศไทยตามแนวความคิดพื้นฐานของการประชุมเชิงวิชาการ เรื่องการพัฒนาชุมชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ ; 2524.
- ลดาพร รวีรัฐ. การติดตามผลมหาบัณฑิตทางครุศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.
- ✓ ลักษณะ บรรพภาณุจน์. การประเมินผลโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- ✓ วชิระ น้ำเพชร. การประเมินโครงการประชุมสัมมนาผู้แทนศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมเพื่อการจัดตั้งชมรมส่งเสริมกิจกรรมการเล่นดนตรีไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.

- วสันต์ รั้งรองรัตน์. "การประเมินหลักสูตรวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 1," ในเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เล่ม 1 ครั้งที่ 2 7-11 กันยายน 2524 ณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 102-124.
- วัน เดชพิชัย. การประเมินโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จพื้นฐาน ประเภทชั้นเรียนในเขตการศึกษา 2. ปรียุณานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- วันดี จงคงคา. "การศึกษาเชิงประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," ใน รวบรวมคัดย่อวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2531. หน้า 210-211. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- วิระ วงศ์สรรค์, พันตรี. การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันบัณฑิตทางการทหาร. ปรียุณานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- วีรพล สุวรรณนันท. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแผนและโครงการ. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2524.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คู่มือประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- . คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2524.
- . หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2524.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. ทฤษฎีการวัดและการประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- . "การวิจัยหลักสูตร," วารสารสาธิตการศึกษาศาสตร์. (8) : 95-98 ; ธันวาคม 2531.

- ✓ โสภณ สุวรรณวงศ์. การประเมินโครงการศูนย์วิชาการเขต สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพจน์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. การศึกษาสำหรับเด็กเรียนเก่ง. ม.ป.ท., ม.ป.ป., เอกสารอัดสำเนา.
- สมพร แสงชัย. "การประเมินโครงการ," ใน การประเมินโครงการในประเทศไทย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2520.
- สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต. "การบริหารโครงการพัฒนาของอำเภอ," เทศาภิบาล. 80(4) : 124-127 ; เมษายน 2528.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.
- _____. (บรรณาธิการ). รวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และวรรณพร วิเชียรวงศ์. การประเมินผลการเรียนของ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- ✓ สุรพันธ์ ยันต์ทอง. "การใช้แบบจำลองชิปประเมินโครงการการอบรมบุคลากรทางการศึกษาประจำการ," ใน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เล่ม 2 ครั้งที่ 4 9-13 กันยายน 2528 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 3-020 - 3-204.
- เสนีย์ พิกษัยอรรถ. "การประเมินโครงการ," สารพัฒนาหลักสูตร. 1 : 41-48 ; ตุลาคม 2524.
- สมบุรณ์ ชิตพงศ์. "รูปแบบการประเมินหลักสูตร," วารสารวัดผลการศึกษา 1 : 28-42 พฤษภาคม - สิงหาคม 2522.
- _____. "รูปแบบการประเมินหลักสูตร," ใน เอกสารการประชุมเรื่อง การประเมินและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี. วันที่ 3-4 กรกฎาคม 2529, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา. คู่มือโรงเรียน แนวดำเนินการจัดการเรียนการสอน โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.). กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2535. อัดสำเนา.

. รายงานการนิเทศโรงเรียนนำร่องในโครงการ สพพ. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2534. อัดสำเนา.

. รายงานการสัมมนาโครงการ สพพ. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2534. อัดสำเนา.

. รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตามโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2534 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2535. อัดสำเนา.

. เอกสารแนะนำโครงการ โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.). กรุงเทพฯ : กองพัสดุอุปกรณ์การศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2535.

อัญชลี สารรัตน์. การศึกษาลักษณะและการปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.

อารี รังลิ้นท์. รวมบทความการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2527. อัดสำเนา.

อุทุมพร จามรมาน. "โมเดลประเมินทางการศึกษา," ข่าวสารวิจัยทางการศึกษา. 4 : 12-17 ; เมษายน - พฤษภาคม 2528.

อุษณีย์ โพธิ์สุข. ข้อคิดในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กเก่ง. ม.ป.ท., ม.ป.ป. เอกสารอัดสำเนา.

Abrabam, W. Commonsense about the Gifted Children. New York : Harper & Brother Publishers, 1958.

Alkin, C.R. "Evaluation Theory Development," in Evaluation Action Program : Reading in Social Action and Education. Boston : Allyn and Bacon, 1972.

- Bhola, H.S. Evaluating Functional Literacy. Tehran, Hulton Educational Publications, 1979.
- Booth, Edward Mcfarland. "A Follow-up Study of Alumni Who Complete Doctoral Program in The College of Education at The University of Georgia," Dissertation Abstracts International. 31 : 6646 ; June 1971.
- Burge, John Hamilton. "A Model Four Year Post-Secondary Core Curriculum For California Law Enforcement Personnel," Dissertation Abstracts International. 45 : 3556 ; June 1985.
- Childress, Mc Queen. "A Follow-up Study of Professional Graduate Program in Business Education, Arizona State University," Dissertation Abstracts International. 37 : 6224 ; April 1977.
- Clendening, C.P. and R.Q. Davies, Creative Program for the Gifted : A Guide for Teacher, Librarians and students. New York and London : R.R. Bowker Company, 1980.
- Connell, Davis B. and others. "School Health Education Evaluation," International Journal of Education Research. 10(5) : 245-346 ; 1986.
- Davis, James W. An Introduction to Public Administration. New York : The Free Press Co., 1974.
- Dunlap, Jame M. The Education with High Mental Ability. In Education of Expectional Children and Youth. p. 147-188. 2nd ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1967.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Eduction. New York, McGraw-Hill Book Co., Inc., 1976.
- Carret, Henry E. and R.S. Woodworth. Statistics in Psychology and Education. New York, David McKay Co., Inc., 1966.

- Gwise, Thomas Edward. "A Needs Analysis For Doctoral Program in Education For Non-school Educators and Trainers in The Elevent Country East Central Florida Regoin," Dissertation Abstracts International. 45 : 3558 ; June 1985.
- Hammon, R. "Context Evaluation of Instruction in Local School Districts," Educational Technology. January 1969.
- Judd, Robert C. "Forecasting to Consensus Gathering Delphi Groups Up to College Needs," College and University Business. 53(1) : 35-38 ; July 1972.
- Lucito, Leonard J. "Gifted Children." In Exceptional Children in the School. p. 179-237. Rinehart and Winston : Halt, 1963.
- Kauss, Theodore Rodney. "An Evaluation of Master of Arts in Teaching Program of Teacher Education at Northwestern University," Dissertation Abstracts International. 40 : 2163 ; September 1969.
- Kelley, Charles Leo. "A Five Year Follow-up Study of The Professional Education Program of The College of Education at The University of Akansas For The Year 1979 Through 1980," Dissertation Abstracts International. 44 : 1706 ; December 1983.
- Martz, Gary Lee. "A Formative Evaluation of A Nutrition Education and Training Program in Selected Rural Pensylvania Schools," Dissertation Abstracts International. 42 : 1948 ; November 1981.
- Mobley, Julia Raye, "A Goal-Free Evaluation of An Occupational Exploration Program," Dissertation Abstracts International. 45 : 334 ; May 1985.
- Nagel, Joseph Robert. "An Evaluation of The Doctoral Program in Educational Administration at The University of Akron, As Percieved by Its Graduates, 1969-1984," Dissertation Abstracts International. 47 : 1140 ; October 1984.

- Nancy, Roseberry Billingslay. "A Follow-up Study of Guidance and Counselor Education Doctoral Graduates, The Ohio State University, 1956-1977," Dissertation Abstracts International. 38 : 6526 ; May 1978.
- Peppard Elenor Joanne. "An Evaluation of Elementary Education Curriculum at Illinois State University," Dissertation Abstracts International. 28 : 520 ; June 1967.
- Pittman, Katgben Higdon. "An Evaluation of Teacher Education Program by the Graduates of a State College," Dissertation Abstracts International. 3 : 1501 ; September 1965.
- Popham, W. James. Education Evaluation. Englewood-Clifts : Prentice Hall, 1975.
- Provus, Malcolm. "Evaluation of On going Program in Public School System," in Educational Evaluation New Roles New Means. p.242-285. Chicago : National Society for the Study of Education, 1979.
- Renzulli, Joseph. S. "What make Giftedness ? : Reexamining Definition." Phi Delta Kappa 60 : 180-184 ; November 1978.
- Rubenzer, Ron. "Identification and Evaluation Procedures for Gifted and Talented Program," Gifted Child Quarterly. 23(2) : 304-317 ; 1979.
- Sellin, Donald F. and Jack W. Birch. Psycho Educational Development of Gifted and Talented Learners. Aspen Systems Corporation, 1981.
- Sepulveda C. and J.P. Gupta. Glosserry of Terms Used in Planning Development and Health. Bangkok : ESCAP, 1981.
- Stufflebeam, Daniel L. and Anthony J. Shinkfield. Systematic Evaluation. Boston : Kluwer-Nijhoff Publishing, 1985.

Suchman, Edward A. Evaluation Research : Principle and Practice in Public Service and Social Action Programs. New York : Pusey Sage Foundation, 1987.

Taba, Hilda. Curriculum Development : Theory and Practice. p.413-444. New York : Barcourt, Brace and World Inc., 1962.

Tyler, R.W. Basic Principles of Curriculum and Instruction. Chicago : The University of Chicago Press, 1949.

Weiss, Carol II. Evaluating Action Program. Massachusetts : Allyn and Bacon, Inc., 1972.

Worthen, Blame R. and Jame R. Sanders. Education Evaluation : Theory and Practice. Washington Charles A. Jones Publishing Co., 1973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ฉบับที่ 1 /

แบบสอบถามครู เกี่ยวกับความต้องการในโครงการ สพพ.

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) การ
ตอบจะไม่มีผลใด ๆ ต่อท่าน แต่จะใช้ข้อมูลเพื่อประเมินโครงการเท่านั้น กรุณาตอบ
โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง () หรือเติมข้อความตามความเป็นจริง

1. ถ้าท่านมีบุตร ท่านต้องการให้บุตรเข้าเรียนในโครงการ สพพ. นี้หรือไม่

() ต้องการ

() ไม่ต้องการ

เพราะเหตุใด (โปรดระบุ)

2. ท่านพร้อมที่จะให้โรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ เปิดสอนในโครงการ สพพ. หรือไม่

() พร้อม

() ไม่พร้อม

เพราะเหตุใด (โปรดระบุ)

3. ระยะเวลา 2 ปี เป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการเปิดสอนโครงการ สพพ.
หรือไม่

() เหมาะสม

() ไม่เหมาะสม

เพราะเหตุใด (โปรดระบุ)

4. ท่านต้องการให้ดำเนินโครงการ สพพ. ต่อไปหรือไม่

() ต้องการ

() ไม่ต้องการ

เพราะเหตุใด (โปรดระบุ)

แบบสอบถามนักเรียน เกี่ยวกับความต้องการในโครงการ สพพ.

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) การ
ตอบจะไม่มีผลใด ๆ ต่อท่าน แต่จะใช้ข้อมูลเพื่อประเมินโครงการเท่านั้น กรุณาตอบ
โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง () หรือเติมข้อความตามความเป็นจริง

1. ถ้าท่านมีน้อง ท่านต้องการให้น้องเข้าเรียนในโครงการ สพพ. นี้หรือไม่

() ต้องการ () ไม่ต้องการ

เพราะเหตุใด (โปรดระบุ).....
.....

2. ท่านต้องการเรียนจบภายในเวลา 2 ปี จากโครงการ สพพ. หรือไม่

() ต้องการ () ไม่ต้องการ

เพราะเหตุใด (โปรดระบุ).....
.....

3. ท่านต้องการให้ดำเนินโครงการ สพพ. ต่อไปหรือไม่

() ต้องการ () ไม่ต้องการ

เพราะเหตุใด (โปรดระบุ).....
.....

4. ระยะเวลา 2 ปี เป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการเปิดสอนโครงการ สพพ.
หรือไม่

() เหมาะสม () ไม่เหมาะสม

เพราะเหตุใด (โปรดระบุ).....
.....

5. ท่านยินดีสนับสนุนให้โรงเรียนจัดโปรแกรมการเรียนการสอนเป็นพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถ ความถนัด และความสนใจ หรือไม่

() ยินดี

() ไม่ยินดี

เพราะเหตุใด (โปรดระบุ)

6. ท่านสมัครใจเลือกเรียนในโครงการ สพพ. หรือไม่

() สมัครใจ

() ไม่สมัครใจ

เพราะเหตุใด (โปรดระบุ)

7. ท่านคิดว่าโครงการ สพพ. เป็นโครงการที่ดีหรือไม่

() ดี

() ไม่ดี

เพราะเหตุใด (โปรดระบุ)

ฉบับที่ 3

แบบสอบถามครู ผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหารเกี่ยวกับความเหมาะสม
ด้านปัจจัยเบื้องต้นในโครงการ สพพ.

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะขอให้ท่านพิจารณาถึงความเหมาะสม
ของปัจจัยเบื้องต้น ในด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรที่ใช้ใน
โครงการ สพพ. นักเรียน ครู และสิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการ สพพ.

ขอให้ท่านพิจารณาในแบบประเมิน แล้วตอบตามความเป็นจริงของความเหมาะสม
ในแต่ละด้าน โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความเหมาะสม ซึ่งมีดังนี้

- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

สิ่งที่ ประเมิน	ข้อความ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
โครงสร้าง และ เนื้อหา ของ หลักสูตร ใน โครง- การ	<u>โครงสร้าง</u>					
	1. จำนวนหน่วยการเรียนรู้รวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 75 หน่วยการเรียนรู้.....	..	..	..	..	..
	2. รายวิชาในหมวดวิชาบังคับ จำนวน 30 หน่วยการเรียนรู้.....	..	..	..	..	..
	3. รายวิชาในหมวดวิชาบังคับแกน จำนวน 15 หน่วยการเรียนรู้.....	..	..	..	..	..
	4. รายวิชาในหมวดวิชาบังคับเลือก จำนวน 15 หน่วยการเรียนรู้.....	..	..	..	..	..
	5. รายวิชาเลือกเสรี เลือกเรียนอย่างน้อย จำนวน 45 หน่วยการเรียนรู้.....	..	..	..	..	..
	<u>เนื้อหาวิชา</u>					
	6. วิชาบังคับแกน ประกอบด้วย					
	6.1 ภาษาไทย 6 หน่วยการเรียนรู้.....	..	..	..	..	..
	6.2 สังคมศึกษา 6 หน่วยการเรียนรู้.....	..	..	..	..	..
	6.3 พลานามัย 3 หน่วยการเรียนรู้.....	..	..	..	..	..
	7. วิชาบังคับเลือก ประกอบด้วย					
	7.1 พลานามัย 3 หน่วยการเรียนรู้.....	..	..	..	..	..
	7.2 วิทยาศาสตร์ 6 หน่วยการเรียนรู้.....	..	..	..	..	..
	7.3 พื้นฐานวิชาชีพ 6 หน่วยการเรียนรู้.....	..	..	..	..	..
	8. กิจกรรม					
	8.1 กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวง ศึกษาธิการ พ.ศ. 2532 จัดอย่างน้อย 1 คาบ ต่อสัปดาห์.....	..	..	..	..	..

สิ่งที่ ประเมิน	ข้อความ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
นักเรียน	8.2 กิจกรรมแนะแนวและหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 2 คาบ ต่อสัปดาห์.....	..	..	..	..	..
	8.3 กิจกรรมอิสระของผู้เรียน จำนวน 1 คาบ ต่อสัปดาห์.....	..	..	..	..	..
	1. ได้ระดับผลการเรียนเฉลี่ย 3 ปี ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป.....	..	..	..	..	..
	2. หากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ในข้อ 1 แต่ได้ระดับผลการเรียนไม่ต่ำกว่า 2.50 ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา.....	..	..	..	..	..
	3. ได้ผลการเรียนวิชาแกนของแต่ละโครงสร้างในชั้น ม.3 ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป ดังนี้	..	..	..	..	..
	3.1 โครงสร้างที่เน้นวิทยาศาสตร์ ต้องได้วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป ..	..	..	..	..	..
	3.2 โครงสร้างที่เน้นหนักทางภาษา ต้องได้วิชาภาษาไทยบังคับ และวิชาภาษาอังกฤษหลักตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป.....	..	..	..	..	..
	3.3 โครงสร้างที่เน้นคณิตศาสตร์และภาษา จะต้องได้วิชาภาษาอังกฤษหลักและคณิตศาสตร์ ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป.....	..	..	..	..	..
	4. ผู้ปกครองเห็นชอบ.....	..	..	..	..	..
	5. มีความขยันหมั่นเพียร.....	..	..	..	..	..
	6. มีความประพฤติดี.....	..	..	..	..	..

3
ฉบับที่ 4

แบบสอบถามครู ผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหารเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียน
ในการดำเนินการโครงการ สพพ.

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะขอให้ท่านพิจารณาถึงความพร้อมของ
โรงเรียนในการดำเนินโครงการ สพพ. ในด้านครู และสิ่งอำนวยความสะดวก

ขอให้ท่านพิจารณาในแบบประเมิน แล้วตอบตามความเป็นจริงของความพร้อม
ในแต่ละด้าน โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความพร้อม ซึ่งมีดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพร้อมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพร้อมมาก
- 3 หมายถึง มีความพร้อมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพร้อมน้อย
- 1 หมายถึง มีความพร้อมน้อยที่สุด

สิ่งที่ ประเมิน	ข้อความ	ระดับความพร้อม				
		5	4	3	2	1
ครู	1. มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่จะสอน...	..	..	..	..	..
	2. มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา.....	..	..	..	..	..
	3. มีวิธีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป.....	..	..	..	..	..
	4. มีความกระตือรือร้นและใช้วิธีการสอนหลาย ๆ แบบ.....	..	..	..	..	..
	5. มีความรับผิดชอบในการสอน.....	..	..	..	..	..
	6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์.....	..	..	..	..	..
	7. เตรียมการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา.....	..	..	..	..	..
	8. มีจำนวนอาจารย์เพียงพอในการสอนวิชาต่าง ๆ ..	..	..	..	..	..
สิ่ง อำนวยความสะดวก	1. มีห้องเรียนเพียงพอ.....	..	..	..	..	..
	2. มีห้องประชุมพอเพียง.....	..	..	..	..	..
	3. มีห้องสมุดที่พร้อมไปด้วยเอกสาร ตำรา สำหรับนักเรียนค้นคว้า.....	..	..	..	..	..
	4. มีอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น ไวท์บอร์ด เครื่องฉายเอกสาร เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องบันทึกเสียง.....	..	..	..	..	..
	5. มีหนังสือทั่วไป ตำราเรียน และสิ่งตีพิมพ์ประเภทอื่น.....	..	..	..	..	..
	6. มีวารสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเพียงพอ.....	..	..	..	..	..

ฉบับที่ 5

แบบสอบถามครู ผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหารเกี่ยวกับระดับปฏิบัติด้าน ความพร้อมของโรงเรียนในโครงการ สพพ.

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านพิจารณาถึงระดับการปฏิบัติใน
ความพร้อมของโรงเรียนในโครงการ สพพ.

ในแบบสอบถามแต่ละข้อจะมีข้อความให้ท่านอ่าน เมื่ออ่านแล้วท่านเห็นด้วย
อย่างไรกับข้อความนั้นในระดับการปฏิบัติต่าง ๆ ของสภาพที่เป็นอยู่ ก็ให้ตอบโดยทำ
เครื่องหมาย / ลงในช่องระดับปฏิบัตินั้น ซึ่งมีดังนี้

- 5 หมายความว่า มากที่สุด
- 4 หมายความว่า มาก
- 3 หมายความว่า ปานกลาง
- 2 หมายความว่า น้อย
- 1 หมายความว่า น้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	<u>การเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน</u>					
1.	ศึกษาคู่มือแนวการจัดการเรียนการสอนตาม โครงการ.....	...	...	...	...	...
2.	จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการ....	...	...	...	...	...
3.	จัดทำคู่มือสำหรับนักเรียนในโครงการและจัด เตรียมเอกสารประชาสัมพันธ์โครงการ.....	...	...	...	...	...
4.	วางโครงสร้างการจัดแผนการเรียนให้เหมาะสม กับสภาพโรงเรียนและนักเรียน.....	...	...	...	...	...
5.	ประชุมครูอาจารย์ทุกคนให้เข้าใจโครงการ.....	...	...	...	...	...
6.	จัดเตรียมบุคลากรที่จะรับผิดชอบการเรียนการสอน	...	...	...	...	...
7.	พัฒนาการเรียนการสอน จัดให้มีการบูรณาการ เพื่อให้นักเรียนจบภายใน 2 ปี.....	...	...	...	...	...
8.	พัฒนาห้องสมุด.....	...	...	...	...	...
9.	พัฒนาห้องวิทยาศาสตร์.....	...	...	...	...	...
10.	พัฒนาห้องพิเศษอื่น ๆ.....	...	...	...	...	...
11.	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	...	...	...	...	...
	<u>การเตรียมการของครูผู้สอน</u>					
1.	ศึกษาและวิเคราะห์ประกาศกรมสามัญศึกษา เรื่อง โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มี ความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย (สพพ.).....	...	...	...	...	...
2.	ศึกษาวิเคราะห์โครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ.....	...	...	...	...	...
3.	ศึกษาวิเคราะห์คู่มือแนวการจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโครงการ สพพ.....	...	...	...	...	...

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
4.	ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนการสอน...	...	...	...	...	...
5.	ศึกษาวิเคราะห์เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ...	...	...	...	...	...
6.	ศึกษานโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับโครงการพัฒนาด้านวิชาการของนักเรียน.....	...	...	...	...	...
7.	ศึกษาแนวปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับการรับนักเรียนเข้าโครงการ สพพ.....	...	...	...	...	...
8.	ปฏิบัติการกลุ่มเพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ....	...	...	...	...	...
9.	เตรียมจัดทำแนวการสอน และ/หรือแผนการสอนแต่ละรายวิชา.....	...	...	...	...	...
<u>การเตรียมการรับนักเรียน</u>						
1.	ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบโครงการ.....	...	...	...	...	...
2.	รับสมัครนักเรียนเข้าโครงการโดยผู้ปกครองเห็นชอบ.....	...	...	...	...	...
3.	คัดเลือกนักเรียนเข้าโครงการตามคุณสมบัติที่กำหนด.....	...	...	...	...	...
4.	ประชุมชี้แจงนักเรียนให้ทราบแนวทางของการเข้าร่วมโครงการ.....	...	...	...	...	...
5.	ให้นักเรียนในโครงการได้พบครู-อาจารย์ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นที่ปรึกษาทั้งด้านการลงทะเบียนและการปฏิบัติตัว.....	...	...	...	...	...

แบบสอบถามครูและนักเรียนเกี่ยวกับระดับปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน
การวัดผลและประเมินผล

คำชี้แจง

ข้อความต่อไปนี้เป็นคำถามถึงระดับในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลของโครงการ สหพ. ไปรดาเครื่องหมาย / ลงในตารางท้ายข้อความแต่ละข้อความ ตามลำดับมากน้อยที่ท่านเลือก (กรุณาตอบทุกข้อ) ระดับที่ท่านเลือกมีความหมายดังนี้

มากที่สุด หมายความว่า ท่านเห็นว่าปฏิบัติมากที่สุด
มาก หมายความว่า ท่านเห็นว่าปฏิบัติมาก
ปานกลาง หมายความว่า ท่านเห็นว่าปฏิบัติปานกลาง
น้อย หมายความว่า ท่านเห็นว่าปฏิบัติน้อย
น้อยที่สุด หมายความว่า ท่านเห็นว่าปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อความ	ระดับในการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(๑) ครูอธิบายประกอบการใช้อุปกรณ์	.. / ..				
(๑๐) ครูเฉลยข้อสอบทุกครั้งหลังการ ทดสอบ.....					.. / ..

คำอธิบาย จากตัวอย่างข้อ (๑) หมายความว่า ท่านเห็นด้วยมากที่สุด ว่าเป็นเช่นนั้น แต่ถ้าท่านเห็นว่า ครูผู้สอนปฏิบัติเช่นนั้นน้อยที่สุดในข้อความข้อ (๑๐) ก็ให้ท่านกาเครื่องหมาย / ลงในช่องน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับในการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ด้านการจัดการเรียนการสอน</u>					
1. ครูบอกวัตถุประสงค์ของวิชาตั้งแต่เริ่มเรียน.....					
2. นักเรียนทราบโครงการเรียนวิชาน้อย่างชัดเจน.....					
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมวางแผนการเรียน.....					
4. การเรียนการสอนดำเนินไปตามแผนหรือโครงการที่วางไว้.....					
5. ครูจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความสามารถของนักเรียน.....					
6. ครูเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในบางบทเรียน.....					
7. มีการนำเอาเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับวิชามาอภิปรายในห้องเรียน.....					
8. ครูให้นักเรียนจัดนิทรรศการประกอบการเรียน.....					
9. นักเรียนได้ปฏิบัติจริงในบางเนื้อหาของบทเรียน.....					
10. ครูเปิดโอกาสให้อภิปรายแสดงความคิดเห็นในระหว่างการเรียนการสอน.....					
11. ครูให้นักเรียนทำรายงานค้นคว้า.....					
12. ครูให้นักเรียนศึกษานอกสถานที่.....					

ข้อความ	ระดับในการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13. ครูใช้อุปกรณ์การสอนในการเรียนการสอนทุกครั้ง.....					
14. ครูแนะนำหนังสือ เอกสารและแหล่งค้นคว้า.....					
15. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำอุปกรณ์การสอน.....					
16. ให้นักเรียนใช้ห้องสมุดหรือศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนการสอน.....					
17. อุปกรณ์การสอนประเภทสื่อทัศนูปกรณ์ เช่น สไลด์ เทปโทรทัศน์ ฯลฯ มีเพียงพอแก่การบริการ.....					
18. ครูใช้แผ่นใสกับเครื่องฉายข้ามศีรษะประกอบการสอน.....					
19. ครูใช้หนังสือพิมพ์และวารสารประกอบการสอน.....					
<u>ด้านการวัดและประเมินผล</u>					
20. ครูบอกวิธีการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้น.....					
21. การวัดและประเมินผลแต่ละครั้งครูแจ้งให้ทราบล่วงหน้า.....					
22. วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิชา.....					
23. ครูวัดและประเมินผลทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และเน้นกระบวนการ.....					

ข้อความ	ระดับในการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
24. ครูวัดและประเมินผลตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในบทเรียน...					
25. ครูวัดและประเมินผลหลังจบบทเรียนแต่ละเรื่อง.....					
26. ครูวัดและประเมินผลจากการดูความสม่ำเสมอในการเข้าเรียนของนักเรียน.....					
27. ครูวัดและประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน.....					
28. ลักษณะของข้อสอบเป็นแบบปรนัยเท่านั้น.....					
29. ลักษณะของข้อสอบเป็นทั้งแบบอัตนัยและปรนัย.....					
30. ครูเฉลยข้อสอบ หลังจากได้มีการวัดและประเมินผล.....					
31. ข้อสอบยาก-ง่ายปานกลาง.....					

ตอนที่ 1 แบบสอบถามวัดเจตคติ

คำชี้แจง

แบบวัดเจตคตินี้มีจุดประสงค์เพื่อวัดความคิดเห็นของนักเรียนต่อโครงการสหพ. การตอบไม่มีถูกหรือผิด และไม่มีผลใด ๆ ต่อท่าน กรุณาพิจารณาข้อความดังกล่าวและตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องตามความเป็นจริง

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. โครงการ สหพ. เป็นโครงการที่ดี.....					
2. โครงการ สหพ. ทำให้นักเรียนมีความรู้แน่น.....					
3. ถ้ารู้แต่แรกฉันจะไม่เรียนโครงการ สหพ.....					
4. ใคร ๆ ก็ชื่นชมโครงการ สหพ.....					
5. เรียนโครงการ สหพ. แล้วขาดเพื่อน.....					
6. ถ้ามีน้องจะให้เรียนโครงการ สหพ.....					
7. อยากเรียนเก่งต้องคุยกับนักเรียนโครงการ สหพ.....					
8. นักเรียนโครงการ สหพ. เป็นคนเห็นแก่ตัว.....					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
9. งานใดที่ให้นักเรียนโครงการ สหพ. ทำไว้ใจได้.....					
10. คบกับนักเรียนโครงการ สหพ แล้วเครียด.....					
11. นักเรียนโครงการ สหพ. ขยันเรียนทุกคน.....					
12. นักเรียนโครงการ สหพ. มี ความประพฤติดี น่ายกย่อง.....					
13. ครูโครงการ สหพ. เป็นครู ที่ตั้งใจสอน.....					
14. อยากเรียนเก่งต้องเรียนกับ ครูที่สอนในโครงการ สหพ.....					
15. การเรียนการสอนตาม โครงการ สหพ. น่าเบื่อ.....					
16. วิธีการสอนของครูโครงการ สหพ. ล้าสมัย.....					
17. ครูโครงการ สหพ. สอนแล้ว เครียด.....					
18. ผู้บริหารสนับสนุนนักเรียนใน โครงการ สหพ.....					
19. ผู้บริหารไม่สนใจโครงการ สหพ.....					
20. ผู้บริหารทุ่มเทงานให้กับ โครงการ สหพ.....					

ตอนที่ 2 แบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการปรับตัว

คำชี้แจง

ข้อความในแบบสอบถามต่อไปนี้ไม่ใช่แบบทดสอบ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท่านได้สำรวจตัวท่านเอง ว่าในแต่ละข้อความที่ท่านประสบอยู่บ่อย ๆ ในการปรับตัวด้านการเรียน อยู่ในสภาพใด

วิธีตอบ ขอให้ท่านพิจารณาลักษณะของตัวท่านเอง ว่าท่านรู้สึกตัวเองมีลักษณะตรงกับข้อความที่ยกมาให้มากน้อยเพียงไร แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในส่วนลักษณะที่เป็นจริง

- ถ้าท่านมีลักษณะตรงกับข้อความมากที่สุด ให้ขีดลงในช่อง 5
 ถ้าท่านมีลักษณะตรงกับข้อความมาก ให้ขีดลงในช่อง 4
 ถ้าท่านมีลักษณะตรงกับข้อความปานกลาง ให้ขีดลงในช่อง 3
 ถ้าท่านมีลักษณะตรงกับข้อความน้อย ให้ขีดลงในช่อง 2
 ถ้าท่านมีลักษณะตรงกับข้อความน้อยที่สุด ให้ขีดลงในช่อง 1

ตัวอย่าง

ข้อความ	ลักษณะที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
(๑) มีเวลาเป็นของตัวเอง.....	...	./.	...	...	...

อธิบาย

จากตัวอย่างข้อ (๑) เมื่อท่านอ่านข้อความและพิจารณาตัวเองดูว่า ลักษณะของท่านตรงกับข้อความเพียงไร เมื่อพิจารณาแล้วท่านมีเวลาเป็นของตัวเอง แต่ไม่ถึงกับมีมากที่สุด ให้ท่านขีดเครื่องหมาย / ในช่อง 4 ของส่วนลักษณะที่เป็นจริง

ข้อความ	ลักษณะที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
1. ฉันทราบวิธีเรียนที่มีประสิทธิภาพ.....	...	...	...	...	...
2. ฉันมีสมาธิในการเรียน.....	...	...	...	...	...
3. ฉันมีการวางแผนการเรียนหรือการทำงานล่วงหน้า.....	...	...	...	...	...
4. ฉันมีความรู้พื้นฐานก่อนที่จะเริ่มเรียนทุกรายวิชา..	...	...	...	...	...
5. ฉันทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระจากการอ่าน... หนังสือได้เร็ว.....	...	...	...	...	...
6. ฉันมีเวลาค้นคว้าเพิ่มเติมหรือทบทวนสิ่งที่เรียน... ไปแล้ว.....	...	...	...	...	...
7. ฉันสนใจการเรียนมากกว่ากิจกรรมทั่วไป.....	...	...	...	...	...
8. ฉันมั่นใจในการพูดอภิปรายหรือตอบคำถามในชั้น..	...	...	...	...	...
9. ฉันได้ใช้เวลาดูหนังสือเพียงพอ.....	...	...	...	...	...
10. ฉันเข้าใจในสิ่งที่อาจารย์สอนได้ดี.....	...	...	...	...	...
11. ฉันรู้สึกที่อาจารย์สอนเร็วเกินไป.....	...	...	...	...	...
12. ฉันรู้สึกที่อาจารย์มีความรู้ในวิชาที่สอนเพียงพอ..	...	...	...	...	...
13. ฉันรู้สึกที่อาจารย์มีบุคลิกภาพเหมาะสม.....	...	...	...	...	...
14. ฉันรู้สึกที่อาจารย์ที่ปรึกษามีเวลาให้กับฉันเพียงพอ	...	...	...	...	...
15. ฉันรู้สึกที่อาจารย์ให้งานทำปริมาณพอเหมาะ....	...	...	...	...	...

6
8

ตอนที่ 1 **ข้อมูลทั่วไปสำหรับผู้ตอบ**

1. ชื่อสถานศึกษาที่เรียนอยู่ในปัจจุบัน.....ชั้นปีที่....
2. เพศ () ชาย () หญิง
3. ระดับคะแนนเฉลี่ย (GPA.) ในการเรียนระดับมหาวิทยาลัย
 () ต่ำกว่า 2.00 () 2.01 - 2.50
 () 2.51 - 3.00 () 3.01 - 3.50
 () สูงกว่า 3.50
4. หลักสูตรที่เรียนจบในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 () หลักสูตร 2 ปีจากโครงการ สพพ.
 () หลักสูตร 2 ปีจากการสอบเทียบของการศึกษา
 นอกโรงเรียน
 () หลักสูตรปกติ 3 ปี
5. ระดับคะแนนเฉลี่ย (GPA.) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 () ต่ำกว่า 2.50 () 2.51 - 3.00
 () 3.01 - 3.50 () สูงกว่า 3.50

ตอนที่ 2 แบบสอบถามนักศึกษาเกี่ยวกับด้านเจตคติ
ค่าชี้แจง

แบบวัดเจตคตินี้มีจุดประสงค์เพื่อวัดความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเรียน การตอบไม่มีถูกหรือผิด และไม่มีผลใด ๆ ต่อท่าน กรุณาพิจารณาข้อความดังกล่าว และตอบโดยทำเครื่องหมาย / ในช่องตามความเป็นจริง

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. อยากฉลาดต้องเรียนหนังสือ.....					
2. ถ้าฉันมีน้อง จะให้เข้าเรียน ในโรงเรียนทุกคน.....					
3. ฉันจะเลือกคบเพื่อนที่เรียน หนังสือ.....					
4. ฉันต้องการเรียนให้ถึงระดับ สูงสุด.....					
5. ฉันภูมิใจในตัวพ่อแม่ที่ส่งให้ ฉันเรียน.....					
6. คนที่เรียนหนังสือ มีจิตใจ งดงาม.....					
7. อยากทันคน ต้องเรียนหนังสือ.....					
8. ต้องการสุขสบายในภายหน้า ต้องเรียนหนังสือ.....					
9. ฉันต้องการเงินจำนวนมาก เก็บไว้สำหรับเรียนต่อ.....					
10. สมัยนี้ใคร ๆ เขาก็เรียน หนังสือกันทั้งนั้น.....					
11. อนาคตจะสดใสถ้าไปเรียน..					
12. เรียนไปทำไมเสียเวลาเปล่า.....					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
13. โรงเรียนอยู่ไกลแค่ไหนฉันก็ จะไปเข้าเรียน.....					
14. นักเรียนสมัยนี้เก่ง ๆ ทั้งนั้น.....					
15. ฉันภูมิใจที่ได้เรียนหนังสือ....					
16. ฉันจะตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด....					
17. ฉันสงสารคนที่ไม่ได้เรียน หนังสือ.....					
18. อยากเป็นคนดีต้องเรียนหนังสือ.....					
19. ประเทศชาติเจริญได้เพราะมี คนเรียนหนังสือมาก.....					
20. คนจนหรือคนรวยก็สามารถ เรียนหนังสือได้.....					
21. อยากมีเพื่อนมากต้องเข้า เรียนหนังสือ.....					
22. ตั้งแต่ฉันเข้าเรียน ฉันเป็นคน สุภาพ อ่อนโยนขึ้นมาก.....					
23. ถึงแม้ฉันไม่เก่ง ฉันก็จะ พยายามเรียนให้ดีที่สุด.....					
24. การเรียนทำให้ฉันเป็นคน- ละเอียดรอบคอบขึ้นมาก.....					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนักศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัว
คำชี้แจง

ข้อความในแบบสอบถามต่อไปนี้ไม่ใช่แบบทดสอบ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท่านได้สำรวจตัวท่านเอง ว่าในแต่ละข้อความที่ท่านประสบอยู่บ่อย ๆ ในการปรับตัวด้านการเรียน อยู่ในสภาพใด

วิธีตอบ ขอให้ท่านพิจารณาลักษณะของตัวท่านเอง ว่าท่านรู้สึกตัวเองมีลักษณะตรงกับข้อความที่ยกมาให้มากน้อยเพียงไร แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในส่วนลักษณะที่เป็นจริง

- ถ้าท่านมีลักษณะตรงกับข้อความมากที่สุด ให้ขีดลงในช่อง 5
- ถ้าท่านมีลักษณะตรงกับข้อความมาก ให้ขีดลงในช่อง 4
- ถ้าท่านมีลักษณะตรงกับข้อความปานกลาง ให้ขีดลงในช่อง 3
- ถ้าท่านมีลักษณะตรงกับข้อความน้อย ให้ขีดลงในช่อง 2
- ถ้าท่านมีลักษณะตรงกับข้อความน้อยที่สุด ให้ขีดลงในช่อง 1

ตัวอย่าง

ข้อความ	ลักษณะที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
(๐) มีเวลาเป็นของตัวเอง.....	...	./.	...	...	...

อธิบาย

จากตัวอย่างข้อ (๐) เมื่อท่านอ่านข้อความและพิจารณาตัวเองดูว่า ลักษณะของท่านตรงกับข้อความเพียงไร เมื่อพิจารณาแล้วท่านมีเวลาเป็นของตัวเอง แต่ไม่ถึงกับมีมากที่สุด ให้ท่านขีดเครื่องหมาย / ในช่อง 4 ของส่วนลักษณะที่เป็นจริง

ข้อความ	ลักษณะที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
1. ฉันทราบวิธีเรียนที่มีประสิทธิภาพ.....	...	...	...	...	...
2. ฉันมีสมาธิในการเรียน.....	...	...	...	...	...
3. ฉันมีการวางแผนการเรียนหรือการทำงานล่วงหน้า	...	...	...	...	...
4. ฉันมีความรู้พื้นฐานก่อนที่จะเริ่มเรียนทุกรายวิชา..	...	...	...	...	...
5. ฉันทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระจากการอ่าน... หนังสือได้เร็ว.....	...	...	...	...	...
6. ฉันมีเวลาค้นคว้าเพิ่มเติมหรือทบทวนสิ่งที่เรียน... ไปแล้ว.....	...	...	...	...	...
7. ฉันสนใจการเรียนมากกว่ากิจกรรมทั่วไป.....	...	...	...	...	...
8. ฉันมั่นใจในการพูดอภิปรายหรือตอบคำถามในชั้น..	...	...	...	...	...
9. ฉันได้ใช้เวลาดูหนังสือเพียงพอ.....	...	...	...	...	...
10. ฉันเข้าใจในสิ่งที่อาจารย์สอนได้ดี.....	...	...	...	...	...
11. ฉันรู้สึกที่อาจารย์สอนเร็วเกินไป.....	...	...	...	...	...
12. ฉันรู้สึกที่อาจารย์มีความรู้ในวิชาที่สอนเพียงพอ..	...	...	...	...	...
13. ฉันรู้สึกที่อาจารย์มีบุคลิกภาพเหมาะสม.....	...	...	...	...	...
14. ฉันรู้สึกที่อาจารย์ที่ปรึกษาใช้เวลาให้กับฉันเพียงพอ	...	...	...	...	...
15. ฉันรู้สึกที่อาจารย์ให้งานทำปริมาณพอเหมาะ....	...	...	...	...	...

ฉบับที่ 9

แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป
เกี่ยวกับนักเรียนในโครงการ สพพ.

ชื่อโรงเรียน.....

1. จำนวนนักเรียนที่เรียนจบหลักสูตร 2 ปี ในโครงการ สพพ.

ปีการศึกษา	2534	2535	2536	2537	2538	2539
จำนวนที่เข้าเรียน						
จำนวนที่เรียนจบ						

2. จำนวนนักเรียนที่เรียนต่อระดับอุดมศึกษา

ปีการศึกษา	สถานศึกษา ของรัฐบาล	สถานศึกษา ของเอกชน	ศึกษาต่อ ต่างประเทศ	ประกอบ อาชีพ	ยังไม่ ศึกษาต่อ
2536					
2537					
2538					
2539					

3. คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA.) ของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นในแต่ละปี

ปีการศึกษา	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2
2534		
2535		
2536		
2537		
2538		
2539		

ภาคผนวก ข

ความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ฉบับที่	ชื่อแบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น
1	แบบสอบถามความต้องการของครูในโครงการ สพพ.	0.803
2	แบบสอบถามความต้องการของนักเรียนในโครงการ สพพ.....	0.798
3	แบบสอบถามด้านปัจจัยเบื้องต้นในโครงการ สพพ...	0.984
4	แบบสอบถามด้านความพร้อมของโรงเรียน.....	0.824
5	แบบสอบถามด้านการบริหารโครงการ สพพ.....	0.985
6	แบบสอบถามความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการ สอนและการวัดและประเมินผล.....	0.874
7	แบบวัดเจตคติต่อโครงการ สพพ. และการปรับตัว ด้านการเรียนของนักเรียน.....	0.909
8	แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนและการปรับตัว ด้านการเรียนของนักศึกษา.....	0.908

ภาคผนวก ค

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นายอัศวิน	วรรณวินเวศร์	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา
2. นายเกรียงศักดิ์	พราวศรี	ผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา
3. นางสาวสมชัย	ยุติธรรม	หัวหน้าฝ่ายวิชาการและพัฒนาหลักสูตร
หน่วยศึกษานิเทศก์
4. นางวัฒนาพร	ระจับทุกซ์	ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
5. นางสาวนวลน้อย	เจริญผล	ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
6. นางอุไร	พลกล้า	ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
7. นางสาววิลาลินี	สิงหศิริ	ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
8. นางจิตรลดา	ศิริรัตน์	ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
9. นางเพ็ญศรี	ไพรินทร์	ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีอยุธยา
10. นายมาโนช	ปานโต	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุทธิวราราม
11. นายสมพงษ์	รุจิรวรรณ	ผู้อำนวยการโรงเรียนโยธินบูรณะ
12. นายณรงค์	กาญจนานนท์	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์
13. นายบรรจบ	เสริมทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนประชาราชบุรี
อุปถัมภ์
14. นายสมบัติ	ศรีสังข์งาม	ผู้อำนวยการโรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย
15. นางสาวสมหมาย	วัฒนะศิริ	ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบ
วิทยาลัย
16. นายศิริ	สงคาลิทธิ	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดราชบพิธ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายสุขแก้ว คำสอน
เกิดวันที่	6 ธันวาคม 2500
สถานที่เกิด	อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1831/10-12 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แขวงบางกะปิ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ศึกษานิเทศก์ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2523 กศ.บ. (คณิตศาสตร์) จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก พ.ศ. 2531 ค.ม. (การวัดผลการศึกษา) จากจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2540 กศ.ด. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ
ในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
สุขแก้ว คำสอน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาการทดสอบและวัดผลการศึกษา
มีนาคม 2540

371.6950712
57477
5.3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและเสนอรูปแบบโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพ.) เขตกรุงเทพมหานคร ใช้รูปแบบการประเมินชีพของสตัฟเฟิลบีม ประเมินองค์ประกอบ 4 ด้านคือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต แหล่งข้อมูลที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้จากการสุ่มอย่างง่าย ประกอบด้วย โรงเรียน 9 โรง ผู้ให้ข้อมูลคือ นักเรียนโครงการ สพพ. จำนวน 330 คน นักศึกษา จำนวน 150 คน ครู ผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหาร จำนวน 60 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน

วิธีการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินโดยใช้เกณฑ์ตามวิธีของเบส และกำหนดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นตอนที่ 2 ประเมินโครงการ สพพ. และขั้นตอนที่ 3 เสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สพพ. ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์และการบันทึกข้อมูลจากเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ (F-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านบริบท พบว่า ครูและนักเรียนส่วนใหญ่ มีความต้องการในโครงการ สพพ.
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า
 - 2.1 ความเหมาะสมจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่ำกว่าเกณฑ์แต่เนื้อหาและโครงสร้างเป็นไปตามเกณฑ์
 - 2.2 สภาพปัจจุบันคุณสมบัติของนักเรียน คุณสมบัติของครู และสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นไปตามเกณฑ์
3. ด้านกระบวนการ พบว่า
 - 3.1 การเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน การเตรียมการของครูผู้สอน และการเตรียมการรับนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์
 - 3.2 ครูเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นไปตามเกณฑ์ และนักเรียนเห็นว่าจะไม่เหมาะสมกับเกณฑ์ ส่วนการวัดและประเมินผลครูเห็นว่าเป็นไปตามเกณฑ์ และนักเรียนเห็นว่าจะไม่เหมาะสมกับเกณฑ์
4. ด้านผลผลิต พบว่า
 - 4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์
 - 4.2 สถิติการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ศึกษาต่อร้อยละ 100

4.3 เจตคติต่อโครงการ สพพ. และการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์

4.4 เจตคติต่อการเรียนของนักศึกษาในโครงการ สพพ. เป็นไปตามเกณฑ์ส่วนการปรับตัวด้านการเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์

4.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในโครงการ สพพ. มีคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.51 ขึ้นไป ร้อยละ 48

4.6 ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ ทำให้เป็นคนขยัน มีความกระตือรือร้น ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นกับครู คือ ทำให้ครูมีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร คือ ทุ่มเทงานให้กับโรงเรียนมากขึ้น เร่งรัดระบบบริหารงานให้ดีขึ้นและผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง คือ ลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว

5. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และการปรับตัวของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่จบ ม.ปลายในโครงการ สพพ. หลักสูตรปกติ และ การศึกษานอกโรงเรียน

5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนของนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม เป็นไปตามเกณฑ์แต่การปรับตัวด้านการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์

5.2 เจตคติต่อการเรียนของนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ไม่แตกต่างกันแต่การปรับตัวด้านการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. รูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สพพ.

ด้านบริบท ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนสำหรับนักเรียนในโครงการ สพพ. เรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ 2-2 ปีครึ่ง หรือใช้วิธีให้นักเรียนลงทะเบียนเรียนตามความสามารถ

ด้านปัจจัยเบื้องต้น จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ใช้หลักสูตรเดิม ด้านนักเรียนรับเฉพาะผู้ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป และมีความรับผิดชอบสูง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกควรมีสื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน จำนวนเพียงพอและทันสมัย เช่น สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) วิดีโอหรือสื่อประกอบการเรียนการสอนสำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง

ด้านกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนครูควรใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สอดแทรกในการเรียนการสอน ครูควรมีความรู้ ความสามารถสูงและมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอน

ด้านการบริหารโครงการควรมีเงินสนับสนุน ผู้รับผิดชอบโครงการ ควรแต่งตั้ง
อาจารย์ที่ปรึกษาประจำชั้นเอาใจใส่ดูแลนักเรียนในโครงการอย่างใกล้ชิด

ด้านผลผลิต การวัดและประเมินผลนักเรียนในโครงการ สหพ. ควรใช้
ข้อสอบฉบับเดียวกันกับนักเรียนปกติและคาดหวังว่านักเรียนในโครงการ สหพ. ควรมี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติและการปรับตัวสูงกว่านักเรียนปกติ โดยใช้เวลา
เรียนน้อยกว่าและประสบผลสำเร็จในการเรียนระดับอุดมศึกษา

AN EVALUATION OF THE PROJECT FOR PROMOTION AND DEVELOPMENT OF
GIFTED STUDENTS IN UPPER SECONDARY LEVEL IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
SUKKEAW COMSON

Presented In Partial Fulfillment Of The Requirements
For The Doctor Of Education degree in Testing and Evaluation
at Srinakharinwirot University
March 1997

The purposes of the study were to evaluate and propose model of the Project for Promotion and Development of High - Achiever Upper Secondary Students in Bangkok, using CIPP evaluation model. Simple random sampling was used to select 9 schools from the population of 18 schools. The data were collected from 330 students who studied under the ^{project} project; 150 college students; 60 teachers, school principals and their assistant; and experts.

The study had 3 stages : stage 1 setting evaluation criteria by experts : and Best method; stage 2 evaluating the project; and stage 3 presenting the project model. Research instruments were questionnaires, interview and content analysis. Arithmetic means ($\bar{X}$), Standard deviation, and ANOVA were used in data analysis. The result of the study were as follow :

1. Context evaluation

The project was needed by most teachers and students

2. Input evaluation

2.1 Current condition, purposes of the curriculum were not appropriate while content and curriculum structure were appropriate.

2.2 Students' and teachers' characteristics, and facilities met criterion.

3. Process evaluation

3.1 In most parts, preparation of the principals, teachers, and scheduling the admission met criteria.

3.2 Teaching and learning practices and testing and evaluating as perceived by teachers were acceptable but not by the students.

4. Product

4.1 Students achievement were above criteria.

4.2 About 100 % of students continued their college study.

4.3 Attitude toward the project and learning adaptive of students in the project were below criteria.

4.4 Learning attitude of college students from the project met the criterion, but there learning adaptive below criterion.

4.5 Forty-eight percent of college students from the project had GPA. of 2.51 and higher.

4.6 Impact of the project on students were to be diligent and active learning, on teachers were enthusiastic, on principals were dedicated to school work and management, on parents were the reduction of family expenditures.

5. Comparison of college students from 3 different programs (2 years, regular, and Non-formal education equivalent)

5.1 GPA., attitude toward learning of students from each program were higher than criteria but learning adaptive was lower than criterion.

5.2 Attitude toward learning among students of 3 programs were not statistical different but their learning adaptive were different.

6. Proposed model should be as follow :

Context : duration of learning should be $2-2\frac{1}{2}$ years, provided each student registered at their own page.

Input : purposes, structure and content of the curriculum remained the same as regular curriculum, students' level of achievement and characteristics must be more strict, i.e., GPA. must be 3.00 and up, having high potential in responsibility.

Providing sufficient amount of facilities and resources to serve the needs of individualized learning; computer assisted instruction (CAI), VDO programs, and other self-learning materials

Process : reformation of teaching and learning situation. Students must conduct their own learning. There must be a group of active and progressive teachers to take care of these students with high acknowledgement from the administrative section and some payoff. Provide supervisors and advisors to take care of the project and students were highly recommended.

Product : graduates from the project must be evaluated at the same criteria as regular students. Graduates should be expected to have higher achievement, attitudes and adaptive, and, to spend less time in finishing high school than regular program. In college level, they must have full confidence in the success of their study.